

Plenum

Tisdag 24.2.2026 kl. 14.00—21.58

3. Interpellation om den högsta arbetslösheten i Europa

Interpellation IP 1/2026 rd

Enda behandling

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 3 på dagordningen presenteras för enda behandling. Nu besvaras ledamot Tuomas Kettunens m.fl. interpellation IP 1/2026 rd om den högsta arbetslösheten i Europa.

Efter arbetsminister Matias Marttinens svar och ledamot Tuomas Kettunens anförande förs interpellationsdebatten som en snabbdebatt där ledamöterna bett om ordet i förväg. Först hålls en omgång gruppanföranden som får vara högst fem minuter långa. Övriga förhandsanmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning och de får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst fem minuter långa. Dessutom kan jag ge ordet för repliker efter eget övervägande.

Minister Marttinen, varsågod.

Debatt

14.08 Työministeri Matias Marttinen: Arvoisa puhemies! On selvää, että edelliset vuodet ovat koetelleet Suomea ja suomalaisia. Vaikka työttömyys on yhteiskunnalle vakava ongelma, niin vielä suurempi ongelma se on ihmiselle itselleen. Kun aamulla ei olekaan työvuoroa, johon lähteä, totta kai se luo toivottomuutta ja suurta huolta. Viime vuodet ovat olleet Suomelle ja suomalaisille vaikeat.

Tämän ihmisten ja kotien huolen otamme hallituksessa äärimmäisen vakavasti. Olemme tehneet ja teemme jatkossakin kaikkemme, jotta tilanne kääntyy parempaan suuntaan. Viime syksyn budjettiriihessä hallitus päätti lukuisista työllisyyttä edistävästä toimista. Päätimme ensinnäkin ohjata 30 miljoonaa euroa työllisyysseteliin nuorten työllistymisen edistämiseksi. Päätimme toimista, joilla pienten yrittäjien työllistämiskykyä parannetaan, joilla työllistymistä edistävien palveluiden vaikuttavuutta lisätään ja joilla voimme kannustaa nykyistä paremmin yrittäjyyteen.

Herra puhemies! Kun yrityksillä menee hyvin ja markkinoilla on kysyntää, yritykset tarvitsevat lisää työntekijöitä. Kun talous kasvaa, myös työpaikkojen määrä kasvaa. Talouden mittarit ovat viime aikoina olleet rohkaisevia. Niihin on hyvä oppositiossakin tutustua.

Ensinnäkin Tilastokeskuksen ennakkotiedot osoittavat, että Suomen bruttokansantuote kasvoi 0,6 prosenttia viime vuoden lopulla. Samoin kasvoivat työllisyys ja tehtyjen työtuntien määrä. Talous on kääntynyt kasvuun viime vuonna. Tämä, jos mikä, luo toivoa.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Myös viennin kehityksessä on myönteisiä merkkejä. Tavaraviennin arvo nousi viime vuonna noin neljä prosenttia. Palveluiden viennin arvo nousi vuoden viimeisellä neljänneksellä ennätykselliseen lähes 11 miljardiin euroon.

Tilaukantojen kehitys kertoo myös tulevaisuuden positiivisesta kehityksestä. Suomen suurimman vientialan tilauskanta on noussut räjähdysmäisesti. Teknologiateollisuudessa uusien tilausten arvo kasvoi loppuvuonna 45 prosenttia. Jäänmurtajatilaukset ovat tuoneet telakoille täydet tilauskirjat. Wärtsilä laajentaa Vaasassa ja ilmoitti helmikuussa 140 miljoonan euron investoinnista. Eikö tämä ole hyvä asia? [Oikealta ja keskeltä: Kyllä!]

Positiiviset signaalit näkyvät nyt myös kotimaan markkinoilla. Vähittäiskaupassa myynti on kasvanut syyskuusta lähtien. Tämä kertoo, että suomalaisten kyky kuluttaa on kasvanut. Se ei ole ihme, sillä palkansaajien ostovoima on noussut kohisten viimeisten kolmen vuoden aikana. Naisilla ostovoima on nyt jopa parempi kuin kertaakaan kymmeneen vuoteen — parempi kuin kertaakaan kymmeneen vuoteen.

Herra puhemies! Talouden mittareiden välittämä viesti suomalaisille on siis varsin rohkaiseva. Suomella on kaikki edellytykset kasvuun. Tämä on edellyttänyt Suomen uudistamista, ja sen tehtävän hallitus on ottanut äärimmäisen vakavasti.

Suomi on vuodesta 2008, finanssikriisistä lähtien, ollut tilanteessa, jossa edellytyksiä kestäväälle kasvulle ei kerta kaikkiaan ole ollut. Suomessa ei ole tehty uudistuksia vuosikymmeniin. Nyt niitä, hyvät kansanedustajat, tehdään. Suomella on kaikki edellytykset pitkän aikavälin menestykseen — menestykseen, joka on kestävää ja johon jokainen suomalainen pääsee osaksi. Sen takia tätä työtä tehdään.

Rehellistä on kuitenkin myös vasemmisto-opposition myöntää, että tämä ei onnistu ilman yhteiskuntamme valjastamista kohti kasvun edellytyksiä: [Timo Heinonen: Kuunnellaapa!] sitä, että parannamme kilpailukykyämme niin työmarkkinoilla kuin osaamisessa, sitä, että julkista taloutta sopeutetaan vastaamaan todellista kantokykyämme, ja sitä, että pystymme tukemaan yrittäjien edellytyksiä onnistua. [Antti Kurvinen: Millä tavoin?]

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kevennämme työn verotusta historiallisella tavalla. Olemme ottaneet käyttöön verokannustimen puhtaan teollisuuden investoinneille. Olemme sujuvoittaneet investointeja yhden luukun luvituspalvelulla. Me kevennämme yhteisöveroa, perkaamme pankkisääntelyä ja varmistamme, että yritykset saavat rahoitusta investointeihinsa. [Anne Kalmari: Eivät ole saaneet!] Olemme uudistaneet suomalaisia työmarkkinoita, jotta yhä useampi yritys uskaltaa palkata uusia työntekijöitä. Tämä on keskeisin lääke siinä, että ihmisille saadaan töitä ja toimeentuloa. Jokainen suomalainen ansaitsee saada mahdollisuuden päästä osaksi suomalaista työelämää.

Hallituksen investointipäätökset sekä 3,3 miljardin euron määräaikainen investointipaketti työllistävät vuosittain kymmeniä tuhansia suomalaisia. Hankkeita toteutetaan ympäri Suomea, ja niillä parannetaan kansalaisten arkea, yritysten toimintaedellytyksiä ja turvallisuutta. Uusia hankkeita käynnistyy tänäkin vuonna liki miljardilla eurolla.

Myös nuorten pääsy työuraan kiinni pitää varmistaa. Siihen jo mainittu 30 miljoonan euron panostus tähtää. Nämä työllisyysasetelut on nyt saatu alueiden käyttöön, ja ne tulevat varmasti hyödyttämään tuhansia, tuhansia nuoria joka puolella Suomea siinä, että he pääsevät työn syrjään kiinni.

Työttömyys on tällä hetkellä liian korkealla tasolla, mutta tilanne ei ole toivoton. Työllisyysasteemme on itse asiassa EU:n keskitasoa — itse asiassa jopa hienoisesti keskitason paremmalla puolella. Tänäkin päivänä kaksi ja puoli miljoonaa suomalaista käy töissä. Eikö se ole hyvä asia?

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Korkeiden työttömyyslukujen takana on myös... [Välihuutoja vasemmalta] — Kannattaa kuunnella, hyvät kansanedustajat. — Korkeiden työttömyyslukujen takana on myös työvoimaan laskettavien ihmisten määrän kasvu. Hallituksen tekemät uudistukset ovat aktivoineet työvoiman ulkopuolelta ihmisiä työnhakuun. Myös maahanmuutto kasvattaa työvoiman määrää. Koska työvoima kasvaa ensisijaisesti maahanmuutosta, kasvaa myös työllisten ja työttömien määrä maahanmuuton seurauksena. Ulkomaalaisten osuus työttömistä työnhakijoista oli noin 15 prosenttia viime joulukuussa 2025. Muualla kuin Suomessa syntyneiden työttömyysaste on noussut reilusta 10 prosentista melkein 20 prosenttiin. [Piritta Rantasen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Suomen tilannetta ei kestävästi ratkaista millään muulla kuin talouskasvulla. Kasvu on ainoa lääke ja ainoa tie saada suomalaisille lisää työtä, lisää mahdollisuuksia ja lisää toimeentuloa.

Jokainen suomalainen varmasti ymmärtää, että kun valtion kassa on tuhlattu ja velaksi on eletty vuosikausia, ei tässä julkisen talouden tilanteessa tällä hallituksella ole mahdollisuutta tehdä muutoksia velkakuormaa kasvattamalla — eikö niin, hyvät SDP:n kansanedustajat? [Antti Lindtman: Paljonko se on kasvanut?] Se tie on kuljettu loppuun, ja se on osoittautunut kestäättömäksi suomalaisten kannalta. [Pia Viitanen: Tämä hallitus tekee ennätyksen velanotossa!]

Tämä hallitus on suunnannut toimet kasvun ja yrittäjyyden edistämiseksi, sillä, hyvät kansanedustajat, yrityksissähän ne työpaikat syntyvät, eikö näin?

Herra puhemies! Tuntuu siltä, että oppositiossa ei taideta edes haluta nähdä niitä myönteisiä merkkejä, joita Suomessa tapahtuu joka päivä. Ei edes haluta nähdä sitä, että Suomella on lukuisia syitä myös optimismiin, siihen, että tulevaisuuteen voi ja kannattaa luottaa.

Kun oppositio peräänkuuluttaa toimia työllisyyden edistämiseksi ja työttömien palveluiden parantamiseksi, on syytä muistaa, että työllisyyspalvelu-uudistus sakkomaksuineen ja velvoitteineen on edellisen hallituksen käsialaa. [Välihuutoja vasemmalta] Tässä uudessa työllisyysalueiden mallissa on eletty nyt vuosi, ja hallitus on jo tällä hetkellä keventänyt työllisyysalueiden kaavamaisia velvoitteita. Mallissa on yhä ongelmia, me käymme niitä läpi ja ratkaisemme niitä keskeisiä kysymyksiä.

Se, mitä nyt tarvitaan, on investointien edelleen vauhdittamista, rauhaa Ukrainaan ja luottamusta kasvuun. Luottamusta ei synny sillä, että synkistellään ja pelotellaan suomalaisia tarpeettomasti [Timo Heinonen: Kuulitteko?] — eikö niin, edustaja Lindtman? Kun vienti vetää, talous kasvaa ja ostovoima jatkaa paranemistaan, [Antti Kurvinen: Fantastinen tilanne!] niin mieluummin voisimme jopa yhdessä ruokkia tätä positiivista kehitystä — vai mitä olette mieltä oppositiossa?

Hallitus myös valmistautuu kohti kehysrihtiä, ja kaikki vaikuttavat toimet ovat meillä harkinnassa, totta kai. [Antti Lindtman: Hyvä!] Painotamme kuitenkin, että velkarahan pumppaaminen ei ole se tie, johon Suomella on varaa. [Joona Räsänen: Ettekö te sitä juuri tee?] Sellaista lupausta ei ole reilua myydä suomalaisille. Siksi on syytä painottaa toimien vaikuttavuutta.

Herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Pelon sijaan nyt on syytä kylvää suomalaisille luottamusta [Arto Satonen: Juuri näin!] — pelon sijaan nyt on syytä kylvää suomalaisille luottamusta. Sitä suomalaiset tarvitsevat.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Kettunen, kymmenen minuuttia, olkaa hyvä.

14.18 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu, arvoisa puhemies! Herätyskello soi, samaan aikaan kuin ennenkin. Mutta enää ei ole paikkaa, minne aamulla mennä. Sähköposti kilahtaa: ”Kiitos mielenkiinnostasi. Valitettavasti valinta ei tällä kertaa osunut sinuun.” Hakemusta hakemuksen perään. Aina sama vastaus, jos vastaus tulee. Pahintahan ei välttämättä ole hylkäys vaan hiljaisuus. Postiluukku kolahtaa, eteisessä laskukasa. Millä ilveellä nämä maksan, jos työpaikka menee alta?

Arvoisa puhemies! Tätä on rakas Suomemme liian monelle nyt. Painoa rinnassa: pärjäänkö, osaanko, kelpaanko, onko minulla arvoa? Useampi kuin joka kahdeksas ilman töitä, kartalla koko maa työttömyydestä mustana. Toivon häviämistä. Toivo ei sammu kuin valo, jonka joku painaa pois päältä. Se hiipuu, kuin kaikki värit haalistuisivat vähän kerrallaan.

Hallituksen politiikalla piti tulla satatuhatta työpaikkaa. Tuli Euroopan pahin työttömyys — sata työtöntä ihmistä lisää joka päivä. [Juha Mäenpää: Olisittepa hallituksessa! Tyhjä paperi!] Kuuntelin työministerin puheenvuoron. Ei edelleenkään tosiasioiden tunnustamista. Ei edelleenkään nöyryyttä. Selittely jatkuu. Vastuu jäi taas orvoksi. Joutuu kysymään: eletäänkö hallituksessa lainkaan samaa arkea suomalaisten kanssa? [Antti Kurvinen: Ei eletä!]

Puhemies! Nuorena poikana armeijan jälkeen minä olin työttömänä vajaa puoli vuotta. Se oli sitä finanssikriisin jälkeistä aikaa. Pääsin kouluun, ja lopulta kävi niin kuin kävi. Tässä olen, koska minuun on luotettu. Entä nuori, joka nyt on tehnyt kaiken oikein: kouluttautunut, sydän täynnä paloa, valmis tekemään töitä? Silti mikään ovi ei avaudu, silti ulkopuolella. Aika painaa edestä päin. Tulevaisuus karkaa ennen kuin se ehtii alkaa. Kuinka moni nuori on jo luopunut hiljaa itsestään?

Entä pitkään ilman töitä ollut? Aika painaa taakse päin. Menneet vuodet muuttuvat taakaksi, jota joutuu selittämään yhä uudelleen. Pitkäaikaistyöttömyys ei ole tauko elämässä. Se on elämä, joka jatkuu, vaikka mikään ei liiku eteenpäin. Sivussa oleminen murskaa hiljaa. Nyt euro on korvannut arvon. Kuinka moni pitkäaikaistyötön kokee, että hänellä ei ole enää arvoa?

Kunnioitettu puhemies! Hallituksen politiikka ei ole auttanut vaikeuksiin joutuneita ihmisiä. Heidät on päinvastoin ajettu yhä tiukemmalle. Ei ole tullut kannustusta, ei ole tullut mahdollisuuksia. Pelkästään kurjuutta, pelkästään keppiä. Kiristetään ehtoja ihmisille, joilla ei ole mitään kiristettävää jäljellä. Viedään turvaa ihmisiltä, joiden elämä on jo palasina — ikään kuin työttömyys olisi valinta, ei seuraus. ”Menkää töihin”, pääministeri ja valtiovarainministeri sanovat pamput kädessä. Mihin menet, kun töitä ei ole? Mihin menet, kun töitä ei ole? [Mauri Peltokangas: Aika härskiä! — Perussuomalaisten ryhmästä: Hävytön puhe! Todella hävytön!] Työttömiä on nyt enemmän kuin Espoossa on porukkaa. Avoimia työpaikkoja on hieman vähemmän kuin Rovaniemellä on asukkaita. Tämä karmeus ei selittelemällä muuksi muutu.

Oikeampi nimitys työministerille on työttömyysministeri. Hallituksen politiikka on epäonnistunut, mutta epäonnistumista ei mitata vain numeroina. Se mitataan ihmisissä, jotka yrittävät hiljaa jaksaa vielä yhden päivän. Se mitataan siinä hetkessä, kun lapsi kysyy vanhemmaltaan: ”Miksi me ei voida?” Se mitataan yön pimeinä hetkinä, kun läheinen valvoo miettien, onko hänellä merkitystä.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Arvoisa puhemies! Työ ei ole vain työtä tai rahaa. Se on hetki, kun herää aamulla ja tietää, minne kuuluu. Tunne, että tällä päivällä on tarkoitus. Yksinkertainen mutta sydämen täyttävä ajatus: minua tarvitaan. Näkyväksi tulemista. Ihmisarvoa. Kokemus, että oma elämä koskettaa tätä maailmaa.

Puhemies! Kyllä jokaisen työikäisen ja työkykyisen pitää tehdä töitä. Tästä ei ole erimielisyyttä. Mutta ei ihminen nouse pelolla, parane nöyryytyksellä ja työllisty rangaistuksella. Pitää olla mahdollisuuksia. Pitää olla töitä, työpaikkoja koko Suomessa. [Jukka Kopra: Mikä on kepun resepti?] Nyt niitä ei ole.

Ihmiset tarvitsevat työtä nyt, toivoa nyt, arvostusta nyt. Siksi Suomen Keskusta ja Liike Nyt ovat välikysymyksensä tehneet. Me uskomme Suomeen. Me uskomme, että kyllä yrittäjä työllistää, jos voi. Me uskomme, että kyllä suomalainen töitä tekee, jos töitä on. [Arja Juvonen: Mikä on se ratkaisu?]

Puhemies! Yhteisöveron alennus myös silloin, kun tulos jaetaan ulos sijoittajille, on iso ja kallis virhe. Sitä ei kannata juuri kukaan talouden päälle ymmärtävä — eikä ihme. Työpaikat ovat toiveiden varassa. Oikeasti se on melkein miljardin euron tulonsiirto pörssiherroille ja muille kokoomuksen eturyhmille. Ja tämän vekselin kuittaa tavallinen suomalainen.

Keskusta sen sijaan parantaisi etenkin pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia kasvaa, investoida ja työllistää. Tänne, pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ne työpaikat syntyvät, jos syntyvät. Yritykseen sisään jätettävälle tulokselle matalampi vero, yrittäjävähennykseen parannus, kotitalousvähennys ennalleen, investointihyvitys pienimmille yrityksille — työpaikkoja.

Nyt pitää tulla samaan arkeen kuin työtön. Me palauttaisimme työttömyysturvan suojaosan [Juha Mäenpää: Tyhjä paperi!] ja uudistaisimme aikuiskoulutustuen ja työnhaun. [Jenna Simula: Mistä rahat? Eivät tule seinästä!] Ihmisten elämäntilanteet vaihtelevat. Ilman koulutusta oleva ikääntynyt pitkäaikaistyötön tarvitsee erilaisia palveluita kuin ensimmäistä työpaikkaansa hakeva korkeakoulutettu nuori.

Puhemies! Tarvitaan politiikkaa, joka nostaa ylös eikä paina alas, joka sanoo työttömälle: ”Sinä et ole taakka etkä ongelma. Sinä olet ihminen, jolla on oikeus tulevaisuuteen.” Politiikkaa, joka sanoo työpaikan menettämistä pelkäävälle: ”Mitä tahansa tapahtuu, et ole yksin. Vaikka työpaikka menisi, sinä et katoa. Sinussa on enemmän voimaa kuin tämä hetki saa sinut uskomaan.”

Kunnioitettu puhemies! Suomen Keskusta ja Liike Nyt tekivät edellisen välikysymyksen työttömyydestä lokakuussa. Sitten asiat ovat menneet vain huonompaan suuntaan. Mikä on se päivämäärä, jolloin satatuhatta uutta työpaikkaa tulee? Milloin hallitus laittaa asiat tärkeysjärjestykseen ja alkaa helpottaa työllistämistä ja työllistymistä. Tästä ei valitettavasti ole näkymää. Epäonnistunutta politiikkaa jatketaan, vaikka Suomi menee päin seinää. Tällä linjalla ei tule suomalaisille töitä. Tällä linjalla tulee lisää turvattuutta. Jokainen päivä tätä menoa tarkoittaa lisää ihmisiä, jotka menettävät uskonsa itseensä ja tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Suomi nousee, kun jokaiselle annetaan mahdollisuus osallistua, tehdä työtä ja kokea merkitystä — ja uskoa jälleen tulevaan: ”Sinä riität.” Paremmat päivät tulevat, mutta suuntaa pitää ensin muuttaa. Siksi teen seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen politiikka ei tuo suomalaisille työtä, turvaa eikä tulevaisuudenuskoa. Siksi hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

14.28 Pia Kauma kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta ja Liike Nyt ovat tehneet välikysymyksen työttömyydestä. Hyvät kollegat, me kokoomuslaiset jaamme teidän huolenne. Kun koulunsa päättänyt nuori haluaa saada elämänsä ensimmäisen työpaikan päästäkseen itsenäisen elämänsä alkuun ja hän saa lähettämiinsä työpaikkahakemuksiin vastaukseksi vain, että "valitettavasti valintamme ei tällä kertaa kohdistunut sinuun", tai kun 50 vuotta täyttänyt ja työpaikkansa yt-neuvotteluissa menettänyt nainen tai mies, joka on tehnyt pitkän uran, ei saa vastaukseksi mitään tai hänelle kerrotaan, että hän on jo liian vanha otettavaksi töihin, on tilanne musertava.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä liian moni työikäinen, työhaluinen ja työkykyinen ihminen on vailla työtä. Tilanne on vakava, ja me hallituspuolueissa todellakin otamme tilanteen vakavasti. Orpon hallitus ei ole istunut toimeentulona, vaan me olemme tehneet jo paljon uudistuksia, jotka ovat luoneet edellytyksiä talouden ja työllisyyden kasvulle. Työrauhalainsäädäntöä on uudistettu investointien houkuttelemiseksi Suomeen. Viennin kilpailukykyä on vahvistettu vientivetoisella palkkamallilla. Pk-yritysten työllistämistä on helpotettu usein eri toimin, kuten paikallista sopimista edistämällä, yhteistoimintalakia uudistamalla ja henkilöperusteista irtisanomiskynnystä madaltamalla. [Timo Suhosen välihuuto] Nämä toimet ovat tärkeitä, koska uusia työpaikkoja syntyy vain silloin, kun yritykset uskaltavat palkata uusia työntekijöitä.

Arvoisa puhemies! Viime eduskuntakaudella maailma ja myös Suomi olivat koronapandemian kourissa, ja se hallitsi suurta osaa Marinin hallituskaudesta. Valtion menoja kasvatettiin, osittain myös yli tarpeen, niin, että maamme velkaantuminen vain kiihtyi entisestään. On rehellistä sanoa, että Orpon hallituskauden pandemia ja kriisi on, arvoisa puhemies, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Se alkoi täsmälleen neljä vuotta sitten, juuri tänä päivänä, 24. helmikuuta. Suomen sijainti aggressiivisesti ja arvaamattomasti toimivan Venäjän vieressä on saanut ihmiset ja yritykset varovaisiksi.

Onneksi positiivisia merkkejä on kuitenkin nyt näkyvissä. Suomen suurimman viennin teknologiateollisuuden tilauskannat ovat vahvistuneet merkittävästi. Esimerkiksi telkkateollisuudesta on saatu positiivisia investointi uutisia, jotka tuovat lukuisille suomalaisille uutta työtä ja toimeentuloa. Myös palkansaajien ostovoima on parantunut merkittävästi. Suomalaisten pankkitileillä oli viime vuoden lopussa ennätysmäärä rahaa, Suomen Pankin mukaan noin 115 miljardia euroa. Naisten reaali-palkat ovat ennätys-suuret, ja heidän ostovoimansa on parempi kuin kertaakaan kymmeneen vuoteen. Hyvät keskustalaiset, nämä positiiviset uutiset luovat toivoa, ja näistä meidän tulisi iloita yhdessä yli hallitus- ja oppositiorajojen. [Antti Kurvisen välihuuto]

Tässä tilanteessa on kaikkien suomalaisten etu, että uusia ehdotuksia arvioidaan ennakkoluulottomasti — myös, arvoisa puhemies, teidän keskustalaisten. [Antti Kurvinen: Olette vastustaneet kaikkia ehdotuksiamme!] Teidän välikysymyksessänne on kuitenkin enemmän kysymyksiä kuin vastauksia. Se ehkä kertoo siitä, että te itsekkin tiedätte, että ajat ovat poikkeuksellisen haastavat, [Anne Kalmarin välihuuto] kun valtion budjetin liikkumavaraa on todella vähän eivätkä kaikki asiat todellakaan ole omissa käsissämme.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on tehnyt määrätietoisia toimia niissä asioissa, joihin olemme voineet itse vaikuttaa. [Anna-Kaisa Pekosen välihuuto] Kuten ministeri Marttinen puheessaan totesi, hallitus on tehnyt ja valmistelee edelleen useita uudistuksia, jotka vah-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

vistavat ihmisten työllistymismahdollisuuksia. [Välihuuto vasemmalta] Työttömyysturvalla opiskelua helpotetaan 25 vuotta täyttäneiden kohdalla. Määräaikaisten työsopimusten solmimista helpotetaan uusien työmarkkinoiden ja -mahdollisuuksien lisäämiseksi. Samalla naisten työmarkkina-asemaa vahvistetaan puuttamalla yhä tiukemmin raskaus- ja perhevapaasyrjintään. Myös työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia yritysten päätöksenteossa vahvistetaan.

Arvoisa puhemies! Meidän poliitikkojen tehtävä on tietenkin luoda luottamusta tulevaisuuteen. Sille vastavalmistuneelle nuorelle, joka on pitkään ja sinnikkäästi lähettänyt työpaikkahakemuksia, samoin kuin sille viisikymppiselle työnhakijalle, jota jotkut pitävät liian vanhana, me kokoomuslaiset haluamme sanoa: Älkää lannistuko. Voitte olla varmoja siitä, että Orpon hallitus jatkaa työskentelyä sen eteen, että jokainen teistä saisi vielä mahdollisuuden tehdä työtä ja rakentaa tulevaisuuttaan turvallisin mielin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

14.33 Jorma Piisinen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työttömyys on vakava, yksilöitä sekä kotitalouksia koskeva tragedia ja valtava yhteiskunnallinen ongelma. Välikysymyksen huoli on siis aiheellinen. Me perussuomalaiset emme kuitenkaan jaa välikysymyksen esittäjien hallitukseen kohdistuvia syytöksiä. Emme myöskään täysin jaa välikysymyksen esittäjien tilannekuvaa.

Työttömyyden kasvu johtuu pitkälti työvoiman määrän kasvusta. Tässä kehityksessä maahanmuutolla on merkittävä rooli. [Keskeltä: Sieltähän se tuli, kaikki on maahanmuuttajien syytä!] Nimittäin kantasuomalaisten työttömyys on suunnilleen samalla tasolla kuin se oli vuonna 2022. [Hälinää — Puhemies koputtaa — Ben Zyskowicz: Nämähän on faktoja!] Etlan esittämän arvion mukaan jopa 45 prosenttia työttömyyden kasvusta johtuu maahanmuutosta. [Vasemmalta: Tekin toivotitte ukrainalaiset tervetulleiksi!] Tämä ei ole mielipidekysymys, vaan tilastojen osoittama tosiasia. Silmien sulkeminen maahanmuuttajien ilmiselviltä ongelmilta on epärehellistä. Lisäksi on muistettava maahanmuuttajien yliedustus sosiaaliturvan saajissa. Järjestelmää on välttämätöntä remontoida velvoittavamaksi. [Anne Kalmari: Olisipa Ukrainan suurlähettiläs lehterillä vielä!]

Tässä kohtaa on hyvä pohtia, kuinka keskustan punavihreä maahanmuuttopolitiikka vaikuttaisi työttömyyslukuihin. [Keskeltä: Tämä on kyllä uskomatonta tavaraa!] Jos työmarkkinoille soveltumattoman maahanmuuton määrää lisätään, näkyy se tietysti kasvavina työttömyyslukuina. Eli kun keskusta korjaa, lyödään muovimatto homevaurion päälle ja teeskennellään, että kaikki on kunnossa.

Arvoisa herra puhemies! Istuva hallitus teki työllisyyspalveluihin suuren uudistuksen, joka tuli voimaan tämän vuoden alussa. Tähän saakka työllisyyspalveluita on siis hoidettu edeltävän hallituksen pohjoismaisen työnhaun mallilla. Se malli oli kaavamainen ja asiakasta huonosti palveleva. Me olemme lisänneet palveluihin joustoja. Muutoksen tarkoitus on saada työttömiä oikeiden palveluiden piiriin.

Hallitus on tehnyt myös täsmätoimia, kuten nuorten työllisyyssetelin. Se tulee tänä vuonna käyttöön. Keväällä eduskuntaan tulee esitys, jolla omaehtoista opiskelua avoimissa korkeakouluissa mahdollistetaan ilman, että työttömyysetuus lähtee. Työtöntä työnhakijaa ei pidä rangaista oman osaamisensa kehittämisestä.

Työttömyyslukujen kannalta ongelmallinen on myös rakennusalan tilanne. Kysyntää ei ole, eikä perustuksia ole päästy valamaan. Orastavia käännteitä paremmasta on ollut näkö-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

piirissä, mutta pelkään, että keskustan ja eräiden muiden tahojen heitot varainsiirtoveron poistamisesta vain pitkittävät rakennusalan ahdinkoa. [Antti Kurvisen välihuuto]

Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset katsovat, että työllisyyden on noustava erityisesti yksityisellä sektorilla. Vain näin voimme varmistaa julkisen talouden kestävyys- ja hyvinvointivaltion rahoituspohjan. Julkinen sektori ei voi olla talouden moottori. Tarvitsemme yrityksiä ja investointeja. Siksi esimerkiksi hallituksen toteuttama paikallisen sopimisen edistäminen on tärkeää. Se antaa työpaikoille mahdollisuuden sopia arjen ratkaisuisista joustavammin, niin että työ ja tuotanto voidaan sovittaa tilanteeseen. [Timo Suhosen välihuuto] Se on erittäin tärkeää pienille ja keskisuurille yrityksille, joissa yksi epäonnistunut rekrytointi saattaa olla kohtalokas. Paikallista sopimista on siis syytä edistää jatkossakin.

Työmarkkinauudistusten vaikutukset näkyvät perinteisesti keskipitkällä aikavälillä. On todennäköistä, että tämän hallituksen tekemät uudistukset kantavat hedelmää vasta tulevalla kaudella. Vastaavasti tämä hallitus on joutunut kärsimään siitä toimeentulo- ja eläinlääkärin kysymyksestä ja vastuuttomuudesta, mikä vaivasi Marinin—Saarikon punaviherhallitusta. [Eduskunnasta: Ennätystyöllisyys!] Se madalsi elpymispaketilla lähinnä Etelä-Euroopan maiden työttömyyslukuja.

Arvoisa herra puhemies! Työttömyyttä on torjuttava toimilla, jotka vahvistavat työn kysyntää, kannustavat yrittämiseen ja tekevät palveluista tehokkaampia. Me haluamme Suomen työmarkkinat, joilla työn tekeminen on aina kannattavampaa kuin sosiaaliturvan varassa oleminen. On oikein ja luonnollista, että työttömältä työnhakijalta edellytetään aktiivisuutta oman asemansa kohentamiseksi. Jokaisen panosta tarvitaan, jotta hyvinvointiyhteiskunnalla ja Suomella on valoisampi tulevaisuus. —Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

14.38 Piritta Rantanen sd (ryhmäpuheenvuoro): Puhemies! Olen todella surullinen siitä, mihin tilanteeseen Orpon—Purran hallitus on Suomen ajanut. Olen todella surullinen jokaisen työttömän ihmisen ja työttömyyttä kohdanneen perheen puolesta. Olen erittäin surullinen siitä, että hallitus edelleen järkevästi jatkaa toimiaan, jotka vain murentavat luottamusta ja pahentavat työttömyystilannetta.

Tänään julkaistut luvut työttömyydestä kertovat hallituksen työllisyyspolitiikan heikkoudesta. Työttömyys on pahentunut. Työllisyys jatkaa heikentymistään. Viheliäin kaikista, pitkäaikaistyöttömyys, pahenee entisestään. Suomen työttömyys on Euroopan korkeimmalla tasolla, meillä on siis kaikkein huonoin tilanne. Orpon—Purran hallituksen työllisyyspolitiikka on ollut Suomelle ja suomalaisille katastrofi.

Puhemies! Työttömäksi joutuminen on aina tragedia. Varmasti me kaikki saamme toivottomia viestejä työttömiltä ihmisiltä: huolestuneita viestejä siitä, kuinka oma koti uhkaa mennä alta tai on huoli ruoan hankkimisesta perheelle, lasten harrastuksista puhumatta. Työttömäksi joutuneelle asetetaan aiheetta julkinen leima työttömyydestä, ja työttömyyden takana on aina ihmisiä. Työttömyydellä on aina kasvot, ja nyt niitä kasvoja on aivan liian paljon. Me puhumme sadoista tuhansista ihmisistä, joiden elämää työttömäksi joutuminen muuttaa niin taloudellisesti kuin henkisesti.

Herra puhemies! Sen sijaan, että oikeistohallitus helpottaisi työttömänä opiskelua tai parantaisi muun muassa osa-aikatyön vastaanottamista, se tarjoaakin työttömille risusavot työelämätoimena. Aivan käsittämätöntä. Miltä tällainen puhe kuulostaa juuri työnsä menettäneen kansalaisen korvissa? Siltä, että oikeistohallitus vähät välittää tavallisista

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

suomalaisista, jotka ovat jääneet ilman työtä. Tällaiset heitot osoittavat sen, että hallitus on heittänyt pyyhkeen kehään työllisyystavoitteidensa osalta. Näinhän hallituksesta on todettu: emme tule saavuttamaan asetettua tavoitetta 100 000:sta uudesta työllisestä. Kun hallitus ei itsekään usko — siis ei itsekään usko — omiin tavoitteisiinsa, niin miten kukaan kansalainen, varsinkaan työtön työnhakija, voi uskoa hallituksen sanoihin? Ihmisten luottamus on rapautettu, ja se näkyy Suomen taloudessa ja työttömyydessä.

Avoimia työpaikkoja on tällä hetkellä avoinna erittäin vähän. Esimerkiksi Keski-Suomessa tammikuussa 2026 työttömiä työnhakijoita oli vajaa 20 000 ja avoimia kokoaikaisia työ- tai virkasuhteisia työpaikkoja noin 200 — siis 20 000 työtöntä ja noin 200 kokoaikaisesta työtä auki. Tilanteen ollessa näin vakava luulisi hallituksen perustaneen jo kriisiryhmän ratkomaan työttömyyden surkeaa tilannetta, mutta ei. Härkäpäisesti te jatkatte samalla sosiaaliturvan leikkausten ja työntekijöiden oikeuksien polkemisen linjalla. Hallituksen linjan Suomen kuntoon laittamiseksi voisi tiivistää näin: leikkaa, pakota ja toivo parasta.

Herra puhemies! Kotimarkkinat on hallituksen toimilla hyydytetty. Tarvitsemme talouskasvua. Sen aikaansaamiseksi SDP on esittänyt lukuisia keinoja. [Arto Satonen: No niin!] Työpaikkojen luomiseksi ja rekrytointien helpottamiseksi olemme esittäneet muun muassa ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen tukea ja yritysten alv-alarajan nostoa 30 000 euroon. Olemme esittäneet suojaosien palauttamista ja sitä, että työttömyysturvalla voisi opiskella nykyistä helpommin. Rakennusalan tukemiseen esitimme 100 miljoonan euron hätäpakettia.

Hallitus on vastannut, ettei SDP ole esittänyt vaihtoehtoja. Ehkä nyt on kuitenkin tullut aika, kun oikeistohallitus kaivaa demareiden vaihtoehtobudjetit käsiinsä ja ottaa oikeudenmukaisemmat keinot käyttöön työllisyyden hoidossa. Tavallisten suomalaisten arkea heikentämällä Suomen talous ja työllisyys eivät tule kuntoon.

Herra puhemies! Hallitus on epäonnistunut täysin talouden ja työllisyyden hoidossa. Hallituspuolueista on jo myönnetty, että usko hallituksen työllisyystavoitteeseen on loppunut. On selvää, että hallituksen työllisyyspolitiikalta on tippunut pohja pois. Tämän vuoksi SDP:n eduskuntaryhmä esittää, ettei valtioneuvosto nauti eduskunnan luottamusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

14.44 Hanna Räsänen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työpaikat ovat se valo, jota koko Suomi nyt todellakin tarvitsee. Työpaikat syntyvät siellä, missä lamppu syttyy aamulla aivan varhain ja sammuu viimeisenä illalla, pienissä ja keskisuurissa yrityksissä aivan kautta Suomenmaan. Siellä, missä yrittäjä tuntee työntekijänsä nimeltä. Siellä, missä vastuu kulkee sydämen kautta.

Kun yrittäjä uskaltaa palkata, yhden ihmisen elämä muuttuu. Siinä hetkessä näet syntyy työpaikka. Nyt asiat menevät aivan väärään suuntaan. Olen ollut yrittäjänä vähän yli 20-vuotiaasta asti. Tiedän omakohtaisesti, miten vaikea paikka yrittäjälle on lomauttaa tai irtisanoa työntekijä. Sinä tunnet ihmisen, tunnet hänen perheensä ja tiedät hänen elämäntilanteensa. Silti vastaan voi tulla päivä, jolloin luvut eivät kerta kaikkiaan valehtelee, jolloin kassassa ei vaan ole tarpeeksi, jolloin vaihtoehdot ovat loppuneet. Se päivä on aivan liian monessa yrityksessä juuri tänään. Pahimmillaan edessä voi olla konkurssi. Kun yrittäjä kaatuu, ei katoa vain yritys, vaan katoaa se työpaikka.

Arvoisa puhemies! Ei tämä lama todellakaan tullut tyhjältä. Ei tämä työttömyys ole satumaa. Eivät nämä konkurssit ole kohtalon oikkuja. Ne ovat pitkälti seurausta tämän halli-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

tuksen politiikasta, [Arto Satonen: Aika paksua!] tehdyistä ja tekemättömistä päätöksistä. [Ben Zyskowiec: Onkohan tuo totta!]

Hätkähdin, kun luin pääministerin ensin syyttävän yrittäjiä työttömyydestä ja sitten toteavan, että isot ratkaisuthan on jo tehty. Kävikö mielessä katsoa peiliin? Onko varaa olla tekemättä mitään, kun Suomessa on Euroopan pahin työttömyys? [Arto Satonen: Voi hyvää päivää!]

Tulen itse Pohjois-Karjalasta, Outokummusta. Maakunnassamme on ankara työttömyys. Viime viikolla kuulimme valtiovarainministeriltä, että erityistalousalueeseen itäiseen Suomeen ei ole suunnitteilla suurempia toimenpiteitä. Se on aivan käsittämätöntä. Keskustan ja monien muidenkin esittämä erityistalousalue voisi tuoda työpaikkoja, kasvua ja ennen kaikkea elinvoimaa itäiseen Suomeen.

Arvoisa puhemies! Onneksi hallituksen politiikalle on vaihtoehto. Suomi ja suomalaiset ansaitsevat todellakin parempaa. Keskusta loisi pienille ja keskisuurille yrityksille kautta maan parempia kasvu-, investointi- ja työllistämismahdollisuuksia. Verottaisimme yrityksen sisään jätettävää tulosta vähemmän. Parantaisimme yrittäjävähennystä. Toteuttaisimme investointihyvityksen myös pienille ja keskisuurille yrityksille.

Nopeimmin työpaikkoja voisi tulla alle kymmenen henkilöä työllistäviin yrityksiin. Siksi me palauttaisimme kotitalousvähennyksen ehdot ennalleen. Se auttaisi etenkin mikro- ja yksinyrittäjiä. Alentaisimme työnantajamaksuja, jotta yhä useammalla yrittäjällä olisi kannuste työllistää nuori tai pitkäaikaistyötön. Puolittaisimme sivukulut ensimmäisen vuoden ajaksi, jotta yrittäjällä olisi tuntuvasti nykyistä paremmat mahdollisuudet palkata ensimmäinen työntekijä. [Arto Satonen: Ja paljonko maksaa?]

Laittaisimme koko maassa liikkeelle myös teiden, ratojen ja muiden väylien ja rakennusten korjausohjelman. Se auttaisi ennen kaikkea vaikeuksissa olevaa rakennusala ja toisi työpaikkoja kaikkialle Suomeen.

Arvoisa puhemies! Työpaikka ratkaisee monesti, jäädäänkö jollekin kotiseudulle vai lähdetäänkö. Jokainen yksikin työpaikka on merkittävä asia. Yksi työpaikka voi olla nuori, joka ei muutakaan pois. Se voi olla lapsi, joka saa kasvaa lähellä isovanhempia. Tai se voi olla kokonainen perhe, joka uskaltaa jäädä sinne, missä juuret ovat syvällä.

Kodeissa ja työpaikoilla koko maassa tarvitaan nyt toivon näköaloja. Nyt pitää pystyä asettumaan sekä työntekijän palkkaamista miettivän yrittäjän että työttömäksi joutuneen tai sitä pelkäävän ihmisen asemaan — ja tehdä sen mukaisia päätöksiä. Suomi tarvitsee nyt kerta kaikkiaan suunnanmuutoksen.

Kannatan edustaja Kettusen tekemää epäluottamuslausetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.49 **Inka Hopsu vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Diplomi-insinöörit kävelivät ennen suoraan töihin, nyt edes 200 hakemusta ei tuo töitä”, ”Suomessa Euroopan karmein työttömyystilanne”, ”Työttömyys runtelee nyt nuoria erityisen pahasti — leimaa koko heidän työuraansa”, ”Työttömyys iski rajusti korkeakoulutettuihin — pahin tilanne tällä vuosituhannella”, ”Työttömyys käy kunnille nyt ennätyskalliiksi, koska työpaikkoja ei voi taikoa tyhjältä”, ja vielä ”Suomen työllisyystilanne on synkkä — viikatemies on jo ovelle”. Kuulostaako tutulta? Nämä ovat otsikoita viimeisen puolen vuoden ajalta, kun työttömyystilanteemme on koko ajan kiristynyt.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja epävarma USA:n talous- ja turvallisuuspolitiikka ovat toki yksi syy Suomen ja Euroopan tiukkaan taloustilanteeseen, mutta kyllä varovaisen ja kurjan talouden tilan takana on muutakin. Jo pidempään Suomi on tippunut osaamistasossa, ja Eurooppa taas on hävinnyt osaamisen, innovaatioiden ja talouden kehityksessä niin USA:lle kuin Aasian nouseville jäteille. Tämän kaiken ei kuitenkaan pitäisi puskea hallitusta syventämään eriarvoisuutta.

Tvärtom, Finland steg till toppen bland världens starkaste samhällen genom att investera i förtroende, jämlikhet, trygghet och hög kompetensnivå.

Vielä muutamia vuosia sitten olimme edelläkävijöitä myös vihreässä siirtymässä. Nämä olivat meidän vahvuuksia ja näitä heikentämällä hallitus kaivaa Suomelle entistä syvempää kuoppaa.

Juuri nyt kannattaisi varmistaa, ettei kukaan putoa kelkasta. Vihreät ovat vaatineet suojaosien palauttamista, jotta myös osa-aikatyön vastaanottaminen olisi kannattavaa. Olemme vaatineet kotoutumiskoulutuksen laadun vahvistamista, kielikoulutuksen jatkomahdollisuuksien tukemista myös työssäkäyville maahanmuuttajille, mentorimallia, jotta vieraalla kielellä työtään aloittava saisi tukea ja häntä auttava tästä korvauksen. Olemme vaatineet kuntouttavan työtoiminnan, työkokeilujen ja palkkatuen vahvistamista, jotta työelämään pääsy ja sinne paluu onnistuisivat. Olemme esittäneet korkeakoulujen aloituspaikkojen merkittävää lisäämistä tukemaan nuorten vaikeaa tilannetta ja vaatineet valtiota mukaan nuorten harjoittelupaikka- ja kesätyötalkoisiin. Ylipäätään oleellista on nyt kaikin keinoin tukea yksilön aktiivisuutta.

Pitkäaikainen vihreiden vaatimus on perustulon käyttöönotto. Se toimisi lääkkeenä nykyisenlaisessakin tilanteessa. Työvoimaviranomaisen ei tarvitsisi käyttää aikaansa sen valvomiseen, onko näyttelijä kuvannut työnhakuvideon tai muusikko soittanut kitaraa pitääkseen ammattitaitoaan yllä, ei tarvitsisi harkita, onko yrittäjän tekemä yrityksen markkinointi uusia toimeksiantoja saadakseen liikaa työtekoa, tai kyseenalaistaa seurakunnan vapaaehtoistyöhön osallistumista työllistymisen esteenä. Kaikkien näiden vapauttamista työttömille pidämme järkevänä. On vaikea nähdä, että minkään opintojen rajoittamisessa työttömiltä olisi perusteita, jos työnhakukelpoisuus samalla säilyy. Tarvitsemme nopeasti myös uuden aikuiskoulutustuen, jota vihreistä olemme esittäneet.

Työllisyysvastuiden siirto kuntiin oli yhteisesti hyväksi nähty ratkaisu. Näillä työttömyysluvuilla kunnat ovat kuitenkin pulassa sakkomaksujen kanssa. Kasvaneet sakkomaksut syövät kunnan resurssia etsiä uusia työpaikkoja, tehdä yhteistyötä yritysten ja oppilaitosten kanssa ja kehittää työllisyyspalveluita. Olisi vain järkevää kohtuullistaa sakkomaksuja tässä tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten varovaisesta kulutuksesta on haettu syytä talouden takapakkiin. Kansalaisten lisäksi myös yritykset ovat olleet varovaisia, varovaisia investoimaan kasvuun ja sitä kautta uusiin työpaikkoihin.

Mikro- ja yksinyrittäjät julkaisivat syksyllä selvityksen, jossa jopa 11 prosenttia olisi valmis palkkaamaan uuden työntekijän vuoden sisällä. Se tarkoittaisi 30 000 uutta työpaikkaa. Olemme vaatineet hallitusta huomioimaan teollisuuden rinnalla juuri pienten- ja keskisuurten yritysten potentiaalin. Olemme esittäneet myös keinoja ensimmäisen työntekijän palkkauksen helpottamiseen.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole reagoinut riittävällä vakavuudella ja nopeudella työttömyyskriisiin, eikä se ole tarttunut ehdotettuihin työttömyyttä helpottaviin toimiin. Se ei ole mahdollistanut työttömyyden hoidon kehittämistä ja toimivaa tukea yksilöille muutoksessa.

Edellä mainitun perusteella esitän, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.54 Minja Koskela vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus on ajanut Suomen työttömyyskriisiin, samalla kun muualla Euroopassa työllisyys kasvaa. Työttömyyskriisimme on kotitekoista sorttia, ja sitä on ollut orkestroimassa Petteri Orpon hallitus, joka lupasi 100 000 uutta työpaikkaa. Tuo lupaus on nyt syöty.

Keskustan ja Liike Nytin jättämä välikysymys keskittyy oikeisiin asioihin ja vastaa monilta osin vasemmistoliiton linjoja. Erityisellä ilolla tervehdin keskustan esitystä purkaa edellisen hallituksen säätämä epäonnistunut pakkohakemusmalli, jonka purkamista olen itsekin peräänkuuluttanut. Ei ole salaisuus, että vielä edellisessä hallituksessa erityisesti keskustasta ajoi tätä hakemustehtäimallia kuin käärmettä pyssyyn, vaikka sen epäkohdat olivat ilmeisiä. Tosiasioiden tunnustaminen on kuitenkin viisauden alku.

Kiitän myös sitä, että keskustan esittämissä toimissa ei ole enää jälkiä Sipilän hallituksen politiikasta, joka Orpon hallituksen tavoin keskittyi duunareiden palkkojen polkemiin ja työttömien kyykyttämiseen. Suomalainen hyvinvointivaltio on rakennettu keskustavasemmistolaisella yhteistyöllä, ja tämä historiallisen menestynyt linja jos jokin ansaitsee kunnianpalautuksen tässä ajassa. On hyvä, että keskustalla on ollut rohkeutta uudelleenarvioida aiempaa linjaansa.

Puhemies! Oikeistohallituksen kaikkein suurin virhe on ollut kuvitella, että työllisyys kasvaa työntekijöiden ja työttömien asemaa heikentämällä. No, näytöt ovat taululla ja luvut ovat rumat. Hallitukselle voisi myöntää Suomen mestaruuden selittelystä, mutta selitykset eivät lohduta työttömäksi jääneitä ihmisiä.

Silti tämä linja jatkuu tosiasioista piittaamatta. Suomeen ollaan nyt tuomassa perustetomia määräaikaaisia työsopimuksia, vaikka edes hallituksen omassa esityksessä sen ei arvioida lisäävän työllisyyttä. Myös tämä esitys heikentää työntekijöiden asemaa sekä lisää turvattomuutta ja eriarvoisuutta työmarkkinoilla. Kun työntekijöiden asemaa heikennetään, tavoitteena on tietysti paisuttaa omistajien voittoja. Työpaikkoja sillä ei synny eikä ole syntynyt.

Järkyttävää on myös se, miten ennätyksellisen suurta työttömien joukkoa kohdellaan tässä maassa. Ansioturvaa leikataan rajusti ja nopeasti, jos työpaikkaa ei löydy, ja yhä useampi työtön on sysätty toimeentulotuen varaan. Kun toimeentulotuen menot on käännetty kasvusuuntaan, niin tietysti siitäkin leikataan. Näin kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat suomalaiset laitetaan oikeistohallituksen epäonnistuneen politiikan maksumiehiksi ja -naisiksi.

Puhemies! Vasemmistoliitto haluaa suomalaiset takaisin töihin. Aloitetaan rakennusalasta, jota oikeistohallitus on romuttanut. Ei voi olla niin, että asunnottomuus kasvaa Suomessa ja samaan aikaan rakentajia on työttömänä pilvin pimein. Ilmeisin ratkaisu tähän on kohtuuhintaisen asuntotuotannon ja korjausrakentamisen lisääminen, ne vaativat välittömästi lisää korkotukivaltuuksia ja investointiavustuksia.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Myös sosiaali- ja terveysalan työttömyys on noussut kestäättömälle tasolle oikeisto-hallituksen leikkauspolitiikan ja hyvinvointialueiden vaikean taloustilanteen myötä. Tähän meillä ei ole varaa, sillä tulevaisuudessa alalle tarvitaan yhä enemmän ihmisiä ja jokaisesta työntekijästä on pidettävä kiinni. Hyvinvointialueiden rahoitukseen tehtävät leikkaukset pitäisi nyt perua, hoitoonpääsyä nopeuttaa ja vanhuspalveluita vahvistaa. Tämä toisi myös töitä tuhansille hoitajille ja sote-ammattilaisille.

Vasemmistoliitto haluaa toteuttaa pitkäaikaistyöttömien työtakuun, jossa jokaiselle työttömälle turvattaisiin viime kädessä palkkatuella työpaikka 12 kuukauden työttömyyden jälkeen. Myös räjähdysmäisesti kasvaneeseen nuorisotyöttömyyteen on vastattava laajalla toimenpidekokonaisuudella.

Vähintä, mitä hallitus voisi tehdä, olisi korjata sen työllisyyspolitiikan ilmeisimmät virheet, kuten työttömyysturvan ja asumistuen suojaosien poistot. Palautetaan suojaosat ja nostetaan ne kerralla 500 euroon kuukaudessa — niin lyhytkestoinen tai osa-aikainenkin työ saadaan jälleen kannattamaan.

Keinoja ja vaihtoehtoja on, kun niihin uskalletaan tarttua. Kyse on myös priorisoinnista: suuryrityksien miljardiveroale ei tuo työtä eikä kasvua Suomeen, se paisuttaa ainoastaan osinkoja ja omistajien kukkaroita. Nyt on oikea aika lopettaa miljonäärien paapominen ja keskittyä siihen, että suomalaisille saadaan töitä.

Arvoisa puhemies! Suomi ei ansaitse hallitusta, joka uskoo meidän kilpailevan laadun sijasta palkkoja ja työehtoja polkemalla sekä sosiaaliturvaa leikkaamalla. Siksi teen seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen: "Orpon hallitus on radikaalisti epäonnistunut työllisyyspolitiikassaan ja lupauksessaan luoda Suomeen 100 000 työpaikkaa. Siksi ehdotan, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist, varsågod.

15.00 **Sandra Bergqvist r** (ryhmäpuheenvuoro): Årade talman! I den här salen är vi alla oroade över de dystra arbetslöshetssiffrorna i Finland. Men siffrorna är inte bara statistik, utan bakom varje siffra finns det en människa. En ung vuxen som vill ta sitt första steg ut i arbetslivet och prova sina vingar, en förälder som försöker få vardagen att gå ihop utan att den ekonomiska osäkerheten ska gå ut över barnen, eller en erfaren arbetstagare som vill bidra men inte får chansen.

Att situationen oroar över regering—opposition-axeln visar att det är allvar. Men vi måste också skilja mellan orsaker och konsekvenser. Exempelvis är den svaga sysselsättningen bland invandrare inte orsaken till den svaga ekonomin, utan det är den svaga ekonomin som först drabbar dem som är i en utsatt ställning. Vi ser att ungdomsarbetslösheten har vuxit, och det är samma mönster här.

I ett svårt sysselsättningsläge är ödmjukhet och respekt avgörande. För att fler ska få ett jobb betonar vi i svenska riksdagsgruppen vikten av att satsa på tillväxt, så att våra företag ska få positiva utsikter och vågar investera och anställa. Därför efterlyser vi i svenska riksdagsgruppen från vårens ramria nya sysselsättningsåtgärder och tillväxtfrämjande beslut. Vi måste få ekonomins hjul att rulla.

Kun yritykset epäröivät eivätkä investoi ja kun ihmiset ovat huolissaan ja säästävät kuluttamisen sijaan, koko talous sakkaa. Valitettavasti olemme joutuneet kokemaan monia ulkoisia taloudellisia šokkeja sen jälkeen, kun pandemia iski ja Venäjän julma sota Ukrainas-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

sa alkoi. RKP:n eduskuntaryhmä toistaa sen, mitä olemme ennenkin sanoneet: talous on myös psykologiaa. Koska markkinat perustuvat paljolti luottamukseen ja tulevaisuuden odotuksiin, on tärkeää, että keskitymme luomaan tulevaisuudenuskoa ihmisille ja elinkeinoelämälle.

Det goda är nu att det finns tecken på att tillväxten börjar komma igång på riktigt, och enligt ekonomerna är det just det här vi behöver för att företagen ska våga erbjuda jobb och anställa. Vi politiker kan forma en miljö som främjar företagens verksamhetsförutsättningar, och visst har regeringen gjort mycket för att skapa en arbetsmarknad som fungerar bättre för både anställda och arbetsgivare. Möjligheterna att avtala lokalt har utvidgats, systemet för medling av arbetskonflikter har förnyats för att trygga exportsektorns konkurrenskraft och lagstiftningen kring samarbetsförordningen har moderniserats för att göra beslutsprocesserna smidigare. Dessutom har vi stärkt arbetsron. Men enligt utredningar har företag nu allt svårare att få lån för sin företagsverksamhet. Det här drabbar särskilt små företag. Därför utreder vi nu hur bankerna kunde vara mer tillmötesgående för företag som behöver finansiering. Allt som allt har regeringen målmedvetet satsat på ett starkare näringsliv. Men sist och slutligen är det upp till företagen att erbjuda jobben. Därför måste det också finnas incitament för dem att våga göra det.

Arvoisa puhemies! Erityisesti nuoret aikuiset kärsivät tästä vaikeasta työllisyystilanteesta. Siksi hallitus panostaa nyt 30 miljoonaa euroa nuorten työllistämisseleihin, joiden avulla on tarkoitus auttaa nuoria mukaan työelämään. Tämä on askel oikeaan suuntaan, mutta meidän on tehtävä vielä enemmän. Siksi RKP:n eduskuntaryhmä haluaa hallituksen käyvän entistä tarkemmin läpi toimenpiteitä nuorten työllisyyden parantamiseksi. Hyvää on se, että hallitus valmistelee parhaillaan muutosta, jolla helpotetaan 25 vuotta täyttäneiden työnhakijoiden osallistumista avoimeen korkeakouluopetukseen ilman, että he menettävät työttömyysetuuksiaan. Tämä edistää elinikäistä oppimista ja voi helpottaa työpaikan löytämistä.

Samalla on tärkeää, että uudehkot työllisyysalueet saavat toimintansa kunnolla käyntiin ja uskaltavat kokeilla myös uusia tapoja saattaa yhteen ihmisiä ja työpaikkoja. Esimerkiksi Lahti on muuttanut tapaansa ostaa työnvälityspalveluja siten, että kaupunki maksaa nyt konkreettisista työllisyystuloksista koulutuspäivien sijaan. Koska työmarkkinat ja niiden tarpeet vaihtelevat alueittain, on tärkeää, että jokainen alue löytää juuri omiin tarpeisiinsa parhaiten sopivan ratkaisun. Tässä työssä meidän on myös entistä paremmin kyettävä ratkaisemaan rakenteellisia ongelmia, joiden takia ihmiset juuttuvat pitkäaikaistyöttömyyteen.

Ärade talman! Det är enkelt att peka finger och skapa motsättningar, men det skapar inga nya arbetsplatser. Det viktigaste just nu är att hitta lösningar som stärker tillväxten och att stärka framtidsstron. Enbart det ger fler människor möjligheten att delta i arbetslivet.

Ärade talman! Regeringen åtnjuter svenska riksdagsgruppens förtroende.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.06 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyystilanne on tällä hetkellä vakava, sen me kaikki tiedämme. Yhtä tärkeää on kuitenkin nähdä, että Suo-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

mi ei ole pysähtynyt. Näemme viitteitä siitä, että olemme siirtymässä kriisistä kohti käännettä: esimerkiksi teollisuudessa ja logistiikassa on nähtävissä piristymisen merkkejä. Työllisyysasteen ennustetaan keskipitkällä aikavälillä nousevan jälleen kohti korkeampaa tasoa, vaikkakin koheneminen on viivästynyt aikaisemmista ennusteista.

Väläkysymyksessä esitetään, että hallitus olisi ajanut Suomen työllisyystilanteen kriisiin. Mutta olen vakuuttunut siitä, että myös keskusta, väläkysymyksestä huolimatta, ymmärtää, että työttömyyden taustalla vaikuttavat ennen kaikkea suhdannetekijät — syvä taantuma, talouslasku, vientimarkkinoiden heikkous ja rakentamisen romahdus — eivät hallituksen työllisyyspoliittiset ratkaisut. Sen sijaan hallituksen nyt tekemät rakenteelliset päätökset luovat pohjaa vakaammalle kasvulle ja työllisyydelle pidemmällä aikavälillä.

Värderade talman! Regeringen ser allvarligt på arbetslösheten bland de unga och på de följder som den har för de ungas framtid. Därför har vi också gjort åtgärder som syftar till att stöda deras situation.

Esimerkkinä nuorten työllistymisaseteli, joka madaltaa kynnystä palkata alle 30-vuotias työtön nuori ja tarjoaa monelle ensimmäisen askeleen työelämään. En voi uskoa, että oppositio vastustaa tätä.

Vastaavasti hallituksen tekemät rakenteelliset uudistukset, kuten paikallisen sopimisen laajentaminen, sovittelujärjestelmän parantaminen ja työrauhan vahvistaminen, uudistavat työmarkkinoita tähän päivään ja tukevat työllisyyttä muun muassa lisäämällä joustavuutta. [Vasemmalla: Ei ole näkynyt!] Olen vakuuttunut, että myös te, arvot keskustalaiset, ymmärrätte, että ne eivät tuota tuloksia yhdessä yössä mutta rakentavat pohjan kestäväälle kasvulle. [Tuomas Kettunen: Työttömyysturvan suojaosa kyllä teki tehtävänsä!]

Korjausta tarvitaan kuitenkin työelämän kohtaanto-ongelmaan: avoimista työpaikoista merkittävä osa on edelleen vaikeasti täytettäviä samaan aikaan kun työttömiä on paljon. Vastaavasti työperäisen maahanmuuton on oltava aidosti tarpeeseen perustuvaa ja kohdistuttava pysyvän osaajapulan aloille, suhdanteet huomioiden. Kun kotimaisia tekijöitä on tarjolla, lisäkrytoinnin tarve ulkomailta vähenee. Tehokkaat lupaprosessit, työntekijöiden pitovoima ja väärinkäytösten torjunta ovat välttämättömiä.

Arvoisa puhemies! Kasvu ja työllisyys kulkevat käsi kädessä. Ilman talouskasvua ei synny uusia työpaikkoja. Hallitus on vahvistanut yritysten toimintaedellytyksiä, vauhdittanut investointeja ja tehnyt veroratkaisuja, jotka kannustavat työntekoon ja yrittämiseen. Suomen Pankin tuoreehko ennuste kertoo, että talouden heikkous alkaa hellittämään ja kasvu vahvistumaan. Työmarkkinoilla vaikutus kuitenkin näkyy aina viiveellä. Yritykset palkkaavat lisää henkilöstöä vasta, kun näkymä on kirkastunut. On siis realistista, että kasvun paraneminen alkaa näkyä myös parempina työllisyyslukuina.

Asia, joka täällä salissa kuitenkin helposti unohtuu, on se, että valtio tai sen hallitus ei ole ensisijainen työpaikkojen luoja, sen sijaan yritykset ovat. Valtion tehtävä on mahdollistaa, ei korvata markkinoiden toimintaa. Siksi panostamme vakaaseen talouspolitiikkaan, ennakoitavaan sääntelyyn, sujuviin työmarkkinoihin ja palveluihin, jotka tukevat työvoiman saatavuutta ja osaamisen kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Me kristillisdemokraatit emme vähättele tilannetta, mutta emme myöskään jää tuijottamaan pelkkiä ongelmia. Käännämme katseen ratkaisuihin. Hallitus tekee ja on tehnyt päätöksiä, jotka eivät ole olleet helppoja. Rakennamme kuitenkin Suomea, jossa työntekeä ja yrittäminen kannattaa. Ja tiedättekö mitä? Väläkysymyksestä huoli-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

matta uskon, että hallituksen politiikka on linjassa sen kanssa, jota keskusta on pitkään ajanut ja haluaa ajaa tänään ja tulevaisuudessa [Ben Zyskowicz: Totta kai!] — Suomen parhaaksi. [Ben Zyskowicz: Sitä ei tehnyt Marinin hallitus, jossa keskusta oli itse mukana!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä. [Välihuutoja]

15.11 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Pulinat pois! [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomessa ei ole pulaa työvoimasta. Suomessa on pulaa työpaikoista. Meiltä puuttuu kokonaan pitkän tähtäimen suunnitelma siitä, mihin meidän pitäisi keskittyä ja panostaa ja saada sitä kautta talous kasvuun. Vain yritysten kasvun avulla suomalaiset saavat töitä ja tulevat paremmin toimeen.

Eläkeyhtiöiden sijoituksia pitäisi keskittää enemmän kotimaisiin kasvuyrityksiin. Pitäisi malttaa odottaa eikä myydä yrityksiä pois liian aikaisin, kuten kävi esimerkiksi älysurmusyhtiö Ouran kanssa. Näin kasvun hyödyt ja työpaikat säilyvät Suomessa.

Yrittäjien tyytyväisyys hallituksen toimintaan on laskenut selvästi viimeisen puolen vuoden aikana. Tuoreen yrittäjägallupin mukaan Orpon ja Purran hallitus on täysin epäonnistunut yritysten kasvun tukemisessa.

Ensi vuoden alussa voimaan tuleva yhteisöveronalennus valuu osinkoina pörssiyhtiöiden omistajien taskuihin. Yhteisöveroa pitäisi laskea viidellä prosentilla vain niille, jotka investoivat seuraavan vuoden aikana. YEL pitää saada kuntoon, niin että se vastaa todellisia tuloja. Arvonlisäverovelvollisuutta pitää nostaa 40 000:een ja siitä alkaen porrastaa 80 000:een asti. Vain kasvu tuo työtä ja toimeentuloa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Meillä on Suomessa noin 700 000 vieraskielistä, ja viime vuosina heitä on tullut keskimäärin 50 000 lisää joka vuosi. Uusimaa ja erityisesti Vantaa ja Espoo ovat esimerkkejä siitä, mihin Suomi on menossa, jos tälle asialle ei tehdä mitään. Vantaalla ja Espoossa joka kolmas ei puhu suomea tai ruotsia äidinkielenään.

Maahanmuuton osuus työttömyyden kasvusta on 40 prosenttia. Ulkomaalaisia työnhakijoita oli viime vuoden lopussa 100 000, mikä on noin neljäsosa vieraskielisestä työikäisestä väestöstä. Kela maksoi vieraskielisille erillisiä tukia 1,1 miljardia vuonna 2024, ja summa on kasvanut viime vuonna, koska työttömien määrä on kasvanut merkittävästi. Vantaalla yli puolet kaikista Kelan tuista maksetaan vieraskielisille. Toimeentulotukea Suomessa maksetaan saman verran kuin Ruotsissa, vaikka siellä asukkaita ja maahanmuuttajia on tuplamäärä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Nämä luvut ovat sellaisia, että tätä menoa ei voi yksinkertaisesti jatkaa. Maahanmuutolle on tehtävä jotain.

On selvää, että suurin osa työttömistä haluaisi tehdä töitä, mutta kun työpaikkoja ei vain ole. Orpon ja Purran hallituksen talouspolitiikka on täysin epäonnistunut. Työllisiä piti tulla 100 000 lisää, mutta tuli saman verran työttömiä. Työttömyysmenojen piti laskea ja verotulojen vastaavasti kasvaa.

Työttömän työnhaun kaavamainen velvollisuus työllistää vain työnantajia, joilla ei ole töitä tarjolla. Neljä pakollista hakemusta kuukaudessa tarkoittaa 17 miljoonaa hakemusta vuodessa. Mitä tässä on järkeä? Ei yhtään mitään.

Budjetin veropohja pettää myös tänä vuonna. Verotuloja ansiotuloista ja arvonlisäverosta kertyy lähes miljardi euroa vähemmän kuin viime kesänä budjettiin kirjattiin. Ja velkaralli sen kuin kiihtyy.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Tukia leikattiin, kuten ansiosidonnaista työttömyyskorvausta, mutta toimeentulotuki kasvoi saman verran. Esimerkiksi työttömyysturvan suojaosan poisto on ihan käsittämätön. Kyllä työhön pitää aina kannustaa.

Opiskelijoiden tuloraja pitäisi poistaa. Kotitalousvähennystä alennettiin, kun sitä olisi pitänyt nostaa. Niinhän Ruotsissa tehtiin.

Arvoisa puhemies! Suomessa ei ole pulaa työvoimasta. Suomessa on pulaa työpaikoista. Siksi tämä välikysymys keskustan kanssa on aiheellinen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Marttinen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

15.16 Työministeri Matias Marttinen: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia kansanedustajille puheenvuoroista. Ainakin osassa niistä olin tunnistavanani, että myös kansainvälisellä suhdanteella on vaikutusta Suomen tilanteeseen. Muistelen myös näin, että edustaja Kaikkonen on tämän ihan rehellisesti todennut haastattelussa aikaisemmin. [Antti Kaikkonen: Kyllä!] Kun kuuntelin teidän ryhmäpuheenvuoroanne, lienee niin, että teidän on ehkä syytä käydä ryhmän sisällä jotain keskustelua. Edustaja Räsänen näytti siirtävän kaiken vastuun vastaavasti taas hallituksen päälle. Totta kai on niin, hyvät kansanedustajat, että sillä, mitä tapahtuu globaalissa taloudessa, Euroopan taloudessa ja Ukrainassa, on poikkeuksellisen voimakas vaikutus tänne Pohjolaan ja Suomen tilanteeseen.

Samaan aikaan me näemme kuitenkin sen, hyvät kansanedustajat, että onneksi Saksan talous on kasvamassa vahvasti. Siellä hallitus tekee voimakkaita investointeja, mikä taas vetää myös meidän vientiteollisuutta parempaan kuntoon. Totesin puheenvuoroni alussa, että me näemme monia hyviä merkkejä meidän taloudessa, tehtyjen työtuntien määrässä, talouskasvussa, siinä, että joulukuusta tammikuuhun, hyvät kansanedustajat, työttömyysaste on kääntynyt laskuun.

Nämä ovat hyviä uutisia. Mutta samaan aikaan haluan todeta sen, että ymmärrän täysin, että nämä makrotason luvut eivät lohduta yhtään työtöntä, yhtään perhettä, jossa kärsitään työttömyydestä, jossa pohditaan sitä, onko varaa maksaa vuokraa, onko varaa ostaa lapsille ruokaa tai viedä heitä harrastuksiin. Tietenkään se ei auta. Mutta kyllä meidän tehtävämme, hyvät kansanedustajat, on tässä salissa myös luoda luottamusta suomalaisiin siitä, että kaikki ei ole pielessä. [Aino-Kaisa Pekonen: Miten sitä luottamusta tulee, jos te leikkaatte!] On myös merkkejä siitä, että asiat menevät parempaan suuntaan, ja kyllä, minä ja koko hallitus keskitymme täysimääräisesti joka päivä, joka viikko siihen. Me teemme lisää päätöksiä ja teemme kaiken sen voitavan, jolla voidaan nimenomaan vahvistaa kasvun näkyvää ja edellytyksiä kaikinensa Suomessa.

Herra puhemies! Opposition puheenvuoroista ja ehdotuksista paistaa läpi myös se, että oikeastaan kaikki teidän ehdotukset tarkoittavat lisää velanottoa. Tuntuu siltä, että näissä ehdotuksissa millään hinnalla ei ollut oikeastaan väliä, mutta vastaavasti taas hallituksen päässä me joudumme myös kyllä kantamaan vastuuta ja huolehtimaan siitä, että Suomen julkisen talouden tilannetta voidaan ylläpitää. [Anne Kalmari: Että hyväosaiset saavat lisää rahaa!] Ja samaan aikaan siis, kyllä, on tehty merkittäviä säästöjä, [Eduskunnasta: Entä yhteisöveron alennus! — Keskustan ryhmästä: Kaljaveron alennus!] jotta nimenomaan velkaantuminen saadaan hallintaan, ja samaan aikaan on viety eteenpäin merkittäviä uudistuksia työmarkkinoille, sosiaaliturvaan ja teollisuuspolitiikkaan ja purettu sääntelyä. Ja nyt vielä viimeisenä asiana käydään läpi sitä, miten saadaan turvattua yritysten rahoituksen saanti. Kun yrittäjä kävelee pankkiin, että hän saa rahoitusta, saa vietyä hankkeensa

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

eteenpäin, saa investoitua, [Anne Kalmari: Enää ei saa mennä, ennen sai!] eikö se ole hyvä asia? Sen takia me käymme ensimmäisenä hallituksena tätä asiaa läpi. Tätäkään, keskusta, te ette tehneet, kun vastaavasti vallassa olitte. [Anne Kalmari: Ensimmäisenä leikkasitte pienyrityksrahat!]

Hyvät kansanedustajat, kuten myös monen muun asia, mitä täällä tuotiin esille, me parannamme siis työttömien mahdollisuutta opiskella työttömyysturvalla. Voi olla, että tämä meni teiltä siis ohi. Me olemme tehneet jo muutoksia myös työllisyyspalveluitten lainsäädäntöön. [Antti Kurvinen: Entä suojaosa, niin että kannattaa mennä töihin?] Minkä takia? Sen vuoksi, että työllisyysalueilla olisi enemmän joustoa ja mahdollisuutta katsoa, mitkä työnhakijat tarvitsevat enemmän tukea ja palveluita. En minä ole se oikea henkilö päättämään siitä, vaan minä luotan ja uskon niihin ammattilaisiin tuolla kentällä. He tarvitsevat lisää työkaluja, ja sen takia me myös annamme heille kaikinensa niistä. Ja kyllä, vakuutan teille, että me teemme lisää päätöksiä ja me pidämme huolen siitä, että työttömäksi jääneiden ihmisten luottamus tulevaisuuteen vahvistuu. Se on tämän hallituksen lupaus: me teemme kaiken voitavan ja viemme näitä uudistuksia eteenpäin.

Herra puhemies! Viimeisenä asiana: Jos te olette huolissanne Suomen työttömyystilanteesta, niin ensimmäinen asia, mitä teidän tulisi silloin tehdä, on tukea hallituksen eteenpäin viemiä uudistuksia työmarkkinoille [Välihuutoja vasemmalta] ja muita uudistuksia, koska muissa Pohjoismaissa näitä on tehty. Ja nimenomaan me tarvitsemme myös vahvasti kasvuun liittyviä uudistuksia, joten minusta on hyvin epäloogista samaan aikaan vastustaa laajasti niitä, koska vastaavasti monessa muussa maassa näitä toimia on tehty. Minä uskon siihen, kuten täällä tuotiin myös esille, [Välihuutoja vasemmalta] että tulevina vuosina nämä uudistukset tulevat vahvistamaan meidän yritysten asemaa ja tukemaan sitä, että yhä useampi suomalainen yritys pystyy palkkaamaan lisää työntekijöitä. Se on tämän hallituksen keskeisin tavoite. Se on meidän uudistusten keskeisin tavoite. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.22 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Hyvä työministeri, työttömyystilanne on vakava asia. Työministeri, koko hallitus, tämä työttömyystilanne on vakava asia. Teillä on, arvon hallitus, vielä vuosi aikaa muuttaa asioita, kääntää kaikki kivet, jotta suomalaisille saadaan töitä.

Keskusta on valmis tähän yhteistyöhön. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ettekö haluaa kaataa hallitusta?] Me olemme esittäneet teille ratkaisuja jo useampaan eri otteeseen. Palautetaan tämä työttömyysturvan suojaosa, silloin pienimuotoinenkin työnteko kannattaa työttömänä ollessa. Miksi te ette ota tätä asiaa vakavasti? Te vain, työministeri, toteatte meille, että pitää tukea hallituksen hyviä esityksiä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] mutta tämä työttömyysturvan suojaosan poistaminen ei ole hyvä esitys. Kaiken työn tekemisen tässä yhteiskunnassa tulee olla kannattavaa. Kun työhön pitää aina kannustaa, niin kuin edustaja Harkimo omassa puheenvuorossaan toi esille, niin miksi te, työministeri, meille toteatte, että pitää hyviä hallituksen esityksiä kannattaa? Tämä työttömyysturvan suojaosa ei ole hyvä esitys. [Jenna Simula: Teidän esitys ei ole hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

15.23 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kello käy, mutta kokoomuslaisten retkiluistelijoita ei näy. Haluan nyt kysyä pääministeri Orpolta, kun hän vastaa koko hallituksensa politiikasta: Pääministeri Orpo, te lupasitte vaaleissa, että kokoomus tekee tällä vaalikaudella politiikkaa, jolla saadaan satatuhatta uutta työpaikkaa. Nyt te kolmen vuoden jälkeen — kolmen vuoden jälkeen — olette saaneet aikaan satatuhatta uutta työtöntä. Meillä on tällä hetkellä 140 000 pitkäaikaistyötöntä Suomessa, saman verran kuin 1990-luvun laman aikana. Erityisen huolestunut olen nuorista työttömistä. 42 000 alle 25-vuotiasta nuorta on tällä hetkellä Suomessa työttömänä. Ja meillä on akateeminen työttömyys, jollaista ei ole ilmeisesti nähty milloinkaan ennen. 65 000 korkeakoulututkinnon suorittanutta on Suomessa työttömänä. Kysynkin nyt, pääministeri Orpo: aiotteko te tehdä jotakin tälle asialle? Me kysyimme tätä neljä kuukautta sitten lokakuussa. Ette ole tehneet mitään neljän kuukauden aikana. Työttömyys on noussut Euroopan pahimmaksi. Kaksi vaihtoehtoa: teette jotain vai menette presidentinlinnaan ja jätätte erohakemuksen hallituksestanne, koska tulos tai ulos, [Puhemies koputtaa] ja tulos on nähty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

15.24 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti olemme vajonneet työttömyystilastoissa koko Euroopan pohjalle. Voiko tämä olla tottaakaan? Mutta tottahan se valitettavasti on. Ohitimme jopa Espanjan. Haluamme kovasti kiirittää teitä tekemään enemmän. Sitä olemme halunneet viime kuukausina tehdä ja jatkamme. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tekemällä välikysymyksiä!]

Tarvitaan yritysverouudistus, joka kannustaa yrityksiä investoimaan, työllistämään ja tutkimus- ja kehitystoimintaan, jossa yrityksiin sisälle jätetyt voitot ovat kevyemmin verotettuja kuin sieltä ulos otetut. On parannettava yrittäjävähennystä. Kotitalousvähennys olisi syytä palauttaa ennalleen. [Ben Zyskowiec: Näinhän te teitte Marinin hallituksessa!] Sen leikkaaminen oli paha virhe hallitukselta. Koko maassa tarvitaan teiden ja rautateiden korjausohjelma. Homekoulujakin voitaisiin laittaa kuntoon.

Sen sijaan, mitä ei pidä tehdä: Tätä yhteisöveron alennusta ei ole kannattavaa tehdä. Se on hyvin kallis ja tehoton toimenpide. Harkitkaa sitä vielä. [Jenna Simula: Te olette kallis!]

Me tarvitaan nyt koteihin, työpaikoille ja yrityksiin luottamusta, kasvua, toivoa. Ryhtykää toimiin. Jos ette siihen pysty, niin hallitus joutaa mennä. [Ben Zyskowiec: Tämä välikysymys luo luottamusta ja toivoa, eikö niin?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.25 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ensinnäkin pitää sanoa ministeri Marttiselle, että teidän työmarkkinauudistukset ovat ihan hyviä, mutta ne eivät tuota mitään ilman kasvua. Sen ymmärtää jokainen yrittäjä. [Keskustan ryhmästä: Näin se on! — Arto Satonen: Ei pidä paikkaansa!] Me tarvitaan kasvua, että ne hyödynnevät jotain.

Toiseksi pitää sanoa, että tammikuussa 385 yritystä meni konkurssiin — viimeksi on mennyt yhtä monta yritystä konkurssiin 1997 — ja se on kauhea määrä. Suurin osa yksityisyrityksistä ja pienyrityksistä menee konkurssiin, koska he eivät pysty maksamaan YELiä, mikä pystytään perimään heiltä. Ja mitä te olette tehneet? Neljä vuotta teidän edustajat valittavat Facebookissa YEListä, että se pitää korjata, mutta mitään ei tapahdu. Ettekö te ym-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

märrä, että kohta niitä ei mene enää noin montaa konkurssiin, kun niitä yrityksiä ei yksinkertaisesti ole? Tehkää nyt hyvänen aika sille YELille jotain. [Laura Huhtasaari: Ainoa järkevä kritiikki! — Ben Zyskowicz: Eikös sekin ole kepun tekemä viime hallituksessa?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.27 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisotyöttömyys on todellakin murheellisen korkealla, ja pitkäaikaistyöttömien määrä hätyyttelee todellakin jo 90-luvun laman lukemia. Kaikkein lohduttominta on se, että avoimien työpaikkojen määrä vähenee edelleen samalla, kun konkurssien määrä kasvaa. Tämä on johtanut siihen, että jopa kesätyöpaikkoja hakevat nyt ammattilaiset, joilla on pitkä työura ja vakuuttava CV. Ajatelkaa, olemme tällaisessa tilanteessa. Tätä viestiä kuultiin itse asiassa jo viime vuonna, jo viime kesänä, ja nyt kun avoimia työpaikkoja on yhä vähemmän, myös niitä kesätyöpaikkojakin on avoinna yhä vähemmän, niin tämä tilanne on siis todellinen. Meillä ammattilaiset hakevat parin kuukauden kesätyöpaikkoja. Voitte kuvitella, miltä se tuntuu nuoresta valmistuvasta, jonka pitäisi päästä sinne työelämään, ensimmäiseen työpaikkaansa kiinni, kun hakijoita jokaista työpaikkaa kohti on jopa satoja. Tilanne on äärimmäisen lohduton. Olisin toivonut, että tähän keskusteluun olisi hallituksen puolelta esitetty [Puhemies koputtaa] jo uusia toimia, ja niitä me nyt odotamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

15.28 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallituksella on alusta saakka ollut hyvin hankala haaste: pitää hillitä rahankäyttöä ja velkaantumista mutta myös tehdä kasvutoimia, [Vasemmalta: Alussa teillä oli aika hyvä työllisyystilanne!] jotka vaativat yleensä rahaa, eli pitää painaa kaasua ja jarrua yhtä aikaa.

Onneksi Suomen taloudessa on nyt kuitenkin lukuisia positiivisia merkkejä. Ostovoima on parantunut, asuntoluottoja nostettiin tammikuussa selvästi enemmän kuin vuosi sitten, vähittäiskaupassa myynnin määrä on kasvanut, ja vakavien maksuvaikeuksien määrä on vähentynyt. Ne kaikki kielivät talouskasvun käynnistymisestä vaikean taloustilanteen keskellä. Tässä tilanteessa on todella tärkeää, että myös hallitus omilla toimillaan vahvistaa tätä kehitystä.

Arvoisa puhemies! Kysyisin nyt arvoisalta valtiovarainministeri Purralta: Te olette varmasti kiinnostuneena seurannut tätä keskustelua ja opposition ehdotuksia. Mitä mieltä te olette, onko heidän ehdotuksissaan mitään sellaisia, mitä hallitus voisi ottaa omaan käyttöönsä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.29 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä minuakin kiinnostaa pääministerin vastaus siihen, aiotteko edelleen pitää kiinni tästä 100 000 uuden työllisen saamisesta.

Ministeri Marttiselle kyllä haluaisin sanoa, että kun te tuossa omassa puheenvuorossanne halusitte kaivella suomalaisista sitä luottamusta, niin eikö nyt ole kuitenkin niin, että käskemällä se ei tule, käskemällä ei luottamus synny, vaan se syntyy teoista. Te olette jo

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

ehkä huomanneet, että kun te olette täällä ehkä hieman käskevään sävyyn yrityksiäkin pyytäneet työllistämään, niin käskemällä sekään ei ole tapahtunut.

Nyt me odotamme kyllä erittäin kovasti niitä uusia päätöksiä kevään kehysriihestä. Kuinka te aiotte nyt löytää niitä toimia, joilla te tätä luottamusta ihmisiin ja yrityksiin luotte, kun ne päätökset, joita olette aiemmin tehneet, ovat vain aiheuttaneet epäluottamusta? Mitkä ovat nyt niitä päätöksiä, joilla tätä luottamusta voidaan ruveta keräämään? Mikä on se suunnanmuutos?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

15.30 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Moni matalapalkka-ala toimii nykyään ulkomaalaisten varassa, mutta kun tulijat ovat vakiinnuttaneet asemansa, heidän ei enää kannata tehdä töitä. Näin syntyy hullu kierre. Maahan tarvitaan käytännössä aina lisää uusia tulijoita, koska vanhoille palkka ei enää pysty kilpailemaan saavutetun sosiaaliturvan kanssa. Tämä kierre on saatava katkaistua, koska se tulee äärimmäisen kalliiksi suomalaiselle veronmaksajalle.

On ymmärrettävä, että jos ihmisille maksetaan enemmän siitä, etteivät he tee töitä, he eivät tee töitä. On turha syyttää heitä, jotka valitsevat helpon vaihtoehdon, josta saa enemmän rahaa. [Piritta Rantanen: Onko silloin pieni palkka?] Ennemmin pitäisi kysyä heiltä, jotka ovat rakentaneet tällaisen järjestelmän, että mitä liikkui mielessä ja miten meni noin omasta mielestä. Vika ei siis ole ihmisissä vaan järjestelmässä, joka kannustaa jäämään kotiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.31 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä työministeri, kyllä oppositiollakin on sellaisia hyviä ehdotuksia, joita kannattaa kuunnella ja tukea. Toivottavasti tosiaan saadaan vastauksia, mitkä ehdotuksistamme otatte käyttöön.

Poikkeuksellisen heikko työllisyystilanne näkyy nyt jokaisessa kunnassa ja paisuttaa kuntien työttömyysmenoja. Kuntien niukat resurssit ja kasvavat pitkäaikaistyöttömyyden sakkomaksut vähentävät kunnissa suoraan työllisyyspalveluita. Melko järjetön tilanne, että silloin kun palvelutarve kasvaa, niin näiden sakkomaksujen vuoksi on nyt useassa kunnassa esimerkiksi työllisyyskoulutuksista jouduttu leikkaamaan. Meillä ei siis todellakaan ole Tanskan mallia, jossa työttömiä tuetaan riittävällä tavalla. Pitkäaikaistyöttömyyden sakkomaksu on nyt noin 100 miljoonaa euroa miinuksella siitä, mitä se uudistusta tehdessä oli kuntien näkökulmasta katsottuna. Olisi todella järkevää tässä kohtaa helpottaa kuntien tilannetta ja mahdollistaa tätä palvelun lisäämistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist, varsågod.

15.32 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! I världens händer det just nu en massa oroligheter, och det som marknaden verkligen inte vill se är just precis det. Det händer nya oväntade saker hela tiden, och hot om tullar gör att marknaden drar sig tillbaka.

Arvoisa puhemies! RKP on sanonut, että talous on psykologiaa, ja sanomme sen taas. Se tarkoittaa sitä, että jos me jatkuvasti toistamme sitä, miten huonosti asiat ovat, niin uskom-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

me myös itse siihen, ja tästä tulee sitten totuus. Sen sijaan meidän pitäisi nyt fokusoida siihen, miten me voidaan aidosti auttaa meidän yrityksiä, miten me voidaan saada heitä investoimaan, miten me voidaan saada heitä jalostamaan tuotteitaan ja miten me voidaan auttaa heitä etsimään uusia markkinoita.

Arvoisa ministeri! Onhan se niin, että meidän pitäisi nyt luoda parempi ilmapiiri — ja se ilmapiiri lähtee myös tästä salista — ja fokusoida mahdollisuuksiin sen sijaan, että puhutaan koko ajan siitä, miten paljon vaikeuksia meillä on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

15.34 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en kyllä näe yhtä ainoaa syytä, minkä takia opposition pitäisi tukea näitä hallituksen epäonnistuneita työelämäheikennyksiä, kuten tätä määräaikaisuuksien helpottamista, joka ei edes hallituksen oman esityksen perusteella lisää työllisyyttä. Nämä eivät ole työllisyystoimia, nämä ovat sitä, että yritetään laittaa ay-liike polvilleen.

Hallitushan lähti vaaleihin lupaamalla 100 000 uutta työpaikkaa, mutta sen sijaan töttömyyden kasvu on ollut räjähdysmäistä. Hallitus, teidän politiikkanne on epäonnistunut. Minä en ymmärrä, miksi opposition pitäisi tukea hallituksen epäonnistunutta politiikkaa. [Aino-Kaisa Pekonen: Näin on! Emme tue!] Te olette osoittaneet, että leikkaamalla ihmisten palveluista, sosiaaliturvasta ja työttömyystuesta te ette saa taloutta kasvuun ettekä te saa työllisyyttä nousuun. Koko Suomi on nyt nähnyt, että oikeiston talouspolitiikka ei toimi. Kokoomuksen vaalislogania mukaillen: nyt on oikea aika vaihtaa hallitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.35 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyys- ja veropolitiikasta voi ja pitää saada keskustella, mutta silloin keskustelun pitää myös pohjautua faktoihin. [Vasemmalta: Juuri näin!] Keskustan Kettunen sanoi puheessaan, että yhteisöveron alennus tarkoittaa sitä, että tulos jaetaan ulos sijoittajille. Mitä te tarkoittatte? Eikö yrittäjä ja nimenomaan pk-yrittäjä ole juuri tällainen sijoittaja? Väitätte, että se on melkein miljardin euron tulonsiirto pörssiherroille ja muille kokoomuksen eturyhmille. [Vasemmistoliiton ryhmästä: No näinhän se on!]

Arvon keskustalaiset, pysykää totuudessa. [Timo Heinonen: Se on mahdotonta!] Suomessa on 310 000 osakeyhtiötä, 99,9 prosenttia koko yrityskannasta, koostuen mikroyrityksistä, pienistä ja keskisuurista yrityksistä ja suurista yrityksistä, ja yhteisöveron aleneminen kohdistetaan juuri näihin sijoittajiin. Sen sijaan Suomessa on vain 188 pörssiyhtiötä, vain 0,1 prosenttia koko yrityskannasta. Eli on kyllä todella härskiä väittää, [Puhemies koputtaa] että yhteisöveroale valuisi vain pörssiherrojen kukkaraan. [Arto Satonen: 6—0!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.36 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tavoite oli tosiaan 100 000 uutta työllistä, mutta ihan siihen ei olla päästy, ja näyttää vähän siltä, että hallitus jää aika kauas omasta tavoitteestaan.

Olen miettinyt, että jos hallitus olisi kaiken sen ajan ja tarmon, mitä se on käyttänyt viinan kotiinkuljetuksen onnistumiseen, käyttänytkin meidän työllisyyden hoitoon, niin voisi

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

olla, että me oltaisiin tässä nyt pikkuisen pitemmällä, ehkä paremmassa tilanteessa kenties. [Antti Kurvinen: Onneksi KD on hallituksessa!]

No, meidän nuorisotyöttömyshän on tällä hetkellä ihan kammottavaa. Meillä on 80 000 alle 30-vuotiasta nuorta tällä hetkellä työttömänä. Tämä teidän nuorisotyöseteli, mikä sinällään on ihan mukava juttu, auttaa joitain tuhansia. Vielä jää semmoinen 75 000 nuorta, joilla ei ole tietoa, missä se työpaikka on.

Haluaisinkin kysyä ministeriltä: Millä tavalla te nyt aiotte helpottaa tätä nuorten työllisyyttä? Miten mahdollistatte sen, että meidän nuoret eivät tipu työttömyyden rotkoon jo silloin uran alkuvaiheessa, koska sieltä on aika vaikea kivuta takaisin pinnalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

15.37 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harkimo totesi täällä, että nämä työmarkkinauudistukset kantavat hedelmää vasta sitten, kun on talouskasvu. Isossa kuvassa se on tietysti näin, mutta katsokaapa, mitä meidän vientimarkkinoilla on tapahtunut: tammi—syyskuussa Suomen vienti kasvoi 3,2 prosenttia. Johtuuko tämä viennin kasvu siitä, että geopolitiittinen tilanne on poikkeuksellisen hyvä, kun on Ukrainan sota käynnissä? Johtuuko se siitä, että Trumpin tullit ovat jotenkin helpottaneet toimintaympäristöä? Aivan päinvastoin. Se syy on vain ja ainoastaan siinä, että... Totta kai yritykset ovat tehneet hyvää työtä, mutta hallituksen toimenpiteet, työmarkkinauudistukset, toimenpiteet luvitukseen liittyen, t&k-panostukset, rahoitukseen liittyvät toimet ovat olleet ne keskeiset syyt — ja sitten tietenkin näiden henkilökohtaisten suhteiden hyödyntäminen jäänmurtajakaupoissa ovat olleet se syy — siihen, että Suomen viesti on lähtenyt kasvuun, eli nämä uudistukset ovat jo nyt näyttäneet voimansa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.38 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin itsekkin huomiota siihen, että työministeri pyysi opposition tukea hallituksen työllisyyspolitiikalle. Arvoisa ministeri, hyvä hallitus, emme kyllä sellaista politiikkaa halua tukea, joka on tuottanut Euroopan heikoimman työllisyyskehityksen, [Vasemmalta: Näin on!] joka on politiikkaa, joka on tuottanut Euroopan korkeimman työttömyyden, politiikkaa, joka on tuottanut — toisin kuin pääministeri Orpo lupasi — ei sataatuhatta uutta työpaikkaa vaan lähes satatuhatta uutta työtöntä. Sitä me emme halua tukea.

Olemme tässä koko vaalikauden yrittäneet tehdä ehdotuksia, jotka mahtuvat sinne budjettiin hyvin ja jotka parantaisivat tilannetta, mutta olette olleet kovin haluttomia ottamaan vastaan niitä, esimerkiksi kotitalousvähennyksen parantamista tai asuntomarkkinoiden liikkeelle laittamista. Kun ette näitä opposition työllisyyskeinoja halua ottaa käyttöön, niin miten suhtaudutte esimerkiksi [Puhemies koputtaa] ryhmäpuheenjohtaja Kopran avaukseen, jossa hän tuli opposition linjoille: voisiko kotitalousvähennys olla hyvä kasvukeino, arvoisa pääministeri?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.39 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan ratkaisut tässä välikysymyksessä ja toisaalta omissa ohjelmissaan ovat joko äärimmäisen kalliita tai

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

tälle maalle jopa haitallisia. [Petri Honkonen: Teillä ei ole ratkaisuja!] Otetaanpa esimerkiksi keskustan havittelemat 40 000 työperäistä maahanmuuttajaa vuosittain. Siis yhden hallituskauden aikana se tekee 160 000 maahanmuuttajaa lisää Suomeen — tilanteessa, jossa jo maassa olevia maahanmuuttajia on paljon työttömänä, ei riitä töitä myöskään suomalaisille. Tässä tilanteessa, ihanko totta? Te myös poistaisitte tarveharkinnan, siis ryssisitte työmarkkinat täysin. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Te olette jo tehneet sen!] Maahanmuuttajia haalisitte erityisesti matalapalkka-aloille, mistä he siirtyvät ennen pitkää esimerkiksi opiskelemaan, ja tarvitaan silloin jälleen yhä uusia tulijoita. He eivät maksa veroillaan käyttämiään palveluita eivätkä välttämättä tule edes yksin palkallaan toimeen. Keskustalainen oravanpyörä — maksumiehenä toimii suomalainen veronmaksaja. Ei kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.41 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että keskustellaan työllisyydestä, mutta itäsuomalaisena kansanedustajana kyllä täytyy sanoa, että me olemme tämän hallituksen työllisyyspolitiikan kokeneet karusti. Todellakin välillä tuntuu, että olemmeko enää osa Suomeakaan, kun kaikki, mitä meillä on tähän saakka ollut, on suurin piirtein kerätty pois, yritystuetkin muun muassa.

Edellisellä kyselytunnilla, arvoisat ministerit, ketkä olitte paikalla, muistatte sen, että meille on luvattu jotakin erityistalousaluetta. Mitä meille on tullut? Ei mitään, sekin peruttiin nyt. Karjalan radan rahat ovat jossakin. [Sanna Antikainen: Ei ole peruttu mitään!] Meidän teollisuus aika pitkälti perustuu metsäteollisuuden toimintaan, aika pitkälti. Me tarvitsemme Karjalan rataa nyt. Teillä on kohta kehysriihi alkamassa. Toivon siltä toimenpiteitä.

Ja toinen asia: Monen, monen asian takana on Pohjois-Karjalan menestyksen osalta se, että me emme saa lupia erilaisiin hankkeisiin. Siellä on monta. Kotikunnassani esimerkiksi Neovan uusi aktiivihiilitehdas odottaa turvelupia, ei millään saa niitä. Siinä on monta sataa työpaikkaa. Samoin Pampalon kaivokseen on ehkä tulossa 300—400 työpaikkaa. Luvat seisovat tuolla jossakin, en tiedä missä. Tai tiedänhän minä, mutta en ala sitä selvittämään.

Näihin kun saisimme apua teiltä, [Puhemies koputtaa — Naurua] niin meillä olisi satoja uusia työpaikkoja pelkästään Ilomantsissa. Toivon teiltä, [Puhemies koputtaa] arvoisa pääministeri ja valtiovarainministeri, ravakoita toimenpiteitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

15.42 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että jokainen tässä salissa ja salin ulkopuolella tuntee jonkun, joka on työttömänä tällä hetkellä, ja luvut todella ovat kaameita. Kotikaupungissani Espoossa on lähes 20 000 työtöntä ja 600 avointa työpaikkaa. Ministeri puhui kauniisti luottamuksen lisäämisestä, mutta hallitus on lähinnä omilla toimillaan lisännyt epävarmuutta työelämässä. Viimeisimpänä on määräaikaisuuksien lisääminen, joka todistetusti saattaa lisätä raskaussyrjinnänkin riskiä.

Täällä puhuttiin myös kasvusta, ja erityisesti huoleni liittyy pitkäaikaistyöttömyyteen ja tilanteeseen, jossa työpaikkoja saattaisikin sitten toivottavasti syntyä mutta pitkäaikaistyöttömät eivät niihin työllisty. Kysyisinkin nyt hallitukselta: miten tulette turvaamaan pitkäaikaistyöttömien toimintakykyä, jotta sitten tällaista tilannetta ei syntyisi?

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.43 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tuntuisi nyt järkevältä myöntää, että teidän hallituksenne yritys leikata työttömyysturvaa ja parantaa sitä kautta työllisyyttä on epäonnistunut. Sen sijaan että ihmiset olisivat päässeet töihin, te aiheutitte valtavan määrän uusia köyhiä lapsiperheitä. Samalla te säikäytitte myös työssäkäyvät ihmiset pelolla siitä, että jos omassa elämässä tapahtuu jotain, ei enää ole niitä turvaverkkoja ottamassa kiinni. Normaali rahankäyttö, esimerkiksi kodin kunnostaminen tai kulttuuritapahtumassa käynti, vaihtui säästämiseen ja lisäsi edelleen työttömyyden kasvua.

Me olemme Suomessa todella surullisessa tilanteessa. Sen ratkaisemiseksi tarvitaan kaikki mahdolliset keinot. On pystyttävä myös myöntämään virheitä, kun niitä on tehty. Erityisesti nuorten tilanne on aivan lohduton.

Ministeri Marttinen, hyvä hallitus, nyt tarvitaan niitä työpaikkoja. Nyt tarvitaan toiveikkautta ja luottamusta talouteen. Ihmiset haluavat tehdä töitä, jos niitä on. Olisiko aika kääntää Suomen työllisyyspolitiikan suuntaa [Puhemies koputtaa] ja vaihtaa keppi kannustuksen turvaverkkoihin ja työpaikkojen luomiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

15.44 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään kuultu paljon kauniita sanoja ja ymmärtäviäistä puhetta suomalaisia työttömiä kohtaan, mutta täytyy todeta, että teidän tekonne, hyvä hallitus, on täysin päinvastaista. Tämä hallitus on omilla uudistuksillaan romuttanut sopimisen kulttuuria ja tuhonnut suomalaisten työttömien toimeentuloa, ja sitten te täällä vielä pyydätte oppositiolta tukea tälle teidän politiikallenne. Ei ole tulossa.

Arvoisa puhemies! Me olemme tänään täällä yhdessä, koko eduskunta, osoittaneet yhteisesti tukemme Ukrainalle ja sen kansalle, ja heti sen perään edustaja Piisinen perussuomalaisten ryhmäpuheessa syytti työttömyyden kasvusta maahanmuuttajia. [Anne Kalmari: Ukrainalaisia! — Sanna Antikainen: Ei ole syyttänyt mistään!] Olisin, arvoisa puhemies, kysynyt teiltä, hyvä hallitus: mikä merkitys tilapäistä suojelua hakevilla ihmisillä on työttömyyden kasvussa Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.45 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minusta on perin outoa se, että tämä hallitus kannustaa vauraita ihmisiä, esimerkiksi hyväosaisia palkansaajia, 8 000 euron rahakannustimella. Sen sijaan pienituloisia ihmisiä, niitä, jotka ovat työtä vailla, tämä hallitus kannustaa kepillä ja ruoskalla. Mielestäni tämä ajattelutapa, se, että annetaan niille, joilla valmiiksi jo on, on täysin kestämaton tällaisessa ajassa. Te voisitte kyllä miettiä yhteisöverohuojennuksen poistamista. Tiesittekö — tai tiesitte varmaan —, että lähes puolet tästä huojennuksesta menee noin 50 suurimmalle yritykselle? Tarvitsevatko OP, Nordea, Fortum, Kesko, S-ryhmä erityisen kädenojennuksen vielä tässä tilanteessa?

Sen sijaan olette poistaneet esimerkiksi Finnveran pienyrityslainoituksen, ja täällä hurrikaasti puhutaan, että yritetään saada pienyrityksille mahdollisuuksia. Tehkää edes luvitukselle jotain. [Puhemies koputtaa] Voisitteko tehdä niin?

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.47 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä Orpon hallitus, jonka keskusta haluaa tällä välikysymyksellä kaataa, on muun muassa 1) vahvistanut pienipalkkaisen työn kannustavuutta ja kannattavuutta sosiaaliturvaan verrattuna, [Vasemmalta: Suojaosan leikkaaminen!] 2) edistänyt paikallista sopimista, 3) alentanut yrittäjille palkkaamisen kynnystä, 4) rajoittanut poliittisia lakkoja, ja niin edelleen. Tämän hallituksen siis keskusta haluaa kaataa.

Sen sijaan näitä uudistuksia ei tehnyt se Marinin hallitus, jossa keskusta oli toisena päähallituspuolueena. Siinä teillä on mielestäni tupailloissa selittämistä, ei käy kateeksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.48 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ongelma ei ole se, että meillä yritykset maksaisivat liian suurta veroa voitosta, vaan meidän ongelma on se, että meillä on liian vähän yrityksiä, jotka tekevät voittoa. Meillä konkurssseja syntyy koko ajan, ja kun nyt puhutaan työttömyydestä, jota konkurssit aiheuttavat, niin kyllä olisin suonut, että työministeri olisi tuossa omassa puheessaan ja vastauksessaan edes jonkun verran aikaa käyttänyt niitten perheiden ja ihmisten tilanteeseen, joita työttömyyden kuritus koskettaa.

Me iloitsemme kaikki niistä myönteisistä asioista, joita te luettelitte, mutta silti on pakko todeta, että miten voi olla mahdollista, että te täällä vakuutatte suunnasta jos toisesta, että kaikki luvut ovat kääntyneet myönteiseen suuntaan, [Sari Sarkomaa: Eihän niin ole kukaan sanonut!] ja viime viikolla te toitte tänne lisätalousarvion, jossa te laskitte verotulokertymän ennustetta lähes miljardin, 952 miljoonaa. Miten voi olla, että palkkasumma on kääntynyt nousuun ja te tuotte lisätalousarvion, että verot palkoista [Puhemies koputtaa] laskevat 620 miljoonaa euroa? Ei tämä oikein pidä nyt paikkaansa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

15.49 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt useita merkittäviä toimia työllisyyden helpottamiseksi. Suhdanne on kuitenkin haastava, ja on yksi asia, mistä tässä salissa ei ole puhuttu lainkaan. Niin ikävä asia kuin se onkin, enkä missään nimessä tue Venäjää millään lailla, niin Venäjän-kaupan loppuminen on ollut meidän taloudelle sen tasoinen isku, mitä ei ole kyetty korvaamaan kaikista ponnisteluista huolimatta. [Arto Satonen: Se pitää paikkansa!] Meillä on Venäjän kanssa yhteistä rajaa lähes 1 400 kilometriä, ja olemme Euroopan pussinperällä. Vaikka me kuinka olemme yrittäneet valtiona samaten kuin yrityksinä hakea niitä uusia vientireittejä ja vientimahdollisuuksia, rahdit ovat kalliita. Olemme kalliiden kustannusten maa. Kaikki ne helpotukset, mitä työllistämiseen on tehty, eivät yksin riitä korvaamaan sitä, mitä hyvinvointia Venäjän-kaupasta saatiin. Tämä ei tarkoita millään lailla sitä, etteikö meidän pidä sanktioita pitää ja pitää niistä kiinni, mutta faktat on hyvä tunnustaa. [Anne Kalmari: Hyvä puhe! — Hannu Hoskonen: Totta joka sana!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

15.50 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä työllisyystilanteessa ei voi kyllä välttyä ajatukselta, että kuka tekee, mitä tekee ja missä tekee. Työ ja sen myötä tulevat mahdollisuudet eivät jakaudu Suomessa tasaisesti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Demarit ei tee mitään!]

Sen sijaan kyllä minuakin hiukan kummastuttaa tämä työministeri Marttisen puheenvuoro siitä, että meidän täältä täytyisi tukea näitä hallituksen toimia, siis tukea toimia, joissa matalapalkka-alojen junat täytyvät määräaikailla työntekijöillä ja joissa iso osa jää asemalle odottamaan käskyä risujen keräämisestä. Tämän esityksen mukaan siitähän ei edes maksettaisi mitään. Tällä hetkellä meillä on kuitenkin ihmisiä, jotka toimivat siistijöinä, tekevät töitä ulkoalueiden kunnossapidossa, ja heille maksetaan siitä työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Sen sijaan hallitus on nyt esittänyt ilmeisesti, että nämä työt loppuvat ja siirretään sitten ihmiset kortistoon, jotta he voivat tulla tekemään näitä samoja töitä ilman palkkaa. Tätäkö meidän pitäisi tukea? [Arto Satonen: Voi hyvä tavaton, mitä juttuja!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

15.51 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Työttömyystilanteeseen on suhtauduttava erittäin vakavasti. Itse en usko, että suomalaista työtöntä lohduttaa yhtään se tieto, että myös ulkomaalaisia on Suomessa työttömänä. Tällainen tieto ei työttömän arkea juurikaan helpota. Katse on syytä pitää oikealla korkeudella, eli tulee keskittyä siihen, miten saamme suomalaisille työpaikkoja, ja siksi on tärkeää, että hallitus kehysriihen yhteydessä tekee lisää työllisyystoimia ja kasvutoimia — siitä huolimatta, että kasvun osalta on jo näkyvissä positiivisia merkkejä, ja siitä huolimatta, että hallitus on tehnyt merkittäviä kasvutoimia jo aikaisemmin.

Työministeri Marttisen esittämä nuorten työllistämisseteli on hyvä esimerkki onnistuneesta täsmätyöllisyystoimesta, ja niitä me tarvitsemme lisää. Mielestäni pitää suhtautua avoimesti myös erilaisiin kasvuun vauhdittaviin veroratkaisuihin. Kaikki, mitä tehtävissä on, on tehtävä. Kysyisin pääministeri Orpolta: eikö olekin niin, että hallitus tulee kehysriihessä keskittymään juuri siihen, miten kasvuun ja työllisyyttä [Puhemies koputtaa] voidaan parantaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.52 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Suomessa on 350 000 työtöntä työnhakijaa, pitkäaikaistyöttömiä 140 000, ja kasvava osuus on nuoria. Osa-aikaisuudet ja määräaikaaisuudet yleistyvät. Tämä syöksy on seurausta hallituksen politiikasta, ja kierre vain kiihtyy.

Helsingin Sanomat kertoi perjantaina oikeusoppineiden kannasta, jonka mukaan hallituksen esitys määräaikaistuksien helpottamisesta on niin luokaton, että se tulisi vetää kokonaan pois eduskunnasta. Esitys on huonosti valmisteltu, sekava ja EU-oikeuden sekä kansainvälisten sopimusten vastainen. Se mahdollistaa määräaikaistuksien ketjuttamisen, raskaussyrjinnän ja koeajan pidentämisen, loukkaa sopimusvapautta ja lisää työnantajan valtaa työsuhteen vahvempaan osapuoleksi. Etenkään nuorten ja naisten työllisyydelle tämä ei lupaa jatkossakaan hyvää. Perustuslain 71 §:n mukaan hallitus voi peruuttaa esi-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

tyksensä. Pääministeri Orpo, aiotteko vetää esityksen eduskunnasta? [Arto Satonen: Voi hyvää päivää!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Otamme tähän kohtaan vastauspuheenvuoroja sellaista pyytäneiltä ministereiltä, ja sitten jatkamme debattia. — Työministeri Marttinen, kolme minuuttia, olkaa hyvä

15.54 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Lohelle totean sen, että en ole sanonut, että kaikki mittarit menevät parempaan suuntaan, vaan olen todennut täällä salissa, että moni mittari näyttää menevän parempaan suuntaan. Totesin puheenvuorossani aikaisemmin myös sen, että kun kävin läpi myös sitä työttömien perheiden tilannetta, niin halusin viestiä sitä, että kyllä me ymmärrämme sen, että tilanne on näissä perheissä äärimmäisen vakava. Samaan aikaan totesin teille myös sen, hyvät kansanedustajat, että tämä hallitus ei luovuta. Me teemme jatkuvasti uusia toimenpiteitä, ja kyllä, kun riihi taas lähestyy kevättä kohden, me teemme lisää päätöksiä ja käymme taas vastaavasti läpi myös kaikki ne esille nousseet kysymykset. Totesin myös sen, että totta kai meitä myös rajoittaa julkisen talouden vaikea tilanne, eli meidän täytyy myös katsoa, mitkä ovat kaikkein vaikuttavimpia toimenpiteitä kaikinensa tässä kokonaisuudessa.

Näistä määräaikaishuutoista täällä on noussut esille nyt useampi puheenvuoro. Itse ajattelen niin, että monta kertaa tässä keskustelussa todetaan näin, että meillä on ikään kuin joku sama yksikkömäärä työtä tässä maassa. Se vähän tuntuu näin, kun minä kuuntelen opposition kansanedustajien puheenvuoroja, että meillä on sata yksikköä työtä, [Antti Kurvinen: Keskusta on puhunut kasvusta koko ajan!] joista joku määrä ihmisiä on vakituksessa työsuhteessa, joku taas määräaikaishuudossa, mutta näinhän se ei ole. Kun tehdään joustoja työmarkkinalainsäädäntöön, niin sen tavoitteenahan on pitää huolta siitä, että sitä työtä on enemmän yhteiskunnassa jatkossa. Sehän on se keskeinen asia kaikinensa. [Vasemmalta: Ei ole näkynyt!]

Ja eikö niin, että erityisesti näiden nuorten — siis nuorten ylipäänsä, joilla on vähemmän osaamista, vähemmän kokemusta — asema työmarkkinoilla on joka tapauksessa heikompi kuin näiden työntekijöiden, joilla taas vastaavasti kokemusta on enemmän, [Välihuutoja vasemmalta] tai vaikka kokeneemman alanvaihtajan, jonka täytyy saada jalka oven väliin, jotta hän pääsee uudella alalla työllistymään? Minä ajattelen kyllä niin, että on paljon tärkeämpää ja parempaa, että nuori on vaikka määräaikaishuudossa työsuhteessa alkuun tekemässä työtä, kuin se, että hän on taas vastaavasti työttömänä. [Aino-Kaisa Pekonen: Mutta ei sillä elä, eihän sillä kukaan elä!]

Mitä todetaan tästä ketjuttamisesta, niin hyvät kansanedustajat, tämä uusi lainsäädäntö ehkäisee erittäin tehokkaasti ketjuttamista. Vuoden määräaikaishuuden jälkeen laissa on selkeä velvoite: mikäli työn teettämistä jatketaan, tulee tarjota vakituinen työsuhde tälle työntekijälle. Ja jos on niin, että työnantaja yrittäisi kiertää tätä lainsäädäntöä jollain tavalla, laissa lukee, että myös vastaavan kaltaisessa työssä tehtävä työ kuuluu tämän alan soveltamisen piiriin. Eli jos on ollut vuoden määräaikainen työsuhde, siitä eteenpäin neljän kuukauden ajan työnantajan tulee tarjota sitä työtä sille henkilölle, joka on jo ollut tässä työsuhteessa. Eikö, hyvät kansanedustajat, tämä juuri ole se keskeisin kysymys, jolla voidaan ensinnäkin madaltaa sitä kynnystä päästä työelämään ja taas toisaalta pitää huolta sii-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

tä, että ketjuttamiseen voidaan puuttua, koska nykyinen lainsäädäntöhän ei tunne tämänkaltaisia kiristyksiä? Minusta sen takia tämä lainsäädäntö tarvitaan käyttöön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.57 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia eduskunnalle tämän tärkeän asian keskustelusta. — Kuten työmies Marttinen tuossa aiemmin kuvasi, [Naurua] meidän työttömyyttä erityisesti lisäävät ulkoiset tekijät ja toisaalta koska kotimaassa ei ole kasvua riittämiin ollut, työttömyys on tästä johtuvaa, ja tämä kehityshän alkoi vuonna 22. Hallitus on kuitenkin tehnyt merkittäviä uudistuksia ja rakennetoimia, joiden laskennalliset vaikutukset niin julkisen talouden vahvistumiseen kuin työllisyyden vahvistumiseen ovat valtiovarainministeriön mukaan selkeitä. Se, että ne eivät vielä näy, ei tarkoita, että näiden hyvät vaikutukset pyyhkiytyisivät pois. Ne tulevat kyllä näkyviin.

Arvoisa puhemies! Minulle ei valitettavasti opposition puheenvuoroista oikein tullut selväksi, mikä se varsinainen vaihtoehto on. Keskusta luetteli erilaisia tukipaketteja ja totta kai valitusta ja kritiikkiä. Luettelitte uusia menoja, mutta en löytänyt yhtään ainutta keinoa niiden rahoittamiseksi. [Keskustan ryhmästä: Yhteisövero! — Antti Kaikkonen: Älkää tehkö sitä yhteisöveron kevennystä! Eikö se kuulunut sinne?] Työpaikat syntyvät yrityksiin, ja siksi me teemme uudistuksia. — Puheenjohtaja Kaikkonen, yhteisöveron kevennys, jonka hallitus toteuttaa kahden prosenttiyksikön osalta: Keskusta ehdotti viiden prosenttiyksikön alennusta yhteisöveroon. [Oikealta: Ohhoh!] Te kehtaatte täällä selittää, että kukaan ei sitä kannata ja siitä ei ole mitään hyötyä, ja te itse esitätte viiden prosenttiyksikön kevennystä. [Keskustan ryhmästä: Ihan eri veromalli! — Antti Kaikkonen: Rakenteellista uudistusta!] Mitä tulee sitten tähän, että viime kyselytunnilla ja täällä tänään te ehdotatte myös erityistalousaluetta, niin se käytännössä tarkoittaa samaa kuin yhteisöveron kevennys — toki myös muunlaisia veronkevennyksiä, mutta ensisijaisesti se tarkoittaa aina yhteisöveron kevennyksiä. [Välihuutoja keskustan ryhmästä]

Hallitus ei luo itsessään talouskasvua. [Antti Kurvinen: Te viette talouskasvun!] Me voimme parantaa edellytyksiä, me voimme tehdä oikeanlaista veropolitiikkaa, me voimme tuuppia oikeaan suuntaan ja tehdä kasvutoimia, mutta valtio ei tule tekemään kasvua ja työpaikkoja, vaan se tapahtuu yksityisellä sektorilla, ja juuri siihen suuntaan tämä hallitus tekee toimia. [Antti Kurvinen: Teette kaikkenne, jotta kasvua ei syntyisi! — Ben Zyskowicz: Höpö höpö!]

Arvoisa puhemies! Edustaja Harkimo nosti aivan oikein puheenvuorossaan esille ulkomaalaisten ja maahanmuuton kokonaisuuden. Minusta onkin hassua, että kuitenkin tässä itse välilyksymyksessä ei mainittu asiasta sanaakaan. En tiedä, onko edustaja Harkimo ollut aivan tietoinen, mihin paperiin on nimensä pannut, [Naurua oikealta] mutta tämänkin ymmärrän juuri siksi, kuten edustaja Simula täällä totesi, että tämänhän on keskustan kasvutoimi numero yksi, lisätä maahanmuuttoa tähän maahan. [Antti Kaikkonen: Ei pidä paikkaansa! — Perussuomalaisten ryhmästä: Käsittämätöntä!]

Arvoisa puhemies! Keskusta puhuu työstä, mutta te pelkääte tehdä päätöksiä. Yhtään hankalaa päätöstä te ette kykene esittämään tai edes tukemaan, pakenette maakuoppaan, kun pitäisi ottaa kantaa, ja tarjoatte tyhjän paperin, mutta sen sijaan te osaatte kritisoida. [Keskustan ryhmästä: Aika väsynyttä puhetta!] Sosiaalidemokraatit ehdottavat meille vaihtoehtobudjettejaan pohjaksi. Tarkoitatteko siis niitä, joissa te oikeastaan kuittaatte

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

kaikki hallituksen tekemät toimet mutta olette niistä kovin hissukseen omille kannattajillenne? Mitä sieltä jää sitten jäljelle, ne veronkorotuksetko? Ei, niitä me emme tule teemmään. [Pia Viitanen: Veronkevennykset pienituloisille muun muassa, ja pienille yrityksille!]

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: Te peräänkuulutitte, hyvä oppositio, toivon näköaloja ja sitten esititte kuitenkin pelkkää surkeutta. Ei yhtä ainoaa hyvää asiaa investoinneista, talouden luvuista, vientisektorin paremmista näkymistä. [Antti Kurvinen: Mitä hyvää te sanotte?] En valitettavasti saa mitään muuta mielikuvaa kuin sen, että toivoisittekin saman ankeuden jatkuvan. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: Keskustan linja ei näytä millään tavalla eroavan vasemman puolen, sosiaalidemokraattien linjasta. [Puhemies koputtaa] Punamultaa rakennetaan, mutta se ei ole kyllä kasvun liitto. Se on jakamisen liitto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.01 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Kiitos, arvoisa puhemies! Ensinnäkin korjaan sen väitteen, että Finnveran pienyrityusrahoitusohjelma olisi jotenkin lopetettu. Ei sitä ole lopetettu, [Anne Kalmari: Se on vaan laitettu tauolle!] vaan sitä on kehitetty edelleen, ja se on parhaillaan käynnissä. Tässä ohjelmassa nimenomaan on kyse mikrolainaohjelmasta yrityksille, jotka työllistävät alle kymmenen ihmistä, ja heidän liiketoiminnan laajentamisesta ja kehittämisestä ja koneinvestoinneista, laiteinvestoinneista ja uusien työntekijöiden palkkaamisesta, uusien toimipisteiden perustamisesta. Tämä on hyvin järkevä ohjelma, ja me jatketaan sitä tämän hallituksen aikaisemmin käyttämää ohjelmaa ja laajennetaan ja parannetaan sitä.

Investoinnit nousivat muutamassakin puheenvuorossa esille, ja toissa viikolla taisi olla, kun puhuttiin puhtaan siirtymän, puhtaan energian ja kiertotalouden projekteista: viime vuosi oli itse asiassa ennätysvuosi, yli kahdeksan miljardia ja 174 hanketta. Se aiheuttaa jopa sen kysymyksen, että päästäänkö me samaan tänä vuonna, koska niitä on toteutunut sen verran paljon. Hallitus tietysti omilla toimillaan nimenomaan on ollut mukana edistämässä hankkeita. Paljon kertoo siitä se, että tässä Business Finlandin verovähennysinstrumentissa, missä haetaan tällaista win-win-tyylistä verokannustinta, että valtio kompensoi 20 prosenttia tulevista, toteutuneista hankkeista tuloverotuksessa, yli 20 miljardia on näitä hankkeita putkessa. Sehän on ihan valtava määrä sillä alalla.

Edustaja Hoskonen nosti hyvin esille turveluvituksen, siis kasvu- ja kuiviketurpeen, ja jaan tämän huolen. [Antti Kurvinen: Mitä teette sille hallituksessa?] Siinähan on aika nopeastikin saatava uudelleen luvitusta käyntiin, koska siinä on parin kolmen vuoden aikaikkuna, että muuten kasvu- ja kuiviketurpe ja sitä myöten myös huoltovarmuus tulee kärsimään — tärkeä asia. [Hannu Hoskonen: Tehdään homma selväksi tällä kaudella heti! — Anne Kalmari: Tuemme jos teette!] — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi pääministeri Orpo, kolme minuuttia, ja sen jälkeen Multala.

16.03 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Aloitetaan ukrainalaisista. Todellakin olemme yhdessä toivottaneet Ukrainan sotaa paenneet ihmiset Suomeen, ja me toivomme, että mahdollisimman moni heistä työllistyy ja löytää paikkansa. Jos kuuntelin oikein,

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

niin perussuomalaisissa ei syyllistetty ketään. Minusta on väärin edes sillä tavalla asioita kuulla. Kyse oli siitä, että se selittää osaltaan meidän korkeita työttömyyslukuja. [Välihuutoja] Ne ovat kaksi aivan eri asiaa, ja minä en pidä siitä, että asioita vääristellään näin.

Arvoisat kansanedustajat, hyvä puhemies! Tämä tilanne työttömien osalta on vakava. Kuten täällä on useissa puheenvuoroissa sanottu, jokainen työtön ihminen on oma yksilöllinen tragediansa eikä pelkästään oma itse vaan monessa tapauksessa perhe, lapset, omaiset. Se koskettaa. Voin vakuuttaa teille sen, että me olemme sitoutuneet siihen, että Suomeen syntyy työpaikkoja, että mahdollisimman moni pääsee töihin, mahdollisimman monen perheen lapsi näkee, kun isä ja äiti lähtevät töihin. [Antti Lindtman: Satatuhatta voimassa?] Me teemme kaikkemme sen eteen, että tavoitteisiin päästään. [Antti Lindtman: Se on voimassa!] Työ on kesken, ja kun hallituskausi päättyy, silloin me laskemme ja katsomme, missä me ollaan. Nämä ihmiset eivät ole meille lukuja, vaan he ovat ihmisiä, yksilöitä, henkilöitä, ja meidän tehtävämme on saada heille, mahdollisimman monelle, mahdollisuus työhön. Mutta tämä tilanne ei ole helppo, koska maailman tilanne on niin vaikea, mikä onneksi täällä nyt on jo tunnustettu, että se vaikuttaa. Se vaikuttaa siihen, miten meidän talous kasvaa, se vaikuttaa ihmisten mieliin, se vaikuttaa yrittäjien investointihalukkuuteen.

Mutta me olemme tehneet ja me teemme koko ajan. Ensinnäkin: Talous on kääntynyt kasvuun. Se käänne tapahtui viime vuoden lopulla, ja se on jatkunut. Työttömyys oli lähtenyt varovaiseen laskuun joulukuusta tammikuuhun, ja näitä positiivisia merkkejä on, eikä merkkejä vaan lukuja, vaikka vientitilastot, jotka edustaja Satonen nosti esille. Siis talous on lähtenyt kasvuun, ja meidän pitää tukea tätä kehitystä, nähdä se positiivisuus, joka tällä hetkellä on kuitenkin lähdössä liikkeelle.

Me ollaan tehty kymmeniä uudistuksia, ja me teemme lisää. Me tulemme kehysriihen mennessä ja tämän alkuvuoden aikana tekemään päätöksiä, joilla työllisyyttä ja kasvua edistetään. Se, mitä sanoin tähän mennessä tehdyistä ratkaisuksista, on, että isot ratkaisut, jotka hallitusohjelmassa ovat, on tehty, mutta meidän työemme on kesken. Me katsomme, mitä me vielä voimme tehdä. Työtä on paljon jäljellä. Me emme jätä työtä kesken. Me emme kävele presidentin puheille niin kuin entinen mies siinä vaiheessa, kun työt eivät oikein mais-
tu. [Antti Kurvinen: Se oli tulos ja ulos!]

Arvoisa eduskunta! Mitä tulee keskustan välikysymykseen, niin kun katsoin tuossa sen teidän 55 kohdan esityksenne, niin tavalla tai toisella hallitus on tehnyt niistä jo 30. Ja kun kuuntelen teitä ja edustaja Kettusen sujuvaa retoriikkaa, niin kaikki on huonosti. Me vain kuritamme ja kiusaamme ihmisiä, kun ne ovat niitä samoja asioita, joita te olette edistäneet aikanaan — tai yrittäneet edistää — joilla pyritään saamaan yrittäjyydelle edellytyksiä ja ihmisille työpaikkoja. Niitä me teemme, mutta kun kaikki on huonosti. Mutta joku vakuutui teidän puheestanne. Se oli oppositiojohtaja Koskela, joka kutsui teidät kansanrintamatyöhön. Tukea tarvitaan taas.

Ehkä tässä paluu sitten taas tähän tosielämään: Minulla on ollut oikeasti mahdollisuus käydä vienninedistämismatkoilla, ja kun siellä on suomalaisia yrityksiä, jotka ovat digitalisaatiossa, teknologiassa, biotaloudessa, metsätaloudessa, telakkateollisuudessa kiinni, niin siellä on vauhti päällä. He myyvät tällä hetkellä suomalaista työtä ja luovat hyvinvointia — myyvät suomalaista työtä, luovat hyvinvointia. He uskovat Suomeen, niin uskotaan mekin. Ne uudistukset, jotka me on tehty, tulevat vaikuttamaan siihen, että suomalaiset yritykset pärjäävät vielä paremmin ja yhä useammalla Suomessa on töitä. Me teemme tätä työtä, jotta huomenna olisi parempi.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Multala, kaksi minuuttia.

16.07 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Kiitos, arvoisa puhemies! Muutama vastaus kysymyksiin rakennusalaista:

Tässä hyviä merkkejä on silläkin puolella ilmassa, erityisesti infrarakentamisessa ja kaikessa muussa rakentamisessa, paitsi asuntorakentamisen osalta vielä nähdään hyvin hitaita kasvun lukuja. Onneksi jo kasvusuuntaan mennään sielläkin, hitaasti mutta toivottavasti varmasti. Se, että hallitus ei olisi tällä puolella tehnyt mitään, ei kuitenkaan millään tavalla pidä paikkaansa. Olemme pyrkineet suhdanneluontoisesti lisäämään merkittävästi korkotukilainavaltuuksia hallituskauden alkupuolella, ja nyt pyrimme tekemään muita toimia, esimerkiksi asuntolainoituksen, rahoituksen, saatavuuden parantamista, jotta ihmiset uskaltaisivat ostaa sen oman asunnon, koska tässä uusien asuntojen rakentamisen osalta kysymys on erityisen paljon siitä, että kauppaa ei ole, ja sen takia asuntolainoituksen helpottaminen on se toimi, jota hallitus on tehnyt. Tässä yksi keino on esimerkiksi se, että pidennetään laina-aikaa 30 vuodesta 35 vuoteen, jolloin kotitalouksien maksama kuukausittainen lainaerä on tietenkin pienempi. Toivon, että tämä on yksi sellainen muutos, joka nyt auttaa ihmisiä menemään asuntokaupoille, sillä asuntojen hinnathan, etenkin vanhojen asuntojen, ovat tällä hetkellä merkittäväinkin alhaisia, mikä sinällään toki on pidemmällä aikavälillä myöskin tietynlainen ongelma.

Haluan myös muutamalla sanalla kommentoida kuitenkin näitä teidän esityksiänne, kun täällä oli tällaisia investointiohjelmiä: Muun muassa keskusta toteaa, että he haluaisivat paljonkin ikään kuin vivuttaa valtion rahalla kuntia sitten vaikkapa korjaamaan peruskouluja ja niin edelleen. Puhtaat, terveet koulutilat ovat todella tärkeitä lapsille ja nuorille, ja on kuntien perustehtävä hoitaa se asia kuntoon. Itse olen ymmärtänyt kuitenkin, että kuntatalous on aika tiukilla tällä hetkellä. On vaikea nähdä, että sillä, että me laitetaan sata miljoonaa euroa valtion rahaa, kunnilla olisi varaa laittaa siihen 400 miljoonaa, kuten te olitte laskeneet tässä teidän laskelmassanne. [Anne Kalmari: Eiväthän ne mene, jos kunnat eivät laita — kannattaa kokeilla!] Ajattelen, että kuntien on tehtävä tätä työtä joka tapauksessa ja hoidettava ne koulutilat kuntoon, ja tätä myös tuetaan valtion toimesta aivan normaalin perusrahoituksen, valtionosuusjärjestelmän, puitteissa.

Sitten toinen kommentti tähän teidän kokonaisuuteen, joka oli noin 600 miljoonaa: laskin, että rahoituksen te olette varanneet vain noin vähän päälle 400 miljoonalle, tai ainakin siinä oli noin parinsadan miljoonan euron gäppi, eli kyllä siinäkin sitten vähän hätää tulisi sen osalta, miten tämä kokonaisuus rakennettaisiin.

No, sitten SDP:n osalta siellä on ihan hyviä ehdotuksia, mutta valitettavasti laskeskelin, että senkään osalta ihan eivät rahat riitä siihen, mitä on ehdotettu. Kyllä sielläkin aikamoinen aukko jää rahoituksen osalta. [Antti Lindtman: Kerrotteko vähän tarkemmin?]

Sen haluan kuitenkin sanoa, että teemme koko ajan pohdintaa ja valmistelemme myös uusia päätöksiä sen osalta, että voimme vielä antaa mahdollisuuksia tälle rakentamisalan vauhdille, joka nyt kuitenkin näyttää käynnistyneen. [Vasemmalta: Olisi kyllä syytä! — Puhemies koputtaa] Erityisesti asuntorakentamisen puolella vapaiden markkinoiden puolella pitää saada kauppa käyntiin ja ihmiset uskaltamaan ostaa sen oman asunnon, [Puhemies koputtaa] koska tätä valtion tukemaa tuotantoa me olemme kyllä paljon tukeneet.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt jatketaan debattia. Seuraavaksi edustaja Kosonen.

16.11 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me mielellämme kannatamme hyviä hankkeita, mitä hallitukselta tulee, mutta ihan kaikki hankkeet eivät kyllä ole sen arvoisia. Ministeri Marttinen, te kerroitte, että työtön työnhakija voisi jatkossa opiskella, ja tähän on hyvä asia. Mutta jos mietitään tätä kokonaisuutta, minkä olette tällä kaudella rakentaneet, eli romutitte aikuiskoulutustuen, ja sitten myös ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen osalta rahoitusta on muutettu sillä tavalla, että aikuisia opiskelijoita ja toista tutkintoa tekeviä ei oppilaitosten kannata ottaa enää opintoihin, niin kysymys tietenkin kuuluu: Millä tavalla tässä, kun työ muuttuu rajusti, tekoäly tulee ja alat muuttuvat, jatkossa voidaan uudelleen kouluttautua, vaihtaa uria, edetä uralla ja käyttää omaa osaamista ja nostaa sitä vaaditulle tasolle? Milloin esimerkiksi aikuiskoulutustuki oikeasti uudistuu ja tulee tänne saliin uutena takaisin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — V-painike on nyt tässä vaiheessa suljettu. Täällä on kymmeniä puheenvuoroja, mutta kaikki, jotka ovat tähän mennessä nyt niitä pyytäneet, saavat, ja sen jälkeen siirrytään hetkeksi puhujalistaan ja katsotaan illan aikana sitten, aloitetaanko uudelleen debatti. — Mutta seuraavaksi edustaja Lyly.

16.12 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon todisteltu näitä lukuja. Ensinnäkin täytyy sanoa, että avoimet työpaikat puuttuvat. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työtöntä työnhakijaa, ja se kertoo varmasti tärkeimmän luvun. Orpon hallitus on istunut tällä hetkellä 980 päivää, ja tässä on tullut esille, että jokaisesta hallituspäivää kohti on tullut sata työtöntä lisää. Tämä on aika surullista kertomaa.

Erityisen huolissani olen siitä, että pitkäaikaistyöttömyys on 2000-luvun korkeimmalla tasolla nyt Suomessa, lähes 140 000. Siellä on myös nuoria pitkäaikaistyöttömiä 17 000. Nämä toimet, mitä te teette, ovat tämmöisiä postimerkin kokoisia. Ne ovat pieniä, mutta niitä pitäisi tehdä enemmän. Nyt esimerkiksi tämä työllisyysseteli nuorille tarkoittaa 3 000—4 000:ta nuorta, ja kun nuoria on 70 000 siinä ikäryhmässä, niistä yksi 20:stä saa sillä työllisyyssetelillä apua, 19 jää ilman. Kysynkin: mitä kunnollisia työllisyystoimia ja työllisyyspolitiikkaa kehysriihessä on odotettavissa, joilla työpaikkoja syntyy? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Koskela, Jari.

16.14 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kun liitimme euroon, olisi silloin pitänyt tehdä ne työmarkkina- ja sosiaaliturvauudistukset, joita hallitus on tällä kaudella tehnyt. Tässä on ollut siis liki neljännesvuosisata toimettomuutta. Me tiedämme, että euro on jäykkä valuutta, joka ei ole yhteensopiva Suomen kaltaisten jäykkien työmarkkinoiden kanssa. Joustamaton valuutta ja joustamattomat työmarkkinat ovat tarkoittaneet nollakasvua. Velka toki on kasvanut, ja samalla työllisyysaste on jämähtänyt liian alhaiselle tasolle. Tämä hallitus on tehnyt ne toimet — ja tulee vielä tekemään lisää — joita on odotettu koko 2000-luku. Onko joku täällä odottanut, että nämä vaikuttaisivat heti? Eivät tietenkään, varsinkaan kun elämme epävakaa maailmantilanteessa.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Nyt tarvitaan malttia, kärsivällisyyttä, ja toivon myöskin yhteistyötä. Paremmat ajat ovat ihan varmasti edessä. Nyt on jo nähty hyviä merkkejä, joista täälläkin on kuultu useissa puheenvuoroissa, muun muassa pääministeri hyvin maalasi sitä, muun muassa teknologiateollisuuden suunnalta ja muiltakin sektoreilta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra.

16.15 Fatim Diarra vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minun ongelmani tämän hallituksen työmarkkinapolitiikassa on sen puhdas ideologisuus. Puhutaan valtavasti pohjoismaisesta mallista ja varsinkin Tanskan mallista, mutta siitä otetaan kuitenkin vain jousto ja kumarretaan yhteen suuntaan, täysin viis veisataan siitä turvasta, mikä kuuluu olennaisesti myös tähän malliin.

Olen samaa mieltä hallituksen kanssa siitä, että työ on parasta sosiaaliturvaa ja työtä pitäisi kaikilla olla, ja juuri tämän takia en ymmärrä, minkä takia suojaosat piti poistaa. Eikö olisi parempi, että ihminen voi tehdä edes jotain, ottaa välillä vuorotyötä vastaan, tehdä välillä keikkaa, pitää yllä sitä toimeliaisuutta edes sen verran, mitä on tarjolla? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lohikoski.

16.16 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyys on ollut viimeksi näin korkealla 90-luvun lamassa, vaikka väliin mahtuu finanssikriisi, eurokriisi ja koronakriisi. Tämä työttömyyshallitus päästi rakennusalan vapaaseen pudotukseen. Miksi te ette elvytä korjausrakentamista ja kohtuuhintaisten, vaikkapa opiskelija-asuntojen rakentamista? Leikkauspolitiikka on aiheuttanut syöksykierteen kotimaiselle kulutuskysynnälle. Hallitus leikkasi koulutuksesta, työllisyys-toimista ja suojaosista. Korkeaan nuorisotyöttömyyteen te vastaatte työllisyyssetelillä, joka on hyvä, mutta riittämätön. Se on kuin murtuneen jalan hoitamista laastarilla.

Hallituksen riveistä on huudettu työttömille: menkää töihin, vaikka työpaikkoja ei ole. Hallituksen riveistä on ehdotettu myös velvoitetöitä ja risusavottaa. Tanskan mallia on väylätetty, mutta unohdettu, että se perustuu korkeaan työttömyysturvaan ja vahvoihin työllisyys- ja kotoutumispalveluihin, ja juuri niistähän te olette leikanneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu. — Mikrofooni.

16.17 Mauri Kontu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Täällä on puhuttu, että työpaikat syntyvät tänä päivänä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ja niiden toimintaedellytyksiä pitää parantaa. Ne tulevat erityisesti näihin pieniin mikroyrityksiin, joissa on yksi tai kaksi työntekijää. Näitä yrityksiä on Suomessa 350 000 eli saman verran kuin on työttömiä. Me ollaan tavattu keskustassa mikro-, pien- ja yksinyrittäjiä. Heidän viestinsä on, että he palkkaisivat 11 prosenttia lisää työntekijöitä, ja se tarkoittaisi 30 000:ta uutta työpaikkaa, mutta heidän kysymyksensä on, onko mahdollista, että kun aloitat yrityksen, niin siinä olisi huojennus yrittäjävakuutuksessa ja sitten ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa olisi vuoden sivukuluhojennus noin puolet. Kysyn työministeri Marttiselta: onko tämä mikroyrittäjien viesti tullut teille asti, ja tuntuuko se mahdolliselta ratkaista?

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Eestilä.

16.18 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuutosta ja ulkomaalaisten työllisyydestä on keskusteltava, mutta tietenkin on tehtävä oikeat analyysit. Vaikka ulkomaalaisten työllisyysaste on nyt valitettavasti laskussa suhdanne- ja muista syistä johtuen, niin silti tällä vuosikymmenellä ainoastaan ulkomaalaisten työllisten määrä on kasvanut. Vuosina 20—25 ulkomaalaisten työllisten määrä kasvoi 90 000:lla, ja vastaavasti suomalaisten työllisten määrä väheni 90 000:lla. Tästä on pakko vetää nyt johtopäätökset, että meillä on kahdenlaisia ulkomaalaisia: Toiset tulevat työn perässä, ja empiirisesti tiedämme, että heidän työllisyysaste on 10 vuoden Suomessa olon jälkeen korkeampi kuin suomalaisilla keskimäärin. Mutta sitten tulee turvapaikanhakijoita, perheenjäseniä ja muita ryhmiä, joiden työllisyysaste valitettavasti jää alas, ja he joutuvat entistä enemmän turvautumaan toimeentulotukeen. Arvoisa työministeri, tämä on se juttu, mihin eduskunnassakin pitää kiinnittää enemmän huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

16.19 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt tarvitaan todellakin luottamusta. Valitettavasti tuoreen tilaston mukaan kuluttajien luottamus laski tammikuussa, ja työttömyyden pelko on suurta. Se on suurimmillaan sitten koronavuosiin. Puhemies, kun tilanne on tällainen, niin on suorastaan häkellyttävää, että hallituksen vastaus tähän on työelämän turvallisuuden heikentäminen, kuten irtisanomissuojan heikentäminen. Eihän tästä, ministeri, löydy päätä eikä oikein sitä häntääkään.

Me olemme nyt nähneet hallituksen saksi- ja keppipolitiikan seuraukset. Tulostaulu on heikko: työttömyys ennätyslukemissa. Puhemies, SDP on esittänyt useita esityksiä, joilla voitaisiin tarttua tilanteeseen tässä ja nyt, esimerkiksi nostamalla arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa tai sitten kotitalousvähennyksen parantamisella, johon muun muassa kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Kopra myönteisesti suhtautui julkisuudessa.

Puhemies! Kysyn nyt teiltä, arvoisa hallitus: voisiko tämä kotitalousvähennyksen parantaminen, mitä SDP on ehdottanut, olla yksi palikka siellä teidän [Puhemies koputtaa] keinovalikoimassanne tulevaisuudessa? [Ben Zyskowitz: SDP:hän on vastustanut kotitalousvähennystä! — Pia Viitanen: Kannattaa katsoa meidän vaihtoehtobudjettiamme! — Sari Sarkomaa välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

16.21 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämäkin tärkeä työllisyyskeskustelu tuntuu valitettavasti noudattavan aika lailla sellaista samaa kaavaa, mitä tässä on totuttu kuulemaan: hallitus todistelee kovasti omia toimiaan, ja tulostaulu kuitenkin edelleen näyttää varsin huonolta.

Hallitus todistelee myöskin sitä, että nämä tulokset näkyvät siellä kaukana tulevaisuudessa. Tämä ei kyllä hirveästi sitä tavallista suomalaista työssäkäyvää tai työtöntä lohduta, sillä kyllähän tässä työssäkäyvillekin on melkoisia heikennyksiä aiheutettu. Nämä heikennykset osaltaan ovat kasvattaneet sitä epäluottamusta omaan talouteen ja omaan kulutukseen. Sitä kautta hallitus on myös ehkä omilla toimillaan huomaamattakin syössyt tätä mei-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

dän kotimaista kysyntää entistä alemmas. Onko teillä hallituksessa juolahtanut mieleen, että tällä voisi olla vaikutusta myöskin tähän asiaan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi.

16.22 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt, kun hallituksen työmiehiä ja työnaisia kuuntelee, täytyy sanoa, että onni on, että olette tuntipalkalla ettekä urakkapalkalla — muuten olisi voinut tilipussi jäädä aika ohueksi tällä kaudella. Mutta onhan tämä yhteisöveroon liittyvä alennus tässä tilanteessa nyt melkoinen arvovalinta. Meillä eilen illalla Lapin hyvinvointialueen valtuusto nyt hallituksen nimeämän arviointiryhmän painostamana tuotti taas lisää naisia työttömäksi sinne tulevaisuuteen, ja tämä on kyllä aika kohtuuton tilanne.

Hyvä hallitus, kyllä se on niin, että suhdanteiden taakse on helppo mennä piiloon, mutta sen suhdannepolitiikan tekeminen on aika vaikeata. Minä toivoisin nyt, että arvon pääministeri kertoisi yhden vaikuttavan suhdannepoliittisen toimenpiteen, mitä tämä hallitus on tehnyt, yhden vaikuttavan, ja Turun tunnin junaa ei tässä yhteydessä saa mainita. [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen.

16.23 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoivayhtiö Attendo tuli julkisuuteen ja kertoi, että vuonna 2020 se palkkasi hoitajia Filippiineiltä, Etiopiasta ja Keniasta yhteensä 1 500, ja samalla suomalaiset hoitajat joutuivat työttömiksi. Tämä on oiva esimerkki siitä, mitä epäonnistunutta työperäinen maahanmuutto voi pahimmillaan olla. Kielitaidoton ohitti kielitaitoisen hoitajan. Toki sieltä paljastui myös muita epäkohtia. Paljastui, että kynnysrahaa oli maksettu etiopialaiselle rekrytointitoimijalle ja lähtömaassa oli myös väärennetty asiakirjoja, kuten tutkintotodistuksia ja henkilöpapereita. Kyllä se kouraisee hoitajan sydäntä, kun suomalainen hoitaja joutuu työttömäksi.

Kysyisin hallitukselta: Miten tällaiset vastaavat tapaukset ennaltaehkäistään tulevaisuudessa? Miten suomalaiset hoitajat saavat töitä, ja mitä teette tälle tilanteelle tällä hetkellä, kun hoitajien tarve kuitenkin on kova? Minun mielestäni työperäinen maahanmuutto ei ole siihen oikea vastaus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

16.24 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun työpaikka menee alta, se ei iske pelkästään työttömän talouteen, se iskee omanarvontuntoon. Se synnyttää tunteen siitä, että minä olen ihminen, joka ei kelpaa. Siksi tämä hallitus rakentaa sellaista tulevaisuuden Suomea, että kun joltakin menee työpaikka alta, niin uusi työpaikka löytyy nopeasti. Siksi me olemme tehneet nämä rakenteelliset uudistukset, työmarkkinauudistukset, ne uudistukset, jotka olisi pitänyt tehdä aikaa sitten.

Mutta tämä teidän välikysymyksenne: yhtään uutta työpaikkaa se ei tuo. [Vasemmalta: Mites nämä teidän toimet?] Aika heppoisia näyttävät olevan nämä eväät muutenkin. Te olette nyt koko päivän puhuneet täällä siitä, että työttömyysturvan suojaosa tulee palauttaa, mutta jäikö teiltä huomaamatta, että työttömien osa-aikatyön tekeminen ei romahtanut suojaosan poiston jälkeen? Ei romahtanut. [Sanna Antikainen: Hyvä huomio!]

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Ja kun keskusta on täällä vasemmistoleirissä niin vieraantunut yrityksistä, niin te kutsutte yhteisöveron alennusta tulonsiirroksi. Suosittelen teille opintomatkaa Irlantiin. Siellä se on kasvutoimi. Irlanti tekee saman verran ylijäämää kuin me teemme alijäämää. Sellainen tulonsiirto se on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen on poissa. — Edustaja Mehtälä.

16.26 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs yrittäjätuttu soitti perjantaina ja sanoi, että hän tekee konkurssin. Hän oli rakennusalan yrittäjä täällä eteläisessä Suomessa ja huom. suomalaisia miehiä töissä. Hänen kommenttinsa oli, että hallitus ei ole hänen tilannettaan auttanut millään tavalla. Toisen yrittäjän tapasin eilen Kempeleessä, ja hän totesi näin, että hän ei voi käsittää, mitä järkeä oli leikata kotitalousvähennys, puolittaa siis se. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Ja syynä se, että tällä hetkellä noin 4 000 yritystä lopetti toimintansa sen takia, että kotitalousvähennystä leikattiin 1 600 euroa. Tämä yrittäjä ihmetteli tätä.

Täällä tuli työministerin kommentti siitä, että meidän esityksessä on vain valtion menoja lisääviä asioita. Tämä ei muuten pidä paikkaansa. Nimittäin tämä kotitalousvähennyksen leikkaus lisää harmaata taloutta, vähentää verotuloja ja lisää työttömyyskustannuksia. Mitä te vastaatte tähän? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

16.27 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä Saarijärvellä työttömyysprosentti on tuoreimpien tietojen mukaan 18,1. Minä en usko todellakaan, että esimerkiksi tämä valtiovarainministerin esittämä varsin halpamainen, ensinnäkin keskustan linjojen vääristely ja väärän tiedon välittäminen täällä eduskunnan edessä [Sanna Antikainen: Ei pidä paikkaansa!] ja muukin vähättelevä suhtautuminen tähän työttömyyskriisiin, jossa Suomi tällä hetkellä on, [Sanna Antikainen: Ei pidä tuokaan paikkaansa!] ainuttakaan työtöntä perhettä tai kotitaloutta lohduttaa. Enkä myöskään usko, että Saarijärvellä tuosta työttömien määrästä kovinkaan monella on ulkomainen sukunimi, ehkä voi olla muutama ukrainalainen joukossa, mutta ilmeisesti te olette heidät lähettämässä sitten takaisin tänä päivänä. Jos ette ole, niin voisitte senkin tässä eduskunnan edessä sanoa. [Sanna Antikainen: Kuka sitä väärää tietoa nyt levittää?]

Kyse on siitä, että ne talouspoliittiset teot, joita hallituksella on käytettävissään niukan rahan aikana, esimerkiksi tämä yhteisöveron alennus, ne pitäisi käyttää mahdollisimman tehokkaasti. Hallitus ei ole tekemässä näitä toimia tehokkaasti, vaan on tämän yhteisöveron antamassa suurimmille yrityksille ilman, että se luo mitään uutta kasvua. Nämä toimet pitäisi tehdä eri tavalla, ja se on keskustan linja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

16.28 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän se nyt vaan niin on, että näillä näytöillä, joita tällä hallituksella on, teillä ei olisi varaa jättää yhtäkään toimea tekemättä aivan riippumatta siitä, kuka ja mitä ehdottaa. Nimittäin tulokset tauluilla ovat aika surkeita, katsoipa sitten asunnottomuutta, lapsiperheköyhyyttä tai

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

esimerkiksi työttömyyttä, jota nyt tänään tässä ollaan taivasteltu — kerta toisensa jälkeen katastrofilukuja.

Mutta aika monen muun kollegan tapaan kannan kyllä erityistä huolta meidän nuorista. Teidän vahtivuorollanne nuorten, alle 25-vuotiaiden, työttömyys on lähes tuplaantunut. Meillä on yli 80 000 alle kolmekymppistä nuorta työttömänä. Sellaisen laskuharjoituksen tässä tein, kun te niin kovasti olette täällä tänäänkin tästä yhteisöveron alennuksesta pitäneet, että kun tällä hetkellä nuorisotyöseteli riittää noin viidelle prosentille työttömänä olevista nuorista, niin vaikka te maksaisitte sen jokaiselle nuorelle, joka on työttömänä, jokaiselle alle kolmekymppiselle nuorelle, se maksaisi vähemmän kuin mitä te käytätte nyt tähän tehottomaan, asiantuntijoiden mielestä aivan tarpeettomaan yhteisöveron alennukseen. Kysyn teiltä, työministeri Marttinen: tämäkö on se arvovalinta, [Puhemies koputtaa] jonka te olette halunnut nuorisotyöttömyyden eteen tehdä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

16.30 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tässä kertoa, mitä se konkreettisesti tarkoittaa, jos toimisimme kuten keskusta haluaisi ja rahtaisimme tuhansia työntekijöitä ulkomailta Suomeen. Se tarkoittaisi sitä, että korvataan suomalainen työntekijä ulkomaalaisella. [Antti Kaikkonen: Kenen puheenvuorossa se oli? Kummallisia väitteitä!]

Viime viikolla saimme lukea lehdestä, miten hoivayhtiö Attendo palkkasi muutama vuosi sitten Suomeen 1 000 hoitajaa Filippiineiltä ja siihen päälle vielä 500 hoitajaa Etiopiasta, Keniasta ja Intiasta. Kaikille ei sitten riittänyt töitä, mutta ulkomaisia hoitajia ei pystynyt irtisanomaan sopimusten takia. Tämä johti siihen, että vuonna 24 noin 300 suomalaiselta hoitajalta loppuivat työt, heidät irtisanottiin. [Laura Huhtasaari: Saadaan lisää työttömiä!] Tätä on keskustalainen politiikka: lisää maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä hoitoalalle, lisää kielitaidottomuutta ja lisää ongelmia jo valmiiksi paineen alla olevalle alalle ja suomalaiselle hoitajalle kiitokseksi potkut.

Työttömyystilannetta tai sotealan haasteita ei ratkaista sillä, että siirretään massoittain kielitaidottomia työntekijöitä maasta toiseen, jotta suomalaiset työntekijät voidaan potkia pihalle. Kyllä se on suomalainen hoitaja ja duunari, jonka oikeuksia pitää tässä maassa ensisijaisesti puolustaa. [Keskustan ryhmästä: Te olette itse esittäneet sitä! — Sanna Antikainen: Paitsi keskusta ei tee niin!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

16.31 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä on tietoisesti vääristelty keskustan maahanmuuttolinjausta — eikö olisi muuten fiksum, että jokainen puolue voisi itse kertoa, mitä mieltä on —, haluan todeta, että se ei ole meidän ykkösvaihtoehto. Me emme hae 40 000:ta maahanmuuttajaa. Tämä on meidän 34. kasvutoimi, jossa lukee näin: ”Otetaan käyttöön maahanmuuton pisteytysmalli varmistamaan, että maahanmuutto on julkista taloutta vahvistavaa.” Emmekö ole tästä samaa mieltä? Maahanmuuttajien tulee työllistyä yhtä hyvin, samanlaisiin tehtäviin ja samanlaisella palkalla kuin kotimaistenkin. Olemme varmasti tästä yhtä mieltä.

Ja kun tästä näyttää olevan hallituksellakin epäselvyyttä, niin jos sallitaan, luovutan tämän keskustan vaihtoehdon vielä valtiovarainministerille, jotta voitte lukea meidän yhtei-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

söverouudistuksen, joka ei ole kaavamainen lasku, vaan tässä tehdään järjestely, jossa lasketaan yhteisöveroa, mutta kun jaetaan voittoja ulos, sitä täydennetään niin, että tämä on veroneutraali eikä aiheuta julkiselle taloudelle yli 800 miljoonan tappiota.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

16.32 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitsemme niin kotimaista kuin kansainvälistä pääomaa potentiaalisille kasvualoille, kuten vihreään siirtymään ja kiertotalouteen. Fokusta pitäisi laittaa ensisijaisesti meidän pieniin ja keskiin yrityksiin. Alle kymmenen henkilön yrityksiä on kuitenkin 95 prosenttia Suomen yrityksistä, ja siellä olisi sitä työllistämispotentiaalia ja -mahdollisuuksia. Valitettavasti kuitenkin esimerkiksi Business Finlandilta on leikattu juuri niitä tukia, joilla nämä pienet yritykset, nopeasti kasvavat yritykset, ovat voineet skaalata toimintaansa ja ovat voineet kansainvälistyä.

Täällä on puhuttu kotitalousvähennyksestä paljon, mutta toinen vaihtoehto, josta on kansalaisaloitekin vireillä, koskee korjausalan yrityksiä, joista esimerkiksi suutareista ja ompelimoista meillä on jo iso pula tällä hetkellä. Sinne jos tehtäisiin alvin alennus, voitaisiin parantaa alan kannattavuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

16.33 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! 43 000 alle 25-vuotiaasta nuorta on tänään työttömänä. Itse olen seurannut tätä varsin läheltä. Oma 22-vuotias poikani kouluttautui levyseppähitsaajaksi, kävi armeijan, haki töitä — tuloksetta. Hän halusi päästä töihin täällä Suomessa, mutta mahdollisuutta riittävään toimeentuloon ei tullut. Hän muutti marraskuun alussa Espanjaan, tekee töitä siellä ja maksaa veronsa ja sanoi tässä viimeksi, kun soiteltiin, että ”äiti, ihan huipputyö” ja ”hei, minä pärjään”. Äitinä olen ylpeä, päättäjänä huolissani.

Petteri Orpon hallitus lupasi satatuhatta työpaikkaa. Nuorille on tarjolla työllistymisaseteli, mutta tämä auttaa vain murto-osaa: 94 prosenttia jää ilman. Kysyn, pääministeri Orpo, teiltä: onko meillä oikeasti varaa kouluttaa näitä nuoria osaajia ja päästä heidät sitten maailmalle, ja monenko nuoren pitää lähteä ennen kuin suunta muuttuu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Limnell.

16.35 **Jarno Limnell kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onhan tämä myöskin psykologiaa, niin kuin täällä on todettu. Kyse on siitä, millaista ilmapiiriä me tähän valtakuntaan luomme. Ja kaikella ystävyydellä täytyy sanoa, että kun kuunteli esimerkiksi edustaja Kettusen puheenvuoroa, niin jos tuollaisen motivaatiopuheenvuoron olisi käyttänyt Sveitsi-ottelun toisella erätauolla, niin kyllä olisi Leijonien välieräpaikka jäänyt saamatta.

Kun täällä on puhuttu paljon myöskin omista kotialueista, niin nostetaan positiivisia asioita esille. Omassa kotikaupungissani Espoossa startup eilen ilmoitti valuaatiosta kvanttiteknologiassa: melkein kaksi miljardia, aikoo listautua. Sitten me puhutaan avaruusteknologiasta, mikä on Suomessa aivan edelläkävijäalueita, seuraavan sukupolven tietoliikenneverkkoista, viestinnästä, puhutaan Bittiumista, puhutaan Nokiasta, puhumattakaan droo-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

neista ja monista muista asioista. Nämä ovat minun mielestäni juuri niitä, mihin pääministerikin viittasi, että kun maailmalla katsotaan Suomeen, niin meillä on oikeasti isoa osaamista ja ennen kaikkea kansainvälistä luottamuspääomaa. Kyllä minä näen ainakin itse sen, että on meidän yhteinen tehtävämme myöskin edistää näiden alojen kansainvälistä, suomalaista osaamista eteenpäin. Se on ihan varmasti kaikkien etu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan seuraavaksi edustaja Kaikkonen, ja sen jälkeen pääministeri on pyytänyt puheenvuoroa.

16.36 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehdin kyllä itse asiassa jo peruuttaa puheenvuoropyynnön, kun vähän turhauduin tässä. Mutta todetaan nyt sitten se, että tuossa itse asiassa edustaja Lohi käytti aika hyvin puheenvuoron siitä, että me emme ole esittäneet kaavamaisista yhteisöveron laskua viidellä prosenttiyksiköllä, toisin kuin te, valtiovarainministeri Purra, väititte. Lohdullista oli, että pääministeri nyt tuntuu vähän perehtyneen meidän ehdotuksiin, mutta kuulostaa siltä, että te ette niinkään, eivätkä teille äskenkään näyttäneet meidän ehdotukset kelpaavat. Me ollaan siis ehdotettu rakenteellista uudistusta yritysverotukseen, yhteisöveroon, jossa yrityksiin sisälle jätetyt voitot ovat kevyemmin verotettuja kuin sieltä ulos otetut, ja se voidaan tehdä jopa kustannusneutraalisti, niin kuin edustaja Lohi sanoi.

Tai sitten te väititte jotain siihen tapaan, että meillä ikään kuin ykköskeino olisi maahanmuuton lisääminen. En ole kuullut, että yksikään meidän edustaja tämän päivän keskustelussa olisi sitä esittänyt. Ei ollut ryhmäpuheenvuorossa, ei ollut Kettusen puheenvuorossa tätä, ja sitten te väitätte tämmöistä, että se on meillä nyt ykköskeino. [Sanna Antikainen: 2025 vaihtoehdossa se oli!] Ovathan nämä kummallisia väitteitä. Tässä tulee jopa mieleen se, että ette kai te vaan tahallanne ymmärrä väärin meidän ehdotuksia. Silloin ei ole ihme, jos suksi ei luista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten pääministeri, olkaa hyvä. — Riittääkö kolme vai viisi minuuttia? [Petteri Orpo: Kolme!] Selvä.

16.37 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitän edustaja Linnellin puheenvuorosta. Siinä on juuri se asenne, että meillä on oikeasti niin paljon hyvää tässä maassa. Ja kyllä, meillä on isoja, isoja haasteita ennen kaikkea työttömyyden kanssa, siellä pitkäaikaistyöttömyys ja nuorten työttömyys, akateeminen työttömyys, nämä kaikki ovat valtavia yhteiskunnallisia haasteita, joiden ratkaisemiseksi me tehdään joka päivä töitä. Mutta ehkä, edustaja Werning, tähän, kuinka monen nuoren pitää muuttaa pois. Siitähän tässä juuri on kysymys: me teemme kaikkemme, jotta yritykset työllistävät, jotta yritykset investoivat, että meidän nuoret saavat Suomesta töitä. Ei ole mitään muuta tietä. Ei, vaikka kaataisi rahaa vaikka sosiaaliavustuksiin — sitäkin varmasti jossain tarvittaisiin — se ei tuo niitä työpaikkoja. Meidän täytyy laittaa meidän kilpailukykyä kuntoon, niin kuin me ollaan tehty, ja pistää yrittämisen edellytykset siihen kuntoon, että yritys uskaltaa työllistää ja kasvaa Suomessa. Sitä me ollaan tehty. Se vain on nyt niin, että tämä maailmanaika on niin vaikea, että se käänne ei tapahdu nopeasti ja siihen ei ole sitä yksittäistä kuuluisaa hopealuotia, vaan tarvitaan lukematon määrä, kymmeniä erilaisia keinoja eri puolilla yhteiskuntaa. Niitä me ollaan tehty, ja niitä me tehdään lisää.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Tämä laiva kääntyy. Me ollaan nähty vuoden lopussa, että taloudessa on nyt tullut oikea käänne, ja meidän pitää vahvistaa sitä. Koko ajan on se mahdollisuus, kun me elämme näin epävarmassa maailmassa, että tämä hyvä kehitys taas pettää meidät, mutta se ei johdu silloin kotimaasta vaan ulkomaista, koska kotimaisesti me ollaan tehty, väitän, oikeita keinoja ja juuri sen kestäväen talouden kasvun aikaansaamiseksi, yrittämisen edellytysten parantamiseksi, sitä kautta työllistämisen ja työllistymisen edellytysten parantamiseksi. On panostettu tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan, jotta meillä on jatkossakin niitä yrityksiä, jotka menevät sinne maailmalle ja myyvät meidän tuotteita ja osaamista.

Palaan vielä siihen, että on ollut ilo nähdä se, miten suomalaiset huippuyritykset myyvät tuotteitaan, eivät pelkästään ne suuret perinteiset, vaan rinnalla startupit uusine innovaatioineen esimerkiksi Intian markkinoille, joille EU:n ja Intian välinen uusi kauppasopimus avaa aivan huikeat markkinat. 1,5 miljardia ihmistä maassa, jonka talous on kasvanut huijaa vauhtia ja tulee kasvamaan. He tarvitsevat meidän osaamista, he haluavat sitä ja he ovat avaamassa ovensa. Siellä ne meidän yritykset olivat, ja sitä kautta sitä kasvua löytyy. Tai vaikka sitten nämä jäänmurtajasopimukset, joista paljon puhuttiin silloin loppuvuodesta, että onko siitä nyt jotain iloa vai eikö ole. Helsingin telakalla sopimukset tehty, tarkoitti sitä, että Porin Mäntyluoto avataan. Rauman telakalla sopimukset tehty, töitä on vuosiksi eteenpäin. Samaan aikaan Turun telakalla 30-luvulle asti jättiristeilijöitä rakennetaan. Tosiaan digitalisaatiota, tekoälyä, biotaloutta, meidän metsätalous nykymuodossaan kestäväällä tavalla. Meillä on ihan oikeasti valtavat mahdollisuudet, eikä vain mahdollisuudet, vaan sitä työtä tehdään ja niitä työpaikkoja ja sitä kasvua Suomeen rakennetaan.

Eli vaikka on murheita ja haasteita, niin on myös toivoa. Ne ovat ne kaasu ja jarru, mitä tässä joudutaan samaan aikaan painamaan. Se vaatii rohkeutta, ja olen edelleen sitä mieltä, että hallituksen linja ja uudistukset ovat oikeita ja ne tulevat vaikuttamaan positiivisella tavalla, mutta lisää pitää tehdä, ja me teemme viimeiseen päivään asti. Siksi on liian aikaista nyt sanoa, onko hallitus saavuttanut tavoitteensa vai ei. Vuosi ja kaksi kuukautta on vaa-leihin aikaa. Minä ainakin uskon siihen, että kun niitä taistoja sitten joskus vuoden päästä pitenevässä päivässä käydään, niin tämä tilanne on Suomen kannalta valoisampi. Jos en siihen usko, niin sitten voin ryhtyä sammuttelemaan valoja, ja minä en siihen suostu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan kaksi ministeriä, lyhyt puheenvuoro vielä molemmilta, ministerit Grahn-Laasonen ja Multala, kaksi minuuttia. Sitten mennään debattilistalle, siellä on 26 puheenvuoroa pyydetty, ja ne vedetään tässä ja sitten mennään puhujalistalle. — Ministerit vastailevat, kun ovat paikalla. Grahn-Laasonen.

16.42 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Vaikka te oppositiosta täällä tuntikaupalla syytätte hallitusta ties mistä, niin taidamme kuitenkin kaikki tietää, mikä on tosiasiallinen syy sille, että Suomen talous ei tällä hetkellä kasva, ja mikä on se tekijä, joka luo eniten epävarmuutta. Kyllä se on se Venäjän uhka ja turvallisuusympäristö ja sen luoma turbulenssi, globaali turvallisuustilanne. Tänäpäin tulee neljä vuotta Ukrainan sodan syttymisestä, ja kyllä sillä on vaikutuksia myös Suomen talouteen. Ennen kaikkea se on inhimillinen tragedia sodan runtelemassa maassa, ja me haluamme tämän loppuvan, mutta kyllä se vaikuttaa Suomen talouteen. Se vaikuttaa niihin mielialoihin, mitä on yrityksissä: uskaltaako investoida, uskaltaako palkata. Se vaikuttaa myös yk-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

sityiseen kulutukseen, kun ihmiset varautuvat omassa taloudessaan ja miettivät pahan päivän varalle.

Kun tilanne on tämänkaltainen, niin siinä tilanteessa voisi kuvitella, että oppositiossa ja koko eduskunnassa olisi sitä henkeä, että yhdessä ratkottaisiin näitä asioita, tuotaisiin ehdotuksia, yhdessä vietäisiin reformeja eteenpäin ja tulisi myös tukea joskus, koska nyt tuntuu välillä siltä, että tämä on pelkkää valitusvirttä. Sitten ehkä pinnan alla vaihtoehtobudjeteissa näkyy, että kyllä sitten monia reformeja kuitenkin tuetaan. Keskustakin on tukenut näitä kritisoimiaan uudistuksia, käytännössä kaikkia. Meidän pitää tehdä niitä lisää, se on ihan selvä asia.

Meillä ei myöskään ole täällä sitä mahdollisuutta, että me voitaisiin tehdä valtavia työllisyyspanostuksia velkarahalla, koska rahaa ei ole. Tällä hallituksella ei ole semmoista mahdollisuutta, eikä tule olemaan seuraavillakaan hallituksilla. Siksi ennen kaikkea nämä reformit ovat todella tärkeitä.

Täällä on nostettu esiin suojaosat. Tietenkin olisi varmasti niin, että siinä on myös positiivisia puolia, että meillä olisi suojaosat edelleen voimassa, mutta se on ollut osaltaan myös julkisen talouden säästötoimi. Tutkittuun tietoon nojaten, VATTin tutkimuksen mukaan, se ei ole romahduttanut osa-aikatyötä Suomessa. Me olemme tuomassa myös hallituksen esityksen, joka kirkastaa ja selkeyttää tätä työttömyysturvan sovittelua niin, että kaikille olisi entistä selvempää, että työtä kyllä kannattaa ottaa vastaan niin, että se ei johda kohtuuttomiin etuusmenetyksiin myöskään osa-aikatyön kohdalla.

Lisäksi olemme tuomassa ihan hetken kuluttua tämmöistä niin sanottua joustomallia, joka mahdollistaa myöskin vajaalla työkyvyllä paluun työskentelyyn — myös työkyvyttömyyseläkkeeltä työelämään — ilman, että se johtaa kohtuuttomiin eläkkeen menetyksiin. [Puhemies koputtaa] Tämä on yksi esimerkki sentyypisistä uudistuksesta, jota hallitus haluaa viedä eteenpäin: tehdään niitä mahdollisuuksia palata työelämään, ja pyritään myöskin sosiaaliturvan aktiivisella luonteella siihen, [Puhemies koputtaa] että ihmiset olisivat työvoiman piirissä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Multala.

16.45 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Puhemies! Jäi kommentoimatta tuossa muutama kysymys liittyen luvitukseen, eli juuri sille puolellehan tämä hallitus on merkittävästi panostanut. Me halutaan sujuvoittaa luvitusta. Eli silloin kun yrityksen tuotteille — oli se sitten rakennusalailla tai jossakin muualla — on kysyntää, niin silloin yritys ehkä haluaa investoida, ja haluamme, että se investointi voidaan toteuttaa mahdollisimman sujuvasti. Sen takia hallitus on jo toteuttanut kolmen kuukauden rakentamislupakuun, eli rakentamislupa pitää saada jatkossa kolmessa kuukaudessa, ja sen lisäksi ympäristöluvitus on uudistettu yhden luukun malliksi yhtenäisen viraston alle, jotta päästään eroon myöskin erilaisista tulkintoista, mitä eri puolilla Suomea on ollut.

Jos täällä jollakin edustajalla oli joitain konkreettisia haasteita, niin mielelläni niistä kuulen, jotta nyt viraston käynnistämismuutoksissa voidaan sitten niihin puuttua ja ohjata oikealle kurssille. En aivan saanut edustaja Hoskosen puheesta selvää siitä, missä ongelma oli, mutta jos sellaisia on, niin mielellään näitä myös korjaamme, koska haluamme varmistaa sen, että kun yrityksellä on halua investoida, niin luvan saa sujuvasti — totta kai niin, että myös kaikki ympäristö- ja muut ehdot täyttyvät.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Sitten vielä nimenomaan nyt esimerkiksi rakentamisen puolella ja erityisesti asuntorakentamisessa on kysymys kysynnän haasteesta. Silloin ei juurikaan auta se, että me pumpaamme rahaa ikään kuin sinne tuotantopuolelle, vaan me tarvitaan kysyntää. Sen takia esimerkiksi tämä ministeri Puiston esittelemä lakiuudistus, jolla asuntolainoitusta helpotetaan, on erittäin tärkeä. Se sisältää myös asetuksenantomahdollisuuden, jolla taloyhtiöläi-
nojen saamista voidaan helpottaa. Itse ainakin ajattelen, että tätäkin työkalua voidaan hyvin käyttää.

Tämäntyyppisiä uudistuksia voidaan tehdä myös lisää, mutta hallituksessa, toisin kuin oppositiossa, ei ole sellaista etuoikeutta kuten siinä, mitä katsoin tästä keskustan vaihtoehdosta, että lasketaan ikään kuin miljardiluokan vaikutuksia sellaisille asioille, joille me emme voi laskea tämmöisiä dynaamisia vaikutuksia. Meidän pitää aidosti rahoittaa ne asiat jostakin. Eli silloin kun me lasketaan veroja tai tehdään joku väliaikainenkin veronkevennys, niin sille pitää toisaalta laskea sitten jostain vastaavasti tuloja. [Petri Honkosen välihuuto] Myöskin jos tehdään suoria tukia, kuten täällä on esitetty, niin niille pitää laskea sitten jostain muualta leikkauksia. Tätä työtä me nimenomaisesti nyt teemme hallituksessa, ja yritämme löytää vielä lisää keinoja, joilla saamme myös asuntorakentamista vauhditettua lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä ministeri Puisto, kaksi minuuttia.

16.47 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Kiitos, arvoisa puhemies! Oppositio kysyi aikaisemmin pääministeriltä. Mainitaan, että on joku suhdanneinstrumentti, mikä ollaan otettu käyttöön, ja tämä hallituksen esitys asuntorahoituksesta, joka on nyt eduskunnassa käsittelyssä, on nimenomaan suhdanneinstrumentti, ja sitä on tarkoitus käyttää laskusuhdanteessa Finanssivalvonnan tai hallituksen tekemän päätöksen mukaisesti, laventaa luotonantoehtoja. Toivon, että tämä saa hyvän vastaanoton eduskunnassa, niin kuin nyt siltä näyttää. Tämä pureutuu nimenomaan tähän kysyntälaitaan, ja se on siinäkin mielessä hyvin fiksu instrumentti.

Täällä annettiin olettaa, että Business Finlandin tilanne olisi jotenkin heikentynyt. Tässä itse asiassa Business Finlandin rahoitus nimenomaan kasvaa tänä vuonna. Yksi sellainen ohjelma, joka on just otettu käyttöön, on avattu rahoitushaku, on niin kutsuttu Sprint-ohjelma, jossa haetaan nimenomaan pienyrityssektorille, kasvupotentiaalia omaaville yrityksille lisärahoitusta. Tämä on hyvä instrumentti.

Lisäksi haluan muistuttaa siitä, että monissa sellaisissa käytännöissä, mitä Business Finlandilla on, esimerkiksi niin kutsutuissa Veturi-ohjelmissä, on hyvin laaja sektori yrityksiä mukana, pieniä yrityksiä ja keskisuuria yrityksiä, sellaisia yrityksiä, jotka nimenomaan pystyvät pureutumaan vientimarkkinoille, ottaen esimerkiksi merenkulkusektorin. Siinä on johtava yritys, ja sitten siinä on valtava kirjo monia muita yrityksiä. Tai sitten ruoka- ja elintarvikesektorilla on vaikka Valion johtama Veturi-hankeohjelma, ja siinä on valtavan laaja määrä muita suomalaisia yrityksiä edistämässä ruokavientiä, minkä näkymät näyttävät varsin positiivisilta. Siellä on tullut mukavasti investointeja tällä sektorilla, ja ala kasvaa noin viisi prosenttia, ja näkisin, että siellä me mennään vielä lujaa eteenpäin ja pitkään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään debattiin jälleen. Edustaja Ojala-Niemelä.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

16.49 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä tuli hallituksen puolelta kovaa hypetystä, mutta jotta totuus ei unohtuisi, niin kyllä tämä hallituksen tavoite on karannut kauas: 100 000 uudesta työllisestä on tullut 100 000 uutta työtöntä. Me myös loppuvuodesta kirimme Espanjan ohi, ja Suomessa on tällä hetkellä Euroopan korkein työttömyys: 350 000 työtöntä ja 80 000 aktiivitoimien piirissä ja erityisesti nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat kääntyneet kasvuun. Kyllä voi sanoa, että näihin lukuihin nähden hallituksen toimet ovat olleet ponnettomia. Eri meininki oli vuonna 1975, kun Urho Kaleva Kekkonen runnoi kasaan Miettusen hätätilahallituksen, ja syyinä oli silloin työttömyyden nousu yli 60 000 hengen. Tämän päivän lukuja vasten luku oli pieni, mutta tuolloin se oli vakava yhteiskunnallinen kriisi. Voikin kysyä, missä viipyvät Marttisen hätätilatoimet tässä tilanteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.50 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ei näytä saavuttavan työllisyystavoitteitaan, se on aivan selvää. Mutta sen sijaan hallitus näyttää saavuttavan omat sekä omien eturyhmiensä täysin ideologiset tavoitteet palkansaajien aseman romuttamiseen. Se on hyvin valitettavaa.

Työministeri Marttinen, te olette tuonut eduskuntaan heti kevätistuntokauden alussa jälleen käsittelyyn uusia lakeja, jotka heikentävät palkansaajan asemaa, mutta palkansaajan aseman heikentämiset eivät ole kuitenkaan luoneet niitä uusia työpaikkoja. Tässä yhteydessä on kyllä huomattava, että näitä palkansaajan aseman heikennyksiä on ollut siunaa-massa perussuomalaiset täysin mukana. Se on käsittämätöntä. Mutta, arvoisa ministeri Marttinen: olisiko jo aika myöntää, että tämä resepti teillä ei ole ollut toimiva, ja olisiko aika myöntää, että nyt olisi hyvä kokeilla niitä toisenkin tyyppisiä työkaluja sen kasvun saamiseksi, esimerkkinä vaikka verohyvitys mikroyrityksille ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

16.52 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkistin juuri äsken keskustan vaihtoehtobudjetin vuodelle 2025. Kyllä siellä mainitaan se 40 000 netto-maahanmuuttoa. [Antti Kaikkonen: Entäs vuodelle 26?] Ehkä keskusta ei muista, tiedä tai häpeää omia vaihtoehtobudjettejaan.

Mutta miten saamme työttömyyden nousuun? Haalimalla paljon humanitaarista maahanmuuttoa, palkkaamalla hoitajia ulkomailta, jotta voimme irtisanoa suomalaisia, teke-mällä sellaista ilmastopolitiikkaa, joka siirtää teollisuutta ja työpaikkoja esimerkiksi Kiinaan. Ja näitä kun on harjoitettu vuosikymmeniä, niin ihan yksi hallituskausi ei näitä virheitä korjaa.

Lisäksi meidän yrityksiä odottaa erittäin raskas maksutaakka: 12,7 miljardia euroa, elpymispaketti. Tämä jää meidän yrityksille maksettavaksi. Sen sijaan, että nämä miljardit käytettäisiin meidän yritysten toimintaedellytysten parantamiseen, niin saatiin ainakin siten italialaisten ikkunaremontit kuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

16.53 **Henrik Vuornos kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy hieman ihmetellä, minkä takia keskusta on ottanut yhteisöveron kevennyksen hampaisiinsa. Yhteisöveroa maksetaan yrityksen voitosta, ja silloin, jos yhteisövero laskee, investoinnit tulevat kannattavammiksi Suomeen. Kyllähän keskusta tämän logiikan ymmärtää. Ettehän te muuten olisi vaihtoehtobudjetissa ehdottaneet tätä yhteisöveron uudistamista. Hallitushan tekee samansuuntaisia toimia, mutta me jätetään se osinkoverotuksen kiristäminen siitä tekemättä, ja minä uskon, että osinkoverotuksen kiristäminen ei ainakaan loisi yhtään uutta työpaikkaa.

Mistä sitten talouskasvu syntyy pitkällä aikavälillä? Sehän syntyy työn määrästä ja työn tuottavuudesta. Hallitus on tehnyt lukuisia toimia, joilla nostetaan työn määrää: sosiaaliturvauudistukset lisäävät työn tarjontaa, ollaan tehty hyviä toimia työperäisessä maahanmuutossa. Sitten työn tuottavuus syntyy investoinneista ja henkisestä pääomasta. Hallituksella on historiallinen investointien verokannustin. Me ollaan kannustettu investointeihin fyysiseen pääomaan, ja nämä korkeakoulupoliittiset toimet kannustavat koulutustason nostoon. Eli hallitus tekee juuri oikeita toimia, joilla vahvistetaan pitkän aikavälin talouskasvun edellytyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

16.54 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä on moneen kertaan todettu, ne aidot työpaikat syntyvät suomalaisiin yrityksiin. Suurin potentiaali oikeastaan tällä hetkellä uusille työpaikoille olisi yksinyrittäjillä ja mikroyrittäjillä, tämmöisissä alle kymmenen henkeä työllistävissä yrityksissä ja yrittäjillä.

Itse aloittelin yrittäjäuraani tosiaan yli 20 vuotta sitten, ja muistan kyllä, miten iso asia oli palkata se ensimmäinen työntekijä, koska silloin aidosti vilpittömästi ymmärtää sen, että sinulla on vastuu sen ihmisen elinkeinosta ja toimeentulosta ja perheestä. Monesti kävi niin, että maksoin työntekijälle palkan, mutta en pystynytään sitten maksamaan itselleni siinä kuussa palkkaa.

Mikroyksinyrittäjät ovat antaneet monia eri vaihtoehtoja siihen, miten voitaisiin helpottaa ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Ensimmäisenä siellä on noussut YEL-maksu. Nyt kysynkin ministeriltä: Kuinka tämä YEL-uudistus nyt etenee, koska se on aivan selvä tulppa ensimmäisen työntekijän palkkaamiselle? Keskusta on myös esittänyt sivukulujen puolittamista tämän ensimmäisen työntekijän kohdalla. Jopa 30 000 uutta työpaikkaa voisi syntyä yksinyrittäjille ja mikroyrityksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

16.55 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minäkin näin Ukrainan sodan muistopäivänä olen kummastellut sitä, että osa hallituksen edustajista yrittää siirtää huomiota pois omasta epäonnistuneesta politiikastaan ja petetyistä lupauksistaan työttömiin maahanmuuttajiin, joista merkittävä osa on pakolaisia Ukrainasta. [Sanna Antikainen: Jo on törkeää!]

Toisesta asiasta olen myös hämmästynyt. Te, ministeri Marttinen, sanoitte, että hallituksen tulee arvioida toimien vaikuttavuutta tarkkaan, kun taloustilanne on vaikea, ja näinhän onkin. Siksi on kyllä hämmästyttävää, että te pidätte yhä kiinni tästä asiantuntijoiden tehotomaksi ja kalliiksi arvioimasta yhteisöveroalesta. Huomenna tiedotetaan eduskuntaryh-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

mien sovusta velkaantumisen taittamiseksi, ja minusta on selvää, että hallituspuolueiden sitoutuminen tähän urakkaan punnitaan siinä, aiotteko te ensi töiksenne tämän sovun syntymisen jälkeen porata lähes miljardiluokan aukon veropohjaan.

Pari sanaa vielä nuorista, joiden tulevaisuus usko on todella koetuksella. Hiljattain taisi olla helpompi päästä lääkikseen kuin Lidliin kesätöihin. Ajattelen, että me tarvitsemme kaikki toimet mutta myös kaikki toimijat yhteiseen ponnistukseen, jossa nuorille saadaan kesätyöpaikkoja. Yritykset tietenkin täytyy pyytää tähän urakkaan mukaan, mutta myös kunnat, hyvinvointialueet ja valtiokin. Tämä on asia, johon pikkuisen kannattaakin käyttää rahaa, sillä nuorena koettu työttömyys tulee vielä kalliiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström.

16.57 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Vi har sannerligen en arbetslöshetskris i Finland med den högsta arbetslöshetsgraden i hela EU, och även om allting givetvis inte är regeringens fel är det här ett faktum som borde få regeringen att både tänka om och agera kraftfullt med passande konjunkturrella åtgärder och medmänsklighet gentemot arbetssökande.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa työttömyydestä on tosiaan tärkeää nähdä ihmiset tilastojen takana, ja meidän on asetuttava siihen asemaan, miltä voi tuntua menettää työnsä. Kun minut irtisanottiin työstä ja tulin työttömäksi reilut yhdeksän vuotta sitten, se oli kyllä henkisesti tosi raskasta, ja uusi asuntolaina ja lapsiperhe lisäsivät paineita. Käytännössä ongelmia aiheuttivat omavastuupäivät sekä tuen takautuvuus. Positiivista järjestelmässä oli tuolloin työttömyyspäivärahan suojaosa.

Tällä kaudella tukeen on valitettavasti tehty useita heikennyksiä, kuten lapsikorotuksen ja juuri suojaosan poisto, ja ilman toivottuja vaikutuksia, joten kysyn: Hyvä hallitus, uskotteko te todella, että ihmiset ovat työttöminä siksi, että tukien varassa eläminen on liian helppoa, vaikka työttömien määrä on moninkertainen avoimien työpaikkojen määrään verrattuna? Minä en, me emme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.58 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hieman on nyt tullut semmoinen olo, ettei tämä yksimielisyys nyt taida vielä tänään ratketa näissä asioissa, mutta jospa minä nyt jonkun sanan tässä sanon.

Elikkä tuore pk-yritysbarometri kertoo, että pk-yrityksillä on edelleen rahoituksen saannin kanssa ongelmia, ja tämä on aika yhteisesti jaettu näkymä täällä. Erityisesti tuolla meillä itäisessä Suomessa harva pk-yritys pystyy S-ryhmän tai Keskon tavoin niin sanotusti perstaskusta rahoittamaan näitä kehittämishankkeita, investointeja ja sitä kasvua, elikkä niihin tarvitaan sitä pankkilainaa ja takauksia.

Rahoituksen saatavuus, hinta ja vakuudet ovat ne suurimmat esteet, jotka vaikuttavat myös niiden työpaikkojen syntyyn mutta myös niiden työpaikkojen säilyttämiseen. Nämä samat yritykset samaan aikaan pyrkivät pitämään viimeiseen asti kiinni siitä osaavasta työvoimasta, mitä heillä on, koska sitä ei ole varaa menettää. Elikkä työvoiman löytäminen ja samaan aikaan siitä kiinni pitäminen on tämmöinen yhtälö tässä. Samaa aikaan ne panos-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

tavat sen työvoiman osaamistason nostoon, johonka tarvitaan silloin kouluttautumis- ja koulutusmahdollisuuksia.

Nyt nämä kysymykset ovat jo moneen, moneen kertaan täällä esitetty, ja olemme varmaan jatkossakin eri mieltä niistä, mutta onko mitään erityisiä toimia, joilla tämä yhtälö, mikä on erilainen, saadaan toimimaan: maailma on Espoossa [Puhemies koputtaa] täysin erilainen kuin meillä siellä itäisessä Suomessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.59 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Muutamia havaintoja oppositiolle käydystä keskustelusta:

Eli kasvu ei ala heti, kun hallitus on tehnyt tiettyjä toimenpiteitä — tiedoksi.

Määräaikaisten työntekijöiden vaihtoehto on työttömyys — se ei ole vakituinen työpaikka. Koko ajan tuntuu, että se menisi aina näin, mutta se ei mene, valitettavasti.

Maahanmuuttajat ovat merkittävä osa meidän työttömistä työnhakijoista.

Nykyinen hallitus on yksi parhaista hallituksista yrittäjyyden tukemiseen, mitä tässä Suomen historian aikana on ollut. Nyt tarvitaan vain lisää yrityksiä ja innovaatioita, jotka luovat niitä työpaikkoja. Hallitus jatkaa työtä ja tekee lisää vaikuttavia toimenpiteitä työllisyyden parhaaksi.

Tuosta rakennusalan laskusta puhutaan aina, että ei olla tehty mitään. Se alkoi jo vuonna 2022, ja sinne rahan laittaminen — tällä hetkellä niitä tyhjiä asuntoja on aika reilusti — ei välttämättä ole hirveän viisasta. — Mutta, kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

17.01 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tätä keskustelua kun kuuntelee, niin pakko on sanoa muutama fakta tästä nykyisestä tilanteesta.

Fakta numero yksi on se, että Venäjän hyökkäyssodalla ja kaoottisella maailmantilanteella on suurin vaikutus tähän Suomen työttömyystilanteeseen.

Fakta numero kaksi: Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksenkin mukaan on niin, että poikkeuksellisen suuri määrä työttömyyden kasvusta liittyy nimenomaan maahanmuuttoon. Ja kukaan ei syytä ukrainalaisia, toisin kuin edustajat Pekonen, Hyrkkö ja Honkonen väittivät. Tutustukaa esimerkiksi tilastoihin hiukan syvällisemmin. Esimerkiksi muutama vuosi takaperin turvapaikanhakijoiden työllisyysaste oli alle 40 prosenttia.

Ja mitä tulee vielä keskustan vaihtoehtoon, niin tosiaan vuonna 2025 te esititte 40 000:ta uutta työperäistä maahanmuuttajaa tässä työttömyystilanteessa Suomeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.02 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on tällä hetkellä Euroopan heikoin työllisyyskehitys. Hallituksella on ollut lähes kolme vuotta aikaa korjata suuntaa, mutta tulokset ovat heikot. Hallitus on toteuttanut ohjelmaansa tunnollisesti, vaikka sen vaikutukset suomalaisiin ovat olleet kylmät ja kovat. Työsuhdeturvaa on heikennetty muka työllisyyden nimissä. Työttömiltä on leikattu toistuvasti, ikään kuin toimeentulon kurjistaminen loisi työpaikkoja. Koulutuksesta on säästetty, vaikka osaaminen on ainoa kestävä tie parempaan työllisyyteen. Samaan aikaan hallitus on val-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

mistelemassa 800 miljoonan euron veronkevennyksiä yrityksille ja parantaa veronkevennyksillä hyvätuloisten asemaa.

Hallituksen viesti on karu: työttömyys on yksilön syy, mutta hyväosaisia pitää palkita. Ja tänään kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa pyydettiin kansalaisia olemaan lannistumatta. Arvoisa työministeri, missä ovat työpaikat, missä ovat kasvutoimet, missä on vastuuta, ja onko ainut konkreettinen teko hallitukselta se, että pyydetään kansalaisia olemaan lannistumatta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

17.03 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 90-luvun laman keskeinen oppi oli se, että kun työttömyys pitkittyy, markkinat eivät yksin riitä vaan tarvitaan nimenomaan valtion vastuullista, ihmistä vahvistavaa ja aktiivista työllisyyspolitiikkaa. Juuri nyt meillä on Suomessa lähes 140 000 pitkäaikaistyötöntä — siis lähes 140 000 ihmistä, jotka ovat olleet vähintään vuoden työttömänä — ja tämä määrä on aivan järkyttävä. Se syy, miksi tämä on niin vakava asia, kuten varmasti työministerikin tietää, on se, että suhdanne ei tule tätä tilannetta korjaamaan, ja juuri sen takia näitä valtion täsmätoimia tarvitaan.

Työministeri Marttinen, te puhutte paljon pohjoismaisesta mallista, mutta miksi te ette toteuta sitä edes näin kriisin keskellä? Kysyn: mitä konkreettisia toimia te tuotte kehysriiheen pitkäaikaistyöttömyyden taklaamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

17.04 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Niin kuin tuossa jo aikaisemmin totesin työministerille ja koko hallitukselle, teillä on vielä vuosi aikaa muuttaa asioita. Teillä on vuosi vielä hallitusvastuuta käsittelyssä, ja mukava kuulua, että kehysriiheen mennään uusin avauksin. Mutta toivoisin, että otatte vakavasti nämä puheenvuorot, mitä opposition suunnalta tulee, ja varsinkin, mitä keskusta on esittänyt omia vaihtoehtojaan. Tämä poistettu työttömyysturvan suojaosa tulisi palauttaa, ja sitten tämä aikuiskoulutustuki, mitä olemme oppositiopuolueitten suunnalta peräänkuuluttaneet, että milloin tulee se uusi malli. Mutta kun ne työpaikat syntyvät sinne yrityksiin, pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, niin olisiko jo aika nyt siellä kehysriiheessä miettiä sitä, että verotetaan yrityksiin sisään jätettävää tulosta vähemmän, palautetaan kotitalousvähennys vielä siihen päälle, niin johan alkaisi löytymään yrityksille lisää voimia ottaa työtä vastaan ja sitä kautta ottaa työllisiä lisää vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Valtola.

17.06 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että keskustelemme täällä työttömyydestä. Työttömyys on jokaiselle työttömälle henkilökohtainen tragedia.

On totta, että työttömyysaste on ollut viime aikoina EU:n korkeimpia. Työllisyysaste on kuitenkin aika lailla tasan EU:n keskitasoa. Keskeisin syy työttömyyden kasvulle on suhdanne. Työttömyysjaksojen alku tuotannollisista ja taloudellisista syistä on ollut kuitenkin varsin vähäistä. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen voimakas työttömyyden kasvu

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

johtuu erityisesti työvoimaosuuden kasvusta eli työttömien ja työllisten summan kasvusta. Tämä on tarkoittanut sitä, että meillä on Suomessa nyt ollut outo tilanne, jossa sekä työllisten että työttömien määrä on lisääntynyt.

Hallitus on tehnyt määrätietoisesti kasvu- ja työllisyystoimia, ja nämä toimet jatkuvat edelleen, kuten pääministerikin totesi. Nämä toimenpiteet tulevat muuttumaan talouskasvuksi ja työpaikoiksi tulevaisuudessa, kunhan suhdanne muuttuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

17.07 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikuntatunneilla lapset vertailevat liikuntavälineitään, ja toisilla niitä ei ole ollenkaan. Työttömyys ja taloudellinen ahdinko lapsiperheissä aiheuttavat tutkimusten mukaan ylisukupolvista haittaa. Lapsiperheköyhyys on kasvanut valtavasti tämän hallituksen aikana, ja pahoin pelkään, että näitä jälkiä korjataan vielä pitkään.

Olisin halunnut työministeriltä kysyä: Tässä on paljon tästä suojaosasta puhuttu, mutta olisitteko te valmis palauttamaan tämän? Se helpottaisi monen perheen tilannetta. Vaikka tämä osa-aikatyön määrä ei tilastoissa ole heti romahtanut, niin tämä heikennys kohdistuu kuitenkin juuri niihin, joille se osa-aikatyö on tärkeä väylä takaisin sinne työelämään. Suojaosilla voitaisiin ehkäistä myös sitä pitkäaikaistyöttömyyttä, mikä nyt on kasvanut, ja edustaja Kaarisalon puheenvuorossa lukujakin tuli mainittua. Se myös madaltaa työn vastaanottamisen kynnystä.

Politiikkatoimen ei tarvitse olla romahduttava, ja silti se voi olla pitkällä aikavälillä todella haitallinen, joten olisitteko valmis, työministeri Marttinen, palauttamaan nämä suojaosat? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

17.08 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvu ja työllisyys kulkevat käsi kädessä, ja aika monta kertaa sieltä ministeriaitiosta on kuultu, että se kasvu on nurkan takana. Joka aamu, kun tuolta Etu-Töölöstä lähten, katson nurkan taakse, mutta ei se kyllä ole vielä näkynyt. Työllisyysluvut sen osoittavat. Meillä on tällä hallituskaudella pitkäaikaistyöttömyys lähempänä 50:tä prosenttia, nuorisotyöttömyys on tuplaantunut. Sitten jos Itä-Suomen lukuja tammikuulta 25—26 katsoo, nuorisotyöttömyys on kasvanut 12 prosenttia ja pitkäaikaistyöttömyys 25 prosenttia. Ja kun tiedetään, mikä se nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden hintalappu tulee olemaan vaikutuksiltaan, toivoisin, työministeri, että aidosti nyt kehysriihessä näihin kahteen ryhmään keskittyisitte. Joensuun kaupunki maksoi 15 miljoonaa sakkomaksuja — 15 miljoonaa, 33 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Se rassaa jo aika tavalla kuntataloutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kahdeksan debattipuheenvuoroa on vielä pyydetty. Sen jälkeen annetaan puheenvuoroja ministereille, ketkä haluavat pitää, ja sitten mennään ainakin hetkeksi puhujalistalle ja palataan takaisin debattiin, jos tarve vaatii. — Seuraava puheenvuoro, edustaja Rintamäki.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

17.10 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kettusen ryhmäpuhetta kuunnellessa tuli mieleen, että hän on kunnostautunut vapaa-ajallaan äänikirjojen lukijana aihealueena kauhukirjallisuus. Mikä ankeuttaja!

Välikysymyksestä, joka on raskas ja vakava parlamentaarinen keino, on tullut keskustan jatkuva ja teemoiltaan toistuva teatteri, jossa tunteisiin vetoavalla jargonilla pyritään sumuttamaan kansaa. Edes punavihreä media ei jaksakaan enää kiinnostua teidän välikysymyksistänne, vielä vähemmän Suomen kansa. [Välihuutoja keskustasta] Ei ihme, ettei kannatus nouse gallupeissa kovinkaan tehokkaasti, vaikka kuluva hallituskausi on ollut meille vastuunkantajille historiallisen hankala. Tämäkin välikysymys on täynnä itseäänselvyyksiä ja tyhjiä toiveita. Kannattaa olla seuraavissa hallitusneuvotteluissa kuin se kuuluisa sika rukiissa, niin pääsette korjaamaan asioita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

17.11 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tekisi mieli kommentoida tuohon Rintamäen puheenvuoroon, mutta tässä omassa puheenvuorossani oikeastaan lupasin välittää tämmöisen kitkerän palautteen siikajokiselta maitotilalliselta. Hän on kyllä tästä työttömyysturvan suojaosasta eri mieltä kuin ministeri Grahn-Laasonen. Hänen mielestään se on ollut suuri virhe, että se on poistettu. Tällä maitotilalla tarvitaan aika ajoin ekstratyövoimaa, mutta kun tämä suojaosa poistettiin, niin tilanne on muuttunut ihan merkittävästi. Ne, joita hän on aikaisemmin pyytänyt töihin, kertovat sen, että nyt ei enää kannata tulla töihin. Kysyisinkin työministeriltä, miten tässä näin pääsi käymään. Kun teidän varmaan hyvä tavoite, niin kuin meidän kaikkien tavoite, on se, että työn vastaanottaminen olisi aina kannattavaa, niin kuulisin mielelläni ministeriltä sen, mitä te vastaatte tälle maitotilalliselle ja myös tälle henkilölle, joka kieltäytyy ottamasta edes tätä satunnaista työtä vastaan, koska on kannattavampaa jäädä kotiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

17.12 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään aloitimme erittäin arvokkaasti tämän istunnon osoittamalla tukea ukrainalaisille. Ei kyllä montaakaan hetkeä sitten mennyt, kun se tuki jo tuntuikin unohtuneen.

On täysin ymmärrettävää, että perussuomalaiset haluavat siirtää tämän keskustelun maahanmuuttoon, koska halutaan peitellä ne asiat, jotka tosiasiaassa tässä Suomenmaassa tapahtuvat. [Petri Honkonen: Paluulippu Ukrainan pakolaisille!] Meillä on tällä hetkellä 346 000 työtöntä työnhakijaa, joista 49 700 on ulkomaalaisia. Heistä yli 7 000 on ukrainalaisia, siis kaikista eniten ukrainalaisia. Toiseksi eniten siellä on virolaisia, 5 600, ja kolmanneksi eniten venäläisiä, 4 068.

Minä haluan kysyä, kun pääministeri Orpo tässä sanoi — valitettavasti hän ei ole enää paikalla — että ”en pidä, että asioita vääristellään”. Edustaja, ministeri Marttinen, mitä te ajattelette näistä luvuista, että maahanmuuttajista suurin osa onkin ukrainalaisia, virolaisia ja venäläisiä, jotka ovat työttöminä työnhakijoina?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

17.13 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ihminen valmistuu ammattiin, hän tietenkin toivoo saavansa olla työssä ja omalla alallaan. Tänä päivänä se ei ole itsestään selvää. Jos töitä ei löydy, on kolme vaihtoehtoa: opiskella lisää, yrittää löytää muuta työtä tai jatkaa oman alan työpaikan löytämistä. Jos tilanne kestää kauan, voi tapahtua myös passivoitumista, ja itsetunto on kovilla, kun sitä työtä ei löydy. Jos olet työkäinen ja terve, työtä kuuluu tehdä. Näinhän se on.

Tämä työllisyyden kohentaminen ja työpaikkojen syntyminen on todella haastava yhtälö tässä maailmantilanteessa. Kysynkin työministeri Marttiselta: Yksinyrittäjiä ja pieniä yrittäjiä on maassamme yli 70 prosenttia elikkä valtaosa. Monet ovat alkaneet yrittäjiksi, kun eivät ole saaneet työpaikkaa. Mitä heidän eteensä voitaisiin vielä tehdä, ja mitä on tehty, jotta heidät saadaan pidettyä mukana? Ja vielä ministeri Puistolle: Luovat alat on suuri mahdollisuus. Miten voitaisiin saada sieltä vielä lisää työpaikkoja? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kauma

17.14 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ovat monet keskustalaiset, esimerkiksi edustaja Kettunen, esittäneet kotitalousvähennyksen nostoa, parantamista yhtenä vaihtoehtona talouskasvulle. [Tuomas Kettusen välihuuto] Se ei minua yllätä, te olette puhuneet siitä aiemminkin, mutta se, mikä minut yllättää, on se, että myös SDP on puhunut kotitalousvähennyksen parantamisesta, [Petri Honkonen: Se on kyllä kieltämättä yllätys!] koska tähän olette aina sitä vastustaneet. Teidän perustelunne on ollut se, että koska se on verosta tehtävä vähennys ja täytyy olla aika hyvät tulot, että pystyy sen tekemään, niin se on vain hyvätuloisille osoitettu kädenojennus. Ettekö te nyt sitten enää olekaan pienituloisten puolella, vai mistä tässä takinkäänöksessä on kysymys?

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeri Puistolta vielä lisää näistä pk-yritysten rahoitusmahdollisuuksien parantamisesta ja muutenkin pk-yritysten tilanteen parantamisesta, koska useat yrittäjäjärjestöt ovat sitä mieltä, että nimenomaan pk-yrityksissä on se kasvun siemen, joka voi sitten työllistää ihmisiä jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

17.16 **Hanna Laine-Nousimaa sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me tarvitaan Suomeen työpaikkoja. Meillä on järkyttävällä tasolla työttömyys. Paljon ollaan puhuttu näistä jäänmurtajakaupoista, jäänmurtajatilauksista. Tuovatko ne aidosti Suomessa työttömänä oleville ja erityisesti työttömille nuorille ja Suomen lakien mukaan toimiville yrityksille töitä?

Ihmiskauppaa ja palkkavarkautta sekä veronkiertoa harjoittavat yritykset lennättävät tänne työntekijöitä. Ne työntekijät eivät ole maahanmuuttajia. Heidät tuodaan tekemään jotain tiettyä työtehtävää ja lennätetään pois alipalkattuina ja hyväksikäytettyinä. Miten tämä estetään? Mitä toimia hallitus aikoo vielä esittää? Me ollaan esitetty ehdotuksia siitä, että palkkavarkaus kriminalisoidaan, tilaajavastuuta vahvistetaan, ammattiyhdistysliikkeen kanneoikeus säädetään, monenlaisia toimenpiteitä, millä saadaan verotuloja lisää ja turvallisia työpaikkoja Suomeen. Miten aiotte toimia, arvoisa ministeri Marttinen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä kaksi puheenvuoroa, edustajat Niemi ja Polvinen, ja sen jälkeen ministereille. Aloittaako ministeri

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Marttinen, vai miten tehdään? Mutta nyt ensiksi kaksi puheenvuoroa, Niemi ja Polvinen. — Niemi.

17.17 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, puheenvuoroni koskettelee rakennusalan työttömyyttä. Voisitteko viedä viestiä kahteen suuntaan tästä asiasta? Ensimmäinen viesti liikepankeille: myönnetään monivuotisia koh-tuukorkoisia lainoja peruskorjauksiin taloyhtiöille. Toinen viesti näille sadoilletuhansille taloyhtiöille, jotka jatkuvasti vain kasvattavat korjausvelkaansa: lopetetaan se ja otetaan laina. Monissa taloyhtiöissä ovat katot, julkisivut, ikkunat, vesi-, viemäri-, hissi- ynnä muut rakenteet välitöntä korjausta vaativia. Jos ne menevät vielä pahemmiksi, tulee vielä isommat vauriot. Mietitään sitä, että nämä ammattimiehet — sähköreitä, putkimiehiä, his-sikorjaajia, julkisivu-, kattoihmisiä — ovat ihan niitä samoja ihmisiä, jotka tällä hetkellä eivät vain voi tehdä uusia rakennuksia mutta tekevät sitten näitä peruskorjauksia. Se antai-si valtavan työsäilyksen näille tällä hetkellä työttömille ammatti-ihmisille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Polvinen.

17.18 Mikko Polvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiljattain päätty-neiden Milanon—Cortinan olympialaisten Suomen tilastollinen virallinen tavoite oli 5,35 mitalia — tuli kuusi. On hienoa, että tavoitteisiin päästään. Oli välillä vähän huonompaa-kin hiihtokenkää. Hallituksen tavoite oli satatuhatta työpaikkaa lisää, ja satatuhatta työ-paikkaa on nyt vähemmän. Onko vielä huonompaa hiihtokenkää hallituksella?

Nimittäin vuoden 2025 oli Helsingin pörssille vahva nousuvuosi. Helsingin pörssi tuotti 30 prosenttia vuodessa ja päihitti tuotoillaan muut pohjoismaalaiset. Minä kysyisin, työmi-nisteri Marttinen: Kävikö niin, että pörssiyritykset pärjäsivät tässä mutta työntekijät ja työttö-mät eivät pärjänneet? Näkyykö tämä hallituksen arvovalinta tukea näitä suuren pääoman pörssiyrityksiä nyt niin, että lopulta nämä kaikki toimenpiteet olivatkin suuren pääoman puolesta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt kysyn, ketkä ministereis-tä haluavat käyttää puheenvuoron. Selvä, kaikki. — Marttinen aloittaa, teille viisi minuut-tia, muille kolme, ja sitten mennään puhujalistaan.

17.19 Työministeri Matias Marttinen: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kansanedus-tajille hyvistä puheenvuoroista ja kommenteista. En varmasti nyt pysty aivan kaikkiin ky-symyksiin vastaamaan, mutta pyrin ainakin kohtalaisen laajasti.

Edustaja Laine-Nousimaa, aloitan teistä, kun kysytte jäänmurtajakokonaisuudesta ja siitä, mikä se työllistävä vaikutus kotimaassa on. Vastaukseni on ehdoton ja yksiselittei-nen: Se on erittäin merkittävä. Se on erittäin merkittävä, kun me tiedämme sen, että meri-teollisuuden alihankintayrityksiä on Suomessa noin 1 200 ja se verkosto ulottuu läpi koko Suomen.

On näin, että osalla telakoista on myös kohtalaisen paljon ulkomaalaisia työntekijöitä. Se ei sinänsä ole ongelma, kun haetaan sellaisiin tehtäviin, joihin ei löydy kotimaasta vas-taavasti tekijöitä, mutta ongelma tulee siitä, jos tehdään hyvin pitkiä alihankintaketjuja. Kuka tietää Turun Meyerin telakalla, tullaanko sen kahdeksannen tason alihankintayrityk-sessä noudattamaan suomalaisia työehtoja tai maksamaan TESien mukaisia palkkoja?

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Olen sanonut suoraan myös telakoiden toimitusjohtajille ja johdolle, että minun keskeinen tavoitteeni tässä tilanteessa on se, että kun tilauskirjat ovat täynnä, suomalaisten työntekijöiden määrä nousee meriteollisuudessa. Ja kun puhutaan näistä ongelmista, joita on ollut esillä, niin olen myös todennut telakoiden toimitusjohtajille, että odotan, että ne ongelmat laitetaan kuntoon. Jos näin ei tapahdu, niin me palaamme asiaan. Hallitus on jo tekemässä myös rikoslakiin sääntelyn kiristystä, joka koskee kiskontaa työelämässä. Kyllä me haluamme nämä palkkavarkaat ja konnat laittaa kuriin, koska valtaosa alan yrittäjistä ja yrityksistä kuitenkin toimii lakien ja sääntöjen mukaisesti. Mutta jos ei toimi, niin siitä kuuluu ankara ja tiukka rangaistus, koska muuten tämä tilanne ei myöskään tule kaikilta osin kuntoon.

Mitä tuli näistä maahanmuuttoon liittyvistä luvuista, on selvää, että erityisesti ukrainalaisia on kohtalaisen paljon työttömänä. Minä uskon, että kaikki tässä salissa toivottavat ukrainalaiset Suomeen tervetulleiksi. Me olemme puolustaneet Ukrainaa voimakkaasti, tukeneet heitä, mutta on valitettavasti myös näin, että useastakin syystä johtuen kaikki ukrainalaiset eivät ole saaneet sitä tarvittavaa tukea ja apua tuolla alueilla. Heidän polkunsu työelämäänsä on ollut osin aika vaikea, mutta samaan aikaan pitää muistaa — eikä niin — että he ovat äärimmäisen työteliästä kansaa. Jokainen heistä haluaa mennä töihin, kun löytyy vain se oma polku. Ja minä uskon kyllä siihen, että me haluamme poluttaa näitä ihmisiä taas vastaavasti työelämäänsä voimakkaammin, ja meillä myös monella alalla, puhutaan vaikka alkutuotannosta, on hyvin paljon työtehtäviä, minne käytännössä me emme vain löydä kotimaista työvoimaa. Nyt on vain kysymys siitä, miten tätä työtä saadaan alueilla tehtyä voimakkaammin, jotta heille löytyy myös mahdollisimman laajasti työpaikkoja siten jatkossa.

Esille nousivat aika laajasti myös sakkomaksut. Ainakin edustaja Eskelinen — hän ei valitettavasti ole enää paikalla — otti ne esille. Nyt on, hyvät kansanedustajat, tärkeää muistaa se, että myös kunnat halusivat voimakkaasti työllisyydenhoidon tehtävät omalle vastuulleen. Ja jos on niin, että vastuut siirtyvät valtiolta kuntien vastuulle, niin eikö ole myöskin järkevää ja aivan perusteltua silloin, jos kunnilla ja kaupungeilla on kaikki ne työkalut käytössään, että samalla myös se rahoitusvastuu on voimakkaammin siirtynyt kuntien ja kaupunkien vastuulle? Kuten totesin, tämä malli sakkomaksuista järjestämisvastuun siirrosta on tehty aikaisemman hallituksen aikana. Se valmisteltiin minusta hyvin, koska nähtiin, että tämä tehtävien siirto onnistui vuosi sitten äärimmäisen sujuvasti. Me arvioimme nyt kyllä sitä, onko tarpeen tehdä tiettyjä täsmämuutoksia tähän malliin, mutta on tärkeää myös muistaa se, että kovin suuria muutoksia en voi teille luvata, koska niillä on myös julkisen talouden sisällä aika isoja taloudellisia vaikutuksia ja budjettirajoite rajoittaa myös omaa toimintaani tässä kohtalaisen paljon.

Suojaosista: Uskon, että vastuuministeri Grahn-Laasonen pystyy vastaamaan niistä. En mene niihin nyt sen enempää.

Mutta loppuun vielä, rouva puhemies: Täällä edustaja Suhonen totesi, että missä ovat kasvutoimet, missä on vastuu. Oletteko siis sitä mieltä, että minä en täällä vastuuministerinä, kun vastaan teidän kysymyksiinne, kantaisi ministerivastuuta näistä tekemistäni toimista ja päätöksistä? Minä puolustan täällä hallituksen linjaa parlamentissa niin kuin kuuluu. Minun kuuluu nauttia eduskunnan luottamusta, ja minä perustelen teille tarvittaessa joka ainoan hallituksen tekemän ratkaisun. Ja kuten totesin, me teemme lisää. Kasvutoimia on tehty kymmeniä erilaisia. Lisää on vastaavasti tulossa.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Totesin myös sen, että tänä keväänä valmistellaan uusia päätöksiä hallituksen kehysriihessä. Me käymme läpi kaikki tulleet ehdotukset myös opposition puolelta. Minulla ei ole mitenkään vaikea ottaa vastaan hyviä ehdotuksia vaikka keskustan ryhmästä, vaikka SDP:n ryhmästä.

Hyvät kansanedustajat, ymmärrän, että olemme eri mieltä, mutta toivon kuitenkin jonkinlaista tolkkua siihen, mitä tässä salissa oikein puhutaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Puisto, kolme minuuttia.

17.25 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Aloitan käsittelemällä luovia aloja. Siinä näen, että meidän on tärkeitä onnistua oikeastaan koko siinä arvoketjussa, eli lähdetään sisällöistä eteenpäin aina siihen kaupallistamiseen ja myyntiin. Kun minä tarkastelen sitä arvoketjua, niin näkisin sillä tavalla, että sisällöt ovat aika lailla kunnossa, se kyvykkyys ja osaaminen, ajatellaan me sitten designia tai arkkitehtuuria, esittäviä taiteita, kirjallisuutta. Meillä on paljon kyvykkyyttä ja osaamista, ja meidän pitää saada paljon paremmin tuotua tämä potentiaali käytäntöön ja kaupallistaa se. Minä aika pitkälti sanoisin, että monella markkinalla näyttää suoraan sanottuna aika hyvältä, vaikka Japanissa. Siellä on vaikka muumeja tai vaikka elokuvatuotantoa tai vaikka klassista musiikkia tai heavy metal -musiikkia, hyvin paljon kiinnostusta, mutta silti paljon tehtävää.

Minä pari asiaa nostan erityisesti esille. Luovat alathan ovat tekemisissä nimenomaan aineettoman pääoman kanssa. Mehän ollaan tässäkin keskustelussa investointinäkömystä kiinnitetty paljon huomiota aineelliseen pääomaan, erilaisiin rakennuksiin, koneisiin, laitteisiin. Miten me saadaan aineettomalle pääomalle ja sen rahoitukselle paremmat näkymät? Tässä me itse asiassa mietitään sitä hyvinkin aktiivisesti, yritetään ottaa parhaita käytäntöjä siihen. Monet näistä aloistahan näkevät tavallaan sen tulevan tulovirran, mutta miten me saadaan sitten rahoitettua se, niin tämä on minun mielestäni se avainasia. Tietysti kaikki tämä viennin edistäminen ja brändäys ja brändiekosysteemien rakentaminen tähän meidän vahvaan sisällölliseen osaamiseen on tärkeitä.

Tämä on sikälikin tärkeä kysymys, että tässä ei ole kysymys pelkästään näistä varsinaisesti luovien alojen menestymisedellytyksistä, vaan niillä on tärkeä rooli, sanotaan, vaikka teollisuudessa, teollisuuden muotoilussa, tai kun tehdään joitain isoja infrahankkeita, vaikka lentokenttiä maailmalla. Miten me saadaan meidän arkkitehtuuriosaamista siinä kiinni, taikka matkailussa, kulttuurimatkailussa ja niin edespäin? Tässä ehkä pystyn jonkun verran avaamaan tätä kysymystä.

Vähän aikaa on jäljellä, mutta minä nopeasti käsittelen vielä.

Yritysrahoituksessa on näitä julkisia instrumentteja, Finnveraa, Business Finlandia, niistä on jo keskusteltu, mutta se pankkien liiallinen riskien välttäminen on se keskeinen. Tämä nyt näyttäisi nytkähtävän eteenpäin aika hyvinkin, ja täytyy nyt toivoa, että tämä kehitys jatkuu. Yritysrahoitustilanne näyttäisi lieventyvän.

Korjausrakentaminen on minun mielestäni todella tärkeä. Siinä on moni tärkeä asia, asuntojen ja kiinteistöjen arvo, työllisyysvaikutukset, ja sillä on myös iso alueellinen ulottuvuus. Tämähän on sellainen toimiala, mikä on minun ja ministeri Multalan välillä. Tähän liittyvät erilaiset vakuusasiat korjausrakentamisessa ja niin edespäin. — Aika on täynnä. Kiitos.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä ministerit Multala ja Grahn-Laasonen, molemmille kolme minuuttia. Sitten edustaja Kettunen saa vielä vastauspuheenvuoron. — Multala.

17.29 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Se on ehkä hyvä todeta tässä myöskin, että meillä on myös niitä positiivisia uutisia, esimerkkinä nyt vaikka jo kerran ministeri Puiston mainitsema viime vuonna toteutuneet investointipäätökset puhtaaseen siirtymään kahdeksan miljardin euron edestä. Se on aivan valtava summa. Se ei valitettavasti aivan heti kuitenkaan näy parantuvana työllisyytenä, mutta koska nämä päätökset on tehty, niin aivan varmasti näiden hallituksen tekemien rakenteellisten uudistustenkin myötä näidenkin yritysten on helpompi sitten palkata uusia työntekijöitä, koska heitä tullaan aivan varmasti tarvitsemaan paitsi rakentamisen vaiheessa myöskin sitten myöhemmin, kun nämä investoinnit realisoituvat pysyviksi työpaikoiksi.

Rakentamisen puolella nimenomaan nyt näistä erinäisistä hallituksen toimista, kuten investointien suorasta tukemisesta, puhtaan siirtymän investointien tukemisesta ja tästä verohyvityksestä, on aivan selvästi hyötyä, myös t&k-panostuksesta siihen, että näitä investointipäätöksiä ja tuottavuuskasvua voi syntyä. Myös rakentamisessa näkyy jo selkeitä positiivisia vaikutuksia työllisyyteen. Se, mikä meidän haasteemme edelleen on, on tämä asuntorakentaminen, ja siinä tarvitaan nimenomaisesti vielä sitä kuluttajien luottamuksen vahvistamista. Hallitus tietysti sitä tukee valtavasti omilla toimillaan, paitsi näillä asuntorahoituksen helpotuksilla, joita tässä muutamaan kertaan olen jo maininnut, myös kuluttajien ostovoiman vahvistamisella, eli nämä ansiotuloverotuksen merkittävät kevennykset ovat myös omiaan sille, että ihmisillä voisi luottamus vahvistua ja myös se oman asunnon hankinta tulla mahdolliseksi.

Sen vuoksi nyt kuitenkin, kun tämä käynnistyminen on hidasta, olen sitä mieltä, että edelleen tarvitaan lisää toimia, ja näitä meillä onkin paitsi eduskunnassa käsittelyssä myös pohdinnassa, mitä voisimme tehdä vielä lisää. Kuitenkin se on aina hyvä huomata kaikesa, että siinä on viivettä: kun hallituksessa joku päätös tehdään ja lakimuutos eduskunnasta läpi menee, niin sitten hetken aikaa menee, ennen kuin sen vaikutukset näkyvät. Näinhän on kokonaisuudessaankin työmarkkinoilla varmastikin, mutta erityisesti rakentamisen osalta menee näin, että investointipäätöksistä menee jonkun aikaa ennen kuin ne työllisyydeksi realisoituvat.

Haluan kuitenkin valaa uskoa siihen, että kyllä, positiivinen käänne on jo tapahtunut. Se näkyy myös asuntoluototuksen kasvuna nyt ensimmäistä kertaa. Se käänne on siis tapahtunut, ja sen ennakoidaan vahvistuvan tämän vuoden aikana ja ensi vuonna sitten varsinaisesti lähtevän kunnolla kasvuun. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, kolme minuuttia.

17.31 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitän arvoisaa puhemiestä! Ensinnä suojaosista. Edustaja Mattila nosti esiin tämän maitotilaesimerkin. Eihän meillä voi olla tilannetta, että työtä on mutta sitä ei oteta vastaan. Tämä esimerkkihän vain alleviivaa sitä tosiasiaa, että meillä on myöskin oltava sosiaaliturvassa velvoittavuutta, että on aina otettava työtä vastaan, kun sitä on tarjolla, ja työ on aina ensisijaista suhteessa sosiaalitur-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

vaan. Näin hallitus on tältä periaatteelta myöskin kehittänyt sosiaaliturvan sääntelyä tällä hallituskaudella. [Anne Kalmari: Mutta ei osa-aikatyötä eikä pätkätoita!]

Haluan nostaa esiin tästä suojaosakeskustelusta sen, että siinä on myöskin tämä puoli julkisesta taloudesta. Kun esitätte suojaosien palauttamista, niin esitätte varmasti samassa yhteydessä, miten se rahoitetaan, [Keskustan ryhmästä: Kyllä!] eli 60 miljoonaa euroa on sen hintalappu suunnilleen, ja heti tämän jälkeen toivottavasti teillä on tarjota siihen ratkaisua. Tähän on liittynyt myöskin se, että vaikka suojaosissa on ilman muuta positiivisia puolia, niin se loi myöskin sen tyypin mallin, että se ei suosi kokoaikatyötä. Se johti siihen, että ihmiset saattoivat sitten tehdä työtä siihen kattoon saakka, mihin se suojaosa ulottui. Hallitus pyrki näillä ratkaisulla myöskin lisäämään nimenomaan kokoaikatyön houkuttelevuutta, koska sitä me tulevaisuudessa tarvitsemme lisää toki ehdottomasti myös ja ennen kaikkea niitä työpaikkoja, joihin voidaan työllistyä, ja niiden puolesta taas täällä on esitelty kasvu-uudistuksia, työmarkkinuudistuksia, palkkaamisen kynnyksen madaltamista ja niin edelleen.

Haluan vielä nostaa esiin sen, että kun näistä suojaosista puhutaan, niin älkää levittäkö sellaista käsitystä, että koska suojaosat poistettiin, niin työtä ei kannata enää ottaa vastaan, koska se ei yksinkertaisesti suomalaisessa työttömyysturvassa pidä paikkaansa. Meillä on kansainvälisestikin vertaillen hyvä työttömyysturvan sovittelu jo nyt, ja sitä selkiytetään lainsäädännöllä, jonka tuomme eduskuntaan, vielä tällä kaudella lisää. Tienattu euro vähentää työttömyysetuutta 50 sentillä. Työtä kannattaa ottaa vastaan. Eli työttömyysturvan sovittelu on Suomessa olemassa, ja se toimii, ja sitä kehitetään edelleen.

YEListä nousi kysymys. Tässä korjataan keskustan jälkiä ja edellisen hallituksen jälkiä, eli tämä YEL-malli ei toimi. Siitä tulee rajua palautetta yrittäjiltä. Nämä uudet laskurit Eläketurvakeskuksesta antavat yrittäjille jopa ihan mielivaltaisia ehdotuksia YEL-työtuloksi, ja sitä pitää pystyä selkiyttämään. Tätäkin uudistusta joudutaan tekemään julkisen talouden rajoissa, eli kaikkiin niihin toiveisiin ei pystytä vastaamaan, mitä yrittäjäkentässä on, mutta me pystymme tekemään YELiin korjaussarjaa ja tulemme sen teille tänne esittämään, ja parannuksia on tehty jo tähänkin mennessä.

Aikuiskoulutustuesta tuli kysymyksiä. Siinä on myös sama asia. Teidän täytyy esittää sille rahoitus. Kaikkiaan tässä jatkuvassa oppimisessa pitää pyrkiä sen tyypisiin malleihin, jotka eivät johda pitkiin poissaolojaksoihin työelämästä, vaan opiskelu, uuteen ammattiin perehtyminen, tekoälyn haltuunotto ja monet muut taidot pitäisi pystyä tuomaan osaksi työuraa sekä sen työuran varrelle. Sitten toisaalta täällä on tulossa muun muassa hyvä esitys siitä, että työttömyysturvalla opiskelua mahdollistetaan entistä paremmin. Lisäksi hallitus tuo uudenlaisia työkaluja muun muassa siihen, että avoimesta voi jatkossa suorittaa tutkinnon, eli aina ei tarvitse aloittaa sitä koko koulutuspolkua alusta, vaan osaaamista voisi joustavasti täydentää myös työuran varrella. Tästä meillä oli erinomainen keskustelu tänä aamuna. Muun muassa näitä teemoja sivuttiin, kun työministerin kanssa meillä oli pyöreän pöydän keskustelu eri toimijoiden, muun muassa työmarkkinaosapuolten ja monien muiden tahojen, kanssa 55 plus -vuotiaiden työllisyydestä, ikäsyynnän torjumisesta ja työuran huoltamisesta ja siitä, miten pystytään edistämään meidän työuria ja varmistamaan se, että Suomessa on sijaa työelämässä sekä nuorille että konkareille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Kettunen. Sen jälkeen menemme puhujalistaan joksikin aikaa.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

17.35 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Ensinnäkin kiitän siitä, että annatte tämän vastauspuheenvuoron, kun useamman edustajan toimesta on allekirjoittaneen nimi tuotu esille ja pääministerikin totesi, mutta jos saan, rouva puhemies, kainon toiveen esittää: Tässä on kuitenkin opposition ja hallituspuolueitten edustajia vielä salissa sen verran paljon, että jos vielä yhden debattikierroksen antaisitte, niin täällä voisi vielä esittää kysymyksiä ja kommentoida, kun useampaa edustajaa on nimellä mainittu. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Haluan, rouva puhemies, vain sen todeta, että totta kai, työministeri Marttinen, te työministerinä kannatte sen vastuun ja siitä ei ole mitään epäselvyyttä, ja teillä on vielä vuosi aikaa tehdä toimenpiteitä. Vaikka totesin ensimmäisessä puheenvuorossa, että teidän ministerin nimike pitäisi olla työttömyysministeri, niin en halunnut mennä millään tavalla, niin kuin tiedätte, mihinkään henkilökohtaisuuksiin, vaan kyllä se on mahdollisuus sieltä työttömyysministeristä tulla takaisin työministeriksi, jos vielä tartutte toimenpiteisiin, mitä keskusta on esittänyt.

Rouva puhemies, kaino toive on, että vielä yksi debattikierros, mutta se on täysin teidän päätettävissä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Onneksi! — Puhujalistaan. Hänninen. [Timo Suhonen: Vielä olisin ministerille vastannut, kun hän mainitsi nimellä!] — Otetaan hetken päästä debattia sitten, mutta nyt mennään puhujalistaan, kuten olen kolme kertaa todennut.

17.37 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Huoli suomalaisten työttömyydestä on aiheellinen, ja se on otettava erittäin vakavasti. Tämä on raskas tilanne monelle suomalaiselle. Samalla se vaikuttaa koko yhteiskuntaan, sillä työttömyys linkittyy yhtä aikaa talouteemme, sosiaalisuuteen sekä turvallisuuteen. On meidän tehtävämme kantaa vastuuta ja tarjota ratkaisuja. Työttömyyden taustalla on monia tekijöitä, joihin mikään hallitus ei yksin voi vaikuttaa. Talouden epävarmuus, kiristyneet kansainväliset suhteet, Venäjän raakalaismaisen hyökkäyssodan vaikutukset sekä investointien varovaisuus ovat heikentäneet työllisyyttä erityisesti maamme itäisillä alueilla ja teollisuudessa. Olosuhteita emme voi valita, mutta toimet voimme.

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa yrittäjyydellä on aivan keskeinen rooli. Suomessa lähes kaikki yritykset ovat pieniä, ja juuri ne ovat avainasemassa siinä, syntykö maahan uutta työtä. Siksi olemme keskittyneet poistamaan työllistämisen esteitä. Yritysten hallinnollista taakkaa on kevennetty, työmarkkinoita on uudistettu toimivammiksi, [Anne Kalmarin välihuuto] paikallinen sopiminen on laajennettu kaikkien yritysten käyttöön ja verotuksen kilpailukykyä vahvistetaan. Nämä ovat päätöksiä, jotka rohkaisevat yrityksiä palkkaamaan ja kasvamaan myös epävarmoina aikoina. Työpaikkoja ei voi luoda velkarahalla julkista hallintoa paisuttaen. Yhä useamman on pyrittävä rohkeammin työllistämään sekä itsensä että alansa osaavat työntekijät. Kuten edellä kuulin, tuoreiden selvitysten mukaan teollisuuden tilauskannat ovat vahvistuneet ja pk-yritysten kasvuhakuisuus on noussussa. Se on aito merkki paremmista ajoista.

Arvoisa puhemies! Turvallinen arki ei synny siitä, että ihminen jää pitkäksi aikaa työmarkkinoiden ulkopuolelle, vaan siitä, että hän saa todellisen mahdollisuuden palata työelämään. Tällä hetkellä kun työttömyys on suurta, erityisen haavoittuvassa asemassa ovat nuoret sekä pitkäaikaistyöttömät. Siksi olemme vahvistaneet työvoimapalveluja, lisänneet

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

opiskelun joustavuutta työnhaun rinnalla ja panostaneet osaamisen päivittämiseen. Olemme tietoisia myös siitä, että työllisyyspalveluissa tarvitaan yksilöllisempiä polkuja. Sama resepti ei työllistä kaikkia.

Arvoisa puhemies! Käänte parempaan ei tapahdu yhdessä yössä. Meidän tehtävämme on jatkaa määrätietoista työtä, joka parantaa työnteon edellytyksiä, vahvistaa yritysten toimintamahdollisuuksia ja rakentaa Suomesta jälleen paikan, jossa työ tuo turvaa ja tulevaisuudenuskoa ja toivoa. Kun yritykset toimivat, alueet elävät. Kun yrittäjät pärjäävät, myös pienissä kunnissa syntyy työpaikkoja ja nuoret voivat jäädä kotiseudulleen. Kun kasvu mahdollistuu, koko yhteiskunta voi paremmin ja ihmisten luottamus tulevaisuuteen vahvistuu. Vain siten vahvistamme Suomen työllisyystilannetta kestävästi, turvallisesti ja maamme tarpeita kuunnellen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula, poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.42 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomi on Euroopan kärkeä työttömyydessä, ja se ei tietenkään anna aihetta ilakointiin vaan päinvastoin antaa aihetta suureen huoleen. Järjestyttävien työttömyystilastojen takana on aina ihminen: ihminen, joka on huolissaan toimeentulosta; ihminen, joka on huolissaan elämästä; ihminen, joka on huolissaan tulevaisuudesta.

Hallituksen toimilla on saatu aikaan osin Euroopan korkein työttömyysaste. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa, mutta hallituksen toimet jäävät puheisiin. Missä ovat konkreettiset keinot ja aikataulu? Hallituksella on lista leikkauksista mutta ei listaa toimista, joilla pitkäaikaistyttömät oikeasti saataisiin paremmin työllistymään. Hallitus toistaa 90-luvun virheitä: kiristetään ja leikataan, vaikka talous ja työllisyys sakkaavat. Hallituksen politiikka ei toimi, sen osoittaa ihmisten arki. Eikö silloin olisi vastuullista myöntää virhe ja muuttaa suuntaa?

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen työllisyystoimet ovat keskeisesti olleet seuraavat: 1) työntekijöiden työsuhteturvan heikentäminen, 2) työttömiltä leikkaaminen, 3) työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien heikentäminen. Alle 25-vuotiaitten työttömyys on hallituksen vallan alla lisääntynyt merkittävästi. Onko tämä se toivo, jota olette niin kipeästi tahtoneet tarjota? Pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt merkittävästi. Onko tämä se, jolla Orpo luo uskoa huomiseen?

Arvoisa hallitus, nyt tarvitaan ihmisille viestiä siitä, että tulevaan voi oikeasti luottaa. SDP palauttaisi aikuiskoulutustuen uudistettuna ja asumistuen sekä työttömyyskorvausten suojaosat. SDP on esittänyt lukuisia muitakin toimia, joilla Suomeen voitaisiin luoda työtä ja luottamusta. Me tukisimme rakennusalaan täsmätoimin ja vauhdittaisimme asuntokauppaa ensiasunnon ostajille suunnatuilla määräaikailla kannustimilla.

Työllisyyskehityksemme on siis Euroopan heikoin, ja ihmisten luottamus matala. Eikö nyt olisi hallituksenkin vihdoin herättävä ja tuotava konkreettisia työllisyystoimia, kuten SDP on pitkään vaatinut?

Kokoomuksen puheenjohtaja kysyi näyttävästi ennen viime eduskuntavaaleja, että kukaan tämänkin sotkun siivoaa. Orpon—Purran hallitus on ollut vallassa kohta kolme vuotta. Tulostaulu näyttää järkyttäviä lukuja: Suomi on tarkkailuluokalla taloudessa, työttömyydessä sekä inhimillisen hädän lisäämisessä, kun päätöksenne myötä 31 000 lasta li-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

sää putoaa köyhyyteen. Kysynkin hallitukselta, tai vaikka työministeriltä tässä vaiheessa, kukahan tämänkin sotkun siivoaa?

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Rantasen aiemmin tekemää esitystä epäluottamuksesta hallitukselle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen poissa. — Edustaja Diarra.

17.45 Fatim Diarra vihr: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomessa on huipputyöttömyys, tämän me kaikki tiedämme, mutta tässä puheenvuorossa aion keskittyä juurikin vammaisten ihmisten, osatyökykyisten ihmisten ja täsmätyökykyisten ihmisten tilanteeseen.

Suomessa oli jo ennen tätä hallitusta vuosikausia ollut yksi Euroopan unionin matalin vammaisten ihmisten työhönosallistumisasteista. Ajattelen, että tämä on meille kansakuntana vähän semmoinen häpeän kysymys. Vammaiset ovat kuitenkin Suomen suurin vähemmistö, ja siitä huolimatta meillä ajatellaan, että on hyvää sosiaalipolitiikkaa ja vammaispolitiikkaa se, että maksetaan x määrää rahaa ja pidetään ihmiset ikään kuin yhteiskunnan ulkopuolella. Tämä johtaa siihen, että Suomessa ihmiset eivät ole tottuneet näkemään erilaisuutta, eivät vammaisia ihmisiä työpaikoissa, eivät oikeastaan vammaisia ihmisiä myöskään korkeakouluissa, ja tämä johtaa semmoiseen yhteiskuntaan, missä me emme kohtaa erilaisuutta tarpeeksi. Pahinta tässä on se, että moni vammainen ihminen, osatyökykyinen ihminen, haluaisi osallistua työhön, haluaisi olla mukana tässä yritteliäisyydessä, toimeliaisuudessa, mutta meidän järjestelmä ei salli sitä.

Tämän vuoksi pohdinkin, että nyt kun tässä mennään eteenpäin, niin onko teillä tulossa jonkinlaisia toimenpiteitä siihen, että myös nämä ihmiset pääsevät jollain tavalla mukaan osallistumaan meidän arkeen, tulemaan työpaikoille, korkeakouluihin opiskelemaan ja olemaan osa myös meidän veronmaksajia. — Kiitos.

Ai niin, vielä loppuun, arvoisa rouva puhemies: kannatan edustaja Hopsun tekemää esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

17.46 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Orpo lupasi Suomeen tällä hallituskaudella 100 000 uutta työpaikkaa, mutta Suomen työllisyyskehitys on ollut Euroopan heikointa. Työpaikkojen sijasta uusien työttömien määrä on kasvamassa hallituskaudella jopa 100 000 henkilöllä. Oikeistohallitus on upottanut epäonnistuneella talouspolitiikallaan Suomen pitkäaikaiseen taantumaa, ja väitetyt työllisyysuimet keskittyvät ainoastaan työntekijöiden ja työttömien aseman heikentämiseen.

Tämä pätee myöskin hiljattain eduskuntaan tuotuun esitykseen alle vuoden mittaisten perusteettomien määräaikaisten työsopimuksien laillistamisesta. Tämän esityksen on arvioitu lisäävän raskaus- ja perhevapaasyrjintää sekä heikentävän erityisesti nuorten naisten työmarkkina-asemaa. Määräaikaiset työsuhteet kasautuvat jo nyt erityisesti nuorille ja erityisesti nuorille naisille. Hallituksen esityksen mukaan lakiesitys voi vaikuttaa kielteisesti syntyvyyteen, mutta vaikutus arvioidaan myös vähäiseksi, koska se kohdistuisi lähinnä naisiin. Perustelu on erittäin surullinen ja paljonpuhuva. Kaiken lisäksi hallituksen esityk-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

sessä todetaan suoraan, ettei aihetta koskeva tutkimustieto osoita lakimuutoksella olevan selviä työllisyysvaikutuksia. Tästä huolimatta työntekijöiden kyykyttämistä perustellaan jälleen kerran työllisyydellä, vaikka aiemmatkaan heikennykset eivät ole saaneet katastrofaalista työllisyyskehitystä kääntymään parempaan. Työelämän laatua ne kylläkin heikentävät.

Arvoisa puhemies! Työttömyyskriisi koskee tällä hetkellä rajusti etenkin nuoria, kun jo noin 90 000 alle 30-vuotiasta on ilman työtä. Kehityksen kääntäminen vaatisi kotimaista kysyntää vahvistavaa talouspolitiikkaa, koulutuspanostuksia ja nuorten työllisyyttä edistäviä täsmätoimia, kuten palkkatukityön lisäämistä ja vastavalmistuneille kohdennettuja työllisyyspalveluita. Yksi konkreettinen ja helposti toteutettava keino olisi palauttaa työttömyysturvan ja asumistuen suojaosat, jolloin osa-aikaisen ja lyhytkestoisenkin työn vastaanottamisesta tehtäisiin jälleen kannattavaa. Suojaosien poistamisella hallitus lähetti työttömille viestin, jonka mukaan ainoastaan kokoaikatyö on merkityksellistä. Tällainen ajattelu on todella kaukana nykyisen työelämän realiteeteista. Kuten hallituksen omatkin vaikutusarviot osoittavat, nuorten työmarkkina-aseman heikentäminen tuskin saa työnantajia palkkaamaan yhtään enempää nuoria. Tällaisella politiikalla ei myöskään luoda toivoa eikä tulevaisuudenuskoa, päinvastoin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyyspolitiikka on täysin epäonnistunut. En voi sitä tukea enkä kannattaa, vaikka ministeri Marttinen täällä salissa aikaisemmin niin toivoi. Sen sijaan kannatan edustaja Minja Koskelan tekemää epäluottamusehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

17.50 Christoffer Ingo r: Värderade fru talman! Oppositionen målar upp en bild av ett Finland utan riktning, och den bilden delar jag inte. Ja, arbetsmarknadsläget, det är utmanande, men bilden är inte entydig. Till exempel i Österbotten fick vi i dag nya siffror kring att över 1 100 personer har fått jobb mellan december och januari. Men det visar något viktigt: Då exportindustrin går, då småföretagen vågar investera och då utbildningsnivån är rätt, då bär det, också i svårare tider.

Vi vet att sysselsättningen följer konjunkturen. Finland har, liksom resten av Europa, drabbats av flera externa chocker, och för oss har det slagit hårt: pandemin, energikrisen och Rysslands anfallskrig. I ett sådant läge finns det bara en hållbar väg framåt, och det är tillväxt. Utan tillväxt skapas inga jobb.

Arvoisa rouva puhemies! Siksi hallitus on johdonmukaisesti vahvistanut yritysten toimintaedellytyksiä. Olemme laajentaneet paikallisen sopimisen mahdollisuuksia, uudistaneet yhteistoimintalainsäädäntöä ja vahvistaneet työrauhaa. Olemme sujuvoittaneet lupa- ja rakennusprosesseja ja lisäksi parantaneet pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksen saatavuutta ja purkaneet normeja, jotka hidastavat investointeja.

Totuus on yksinkertainen: työpaikat eivät synny täällä täysistuntosalissa vaan yrityksissä. Opposition vaihtoehtobudjetit esittävät vaihtoehtoisia linjauksia, mutta ne nojaavat epävarmoihin tulo-oletuksiin ja merkittäviin veronkorotuksiin. Me emme usko, että korkeampi verotus ja pysyvästi kasvavat menot ovat oikea ratkaisu tilanteessa, jossa tarvitsemme lisää investointeja, vahvempaa kilpailukykyä ja tulevaisuudenuskoa. Aikana, jolloin investoinnit ovat tärkeämpiä kuin koskaan, myös opposition on syytä pohtia, millai-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

sen viestin se lähettää niille, jotka harkitsevat investoimista ja kuluttamista Suomessa. Epävarmuutta luova retoriikka ei auta työnhakijoita eikä vahvista julkista taloutta.

Värderade talman! Samtidigt finns det också ett bredare ansvar i ekonomin. Flera banker rapporterar för tillfället med stolthet att man har låga eller inga kreditförluster och en ökad utlåning i euro. Men från fältet, och särskilt de mindre företagen och privathushållen, hör vi en annan bild. Om vi vill se fler investeringar måste också finansieringen nå dem som vill växa, och vi i SFP efterlyser ett större ansvar och en högre riskbenägenhet från bankerna.

Arvoisa puhemies! On helppoa vaatia suunnanmuutosta. Paljon vaikeampaa on pitää kurssi silloin, kun tuuli käy vastaan. Suomella on kuitenkin vahvat yritykset, korkeaa osaamista ja vientiteollisuus, joka menestyy kansainvälisessä kilpailussa. Kun pidämme kiinni vakaista ja ennakoivista pelisäännöistä, meillä on hyvät edellytykset kääntää talous parempaan suuntaan. Hallitus aikoo pitää suunnan kasvun, yrittäjyyden ja uusien työpaikkojen puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

17.54 **Susanne Päivärinta kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Se hetki, jolloin työntekijä irtisanotaan, on hetki, jolloin lattia katoaa jalkojen alta, arkinen rytmi katkeaa. Kun lähettää työpaikkahakemuksia päivä toisensa perään eikä saa vastausta, se on hiljaisuutta, joka syö ihmistä sisältäpäin. Eikä se ole vain taloudellinen isku, se on isku itseluottamukselle, isku ihmisyyteen ja isku uskoon tulevaisuuteen. Työttömyystilanne on todella vakava, sitä ei hallitus kiistä, mutta hallitus ei myöskään hyväksy väitettä, että ratkaisu olisi paluu vanhaan politiikkaan, siihen politiikkaan, joka velkaannutti Suomen ilman kestäväää kasvua. [Petri Honkonen: Onneksi nyt ei velkaannuta! — Anne Kalmari: Nyt velkaannutaan enemmän!] Siksi hallitus on tehnyt lukuisia kasvutoimia ja tehnyt tarvittavat sosiaaliturva- ja rakenteelliset uudistukset. Juuri siksi yritysten työllistämiskynnystä on madallettu, paikallista sopimista lisätty, viennin kilpailukykyä vahvistettu ja madallettu kynnystä palkata nuori ensimmäiseen työpaikkaansa nuorten työllistymisasetelillä. Eivätkö nämä ole hyviä asioita? Työttömyysturvalla opiskelua helpotetaan. Kelpaako tämä teille? Ja keväällä viedään monia muitakin työllistymistä lisääviä uudistuksia maaliin, kuten työministeri Marttinen on tänään kertonut.

Onhan se helppo vaatia vain lisää tukia. Paljon vaikeampaa on rakentaa järjestelmää, jossa mahdollisimman moni ei tarvitse tukia lainkaan. [Anne Kalmari: Ja korottaa rikkaitten verohelpotuksia!] Orpon hallitus on valinnut vaikeamman mutta vastuullisemman tien. Me rakennamme sellaista Suomea, että kun joku tulevaisuudessa menettää työpaikkansa, hänellä on todellinen mahdollisuus löytää nopeasti uusi työpaikka, sillä yksikään yritys ei palkkaa yhtäkään, ei ainuttakaan työntekijää, jollei se ole kannattavaa. Suomen talous ei kasva, jolleivät meidän yrityksemme kasva.

Arvoisa puhemies! Nyt on myös syytä puhua faktoista, niistä faktoista, joista keskustan ja Liike Nytin välikysymyksessä vaietaan tyystin: Työttömien määrä lähti laskuun jo vuonna 2022. Te ette kerro, että Suomen työllisyysaste ei ole suinkaan EU:n heikoin vaan se on keskitasoa. Te ette kerro, että meidän julkiset menomme sen sijaan ovat koko EU:n ykköskastia: suhteessa bkt:hen meidän julkiset menot ovat todella EU:n ykkössijalla, jo 59 prosenttia suhteessa bkt:hen. Näin ei voi jatkua. Senkin te jätätte jatkuvasti kertomatta — en

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

tiedä kyllä miksi ette luo valoa ja ette kerro näistä valonpilkahduksista — että viime vuoden lopulla työllisten määrä kasvoi 0,8 prosenttia ja tehtyjen työtuntien määrä niin ikään, palkansaajien ostovoima kasvoi 3,5 prosenttia, teknologian tilaukset kasvoivat viime vuoden lopulla peräti 45 prosenttia edellisestä neljänneksestä ja kahdeksan prosenttia vuoden takaiseen verrattuna. Minä ihmettelen, miksi te ette iloitse näistä luvuista, miksi te ette luo suomalaisille toivoa, miksi vaikenette näistä. Investointeja tehdään toden totta ympäri Suomen, ja sekin on hyvä sanoa ääneen, arvon keskusta, että työllisten määrä ja työttömien määrä voivat kasvaa yhtä aikaa. Työvoiman määrän kasvua selittävät niin maahanmuutto kuin hallituksen uudistukset sosiaaliturvaan ja työmarkkinoille. Nehän nimenomaan siirtävät ihmisiä työvoiman ulkopuolelta työvoimaan. Eikö se ole hyvä sekin?

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan kun keskusta on täällä vaatimassa hallitukselta toimia, he omassa vaihtoehtobudjetissaan peruisivat esimerkiksi ylimpien marginaaliverojen alentamisen 52 prosenttiin. Se on tutkitusti kasvutoimi, kannustaa työntekoon, kouluttautumiseen ja uralla etenemiseen ja rahoittaa itse itsensä, mutta te ette halua sitäkään. Ihmettelen todella. [Petri Honkonen: On tehokkaampia keinoja!] Yhtään uutta työpaikkaa ei tämä teidän välikysymys Suomeen tuo.

Heppoiset ovat teidän eväänne muutenkin: Te vaaditte aikuiskoulutuksen palauttamista, mutta te ette kerro, paljonko se maksaa. [Anne Kalmari: Uudistettuna, erilaisena!] Miten se lisäisi työllisten määrää? Lakkautettu järjestelmä oli kallis ja kohdentui usein niille, joilla oli jo vahva asema työmarkkinoilla.

Arvoisa puhemies! Oppositio kysyy, myöntääkö hallitus epäonnistuneensa. Ehkä sen hallitus voi myöntää, että tämä välikysymys on epäonnistunut. Meidän työmme on vielä kesken. Ette kai te tosissanne usko, että nämä hallituksen tekemät uudistukset näkyvät tässä ja nyt? Ne teidän ehdotuksetkaan, jos ne läpi menisivät, eivät näkyisi tässä ja nyt. Tämä hetki on vastuulle. Tämä hetki on sellainen, että jokainen työtön suomalainen ansaitsee ratkaisuja, eikä vastakkainasetteluja. Kysynkin loppuun keskustalta: oliko teidän oikeasti ja aidosti tarkoitus esittää joitakin todellisia ratkaisuja, ja ilman että velka jälleen kasvaa? [Anne Kalmari: Olemme esittäneet!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Olinkin juuri kysymässä, onko edustaja Kallio pyörtnyt, mutta hän onneksi nousi sieltä juuri. [Vesa Kallio: Pahoitelen, keräsin voimia!] — Ei mitään, hyvä niin. Täältä käsin pitää pitää huolta kaikista. [Vesa Kallio: Minä menen vähän jaloittelemaan, mutta en mene Hietaniemeen!] — Sitten seuraavaksi edustaja Rintamäki.

17.59 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme keskustan ja Liike Nytin välikysymystä Euroopan pahimmasta työttömyydestä. Välikysymyksessä esitetään huoli korkeaksi nousseista työttömyysluvuista. Arvon kollegat, jaan sinänsä tämän huolen kanssanne. Se, mitä en jaa kanssanne, on analyysinne tästä tilanteesta.

Haluan muistuttaa, että työttömyyden trendi lähti nousuun jo vuonna 2022, eli pitkälti keskustalaisten hallituskauden aikana, mutta en kuitenkaan sen yksisilmäisemmin syytä teitäkään työttömyystilanteesta. [Anne Kalmari: Itse asiassa ei, väärä fakta!] Meistä kaikki kyllä tietävät, että takavuosina on ollut koronavirusi, ja sitten Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Nämä tapahtumat eivät ole Suomen hallituksen käsissä, mutta ne kuitenkin globaalissa maailmassa vaikuttivat meihin äärimmäisen kovalla tavalla. Nämä iskut eivät oikene aivan hetkessä. Sen ei pitäisi olla mikään uutinen teillekään.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Arvoisa puhemies! Työpaikat syntyvät yrityksissä, ja yrittäjägallupin mukaan Suomen hallitus on edelleen selkeästi suositumpi kuin oppositio. Arvoisa keskusta, mitä teillä on tarjota yrittäjille? Muutama täsmäkeino on välikysymykseen saatu nimettyä, ja vaikka osa niistä sinänsä saattaisi aivan harkinnanarvoisia ollakin, eivät nämä vielä riitä tilanteen oikaisemiseksi, eikä välikysymyksessä tietenkään mainita sanallakaan, mitä nämä toimet maksaisivat.

Suomen hallitus on toteuttanut toimia 90 000 hengen työllisyysvaikutusten edestä. Se ei näy kuitenkaan vielä konkreettisesti, mutta suhdannetilanteen parantuessa toimien vaikutukset alkavat näkyä. Meitä rasittavat edelleen Ukrainassa jatkuva sota, koko Euroopan heikko taloustilanne sekä korkeat korot. Tilanne ei kuitenkaan ole niin synkkä kuin oppositio mielellään täällä maalailee. Teknolomiteollisuus on kertonut tilauskantojensa vahvistuneen, telakkateollisuudessa näyttää paremmalta, ja Etlan mukaan työllisyyden käänne on jo tapahtunut.

Arvoisa puhemies! Täytyy nostaa vielä pari pointtia keskustan siunaamista poliittisista päätöksistä, joilla on ollut vaikutuksia nykyiseen tilanteeseemme. Ensinnäkin viime kaudella harjoitettu leväperäinen maahanmuuttopolitiikka on johtanut siihen, että Suomessa on laaja joukko ihmisiä, jotka eivät työllisty suomalaisilla työmarkkinoilla mitenkään. Jos nämä kielitaidottomat ja huonosti työllistyvät maahanmuuttajat poistettaisiin rasittamasta kansantalouttamme, työttömyystilastotkin kaunistuisivat kummasti. Emme tarvitse kallista työvoimareserviä, koska se ei hyödytä ketään. Osa tulijoista on toki tilapäisen suojelun vuoksi maassa olevia ukrainalaisia, mutta tämä ei suinkaan ole koko totuus asiassa. Keskustan hallitusvastuun aikana kevennettiin merkittävästi kansainvälisten opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä maahanmuuton edellytyksiä, mikä siten teki opiskeluperäisestä maahanmuutosta uuden väylän julkisen talouden miinusmerkkiselle maahanmuutolle. Heitä on nyt sitten leipäjonoissa kirjaimellisesti jonoiksi asti. Kysynkin teiltä tässä välissä: Vieläkö keskusta haluaa 40 000 uutta maahanmuuttajaa vuosittain? Haluatteko vielä pidentää leipäjonoja?

Moni matalapalkka-ala toimii nykyään maahanmuuttajien varassa. Ennen pitkää se matalapalkka-alalle työllistynyt huomaa joko maanmiestensä kertomana tai googlaamalla, että Suomessa on erittäin kattava sosiaaliturva, jolla pärjää ilman työntekoa. Kun palkka ei pysty kilpailemaan saavutetun sosiaaliturvan kanssa, tarvitaan jatkuvasti uusia tulijoita paikkaamaan vaje. Vika ei ole ihmisissä vaan järjestelmässä, jota istuva hallitus on joutunut korjaamaan teidän hövelin rahanjakopolitiikan jälkeen, koska tässähän kävi niin, että kun lasku tuli maksettavaksi, systeemin arkkitehdit olivat jo poistuneet paikalta.

Arvoisa puhemies! Lisäksi on mainittava Euroopan unionin elvytyspaketti, johon lähdettiin viime kaudella keskustan tuella niin surkeilla ehdoilla, että takkiin tuli yli neljä miljardia. Mitä silläkin rahalla olisi saatu aikaiseksi täällä Suomessa? Sitä sopii miettiä. Meidän lapsenlapsemme saavat maksaa sitä pottia pitkälle 2050-luvulle asti. [Petri Honkosen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Milloin tämä keskustan välikysymysten jatkuva tehtailu oikein loppuu? Meillä olisi tässä talossa aika paljon muutakin tekemistä kuin jauhaa näistä samoista viikosta toiseen. Tämäkin välikysymys on täynnä itsestäänselvyyksiä ja tyhjiä toiveita. Kun ensi kerralla on hallitusneuvottelut, lähtekää niihin tosissanne mukaan, niin saatte kenties jotkut näistä ylevistä tavoitteistanne läpi. Ei tarvitse jatkuvasti häiritä vastuunkantajia välikysymyksillä. — Kiitos. [Petri Honkonen: On se kauheaa, kun häiritään! — Anne Kalmari: Kun juuri oltiin saatu hyväosaisille hyvä buumi! — Välihuutoja]

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

18.05 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa herra puhemies! Suomi on ajautunut erittäin vakavaan tilanteeseen. Meillä on Euroopan korkein työttömyys, satojatuhansia ihmisiä on vailla työtä ja konkurssien määrä on ennätyslukemissa. Hallitus on omilla toimillaan pahentanut suomalaisten työttömyyttä ja heikentänyt työttömyysturvaa, jonka tuella olisi mahdollisuus nousta takaisin työelämään. Oppositiota arvostellaan negatiivisuuden lietsonnasta, mutta kuuntelemalla tavallisia suomalaisia olemme havainneet, että puheemme ovat täyttä totta. Monelta ihmiseltä on lähtenyt työ, perustoimeentulon turvaa on heikennetty ja on aiheutettu jopa vaara kodin menettämisestä.

Hallituksen säästövimma, joka kohdistuu pääosin heikoimmassa asemassa oleviin kansalaisiin, on pakottanut myös hyvinvointialueet irtisanomaan hoitajia ja muuta sotehenkilöstöä. Sosiaali- ja terveysjärjestöt joutuvat myös vähentämään henkilökuntaansa, kun niiden rahoituksesta leikataan kolmannes. Miten tämä on mahdollista? Vanhustenhoito kärsii resurssien riittämättömyydestä. Käsipareja puuttuu jo valmiiksi, eli niitä ei pitäisi vähentää, vaan niitä pitäisi lisätä.

Työttömiä työnhakijoita on KEHA-keskuksen aamun tiedotteen mukaan jo 346 400. Luku on 20 600 suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut vuodessa 27 300:lla. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä on 4 100 enemmän kuin vuosi sitten. Näin ei voi jatkua. Tämä ei ole taloudellisesti kestävää, eikä se ole inhimillisesti hyväksyttävää. Rakentaminen ja asuntokauppa on saatava liikkeelle, keinoja kyllä on, jos tahtoa löytyy.

Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on epäonnistunut. Luvattiin 100 000 uutta työpaikkaa, mutta lopputuloksena on saatu lähes saman verran lisää työttömiä. Erityisen huolissani olen nuorisotyöttömyyden kasvusta ja työttömyyden keston pitkittymisestä. Alkuvuoden aikana olen keskustelussa kuullut parinkin ison teollisuudenalan huolesta saada osaavia työntekijöitä ammatillisen koulutuksen kautta. Aikuisopintoraha on poistettu, ja ammatillisesta opetuksesta on leikattu. Näillä toimilla ei yrityksiin saada osaavaa työvoimaa eikä nuorille koulutusta, jonka turvin siirtyä työelämään. Näillä toimilla ei myöskään luoda yrityksiin uskallusta tulevaisuuden investointeihin Suomeen.

Arvoisa herra puhemies! Tarvitaan suunnanmuutos. SDP on esittänyt useita keinoja, joilla kasvu saadaan käynnistymään: kotitalousvähennyksen korottaminen, ensimmäisen työntekijän palkkauksen tukeminen, alv:n alarajan nosto 30 000 euroon, suojaosan palautus osa-aikatyötä mahdollistamaan, aikuisopintotuen uusi malli, valtion tukeman asuntorakentamisen lisääminen — tässä esimerkkejä. Olisiko korkea aika ottaa ne käyttöön? Meillä ei ole varaa menettää yhtäkään ihmistä lisää työttömyydelle. Työttömille työnhakijoille on luotava todellisia väyliä työhön, yrittäjyyteen ja opiskeluun.

Kannatan edustaja Rantasen esitystä epäluottamuksesta hallitukselle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.09 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä on ollut ihan hyvää keskustelua työllisyydestä, ja toivon todella, että siellä aitiassa ja valtioneuvostossa ylipäättäänkin otettaisiin koppia näistä esityksistä ja vakavasti tutkittaisiin, onko niillä mahdollisuuksia. Siihen ei kannata tuudittautua, että Suomella ei ole varaa tehdä tätä. On tilanne, että Suomella ei ole varaa olla tekemättä niitä esityksiä, millä työllisyys saataisiin nousuun.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Esimerkiksi rikkaitten verohelpotus, jolla parikymmentätuhatta kuussa tienaaavien verotus kevenee 8 250 euroa — tämä uudistus oli täysin turha. Ne rahat menevät Thaimaan reissuun perheen kanssa. Mutta jos helpotetaan siellä toisessa päässä, toisissa tuloluokissa olevien ihmisten elämää, ne rahat pyörivät kyllä Suomessa.

Rahaa holvattiin myös isojen firmojen hyväksi yhteisöveron kahden prosentin laskuun. Tämä vähentää valtion tuloja lähes miljardilla. Suurimmat yhteisöveron maksajat viime vuonna olivat OP Pohjola, Nordea, Kesko, S-ryhmä, Bayer ja Fortum. Nämä yritykset eivät tarvitse lisää kädenojennusta. Itse asiassa suomalaiset kaupparyhmittymät, Kesko etunenässä, olivat maailman kannattavimpia.

Viimeisimpänä hölmöytinä hallitus myy valtion rahoituksen kannattamattomalle Turun tunnin junalle. [Petri Huru: Teidän alulle panema!] Menot kasvavat ja valtionvelka kasvaa.

Mitä sitten tulisi tehdä? Nämä luetteleman uudistukset täytyisi perua. Turha on mielestäni myös arvonnalisäveron puolen prosentin ale, sillä se jäi kaikki kaupan katteisiin. [Juha Mäenpään välihuuto] Yhtään hintalappua ei muuttunut kaupassa kuluttajan hyväksi. Kysyn sitäkin, miksi meidän on tuettava Helsingin Westendin asukkaan yksityisellä lääkärillä käyntiä mittavilla summilla.

Mutta kun tästä saimme rahaa kassaan, esitän lisää niitä keskustalaisia vaihtoehtoja, mitä tässä on jo vilissytkin, ettei tarvitse sanoa, etteikö keskusta esitä. Tosiaan, veronalennus tavallisille pieni- ja keskituloisille ihmisille, kotitalousvähennyshetket ennalleen. [Petri Hurun välihuuto] Kuntia vastaan kannattaisi nyt tulla oppisopimuskoulutusten, starttirahojen ja palkkatuen mahdollistamiseksi niin, että saataisiin työn syrjään siellä ihmisiä kiinni, ja suojaosa olisi palautettava, vaikka se sen 50 miljoonaa euroa maksaakin.

Työnantajamaksujen keventäminen pitkäaikaistyöttömien ja nuorisotyöttömien palkkaamiseksi on hyvä asia. Puhtaan siirtymän verohyvityksen alaraja pitäisi laskea alemmaksi. Ylipäänsäkin tämä hallitus niin Finnveran rahoituksessa kuin missä tahansa rahoitusmalleissa aina rahoittaa vain sitä suuryritysluokkaa, ja kannattaisi miettiä, että pk-yrityksiin syntyvät ne työpaikat, ja sinne sitä rahoitusta ohjata.

Eläkevarallisuutta kannattaisi valjastaa kiihdyttämään Suomen kasvua. Ja kun tiedämme, että Suomessa on paljon homekouluja, niitä kannattaisi juuri nyt laittaa kuntoon, kun rahalla saa eniten. Samoin taloyhtiöitten remonttiavustukset loisivat rakennusosalalle kaivatut työpaikkoja.

Itäisen Suomen erityisalue on jotain, mitä — kun seuraamme eurooppalaista viitekehikkoa — meidän kannattaisi ehdottomasti tehdä. Se ei ole keneltäkään pois, se ei ole keskitäjähallituksen pääkaupunkiseudultaan pois, että myös Itä-Suomi menestyisi, vaan se toisi tänne sellaista yrityselämää, mikä kulkee niitten verojen perässä. Se kahden prosentin yhteisöveron alennus ei riitä siihen, jos tietyt yritykset haluavat etabloitua sinne, missä verotus on todella matalaa.

Tekoälyn hyödyntämisohjelma yrityksille ja startupeille olisi järkevä. Erityisesti meidän tulisi saada luvitus sellaiseksi, että se on Euroopan nopeinta — takuuajat yrityksille siitä, missä ajassa luvitus pitää saada. Aikuiskoulutustukea pitää uudistaa.

Vielä haluan, arvoisa puhemies, nostaa sen, että jos suitsitaan niitten yritysten toimintaa, jotka eivät maksa maahanmuuttajille työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai eivät maksa lainkaan, eivät maksa sosiaalimaksuja ja kiertävät työaikalainsäädäntöjä, ja mahdollistetaan vaikka näitten työntekijöitten siirtyminen toisiin yrityksiin, niin se helpottaa niitten yritysten elämää, jotka pelaavat rehellisillä pelisäännöillä.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, poissa. Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

18.15 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Muina miehinä, muina naisina, muina muunsukupuolisina työttömyyttä pöyristelee sama taho, joka 30 vuotta ja ties kuinka monta hallituskautta hoki: ”Työvoimapula tulee, työvoimapula tulee, työvoimapula tulee, työvoimapula tulee, työvoimapula tulee heti, välittömästi, ihan kohta, piakkoin, viimeistään suurten ikäluokkien poismenosta. Suomi tarvitsee 350 000 työperäistä maahanmuuttajaa. Suomi tarvitsee 748 000 työperäistä maahanmuuttajaa. Suomi tarvitsee miljoona työperäistä maahanmuuttajaa.” — Vain taivas rajana.

Lempisananne on työperäinen. Mitä tarkoittaa työperäinen? Yhdyssanan loppu ei peräydy historiasta. Työ on tietysti vanhaa, mutta peräisyys upouutta ja keinotekoista. Vanhempanne eivät 1950-, 1960- ja 1970-luvuilla muuttaneet maalta kaupunkiin työperäisesti, pikemmin työhön, tehtaaseen tai konttoriin. Siirtolaisuus Suomesta Amerikkaan ja Ruotsiin ei ollut työperäistä. Ennen ihmiset vain menivät töihin. Työperäisyys on tietenkin kotouttamisteollisuuden perätön tuote. Todellinen perä on halpatyövoimaperäistä, kerjäläisperäistä, tukiperäistä, etuusperäistä ja rikollisuusperäistä.

Keskusta ja sosiaalidemokraatit äsken, muutama vuosi sitten, houkuttelivat Suomeen ulkolaisten opiskelijoiden perheenyhdistämisellä pilvin pimein leipäjonottajia ja veronmaksajien elättäjiä. Teidän opiskelijavaihtonne, teidän väestönvaihtonne, teidän työvoimavaihtonne räjäyttivät työperäisen työttömyyden. [Eduskunnasta: Höpö höpö! — Anne Kallmarin välihuuto — Puhemies koputtaa] Aina vaan jatkuu pakkotoisto työvoimapulasta, työvoimapulasta, työvoimapulasta ja työperäisten houkuttelusta, työperäisten houkuttelusta, työperäisten houkuttelusta — silläkin perusteella, että kyllähän tänne Suomeen mahtuu. Niin, työllistäkääpä ensin nämä pääkaupunkiseudun ruokalähetit vaikkapa Koillismaan savotoihin ja Savon kylmille pientiloille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä. — Emme käynnistä debattia juuri nyt.

18.18 Juha Viitala sd: Arvoisa herra puhemies! Kuulimme äsken edellisen puhujan, edustaja Keskisarjan, tuttua retoriikkaa, ja hyvin maahanmuuttoteemoihin painottuvaa, [Petri Huru: Ja hyvin osuvaa!] ja tätä maahanmuuttoteemapainotteisuutta me olemme tänään itse asiassa perussuomalaisten puheenvuoroissa hyvin paljon kuulleet kyllä muiltakin. No, se ei varmaan ketään tässä salissa yllättänyt, että tähänkin työttömyyden pahenemiseen ja palkansaajien aseman kurittamiseen on saatu kytkettyä tämä perussuomalaisille tuttu maahanmuuttoretoriikka. [Juha Mäenpää: Se on hieno asia!] Mutta mennään asiaan.

Arvoisa puhemies! On todella valitettava tosiasia, että tämä hallituksen työllisyyspolitiikka on aika lailla epäonnistunut. Näin uskallan arvioida, arvoisa ministeri Marttinen, kun me tulostaulua katsomme. [Petri Huru: Työllisyys on EU:n keskitasoa!] Hallituksen on turha vedota laskennallisiin työpaikkoihin ja suhdanteisiin, kun todellisuus on, että maamme työttömyysaste on Euroopan korkein ja suhdanne on heikko kautta lailla koko Euroopan. [Petri Huru: Työllisyys keskitasoa!]

On myös tosiasia, että hallituksen omat toimet ovat osasyynä tähän talouden ja työllisyyden huonoon kehitykseen myöskin. Hallituksen työelämäpolitiikan keskiössä on ollut työntekijöiden ja ammattiliittojen oikeuksien ja aseman heikentäminen. Kokoomuksen ja

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

elinkeinoelämän pitkäaikaiset ideologiset tavoitteet on laitettu työllisyyden hoidon edelle, ja nyt näemme sen tuloksen, kun tulostaulua katsomme. Työelämän epävarmuuden lisääminen on ollut omiaan heikentämään palkansaajien luottamusta talouteen ja tulevaisuuteen. Yksi syy huonoon tilanteeseen on heikosti kehittynyt kotimainen kysyntä, ja tämä johtuu osittain siitä, että kotitaloudet ovat nostaneet säästämistä. Hallituksen sopeutustoimet ovat osaltaan lisänneet sitä tulevaisuuden pelkokerrointa, ja tämä on heikentänyt sitä kotimaista kysyntää. Tähän kun yhdistää julkisen sektorin rajut säästöt, jotka ovat lisäksi hankaloittaneet tilannetta, koska niiden myötä moni on menettänyt työpaikkansa, niin tästä muodostuu yhtälö, että kotimainen kysyntäkin on saatu sakkaamaan. Vielä kun siihen lisää tämän, miten hallitus on rakentanut tämän talouspolitiikkansa pelottelun varaan ja loputtomien leikkauksien varaan, niin ihmiset ovat kiristäneet tosiaankin kukkaron nyörejiään ja yritysten kassavirrat ovat heikentyneet ja lopulta on työpaikkoja kadonnut. Hallituksen politiikka on ollut valitettavasti myrkyä kotimarkkinoille, ja se näkyy nyt näissä työttömyyslukuissa ja myös talouskasvun puutteena.

Arvoisa herra puhemies! Pelottelupehe ja leikkaukset ovat osuneet samaan aikaan, kun monella työttömällä on jo valmiiksi ollut vaikeuksia löytää työtä eikä osaaminen tai työkyky aina kohtaa niitä tarjolla olevia työpaikkoja. Nyt hallitus puhuu työllisyydestä ja luottamuksesta, mutta käytännössä se leikkaa sekä työpaikkoja että ihmisten kykyä ja rohkeutta kuluttaa ja käyttää rahaa. Tämä on väärä lääke tilanteessa, jossa talous ja työllisyys yskivät. Hallituksen olisi syytä siirtyä pelottelusta ja leikkauslinjasta kohti kotimaista kysyntää, työllisyyttä ja kasvua kasvattavaa politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Tosiasia on se, että valtaosa työttömistä tekee kaikkensa löytääkseen töitä, mutta ahkerasta hakemisesta huolimatta liian moni jää vaille työpaikkaa. Osalla saattaa olla työkyky alentunut tai osaaminen ei vastaa niitä avoimia tehtäviä siellä työhaualueella. Koulutusleikkaukset ja aikuiskoulutustuen lakkauttaminen tekevät siitä uudelleen kouluttautumisesta entistä vaikeampaa, mikä osaltaan hankaloittaa myös uuden työpaikan saamista sen jälkeen, kun on työpaikkansa menettänyt. Eli kun työelämä muuttuu kiihtyvällä vauhdilla, niin pidän aika lyhytkatseisena sitä, että aikuiskoulutustukia leikataan, koska kyllä pysyäkseen työmarkkinoiden käytössä kaikkien on päivitettävä työuran aikana osaamistaan tai mahdollisesti päivitettävä suuntautumistaan siihen omaan osaamiseensa.

Sen sijaan, että hallitus ja työministeri Marttinen keskittyisivät työllisyyden parantamiseen, olette tuoneet eduskuntaan jatkuvasti esityksiä, jotka heikentävät vain palkansaajan asemaa, ja minä pidän näitä hyvin ideologisina esityksinä. Muun muassa heti kevätistuntoakauden aluksi saimme eduskunnan käsittelyyn uusia heikennyksiä palkansaajien asemaan. Hallitus voisi valita tehokkaampiakin keinoja työllisyyden vahvistamiseen, kuten debatissakin esille otettu mikroyrittäjien verohyvitys ensimmäisen työntekijän palkkaamisen tueksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

18.23 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Miksi keskusta teki työttömyydestä välikysymyksen? Sen takia, että meidän työttömien määrä on suhteessa meidän työvoimaan Euroopan korkeimmalla tasolla. [Petri Huru: Ja työllisyys keskitasoa!] — Työllisiäkin on, mutta se ei lohduta yhtään niitä, jotka ovat työttöminä. Satojatuhansia suomalaisia on il-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

man työtä. Jos me täällä annamme heille viestin, että älä välitä, vaikka työttömyys on jatkunut monta kuukautta, meillä on paljon työllisiä, se ei heitä kovin paljoa lohduta.

Paitsi että työttömyys aiheuttaa taloudellista ahdinkoa monessa perheessä, monelle suomalaiselle, ehkä vielä pahempaa on se näköalattomuus, jota monesti työttömät kokevat. Ja jos ollaan pitkään työttöminä, on vaarana, että kokee sitä, että tipahtaa tästä yhteiskunnasta pois, ei koe enää osallisuutta, ja se on erittäin ikävä asia. Uskon, että me työministerin kanssa ja hallituspuolueidenkin kanssa jaamme tämän saman huolen. Sen takia tähän kyllä pitäisi nyt puuttua.

Miksi meillä on sitten näin paljon työttömyyttä? Kyllähän se juurisyy on se, että meillä on talouskasvu ollut erittäin matalalla tasolla — tai sitä ei ole ollut. Tämänkin hallituksen aikana ollaan oltu itse asiassa monesti miinusmerkkisillä luvuilla. Se kyllä sitten alkaa näkymään, ja pikkuhiljaa me huomaamme, että tämä näkyy ja voimakkaasti yhteiskunnassa.

Hallitus on tehnyt toimenpiteitä, jotta yrittäjyys olisi kannattavaa ja yrittäjyyden edellytykset paranisivat. Olemme useita niistä esityksiä tukeneet, muun muassa paikallista sopimista. Niistä on annettava kiitokset. Mutta otan tässä esille yhden asian, joka minusta on työuria, niitten pituuttakin, ajatellen ollut kyllä virhe — toivon, että sitä virhettä korjattaisiin tai ainakin tulisi se luvattu tilalle rakennettava malli — nimittäin aikuiskoulutustuen poistamisen. Olen vierestä seurannut sitä, kuinka valtava motivaatoruiske se on ihmiselle, joka on tehnyt muutamia vuosikymmeniä töitä. Siihen työhön liittyen on tapahtunut ehkä jotain väsymistä tai muuta, ja hän haluaa muutosta, ja kun hän saa päivittää osaamista, ottaa jonkun uuden loikan omalla työurallaan, niin varmuudella se hänen työuransa jatkuu vuosia. Tai me pystyisimme niiltä aloilta, joilla ei ole nytten työllisyyttä, nopeasti aikuisia ihmisiä kouluttamaan uusille aloille, joilla työpaikkoja syntyy. Tämä oli minusta iso virhe — samalla, kun tässä myös kiitin hallitusta siitä, että on tehty toimenpiteitä.

Kun hallitus aloitti, se ohjelmassaan lupasi, että teemme toimenpiteitä, jotka luovat 100 000 työpaikkaa. Ministeri Marttisen edeltäjä, työministeri, totesi tuossa aika vasta, että hallitus on luonut 100 000 työpaikkaa, ne eivät vain ole vielä realisoituneet. Minusta tämänlainen ajattelu ei ehkä ole ihan järkevää. Hallitus nimittäin ei luo yhtään työpaikkaa. Se luo edellytyksiä, että yrityksiin voi syntyä työpaikkoja. Toisaalta emme voi nyt ajatella niin, että oppositiossa vaihtoehtobudjettikin on luonut 120 000 työpaikkaa, ne eivät vain voi realisoitua, kun olemme oppositiossa. Tämä on tavallaan loputon tie, jos lähdetään perustelemaan, että nyt niitä ei vain ole syntynyt. Se pitää paikkansa, että laskennallisesti niillä on edellytyksiä tulevaisuudessa hyvällä suhdanteella luoda työpaikkoja, mutta ne ihmiset, jotka ovat nyt työttöminä, elävät tätä todellisuutta ja tätä hetkeä juuri nyt: sitä arkea, mikä siellä on.

Miksi tämä tilanne on osan ihmisistä osalta mennyt aika toivottomaksi? Sen takia se on mennyt toivottomaksi, että samaan aikaan, kun meillä on kasvanut voimakkaasti työttömyys, työttömyysetuuksien pituutta ja määrää on voimakkaasti leikattu. On lapsikorotus otettu pois. Ja meillä on tämän takia nyt tilanne, että yhä nopeammin yhä suurempi joukko suomalaisia on yhä suuremmassa taloudellisessa ahdingossa. Sitten me ihmettelemme, miksi meidän kotimainen kulutus on niin dropannut eli tippunut alas.

Ensi viikolla tullaan käsittelemään täällä salissa mietintöä tuosta lisätalousarviosta, jossa arvonlisäverotuottoja, jotka kulutuksesta tulevat, joulukuun ennusteesta tullaan alas-päin viemään noin kolme ja puolisataa miljoonaa euroa sen takia, että niillä ihmisillä, joilla olisi kulutustarpeita Suomessa, ei ole varaa kuluttaa. Ne ihmiset, joilla ei ole kulutustarpeita, ovat saaneet nyt merkittäviä veronalennuksia, mutta kun heillä ei ole tarpeita kuluttaa,

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

niin eivät he kuluta. Ja ne, joilla ei ole välttämättömiä kulutustarpeita, ovat tässä tilanteessa niin epävarmoja tulevaisuudestaan, että he panevat nytten säästöön, ja se näkyy kyllä sijoitusrahastojen ennätysmäisissä sijoituksissa. Mutta kulutus sakkaa, ja tähän Euroopan komissiokin kiinnitti huomiota, että suomalaisilta kotitalouksilta puuttuu luottamus tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Haluan tähän loppuun vielä todeta yhteisöverosta, että tulin juuri erästä yhtiökokouksesta, jossa on taseeltaan aivan terve yhtiö, työllistää koko ajan viisi henkilöä. Tänä vuonna voitto jäi kymppitonniin, veroja maksaa 2 000 euroa. Sanoin, että no, nythän tässä päästään investoimaan, kun laskee 18 prosenttia yhteisövero. Todettiin, että siis 200 euroa säästetään ensi vuonna, jos se on samaa tasoa. Jokainen vähän hymähti, että eihän tällä ole mitään tekemistä. Yksikään yritys ei investoi sen takia, että yhteisövero on alempi, vaan ainoastaan sen takia, jos heidän tuotteensa ja palvelunsa käyvät kaupaksi. Me olemme tämän unohtaneet. Meidän pitää rakentaa Suomea, jossa ihmisillä on varaa kuluttaa ja jonne tulee ihmisiä, joilla on varaa kuluttaa, tuotteet ja palvelut käyvät kaupaksi Suomessa ja ulkomailla. [Puhemies koputtaa] Näin saadaan talouden pyörät pyörimään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan viiden minuutin suosituksesta. — Edustaja Kaunistola, poissa. Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

18.30 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Välikysymyksessä ollaan aidosti tärkeän aiheen äärellä. Työttömyys ei ole vain luku tilastoissa, vaan se on menetettyä arkea, huolta perheissä ja turhautumista ihmisissä, jotka haluaisivat tehdä työnsä ja kantaa vastuunsa. Siksi tähän pitää suhtautua vakavasti ja rehellisesti.

Rehellisyys alkaa siitä, että ymmärretään työttömyyslukujen tausta. Kaikki nousu ei johdu siitä, että työtä olisi yhtäkkiä vähemmän, vaan myös siitä, että työvoiman määrä on kasvanut ja työnhakijoiksi on ohjattu aiempaa enemmän ihmisiä. Lisäksi suhdanne on ollut Suomessa poikkeuksellisen raskas, koska korkojen nousu ja investointien hyytyminen ovat osuneet meihin kovemmin kuin muihin Euroopan maihin. Erityisesti rakennusalan pitkä alamäki on vienyt työpaikkoja, ja se näkyy nopeasti koko ketjussa alihankkijoista palveluihin. Rakennusala on työllistänyt myös paljon maahanmuuttajia, joten ei ole ihme, että maahanmuuttajien osuus työttömyyden kasvussa on suurta. Kun tilauskannat heikkenevät Euroopassa, se näkyy myös suomalaisissa tehtaissa ja vientiyrityksissä. Kaiken tämän päälle tulee se, että työttömyyden trendi lähti liikkeelle jo aiemmin eikä yhden hallituskauden alku voi yksin selittää sitä, mihin on tultu.

Arvoisa puhemies! Suurin virhe olisi nyt tehdä politiikkaa, joka näyttää hyvältä hetkessä, mutta heikentää työllisyyttä pidemmällä aikavälillä. Hallituksen tekemien työmarkkinatoimien vaikutukset tulevat viiveellä. Paikallista sopimista laajennetaan, kun poliittisia lakkoja rajoitetaan ja rekrytoinnin riskejä madalletaan. Ne ratkaisevat, uskaltaako kasvava yritys palkata ja syntykö uusia investointeja Suomeen vai jonnekin muualle. Meidän pitää erityisesti katsoa pk-yrityksiin. Suomi ei nouse sillä, että odotamme seuraavaa suurta jätti-investointia, joka pelastaa kaiken. Niitäkin tietysti tarvitaan, ja meillä on monenlaisia kannustimia saada suuria investointeja maahan. Suomi nousee kuitenkin sillä, että kymmenet tuhannet pienet ja keskisuuret yritykset pystyvät kasvamaan askel kerrallaan, palkkaamaan sen ensimmäisen työntekijän, sitten toisen ja laajentamaan sitten markkinoilla. Pk-yritykselle jokainen rekrytointi on iso päätös. Jos sääntely on jäykkää, jos työrauha

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

horjuu ja jos riskit kaatuvat aina työnantajalle, silloin kasvuhalu hiipuu. Ja kun kasvuhalu hiipuu, työttömyys jää päälle.

Arvoisa puhemies! On myös syytä muistuttaa perusasiasta, jota välillä yritetään peittää: julkinen sektori ei ole eikä voi olla talouden veturi. Julkinen sektori on tärkeä, mutta se elää verotuloista, ja verotulot syntyvät viime kädessä yksityisen sektorin työstä, yritysten investoinneista ja suomalaisten yrittämisestä. Jos yksityinen sektori ei kasva, julkinen sektori ei voi pitkään rahoittaa hyvinvointia, vaikka kuinka haluttaisiin. Siksi kasvua tarvitaan, mutta nimenomaan sellaista kasvua, joka syntyy tuottavuudesta, kilpailukyvyistä ja yritysten rohkeudesta palkata.

Työttömyyslukujen taustalla on lisäksi rakenteellisia kysymyksiä, joihin on uskallettava tarttua. Osaaminen ei aina kohtaa avoimia paikkoja. Alueellinen liikkuvuus on vaikeaa, kun asuminen on kallista ja arki sidottu tuttuun ja turvalliseen. Kannustinloukut tekevät työn vastaanottamisesta joillekin liian heikosti kannattavaa. Ja jos maahanmuutto lisää työvoimaa, mutta työllistyminen ei toimi kielitaidon, osaamisen tai työmarkkinoiden pelisääntöjen vuoksi, sekin näkyy tilastoissa. Näistä asioista on voitava puhua ilman kiertelyä, koska muuten emme korjaa ongelmaa, vaan toistamme sen.

Arvoisa herra puhemies! Me perussuomalaiset emme usko pikavoittoihin emmekä usko siihen, että velalla ostetaan työllisyyttä pysyvästi. Me uskomme siihen, että kun työmarkkinoiden rakenteet laitetaan kuntoon, kun työn tekeminen kannattaa ja kun yrittäjä uskalletaan palkata, työllisyys paranee ja hyvinvointi rahoitetaan kestäväällä tavalla. Siksi korostan pitkää katsetta. Tehdyt työmarkkinatoimet ovat juuri niitä päätöksiä, jotka alkavat näkyä kunnolla myöhemmin, ja kun suhdanne kääntyy, on ratkaisevaa, olemmeko silloin rakentaneet Suomen, jossa kasvu syntyy pk-yrityksissä ja työpaikat syntyvät siellä, missä ihmiset elävät ja yrittävät. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen on poissa, edustaja Rasin kangas poissa. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

18.35 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua työttömyydestä ja työllisyydestä. Toistan sen, mitä tuossa debatissa totesin, että meidän suuri ongelmamme on tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömyys, ja sen eteen ministeriin vetosin jo tuossa päivällä, että kehysriihessä on pakko tämän nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden eteen tehdä. Alkaa 50 prosenttia olla pitkäaikaistyöttömiä, ja tiedetään sitten, mikä vaikutus sillä on sosiaalipuoleen ja syrjäytymiseen ja terveysongelmien osalta, kun ihminen työuralta putoaa ja ei ole valoa näkyvissä. Jotain toimenpiteitä. Hienoa, että on nyt se nuorisoseteli käytössä, ja siellä on jotain.

Kyllähän hallitus myös omilla toimillaan on edesauttanut tätä tilannetta. Kyllähän tuo aikuiskoulutustuen poistaminen oli iso, koska nyt kun on paljon työttömyyttä, olisi ollut paljon alanvaihtajia, jotka olisivat sitten hyödyntäneet tätä suojaosaa, aluekehitysrahojen siirrot erityisesti yritys- ja elinkeinokehittämisen puolella Itä-Suomessa ovat aikamoisia liikkeitä, mitkä aidosti sitten meidän yritys-elämään ja muutamiin hankkeisiin vaikuttavat. Ja sitten tämä TE-alueiden käynnistyminen: sinänsä ne ovat hyvin lähteneet liikkeelle, mutta niin heikolla rahoitus pohjalla, että siellä työkalut ovat vähissä, kun ei ole vielä työpaikkojakaan.

No, sitten tämä Itä-Suomi. Pääministeri Orpo on kyllä tuolla ympäri Itä-Suomea kiertänyt ja lupailut sitä sun tätä, tukitoimia, ja häneen nyt pitää luottaa, että keväällä jotain ta-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

pahtuu, mutta kun sairasvuoteelta katsoin viime torstaina kyselytuntia, niin tuli kyllä aika surullinen olo. Kyllä valtiovarainministerillä ei ollut minkäännäköistä ymmärrystä Itä-Suomen tilanteeseen, ei minkäännäköistä sympatiaakaan, ja sillä rupesi huolestuttamaan, jos hallituksen sisällä on näin erilaiset näkemykset, että ei edes tunnisteta Itä-Suomen tilannetta. Puhutaan koko Suomesta. Kumminkin Harri Broman on tehnyt loistavaa työtä selvitysmiehenä, ja toivoisin, että hallitus sitten, kunhan työnsä saa loppuun, myös sieltä pystyisi viemään eteenpäin. Pelkäänpä, että seuraavalla hallituksella tämä Itä-Suomi-pallo on edessä. Ne toimenpiteet näyttävät tiukassa tämän osalta olevan.

Sitten ihmettelin tätä terveydenhoitaja—sairaanhoitaja-keskustelua, että ulkolaiset työntekijät on se syy, minkä takia heitä on irtisanottu. Kyllä taitaa olla hyvinvointialueitten leikkausten suurin syy, minkä takia siellä irtisanomisia on tehty. Minulla on vanhukset hoivakodissa, ja heillä on myanmarilaisia hoitajia. Ei ole sen parempia hoitajia ja tunnollisempaa väkeä kuin siellä. He ovat hyvin integroituneet siihen henkilökuntaan ja sitä tukea ja turvaa [Puhemies koputtaa] kyllä sitten antavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

18.39 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset ministerit, hyvät kollegat! Tänään on tärkeä päivä, nimittäin tämän maan valoisaat päivät ovat vielä edessä. Meidän tehtävämme on tietenkin muuttaa suuntaa, ja tällä hetkellä emme pääse kovin paljon kehumaan. Ei naurata: ei naurata tilanne valtakunnallisesti, mutta ei se naurata myöskään tuolla Päijät-Hämeessä, omassa maakunnassani. Kun katson lukuja, niin työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta minun maakunnassani on 15,7 prosenttia, siis Suomen surkein — 15,7 prosenttia.

Valtakunnallisesti ollaan rajuissa lukemissa. Suomessa on Euroopan surkein työttömyys kaiken kaikkiaan. Täällä vedotaan suhdanteisiin tai sodan uhkaan, mutta siitä huolimatta Suomi on Euroopan surkeimmassa tilanteessa. Meillä on yhteensä 346 400 työtöntä työnhakijaa, mikä on 20 600 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Sanoisin, että kaikki kepeät puheet siitä, miten työttömien määrä ei ole paha tai on maahanmuutto tai joku muu selitys, ovat varsin kepeitä ottaen huomioon, että tilanne on karmiva kaikkialla Suomessa ja se on pahentunut.

Ystäväni valmistui insinööriksi kaksi vuotta sitten. Hän on edelleen työtön. Toinen tutuni jäi työttömäksi kolme vuotta sitten rekkakuskin hommasta — edelleen työttömänä. Kuljettajan ammattipätevyyskortti on vanhentunut. Se olisi vaatinut noin 500 euroa, että sen olisi saanut pidettyä voimassa. Digipiirturikortin — noin sata euroa — hän piti voimassa. Hän odottaa työtä, on erittäin motivoitunut siihen.

Minulle läheinen ihminen, joka kasvattaa lastaan työttömänä, on avautunut siitä, miten harrastukset on pitänyt jättää, kun rahaa ei ole, tai miten lomat on peruttu ja lapsi kysyy: ”äiti, miksi kaveri pääsee, mutta minä en?” Sellaista on työttömän arki. On hyvin vaikea perustella, miksi esimerkiksi työttömyysturvan lapsikorotus on leikattu tällaisena aikana pois.

Suomessa on alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita 42 300, eli 4 100 enemmän kuin vuosi sitten. Heistä olen erittäin huolissani. Kun valmistuu tällaiseen maailmaan, missä työttömyys on enemmänkin todennäköisyys kuin uhka, ajattelen, että se on vaikea tilanne lähteä kasvattamaan omaa ammatillista itsevarmuutta. Kun ensimmäiset vuodet joutuu kokemaan epävarmuutta omasta osaamisestaan, jos työtä ei löydy, sillä on helposti jäljet koko

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

työuralle. Erityisesti kaikille työttömille nuorille haluan sanoa, että me olemme teidän kanssanne ja pyrimme yhdessä taistelemaan Suomea siihen asentoon, että teillä olisi tilaa tehdä töitä ja näyttää parhaanne.

On huomioitava — ja keskustelussa on myös ehkä vähemmän nostettu esille sitä — että työttömistä suurempi osa on naisia tällä hetkellä monilla aloilla, kuten sosiaali- ja terveysalalla. Esimerkiksi Etelä-Karjalassa irtisanottiin viime vuonna 300 sotealan ammattilaista, ja monet heistä ovat naisia. Ajattelen, että tämä työttömyystilanne osuu erittäin voimakkaasti naisiin.

1990-luvun laman aikaan pitkäaikaistyöttömien määrä oli korkeimmillaan 143 000, ja tästä luvusta ollaan enää vain muutaman tuhannen pitkäaikaistyöttömän päässä. Tilanne on erittäin valitettava, ja uskon ja toivon, että ministerit ottavat sen vakavasti. Esimerkiksi tämä nuorten seteli on tarjonnut näkymän siihen, että parempaa olisi edessä, mutta kun luvut ovat näin karmivia, niin se, että saamme sitä muutamalle, ei vielä auta meitä kokonaisuudessa.

Työpaikat ovat tietenkin se valo, jota koko Suomi nyt tarvitsee. Työpaikat syntyvät siellä, missä lamppu syttyy aikaisin aamulla ja sammuu viimeisenä illalla: pienissä ja keski-suurissa yrityksissä. Sen takia keskusta on tarjonnut useita kasvutoimia, joista käyn muutamien teille vielä läpi. Palautetaan kotitalousvähennyksen ehdot ennalleen ja tehdään siitä entistä parempi tuplaamalla yksin asuvien ja yksinhuoltajien vähennysoikeuden enimmäismäärät. Tuntuva veronalennus eläkeiän täyttäneille työuran jatkamiseksi, ja veroale myös eläkkeellä töitä tekeville. Vastaantulo kunnille työttömyysturvan ja nuorten toimeentulotuen sakkomaksuihin, koska työttömyys johtuu valtakunnallisesta tilanteesta. Tai entä työnantajamaksujen keventäminen pitkäaikaistyöttömien ja nuorisotyöttömien palkkaamiseksi?

Viimeiseksi totean: voisimmeko me esimerkiksi palauttaa kotitalousvähennyksen, parantaa sitä, [Puhemies koputtaa] tai varainsiirtoveron tilapäisellä alentamisella kiinteistöjen ja asunto-osakeyhtiöiden kaupoissa saada rakennusteollisuuden liikkeelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar poissa. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

18.44 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Tämänhetkinen työttömyystilanne on kieltämättä kurja. Huomattava osuus työttömyydestä johtuu kuitenkin maahanmuuttajien työttömyyden kasvusta. Tämä on oleellinen fakta, vaikka sen sanominen aiheuttaisikin täällä mölinää. Ilmiöstä on uutisoitu laajasti, eikä sitä käsittääkseni kukaan kiistä.

Taantuma on paljastanut, kuinka huteralla pohjalla maahanmuuttajien jo valmiiksi heikko työllisyys on ollut. Ilmiö paljastaa, millaista ongelmaa keskusta oli viime hallituksessa rakentamassa. Viime vaalikaudellahan helpotettiin juuri sellaista maahanmuuttoa, jonka korkeaa työttömyyttä nyt sitten ihmetellään. Sittemmin virheitä on korjattu, ja tulijoiden määrätkin laskevat.

Heikosta työllisyystilanteesta ja avoimien työpaikkojen vähyydestä pitäisi herätä laajempia kysymyksiä massiivisen vierastyövoiman tarpeesta. Sitä keskustakin ilmeisesti ajaa vielä tässäkin työttömyystilanteessa. Mikäs järki siinä oikein on? Keskustan edustajat puoleen puheenjohtajaa myöten ovat kiusaantuneina kiemurrelleet asiasta kysyttäessä. Ette kuulemma ole maininneetkaan asiasta tänään. No, ette kai te itse omaa epäloogisuuttanne mainosta. Kuitenkin esitätte Suomeen 40 000 ihmisen nettomaahanmuuttoa joka vuosi.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

[Hilkka Kemppi: Höpö höpö!] Kuinka monta työtöntä ulkomaalaista maassa on oltava, että vedätte tämän esityksenne pois, kysyn vaan.

Mielenkiintoisesti toinen välikysyjistä, Liike Nyt, muuten viestitti vastikään: ”Maahanmuuton osuus työttömyyden kasvusta on 40 prosenttia. Ulkomaalaisia työnhakijoita oli viime vuoden lopussa yli 100 000, mikä on noin neljäsosa vieraskielisistä työkäisistä. Meillä ei ole enää varaa ottaa maahanmuuttajia Suomeen sillä vauhdilla kuin on viime vuosina tullut.” Olisiko teillä edustaja Harkimon kanssa pikapalaverin paikka? Uskoisitteko häntä?

Tämänhetkisen korkean työttömyyden lisäksi myös tulevaisuus näyttää teknologisen kehityksen ja erityisesti tekoälyn myötä epävarmalta. Moni miettii, mikä ihmistyövoiman tarve tulee omalla alalla olemaan. Kun maassa on jo noin 100 000 ulkomaalaista työtöntä, olisi viisautta painaa jarrua eikä kaasua. Se on suomalaisen työssäkävijän ja työttömän työnhakijankin etu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen poissa. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

18.48 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Työ on tosi iso osa ihmisten identiteettiä. Se rytmittää arjen ja takaa toimeentulon. Nyt meillä on semmoinen tilanne, jossa liian moni tipahtaa pois työelämästä tai vaihtoehtoisesti ei pääse sinne, vaikka koulutusta olisi.

Välillä tänään, kun olen tätä keskustelua seurannut, on tullut semmoinen olo, että lue taankohan me hallituksen kanssa eri taulukoita, eri lukuja, koska tämä näkökulma on niin eri. Minun mielestä meidän yhteinen ongelma on se, että Suomessa on liian korkea työttömyys, ja siihen pitää pystyä antamaan ratkaisuja ja helpotuksia. Ihmiset pitää saada töihin. Meillä on tällä hetkellä Euroopan korkein työttömyysaste. Alle 30-vuotiaita työttömiä on 80 000. Se on aivan valtava määrä, ja pitkäaikaistyöttömien määrä on lisääntynyt yli 27 000 henkeä vuodessa.

Kun kierrän näitten istuntojen ulkopuolisena aikana yrityksissä esimerkiksi maanantaisin, niin sieltä korostuu oikeastaan kolme viestiä: Ensimmäisenä on tämä rahoituksen saatavuus, josta myös tänä päivänä on puhuttu. Voi olla, että olisi hyviä ideoita ja laajennuksia, mutta rahoitusta ei saa. Toisena on osaava työvoima. Haluttaisiin laajentua, mutta osaavia työntekijöitä on vaikea saada. Kolmas viesti, joka tulee yrityksistä aika lailla riippumatta siitä, millä toimialalla he toimivat, on se, että pelastakaa rakennusala, koska se säteilee joka puolelle. Jossain meillä mättää, koska näille ei ole tehty mitään, ja tätä viestiä saan jatkuvasti kuulla.

Keskustalaisesta näkökulmasta kasvu lähtee koko Suomesta, ja se, että meillä koko Suomessa on niitä kasvun ja työllistämisen edellytyksiä, on myös turvallisuuskysymys ennen muuta. Sen takia näkisinkin tosi tärkeänä sen, että me saataisiin luotua Suomeen erityistalousalue. Siellä voisi olla helpompi luvitus, ketterämpi työllistäminen, kevyempi verotus, alueellista opintolainahyvitystä, mitä me ikinä sille alueelle halutaankin, ja tällainen erityistalousaluehan pitäisi luoda nimenomaan sinne, missä tällä hetkellä, sanotaanko, surkeimmin menee. Se toisi niille alueille paitsi sitä työtä myös ennen muuta tulevaisuudensukoa ja kasvua. No, viime torstaina sitten kyselytunnilla valtiovarainministeri Purrahan sanoi, että ei tällaisista erityistalousalueista ole tulossa eikä sitä nyt valmistella. Sitten taas viime viikonloppuna lehdissä kokoomuksen itäsuomalaiset kellokkaat huutavat, että no

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

kyllä se erityistalousalue on sieltä tulossa jossain vaiheessa. Haluaisinkin, että hallitus selvittäisi, onko sellaista erityistalousaluetta nyt tulossa vai ei — mikä on hallituksen linja? Se on jäänyt tänä päivänäkin epäselväksi, ja sillä on iso merkitys meidän työllisyyteen.

Keskustalla on nippu keinoja meidän työllisyyden parantamiseksi, ja niitä on tänä päivänä täällä esitelty. Minä itse ajattelen niin, että pääasia on se, että me saadaan ihmiset töihin ja nimenomaan yrityksiin niitä mahdollisuuksia työllistää. Se, että näitä esityksiä ja ehdotuksia ylenkatsotaan, ei oikeastaan vie meitä eteenpäin. Minun mielestä olisi hyvin tärkeää, että nämä veronkevennykset suunnattaisiin keskituloisille — ei rikkaimmille, niin kuin tämän hallituksen arvovalinta on ollut — ja että kotitalousvähennystä parannettaisiin, jolloin me saataisiin esimerkiksi remontteja ja muita tämmöisiä liikenteeseen kodeissa. Tunnin junan rahat pitäisi siirtää kyllä jonnekin hyödyllisempään, esimerkiksi rakennusalan pelastuspaketti olisi semmoinen, ja voitaisiin käynnistää esimerkiksi julkisten rakennusten korjausta entistä enemmän.

Yksi semmoinen tärkeä asia, josta aina puhutaan, on tämä meidän puuteollisuus. Ainahan on se kirjaus, että edistetään puuteollisuutta ja edistetään puun korkeaa jalostusastetta, mutta mitä on se todellisuus: minkäänlaisia näyttöjä ei ole tullut. Niitä me tarvittaisiin.

Ajattelen, että meidän pitää löytää yhdessä ratkaisu tähän meidän työllisyysongelmaan, ja siihen eivät riitä ne ylimieliset kommentit, mitä tänä päivänä ollaan hallituksen suunnasta kuultu, eivätkä ne sitä tilannetta auta. Vähävarainen ihminen, työtön ihminen, ei kurjittamalla reipastu — ei sillä, että patistellaan ja ihmetellään, kun ei työllisty, jos työpaikkaa ei ole, eikä nuori ihminen, joka on pois työelämästä eikä töitä saa, kauniilla sanoilla työllisty. Tämä suunta pitää muuttaa. Me pystytään tekemään se yhdessä, jos me halutaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

18.52 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! Olemme tänään äärimmäisen tärkeän asian äärellä, kun keskustelemme tästä massatyöttömyydestä, jonka keskellä Suomessa tällä hetkellä eletään. Totesin jo tuossa aikaisemmin, että 90-luvun lama opetti meille yhden keskeisen asian. Silloin kun työttömyys pitkittyi, markkinat eivät yksin ratkaise ongelmaa. Silloin tarvitaan aktiivista, ihmislähtöistä ja julkisen vallan vastuullista työllisyyspolitiikkaa. Tätä on perinteinen suomalainen ja pohjoismainen työllisyyspolitiikka nimenomaan parhaimmillaan ollut.

Tällä hetkellä Suomessa on lähes 140 000 pitkäaikaistyötöntä. Se siis tarkoittaa, että lähes 140 000 ihmistä on ollut vähintään vuoden työttömänä, ja tämä määrä on käsittämättömän korkea. Asia on vakava paitsi tietenkin inhimillisen kärsimyksen ohella, niin myös sen takia, että kun me tiedämme sen, että suhdanne ja suhdanteet eivät korjaa nimenomaan pitkäaikaistyöttömyyden, rakenteellisen työttömyyden, vakavaa ongelmaa, niin juuri sen takia julkiselta vallalta, valtiolta, tarvitaan näitä vahvoja täsmätoimia. On äärettömän huolestuttavaa, että juuri tähän ydinongelmaan hallitus ei ole puuttunut.

Työllisyyspolitiikan ytimessä on ollut ajatus siitä, että työtön on ihminen, jolla on paitsi velvollisuus mutta myös oikeus osallistua työelämään, ja siksi on rakennettu välityömarkkinoita, palkkatuettua työtä, kuntouttavaa työtoimintaa ja vahvaa aikuiskoulutusta, ei siksi, että haluttaisiin ylläpitää tilastoja, vaan siksi, että halutaan ylläpitää ihmisen työkykyä, osallisuutta ja uskoa tulevaisuuteen.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Välityömarkkinat ovat olleet kantava silta. Ne ovat estäneet ihmistä putoamasta työelämän ja syrjäytymisen väliseen kuiluun. Kuntouttava työtoiminta on monelle ollut mahdollisuus palauttaa arjen rytmi, elämänhallinta, usko omiin voimavaroihin ja mahdollisuuksiin. Se on ollut mahdollisuus palauttaa tai rakentaa työelämävalmiuksia. Koulutus on taas reitti uuteen ammattiin silloin, kun vanha ala katoaa, tai kun omaa osaamista on välttämättömästi päivittävä pärjätäkseen työelämässä. On hyvin vaikea ymmärtää, miksi hallitus sivuuttaa nämä elementit työllisyyspolitiikassaan, vaikka muut Pohjoismaat ovat juuri niihin panostaneet.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaisen työllisyyspolitiikan tulokset ovat olleet selviä: korkea työllisyysaste, matalampi pitkäaikaistyöttömyys ja vahva työmarkkinoiden dynamiikka. Malli on myös ollut selkeä: vahva sosiaaliturva mutta myös vahvat palvelut ja aktiiviset toimet. Velvoitteita totta kai on ja pitääkin olla, mutta samaan aikaan työttömille suunnattuihin palveluihin on käytetty merkittäviä taloudellisia resursseja. Turva ja velvoitteet kulkevat käsi kädessä, mutta niin kulkevat myös oikeudet ja mahdollisuudet. Tämä eroaa olennaisesti nykyhallituksen linjasta, jossa on keskitytty ensi sijassa syyllistämään ja rankaisemaan työttömiä omasta onnettomasta tilanteestaan myös silloin, kun avoimia työpaikkoja ei yksinkertaisesti ole.

Arvoisa puhemies! Pitkäaikaistyöttömyys ei synny yhdessä yössä. Se syntyy, kun ensimmäinen työttömyysjakso pitkittyy, kun koulutusmahdollisuutta ei tule, kun palkkatukea ei ole saatavilla, ja kun ihminen jää yksin. Siksi perinteinen suomalainen malli on ollut ennaltaehkäisevä: puututaan ajoissa, tarjotaan tukea ja vahvistetaan osaamista, mutta tämä ei tapahdu ilmaiseksi.

Arvoisa puhemies! Juuri nyt massatyöttömyyden ja kasvavan pitkäaikaistyöttömyyden aikana meidän on palattava siihen, mikä Suomessa ennenkin on toiminut, siis oikeudenmukaiseen, ihmisiä aidosti tukevaan ja vahvistavaan ja aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan. Toivon vilpittömästi, että hallitus ottaisi opikseen siitä, mitä muissa Pohjoismaissa tehdään, eikä vain noukkisi sieltä omaan ideologiaansa sopivia ratkaisuja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

18.58 Mika Riipi kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että arvostan ministereitä, jotka täällä jaksavat käydä keskustelua vakavasta aiheesta, toisin kuin eräät hallituspuolueen kansanedustajat poissaolollaan loistavat. Ajattelin tässä nostaa tähän vakavaan asiaa, jonka kyllä ihan aidosti pitäisi yhdistää meitä hallitus—oppositio-rajat ylittäen, kolme sellaista teemaa, joista toivoisin, että myös hallitus nappaisi kiinni ja lähtisi pohtimaan.

Ensimmäinen on pienet yritykset. Hallitus on kyllä tehnyt ihan aidosti kasvutoimiakin, mutta kyllä se kohde niissä on ollut sinne suuriin yrityksiin. Täällä pienissä yrityksissä meillä on tavattoman paljon potentiaalia ja potentiaalia nimenomaan sen kansallisen arvonnäkökulmasta. Esimerkiksi Lapissa me tehtiin jo kymmenen vuotta sitten aika strateginenkin valinta, että matkailun kehittämisessä me emme hae ulkomaisia investointeja, vaan me haemme niille kotimaisille yrityksille kasvupotentiaalia. Ja tulokset näkyvät. Minä toivoisin niistäkin ehdotuksista, mitä tässä on esitetty — täällä on tullut paljon puhetta YEListä — ihan sellaisia radikaalejakin pohdintoja siitä, miten niitten pienten yritysten työllistämismahdollisuuksia näiden jo päätettyjen, teidän päättämienne toimenpiteiden jälkeen voisi sitten vielä kasvattaa.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Toisena minä nostaisin sitten tämän nykyisen työllistämismallin. Siitähän on käyty keskustelua nyt ehkä siitä näkökulmasta, pitäisikö lisätä velvoittavuutta, ja minusta vähän todella ikävästikin niin, että se velvoittavuus liittyisi jollain tavalla ihmisten etnisiteettiin. Se on todella ikävää. Velvoittavuuttakin varmaan sinne tulevaisuuteen tarvitaan, mutta minä itse ajattelisin niin, että sen kannustavuuden pitäisi olla meillä jotenkin nyt vielä vahvemmin mielessä. Onhan tämä nykyjärjestelmä, kun se on luotu edellisten hallitusten aikaan, todella passivoiva, että ihminen on siellä kotona ja hän ei saa tehdä mitään muuta kuin kirjoittaa niitä työhakemuksia. Käytännössä meillä on vielä, uskallan sanoa, jopa satoja virkamiehiä, jotka ovat sillä töin, että he valvovat, että nämä ihmiset eivät tee yhtään mitään muuta. Tähän passivoivaan järjestelmään minä toivoisin, että vielä lähdetäisiin pohtimaan, miten sitä rakennetaan niin, että ihmisillä olisi kannusteita lähteä tekemään töitä, pieniäkin juttuja elämässään, jotka voisivat viedä eteenpäin.

Kolmantena nostin tuossa jo aiemmin tämän suhdannepolitiikan vaikeuden, ja ymmärrän sen filosofian, että kun samaan aikaan pitää painaa kaasua ja jarrua. Mutta kun siinä käy niin, kuten kun manuaalivaihteellakin ajaa, manuaalivaihteisella autolla, että jos painaa molempia yhtä aikaa, niin se autohan sammuu. Minulla on vähän sellainen kutina, että tässä on nyt vähän tätä elementtiä. Te olette tehneet ihan oikein suhdannepolitiikkaa rakenteellisilla uudistuksilla ja pyrkineet tekemään sitä fiskaalisesti veropuolellakin, mutta ne ovat suuntautuneet liikaa sinne suuriin yrityksiin. Minä toivoisin, että ehkä olisi pitänyt pikkasen painaa enemmän kuitenkin sitä kaasua kuin sitä jarrua, koska kyllähän nyt [Puhemies koputtaa] tämä tulonsiirtojen leikkuri on ollut tosi vakava, ja se on vaikuttanut tähän tilanteeseen.

Toivoisin, että näihin otettaisiin yhdessä pohdintaa, mitä tehtäisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, poissa. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

19.01 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos paikalla oleville ministereille ja keskustalle, kun on tämän hienon välikysymyksen tehnyt — ai niin, ja myös herra Harkimolle.

Minusta tuntuu, että minä nyt lähestyn tätä vähän eri kulmasta kuin muut. Meistä varmaan jokainen toivoo lisää työllisyyttä Suomeen, ihan kaikista puolueista. Meillä on vähän erilaisia näkemyksiä asioihin liittyen, ja kaikkia tämä ottaa päähän. Uskallanpa jopa arvata, että ministeri Marttinenkin saattaa joskus herätä aamuyöllä ja miettiä, että olisipa vähän enemmän työllisyyttä. Tämä on tämmöinen raaka veikkaus, että kaikki haluaisivat lisää tätä. Tietysti meidän puolueessa tämä työllisyysasia on sydämenasia ja tosi monelle ihmiselle tärkeä juttu.

Itse nyt lähestyn tätä minun aikaisemman työni puolesta, mikä oli siis pääosin auttaa nuoria aikuisia psykoterapian keinoin. Siinä sain kunnian auttaa myös joitakin nuoria, jotka olivat työttömyyden kanssa kamppailevia. Se oli aikamoista, miten paljon työttömyys vaikuttaa nuoren ihmisen psyykkiseen vointiin. Se on tosi iso häpeä ja semmoinen identiteettikysymys näille nuorille aikuisille olla kotona vaikka yliopiston tai ammattikorkean tai sitten vaikka jonkun mielenterveysongelman jäljiltä eikä saada sitä työpaikkaa. Nämä terapiat olivat aika pitkiä, ja niissä piti ihan hirveästi kannustaa sitä nuorta ihmistä, että hän uskaltaisi aina uudelleen ja uudelleen vielä ylittää sen kynnyksen, että voisi hakea työpaikkaa tai voisi vaikka soittaa hakemuksen perään. Minä muistan semmoisia juttuja, että minä

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

olen aikanaan vienyt asiakkaita suoraan terapiatunnilta tuonne työvoimapalveluihin, koska he eivät itse sinne uskaltaneet enää mennä. Siihen liittyy tällainen voimakas häpeä tietysti. Meidän yhteiskunnassa, vaikka onkin modernisoitunut, edelleen aika monesti ihmisiltä, jos on vähänkään aikuisempi, kysytään ensimmäisenä, että ”mitä sinä teet”, kun tavataan. Se oli tosi raskasta työtä. Sitten ne onnistumisen kokemukset: Jos joku näistä minun asiakkaistani sitten sai työpaikan, niin siinäkin monesti sivutuotteena hävisivät ne mielenterveysongelmatkin aika tehokkaasti, varsinkin ahdistuneisuus ja tällainen masentuneisuus. Oli tosi hieno fiilis. Sitten saatettiin mennä pitsalle. Nämä eivät ole muuten aina tavallisia terapiassa, että tällaisia tehdään, mutta nuorten kanssa joutuu kikkailemaan vaikka mitä välillä, että he paranevat. Ne olivat hienoja hetkiä.

Mutta haluaisin ehkä puhua enemmän vielä siitä, että tämä nuorten työttömyys on oikeasti vähän niin kuin jo semmoinen sukupolvikokemus monille meidän nuorille. Tämä nuorten työttömyys on niin isoon mittakaavaan paisunut. Jos joka neljäs alkaa olemaan työttömänä, niin me ei edes vielä tiedetä sen seuraamuksia, miten paljon se vaikuttaa näiden ihmisten koko loppuelämään, esimerkiksi saako perhettä tai uskaltaako etsiä kumppania. Minkälaista se sitten on, kun alat lähestyä jo vaikka 30:tä ja ei ole oikein kunnolla ollut työelämässä. Se on tosi huolestuttava tilanne. Minä haluankin ehkä nostaa tässä, että Sami Kieksi on tehnyt tosi hyviä dokumentteja tästä aiheesta, nuorten työttömyydestä — tai ainakin ne ovat käsitelleet jollain tavalla tätä teemaa. Kannattaa katsoa.

Tekee mieli tsempata nuoria vielä tässä puheeni lopuksi, että älkää antako periksi. Kyllä me varmaan täällä yritetään parhaamme oppositiossa ja varmaan hallituksessakin, että saataisiin tämä tilanne paremmaksi. Tietysti meidän tehtävä on sparrata teitä tässä mahdollisimman hyvin. Toivotaan, kun etenkin tämä nuorten työttömyys on omaa sydäntäni lähellä, että saataisiin se jotenkin paremmaksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

19.06 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Olemme olleet hyvän keskustelun ääressä, ja minä ihailen kyllä niitä meidän kolmea ministeriä, jotka ovat näin kuuliaisesti istuneet aitiiossa ja kuunnelleet, mitä puhumme. Asiahan on valtavan tärkeä koko valtakunnan tasolla.

Täällä on kuultu useampia puheenvuoroja perussuomalaisten taholta maahanmuuttajista. Minä tuossa äsken noita tilastoja katselin ja vähän ihmettelen nyt, miksi nostetaan esille, että viime hallituksessa keskustan toimesta tänne tuotiin maahanmuuttajia, kun ne maahanmuuttajat todella ovat tulleet tämän hallituksen aikana. Vuonna 23 tietysti suuri ryntäys, ja tässä jos katsotaan vuotta 24:kin, niin meillä suurimmat maahanmuuttajamaat ovat Ukraina, 63 000, Viro, 56 000, ja Ruotsi, 39 000. Eli lähes 40 prosenttia on näistä kolmesta maasta Suomeen tulleista maahanmuuttajista, ja tuskinpa perussuomalaisetkaan olisivat ajamassa tästä maasta, varsinkaan näin Ukrainan vuosipäivänä, eli neljä vuotta sodasta, ukrainalaisia ulos tästä maasta, eikä ruotsalaisia ja virolaisia. Minusta näissä asioissa pitäisi jonkinlainen semmoinen ajatus olla mukana, kun näistä puhutaan, ettei tällä tavalla syyllistetä maahan tulleita ihmisiä.

Meillä on tämän istuvan hallituksen aikana ollut erikoisia asioita, niin kuin tietysti tämä Ukrainan sota ja sitten USA:n johdon poukkoilu, mikä luo maailmanmarkkinoille ja yrityselämään hirveän paljon epävarmuuksia. Tullit ovat oma lukunsa ja niin edelleen.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Meillä ehkä suurin ongelma on tämä, että Suomen talous on vähän niin kuin jumissa. Ei ole saatu liikkeelle investointeja toivotulla tavalla.

Arvoisa puhemies! Voiko hallitusta sitten syyttää, että se tietoisesti ajaisi ihmisiä työttömäksi? Ei tietenkään, mutta voimme todeta, että hallitus on osittain aiheuttanut tilanteen, ja sitten kohta B olisi se, että tilannetta ei ole osattu hoitaa oikein. Kun ajattelen sitä, mitä tässä olisi tehtävissä ollut, niin yrittäjien viesti, kun minä nyt tapaan yrittäjänä yrittäjiä joka paikassa tuolla maakunnissa, on, että nämä ensimmäiset kaksi vuotta hallitukselta meni suoraan sanoen ihmisten pelotteluun aika. Elikkä täältäähän kuului viesti siitä, että meidän nyt on pakko leikata ja pakko supistaa ja niin edelleen, pakko, pakko, pakko. Sitten kahden vuoden päästä kääntyikin kello ja ruvettiin sitten antamaan verohelpotuksia ja niin edelleen. Ehkä se yrittäjien viesti on se, että olisi pitänyt sen näköalan olla sama kuin nyt on ollut, että luodaan tätä toivoa ja asiat ovat kääntymässä parempaan päin ja niin edelleen. Tämä talouspuoli on pitkälti psykologiaa, ja yrittäjänä lähes 40 vuotta toimineena minusta erityisesti tämä tällainen valtakunnanpolitiikka vasta onkin psykologiaa, vaikka on se siellä meidän yrityksissäkkin psykologiaa, mutta näin valtiontalouden kannalta vielä enemmän.

Muutamia ajatuksia, mitä tässä heräsi, kun olen tässä seurannut tätä politiikkaa:

Kyllä tuo kotitalousvähennyksen leikkaus oli yksi semmoinen tekijä, joka hoitoalan ja remonttialan ja siivousalan ja monen alan yrityksiä... Minunkin kaksi tyttötä, jotka Oulun yliopistossa opiskelevat, menettivät molemmat tällaisen iltatyön sen takia, että tämä kotitalousvähennyksen leikkaus astui kohdalle, ja se näkyy tällä tavalla käytännössä. Se yrittäjä pani neljä työntekijää pois, kun tuli tämä leikkaus voimaan.

No, sitten tämä investointiverohyvitys. Sitähän talousvaliokunnassa käsiteltiin, ja se on semmoinen asia, jota minä en jaksanut käsittää, että miksi vain yli 50 miljoonan investoinnit ovat tämän investointiverohyvityksen piirissä, kun ajatellaan, että se raja kuitenkin Ranskassa ja Saksassa oli miljoonassa eurossa, jopa 500 000 eurossa.

Sitten vielä tähän loppuun tästä inhimillisestä puolesta: Kyllähän se työttömyyden osalta on kaikista raskain asia, ja se jää monesti pimentoon, että miten paljon työttömyys vaikuttaa lasten elämässä ja perheen elämässä ja miten tällainen ahdistus ja näköalattomuus voi heikentää ihmisten mielenterveyttä ja toimeliaisuutta. Kyllä työ on parasta henkistä terapiaa, jos näin sanotaan.

Näillä ajatuksilla, arvoisa puhemies. [Puhemies koputtaa] Vielä loppuun se, että omalta kohdaltani toivon, että tämä tilanne Suomessa kääntyisi ja mentäisiin parempaan suuntaan, [Puhemies koputtaa] koska siinä ovat kaikki mukana tässä yhteisessä laivassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.12 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Arvoiset ministerit, hienoa, että olette täällä. Ministeri Marttinen epäili, onkohan minulla kaikki laput mukana. Kyllä minulla suurin piirtein on, mutta en tiedä, kuinka pitkälle tässä pääsen näistä lapuista. Ajattelin tässä ensimmäisessä puheenvuorossani — kun ajattelin, että tavaraa riittää — käydä vähän läpi niitä väittämiä, mitä täällä on ollut näistä tilastoista ja muista, koska minun mielestäni se vie vähän harhaan tätä meidän keskusteluaamme, kun me keskitytään vähän vääriin kohtiin tässä työttömyyden arvioinnissa.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Ensinnäkin tämä meidän työttömyys on 346 000, joka on tänään tullut luku — 346 406 on tarkka luku — tammikuulta työttömiä työnhakijoita, ja siitä ulkomaalaisten osuus on 49 700, eli kotiperäisiä, Suomessa syntyneitä on noin 300 000 ja loppu on sitten ulkomalaisia. Sitten, kuinka tämä työttömyys on kehittynyt eri ryhmissä, niin työttömyys on vuodesta 2003 kehittynyt niin, että on tullut vajaa 100 000 työtöntä lisää sieltä 260 000:sta tähän määrään, pikkuhiljaa kasvaen, ja jokainen kuukausi on tuonut lisää työttömiä edellisen vuoden vastaavaan kuukauteen nähden. Tämä on se tilanne tällä hetkellä. Sitten, kuinka suuri osa maahanmuuttajataustaiset, ulkomaalaiset työttömät, on tästä työttömyyden kasvusta? Viimeisimmät luvut kertovat, että kolmasosa, 25—30 prosenttia, suuruusluokaltaan varmaan tästä kokonaisuudesta, koska se on ollut siellä noin 30 000—35 000:n tasolla ja nyt se on siellä 50 000:n tasolla. Se on se suuruusluokka. Tämä on se oikea tilanne, mikä on tästä maahanmuuttajien työllisyydestä ja työttömyydestä.

No, sitten on se toinen puoli, joka liittyy siihen, kuinka paljon meidän työllisyys on muuttunut viimeisten kuukausien ja vuosien aikana. Tosiasia on, että juuri Tilastokeskuksen tämän päivän tieto oli niin, että työllisiä oli vähemmän tammikuussa verrattuna vuoden takaiseen tammikuuhun. 26 000 tässä suurin piirtein on se luku, ja työttömiä on heidänkin arvionsa mukaan saman verran tullut enemmän. Täällä on miehiä ja naisia vielä erikseen. Eli tietyllä tavalla nämä lähtökohdat... Kun puhuttiin, että työllisyys on parantunut, niin nyt se taas otti takapakkia näiden tilastojen perusteella. Eli tämä on se tilanne. Sitten kun katsotaan siihen vuoteen 2023, niin silloin työllisyysaste 20—64-vuotiailla oli noin 78 prosenttia, ja nyt se on noin kaksi prosenttiyksikköä alemmalla tasolla tällä hetkellä. Se kuoppa on nyt noin 60 000 henkilöä, ja nyt jos ajatellaan sitä, että se 100 000 työllistä tässä pitäisi saada lisää, niin se tarkoittaa, että ensin tämä kuoppa pitää täyttää, tämä 60 000, ja sen lisäksi sitten se 100 000. Sitten me ollaan tekemässä uusia työpaikkoja. Tämä on tässä se tilanne. Eli tilastollisesti tämä on näin. Sitten pitkäaikaistyöttömyyttä, joka on tässä kaikkein pahin asia, on kohta se 140 000. Suurin luku taisi olla jonkun uutisen mukaan 90-luvulla 143 000. Me ollaan kohta 90-luvun suurimmissa työttömyyslukuissa. Tämä on 2000-luvun ylivoimaisesti suurin luku, ja huolestuttava tieto on se, että noin puolet siitä 140 000:sta on ollut yli kaksi vuotta työttömänä. Tämä on se kova ydin, ja tämä koko ajan kasvaa noin 30 000:lla vuodessa, nämä kaikki.

No, sitten kolmas asia, joka tähän työttömyyteen liittyy, kun katsotaan tätä työttömyyden profiilia, on työttömät työnhakijat koulutusasteen mukaan. Reilu kaksi kolmasosaa työttömistä on toisen asteen tai vähemmän koulutuksen saaneita ja alle yksi kolmasosa on paremmin koulutettuja. Eli tämä keskittyy matalan koulutustason omaaviin henkilöihin, ja sen vuoksi kaikki toimenpiteet, millä työttömänä voi opiskella, ovat arvokkaita, jolloin parannetaan sitä työllistymismahdollisuutta ja madalletaan sitä työllistämisen kynnystä, ja siihen pitää tässä panostaa.

Arvoisa puhemies! Taisi aikani tällä kertaa tulla täyteen. Jatkan seuraavassa puheenvuorossani, ja sitten analysoin, mitä pitäisi tehdä. — Kiitos. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

19.17 Mikko Polvinen kesk: Arvoisa puhemies! Vuosi 2025 oli Helsingin pörssissä vahva nousuvuosi. Helsingin pörssi tuotti 30 prosenttia vuodessa, päihitti tuotolla muut pohjoismaalaiset. Siinä on suhdanteen kuvausta, siinä on Suomen hiihtokenkää. Miksi tämä

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

seikka jää vähälle huomiolle? Missä ovat työpaikat? Arvoisa työministeri Marttinen, pörssinousu hyödyttää suurta pääomaa. Työpaikkoja ei kuitenkaan ole 30:tä prosenttia enempää syntynyt, vaan samana vuonna 2025 työttömien työnhakijoiden määrä nousi yli 20 000 henkilöllä. Tätä tilastoa kaunistaa sekin, että eläkkeelle jää enemmän suomalaisia kuin mitä työmarkkinoille tulee.

Hallituksen päätösten lopputulos näyttäytyy nyt karusti: suuri pääoma hyötyy, pörssiyritykset hyötyvät, työttömät ja irtisanotut kärsivät samaan aikaan. Oliko tämä se tavoite? Miltä tämä työttömän arjessa tuntuu? Kuunnellaanpa. Sitaatti tältä aamulta lapsuudenystävältäni: ”Miten tämä työvoimapolitiittinen touhu meni tähän pisteeseen? Olen tässä ollut vuoden päivät työttömänä, ja Pohjois-Savo huutaa tyhjiyttään oman alan töistä. Firmat eivät enää laita julkiseen hakuun paikkoja, kun eivät rupea pläräämään sataa hakemusta. Kaikki firmat olen soitellut läpi, mutta kaikki myyvät eioota. Hauskin pointti tässä on tämä, eli minun täytyy hakea neljää työpaikkaa kuukaudessa, vaikka oman alan töitä ei ole. On vain ajan kysymys, milloin minulle lätkäistään karenssia, koska joudun hakemaan ihan mitä saatuu paikkoja. Minä ymmärrän, että töitä täytyy tehdä, mutta tyhjästä on paha nyhjäistä.” — Ja hymiö perässä, mutta ei ole kovin mieltä ylentävä hymiö.

Arvoisa puhemies! Tämä on ihmiselämän tuhlausta. Työttömänä, passiivisena pitäminen valtion toimesta on ihmiselämän tuhlausta. Työttömyys taannuttaa, se ottaa arvon päälle. Se aiheuttaa ahdistusta, masennusta, häpeää ja motivaation vähentymistä. 17. helmikuuta 2026 Yle listasi Suomen kunnat ensi kertaa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden mukaan. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kartan asettaminen työttömyyslukujen kartan kanssa on lähes yksi yhteen. Työttömyyspolitiikka on myös alueellisesti syrjivää. Itä-Suomi kärsii. Se on valitettava valinta. Työttömät kirjoittelevat ja tekevät tekoälyllä työhakemuksia, ripakopallisia, jotka eivät johda yhtään mihinkään. Työttömän simputus ei ole ihmisarvoa nostavaa. Ajatelkaa, mihin tämä on johtanut yrityksissä. Monen yrityksen ansaintalogiikkaan kuuluu olla jättämättä työpaikat laittamatta julki hurjan hakemuskäärän vuoksi, koska on selvää, että hakemuksia tulee maan tavan vuoksi. Niiden läpikäyminen vie turhaan tärkeitä resursseja. Vuonna 2026 Suomi on tällainen näennäisen työnhaun puuhamaa. Siksi, työministeri Marttinen, olisiko syytä tuoda tämän jo alentavan rutiinin tilalle koulutusta ja osaamisen lisäämistä? Oppiminen nostaa toiveikkuutta. Se on vähintä, mitä voitte työttömälle tarjota. Se on vastavoima työttömän passivoimiselle. Tällaisena tekoälyn aikana verkko-opetusta voidaan monistaa rajattomasti. Olisi syytä mahdollistaa opiskelu työhakemuksien tekoälytehtailun rinnalle.

Muutama sana maahanmuutosta. Olen maahanmuuttokriittinen, mutta olen kriittinen maahanmuuton kritiikillekin. Kävin Venäjän hyökkäyssodan alettua hakemassa ukrainalaisia pakolaisia Suomeen siinä toiveessa, että heillä on Suomessa turvaa ja tekemistä. Kun tapasin yhden heistä hetki sitten, hän kertoi, että on tämä Suomi ihmeellinen maa: rahaa maksetaan kotiin, mutta töihin ei saa mennä. Viro työllisti lähes kaikki ukrainalaiset pakolaiset. Miksi näin kävi, että Suomeen jäi tuhansien ukrainalaisten työttömien porukka? Tähän toivon vastaustanne. Myös perussuomalaisten vastausta tällaisena valitettavana Venäjän hyökkäyssodan merkkipäivänä minä odotan.

Muistelen vielä yhtä tviittiä valtiovarainministeriltä, kun hän 2025 tviittasi kaivosten sähköverotuen loppumisesta, myös datakeskuksien mahdollisen sähköveron loppumisesta. Datatalouden työpaikat voivat nyt mennä Ruotsiin ja Norjaan. Suomi investointialustana ei ole tällä hetkellä ennakoitava. Olemme samassa sähköverkossa. Jos datatalouden työpaikat karkaavat muihin Pohjoismaihin, se jää silti suomalaisten sähkönkäyttäjien maksul-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

le, jos sähkön hinta nousee. Olisiko syytä miettiä, kuinka Suomi investointialustana, maana, on ennakoivampi? Kuinka tämä hallitus varmistaa sen, että tulevaisuudessa Suomesta ei lähde sellaisia tviittejä, jotka haittaavat Suomen mainetta investointialustana?

Näin kainuulaisena haluan muistuttaa, että Terrafame taistelee nikkelin kannattavasta tuotannosta ulkomaan nikkelinuotantoa vastaan. Tämä sähköveron helpotuksen poistaminen ei auta ollenkaan kainuulaista kaivosyhtiötä samaan aikaan, kun tuontinikkelimille ei tule mitään lisäveroja. Suomalainen työ ei välttämättä niin vahvasti enää kannata eikä investointeja kannata niin vahvasti kaivosteollisuuteen tehdä. Me tarvitaan näitä työpaikkoja. [Puhemies koputtaa] Arvoisa työministeri, kysyn vielä: miten palautetaan tämä investoreiden luottamus suomalaiseen yhteiskuntaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

19.23 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Tässä työttömyyskriisiä käsittelevässä keskustelussa meidän on nähtävä tilastojen takana olevat ihmiset, heidän perheensä sekä kotitalouksien arki, joka jää teoreettisen väittelyn varjoon. Tästä olemme varmasti kaikki samaa mieltä, koska työpaikan menettäminen on useimmille erittäin epämiellyttävä kokemus, myös niille, jotka ovat melko varmoja siitä, että pääsevät nopeasti jaloilleen. Epävarmuus on aina läsnä, ja on ahdistavaa olla tilanteessa, jossa joku toinen tekee puolestasi elämän kannalta niin ratkaisevia päätöksiä.

Hallitus näyttää nyt ajattelevan, että ongelma ratkeaa pitkäjänteisillä rakenteellisilla uudistuksilla ja heikentämällä tukia. Ihmiset eivät kuitenkaan ole työttömiä siksi, että tukien varassa eläminen olisi liian helppoa. Jos näin olisi, niin kriisi olisi hallituksen työttömyysurvaleikkausten myötä jo lieventynyt, mutta näin ei ole käynyt, päinvastoin. Työttömyys on kasvanut, ja ihmiset ovat työttömiä, koska heidät on irtisanottu ja koska uusia työpaikkoja ei ole. Työnhakijoiden määrä on moninkertainen suhteessa avoimiin työpaikkoihin.

Arvoisa puhemies! Vaikka julkiselta sektorilta irtisanotut muodostavat prosentuaalisesti suhteellisen pienen osan työttömistä, kyse on silti erittäin monista ihmisistä. Esimerkiksi hyvinvointialueiden viime vuonna tekemät yli tuhannen henkilön irtisanomiset vaikuttavat koko yhteiskunnalliseen ilmapiiriin. Aiemmin saattoi ajatella, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on aina töitä, etenkin väestön ikääntyessä ja palvelutarpeen kasvaessa. Kun myös tämä ala joutuu alirahoituksen vuoksi nyt irtisanomaan työntekijöitä, se heikentää väestön luottamusta ja lisää huolta. Näin laaja työttömyyskriisi on tragedia, johon tulisi suhtautua mahdollisimman vakavasti. Kriisitietoisuus näyttää kuitenkin olevan huolestuttavan vähäistä suhteessa kriisin mittakaavaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus on muun muassa poistanut lapsikorotuksen työttömyysetuudesta, lisännyt omavastuupäivien määrää ja poistanut suojaosan. Kollegani edustaja Anette Karlssonin kanssa olemme jättäneet kirjallisen kysymyksen suojaosan palauttamisesta, mutta valitettavasti ministerin vastaus oli kielteinen. Eli nyt tiedämme varmuudella, miten kielteisesti hallitus suhtautuu SDP:n malliin, jossa suojaosa palautettaisiin mutta sidottaisiin työllisyystilanteeseen.

Tarvitsemme lisätoimia, esimerkiksi lisää palkkatukea, tarvitsemme rekrytointiverohyvitystä, ja meidän on nostettava arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa. Meidän on rakennettava uudelleen luottamusta koko yhteiskunnassa ja erityisesti työmarkkinoilla. Tarvitsemme uutta aikuiskoulutustukea ja vuorotteluvapaajärjestelmää. Meidän on myös korjattava se epäoikeudenmukaisuus, että kuntia rangaistaan taloudellisesti, jos ne eivät onnistu työl-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

listämään työnhakijoita, silloinkin kun se ei ole mahdollista työpaikkojen puutteen vuoksi. Hallituksella on vastuu reagoida vallitsevaan tilanteeseen.

Hyvä hallitus, oletteko valmiita tukemaan kuntien työllisyyspalveluja enemmän, jotta useampi ihminen pääsisi työllistymään ja samalla autettaisiin kuntien taloutta, mikä toisi mukanaan useita myönteisiä vaikutuksia?

Ärade talman! I den här diskussionen om arbetslöshetskrisen måste vi se människorna bakom all statistik, familjerna bakom statistiken, hushållens verklighet som råder bakom den här teoretiska debatten. Att bli uppsagd från jobbet är för de allra flesta en väldigt obehaglig upplevelse, även för de som är ganska säkra på att landa på fötterna snabbt igen. En osäkerhet infinner sig alltid, och det är obekvämt att vara i en situation där någon annan fattar så livsavgörande beslut för ens del.

Nu verkar regeringen tänka att problemet åtgärdas med långsiktiga strukturella åtgärder och om stöden försvagas. Men folk är inte arbetslösa för att det är för lätt att leva på stöd. I så fall hade den här krisen blivit mindre i och med regeringens nedskärningar i arbetslöshetsstödet. Men det har gått tvärtom: Arbetslösheten har ökat. Människor är arbetslösa för att de har blivit uppsagda och för att det inte finns nya jobb, för att antalet arbetssökande är mångfaldigt i förhållande till antalet lediga arbetstillfällen. Även om de som blivit uppsagda från den offentliga sektorn den här perioden utgör bara en procentuellt sett relativt liten del av de arbetslösa, så handlar det om väldigt många människor, och det faktum att till exempel välfärdsområdena sade upp över tusen personer bara i fjol är sådant som påverkar hela samhällsklimatet. En så här omfattande arbetslöshetskris utgör en tragedi som borde tas på största möjliga allvar. Krismedvetenheten verkar tyvärr lysa med sin frånvaro.

Tästä huolimatta kiitän ministereitä siitä, että osallistutte vielä tähän keskusteluun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto on poissa. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

19.28 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! Työllisyystilanne on piinaava. Ennätyskiä on rikottu, eikä valitettavasti tosiaankaan iloitsemisen arvoisia ennätyskiä. Työttömyys on harvoin valinta.

Tilannetta pahentavat tehdyt sosiaaliturvaleikkaukset, ja tämä tiedetään. Kun ansiopäivärahaa on leikattu ja lapsia, joita tietysti Suomeen toivomme, on paljon eikä asumistukea enää saa omistusasuntoon, moni joutuu kohtuuttomaan tilanteeseen. Inhimillinen kärsimys on suurta. Kyse ei siis ole siitä, etteikö työnteke maistuisi. Töitä ei vain ole, vaikka niitä mielellään tekisi, ja toimeentulo on viety. Moni heistä saattaa seurata tätäkin istuntoa tai on aiemmin päivällä seurannut tätä keskustelua. Muutto muualle lasten kanssa työn perässä ei liene myöskään ratkaisu, vaikka asuntonsa saisikin ihmeen kaupalla myydyksi.

Sosiaalipalvelujen uudistuksen ja toimeentulotuki-uudistuksen yhteisvaikutukset ovat myrkyä etenkin tässä tilanteessa. Tämä ei ole pelon lietsontaa vaan tosiasioiden myöntämistä. Ihmisten tilannetta on pahennettu, vaikka moni todellisuudessa tarvitsisi apua. Tällä hetkellä työllisyyspalveluissa ei ole riittävästi keinoja löytää ratkaisuja. Työpaikkoja ei ole, ja kasvu sakkaa. Välinpitoajia on liikaa. Keinoja ei ole riittävästi varsinkaan silloin, kun työllistymisen esteet ovat terveydellisiä, ja aika monesti ne ovat terveydellisiä. Mielenterveyden haasteet ovat yksi kasvava ongelma mutta eivät tietysti ainoa.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Kuntouttavan työtoiminnan lakkauttaminen ei ole fiksua. Sen lakkauttaminen ilman toimivia korvaavia palveluja on vielä vähemmän fiksua. Tämä uhkaa jättää pitkäaikaistyöttömät ja erityistä tukea tarvitsevat työnhakijat tyhjän päälle.

Arvoisa puhemies ja arvoisa hallitus, ministerit! Miten kuntouttava työtoiminta jatkuu, vai jatkuuko ylipäätään? Mitä luokkaa työllisyysuimet tulevassa kehysriihessä ovat, ja kuinka paljon rahoitusta kehysriihessä näihin osoitetaan, ylipäänsä tämän työttömyyden hoitoon?

Arvoisa puhemies! Varmasti moni muukin minun lisäksi on huolestunut erityisesti nuorten tilanteesta. Olemme pitkin kautta pitäneet esillä sitä, että nuorten työllistymiseen olisi kiinnitettävä parempaa huomiota. Tähän tarvitaan ehdottomasti lisää satsauksia. Tämä työllistymisaseteli on erinomainen asia hallitukselta, mutta se ei ole kuitenkaan riittävä toimi. Tällä hetkellä se rahoitus, mitä siihen on katettu, kattaisi vain noin 5–6 prosenttia näistä työttömistä nuorista, joille se on tarkoitettu. Eli lisää satsauksia tarvitaan.

Sitten yksi asia, mistä ei kovin paljon tänään ole ollut puhetta, mutta muuten: yhteistyö hyvinvointialueiden, kuntien, Kelan ja työllisyysalueiden välillä ei ainakaan vielä toimi optimaalisesti. Tähän tarvittaisiin lisää keinoja. Nämä ovat kaikki sellaisia näkökulmia, joita on pidettävä mielessä, ja ratkaisuja on tietysti myös haettava yhdessä.

Mehän olemme myös SDP:ssä ehdottaneet lukuisia keinoja. Olisimme keventäneet pieni-keskituloisten verotusta enemmän kuin hallitus, palauttaneet näitä suojaosia. Haluaisimme auttaa opiskelua työttömyysturvalla. Meillä olisi ehdotus aikuiskoulutustuen uudistukseen. Nuorten työttömyyteen tarvittaisiin lisärahoitusta. Lisäksi tukisimme rakennus-alaa ja erityisesti näitä erityisryhmien investointiavustuksia ja tukisimme korjausrakentamista. Ja sitten vielä vihreän siirtymän investointien verohuojennuksen alarajaa tulisi laskea. Olisiko, ministerit, näissä joitakin ratkaisuja, mitä voisitte harkita? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

19.33 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, herra puhemies! Kiitoksia kansanedustajille teidän puheenvuoroista ja näistä esille nousseista asioista. Pyrin mahdollisimman moneen asiaan ottamaan tässä kantaa tai vastaamaan, jos vain aika siihen riittää.

Edustaja Riipi puhui hyvin viisaasti pk-yritysten arvon kehittämisestä. Oikeastaan voisi sanoa näin, että hallituksen politiikkahan tähtää nimenomaan suomalaisen pk-kentän kasvun tukemiseen. Jos katsotte, millä tavalla vaikka työmarkkinauudistusten tavoitetasoa on asetettu, niin kun katsotaan nyt vaikka esimerkiksi yt-lakia tai takaisinottovelvoitteen poistoa, niin nehan kohdistuvat alle 50 henkeä työllistäviin yrityksiin. Me tiedetään, että nimenomaan paikallisen sopimisen uudistus kohdistuu siihen yrityskenttään, joka on huomattavan pieni ja jonka työnantajayritykset eivät ole järjestäytyneet, joten heille halutaan antaa ne samat ikään kuin joustot, mitkä tulevat näille suuremmille työnantajille, jotka ovat työnantajaliittojen jäseniä. Olennaista on myös se, että näiden yritysten rahoituksen saataavuutta täytyy pystyä parantamaan. Uskon, että tästä olemme kaikki tässä salissa samaa mieltä, ja tämä työ on meillä käynnissä, ja toivon, että siihen löydetään nyt vahvemmin myös ratkaisuita. Mutta ilman muuta totta kai siis kuulen mielelläni myös siitä, mitä muuta voitaisiin tehdä.

Täällä ovat nousseet esille myös aika paljon nyten työttömyysturvan velvoitteet, ja epäilen kuitenkin, hyvät kansanedustajat, että varmaan valtaosa tästä salista ajattelee niin,

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

että työttömyysturvan tulee olla vastikkeellista, eikö näin? Jopa SDP:ssä tiedän, että varmaan valtaosa kansanedustajista näin ajattelee. Olen aivan avoin kuulemaan ehdotuksia, että jos meillä vastikkeellisuus ei perustuisi tähän työpaikkojen hakemiseen, niin mitä se voisi taas vastaavasti tarkoittaa.

Edustaja Polvinen puhui siitä, että pitää voida opiskella. Kyllä, meillä on tällä hetkellä jo äärimmäisen laajat mahdollisuudet opiskella työttömyysturvalla, ja ne laajenevat edelleen, mutta on tärkeää myös muistaa, että työttömien työnhakijoiden tulee olla ensisijaisesti työmarkkinoiden käytettävissä. Minun nähdäkseni lainsäädäntö antaa nyt jo aika paljon mahdollisuuksia siihen, miten sitä omaa osaamista voi kaikinensa kehittää.

On myös tärkeää muistaa se, että tälläkin hetkellä jo, ja itse asiassa aikaisemminkin, vain hyvin rajallinen osa avoimista työpaikoista on tullut hakuun tämän julkisen TE-hallinnon palvelun kautta. Eli en tiedä, miten vaikka Uudessakaupungissa, mutta epäilen kuitenkin, että joka tapauksessa meidän pk-kenttä käyttää vaikka yksityisiä palveluntarjoajia, jotka pystyvät sitten taas tukemaan sitä työnhakua.

Sinänsä ymmärrän tämän esille tulleen palautteen, mutta tämä hallitus ei tule karsimaan työttömyysturvan vastikkeellisuutta, vaan sitten jos tästä haluttaisiin luopua, pitäisi pohtia, mikä on se korvaava malli, jolla taas kuitenkin pidetään yllä sitä työnhakijoiden velvoittavuutta ja pidetään heidät kuitenkin siinä mukana, niin että heidän kannattaa seurata sitä työpaikkojen kehitystä ja kannattaa pohtia, millä tapaa päästään eteenpäin. Ja TE-palveluissa totta kai huomio siinä, miten voidaan turvata sitten taas ne palvelut, osoittaa koulutusta ja mahdollisia muita toimenpiteitä, jos taas vastaavasti näin kuuluu olla.

Edustaja Lyly puhui hyvin viisaasti — kun oli kaikki laputkin mukana, mitkä teillä ovat aina hyvin järjestyksessä. Olen samaa mieltä myös siitä, että meidän pitkäaikaistyöttömyys näyttää nyt rakenteellistuvan, ja epäilen vahvasti myös niin, että siitä voi tulla tulevina vuosina iso, aito ongelma myös sen osalta, miten rakennetyöttömyys saadaan Suomessa taas sulatettua. Minulla ei ole yhtään semmoista haavekuvaa siitä, etteikö tilanne olisi hyvin haastava, ja on totta kai samalla myös niin, että näiden henkilöiden osalta ne täsmäkoulutustoimet, joita pitäisi... Olen tämän viestinyt myös hyvin voimakkaasti työllisyysalueiden johdolle jo viime syksynä, kun nähtiin se, että eri puolilla Suomea tietyillä toimialoilla — puolustusteollisuus, meriteollisuus, Lapin matkailu, teknologiateollisuus tällä hetkellä — olisi järkevää käynnistää muun muassa muuntokoulutuksia ja yhteishankintakoulutuksia viipymättä, koska nyt nimenomaan päästäisiin paremmin mukaan tämän vuoden kuluessa siihen, että voidaan taas tarjota sitä työvoimaa. Mutta selvästi on myös niin, että me tarvitaan sinne myös joitain uusia toimia kaikinensa.

Edustaja Kaarisalo otti esille välityömarkkinat, ja siitä olen samaa mieltä. Kuntouttavan työtoiminnan osalta meillä on käynnissä lainsäädännön valmistelu yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Toivon, että voin tässä myöhemmin keväällä kertoa siitä lisää, mutta selkeästi hallituksen tavoitteena on luoda siis uudenkaltainen, nimenomaan työhön poluttava palvelu, jonka aikana vaikka työnteko olisi mahdollista. Tällä hetkellä tässä vanhassa mallissa ei ole ollut mahdollisuutta tehdä töitä samaan aikaan kun on osallistunut siihen palveluun. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

19.38 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tärkeää keskustelua, ja niin kuin monet ovat tässä puheenvuoroissa todenneet, yhteinen

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

on asia. Se, miten moni suomalainen pystyy myöskin työelämään osallistumaan ja sillä tavalla omaa ja meidän yhteistä tulevaisuutta rakentamaan, on sekä henkilökohtaisesti että myöskin meidän kansantaloudellisesti tärkeä asia.

Itselläni on vastaukset nimenomaan korkeakoulutuksen kannalta: Meillä on selvä näkymä siitä, että korkeakoulutus on edelleen parasta investointia sekä henkilökohtaisesti että myöskin sitten yhteiskunnallisesti. Vaikka korkeakoulutettujen työttömyys on tällä hetkellä korkea, niin on tärkeää huomata myös se, että korkeakoulutettujen työllisyysaste on lähes ennätystasolla: viime vuoden toisella neljänneksellä korkeakoulutettujen työllisyysaste oli 88,6. Näitä lukuja, siis meidän työllisyysaste lähentelee melkein 90:tä, ei ole pitkiin aikoihin totuttu näkemään. Eli meillä on korkeakoulutettuja työttömänä paljon, mutta on tärkeää myös huomata, että osa siitä johtuu siitä, että 23 ja 24 oli paljon korkeakouluista valmistuneita, koska osa pitkitti valmistumista, ei pystynyt valmistumaan korona-aikana, toisaalta osa on sitten pystynyt valmistumaan. Eli meillä on paljon korkeakoulutettuja työttömänä, mutta myöskin työllisyysaste on korkea.

Sitten mitä tulee vielä tähän oman osaamisen kehittämiseen työttömyysturvalla, niin kuten ministeri Marttinen totesi, työttömyysturvalla voi tosiaan opiskella nykyään. Voi opiskella tutkinnon osia tai tutkinnon loppuun, tai sitten voi tehdä lyhytkestoista opiskelua. Nämä kaikki ovat aika laajoja, ja niitä on myöskin laajennettu, eli sitä omaa osaamistaan pystyy kehittämään. On hienoa, että aiempaa suurempi osa korkeakoulutetuista myöskin osallistuu työmarkkinoille ja harvempi jää sen työvoiman ulkopuolelle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Multala, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

19.41 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos siitä, että täällä tässä ehkä myöhemmässä keskustelussa on tunnuttu ymmärtävän aika hyvin — ehkä paremmin kuin tuossa aiemmassa keskustelussa — että lopulta tämä on kuitenkin meidän yhteinen ongelma ja halutaan kaikki ratkaista tätä nykyistä tilannetta.

Ehkä sen haluan kuitenkin tässä sanoa, että kun joissain puheenvuoroissa on sanottu, että hallitus ei tee mitään, niin se ei kyllä ainakaan pidä paikkaansa. Hallitus on tehnyt erittäin paljon sen eteen, että yritykset uskaltaisivat työllistää, että työpaikkoja aidosti syntyisi, myös kasvua, uusia investointeja ja sitä kautta lisätyöllisyyttä. Tuossa kävin jo aikaisemmissa puheenvuoroissa läpi näitä lukuja miljardiluokassa, mitä on syntynyt investointipäätöksiä. Toki niissä kestää ennen kuin ne työpaikat niiden päätösten myötä sitten vähitellen sinne syntyvät, koska päätöksestä on vielä jonkin aikaa siihen, että käytännössä uusi yritys tai yrityksen uusi investointi siellä sitten pyörii.

Joka tapauksessa täällä on myöskin hienosti tullut esiin keskustelussa se asia, että ehkä se suurin huolenaihe on meidän nuorista, ja siihen huoleen kyllä yhdyn. Tämä huoli toki on korkeakoulutetuilla vähäisempi, koska kuten tässä vieressä ministeri Talvitie hyvin todisti, edelleenkin korkeakoulututkinto on erittäin hyvä vakuutus työttömyyttä vastaan pidemmällä aikavälillä. Mutta joka tapauksessa nuorten osalta haasteena toki on se, että silloin, kun on muutenkin työttömyys korkealla ja työttömiä työnhakijoita paljon ja kun kokemusta ei ole vielä kertynyt, on vaikeampi saada se ensimmäinen työpaikka. Ja siinä kyllä korostan juuri sitä, mitä ministeri Marttinenkin on todennut, että se, että määräaikaishuuksia sen ensimmäisen työpaikan osalta voidaan hieman helpottaa, auttaa tässä, että nuoret voivat päästä töihin.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

No, tässä nyt sitten on puhuttu myöskin rakennusalaista. No, sielläkin me olemme tehneet jo paljon. Totta kai yksi toimi on ollut myös valtion tukemien vuokra-asuntojen valtuuksien kasvattaminen ensimmäisinä hallituksen vuosina, mutta se ei voi olla se pysyvä tapa vastata rakentamisen tilanteeseen. Meidän on saatava käyntiin nämä asuntomarkkinat ja nimenomaan se vapaarahoitteinen tuotanto, ja siihen me ollaan nimenomaan nyt tuotu näitä lainahelpotuksia. Ajattelen, että vieläkin pitää katsoa, voidaanko tehdä enemmän, jotta ihmiset uskaltavat sinne asutokaupoille aidosti lähteä. Kuitenkin se on se tilanne siinä mielessä nyt, että on ostajan markkinat. Kyllä kehotan jokaista, jolla on mahdollisuus ja joka lainan saa pankista, kaupoille lähtemään, koska kyllä myöskin hinnat ovat nyt alhaiset ja nyt on ikään kuin aika hyvä tilanne ja ostajan markkinat siinä mielessä.

Ymmärrän hyvin sen huolen ja epävarmuuden, mitä tämä nykyinen tilanne aiheuttaa ihmisten mielissä, mutta tähän tilanteeseen itsessään osaltaan vaikuttaa siis se, miten ihmiset suhtautuvat ja uskaltavatko he käydä sitten myös kuluttamassa [Puhemies koputtaa] esimerkiksi palveluyritysten palveluita. Se vaikuttaa suoraan työllisyyteen.

Sanon vielä sen, että kyllä minä ajattelen, että paremmat ajat ovat edessä ja kyllä tästä työllisyydestä alkaa nousuun kasvamaan ja työttömyys menee laskuun näillä hallituksen toimilla ja ihmisten luottamuksen kohentumisella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, poissa. Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

19.44 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Suomen työttömyys on noussut, se on totta, mutta on myös totta, että julkisessa keskustelussa maalaillaan kuvaa työmarkkinoiden romahduksesta, mikä ei vastaa kokonaiskuvaa. Suomen työllisyysaste ei ole Euroopan heikointa, se on keskitasoa. Työllisten määrä on edelleen korkeammalla kuin ennen koronakriisiä. Työllisyys on kääntymässä kasvuun, joskin hitaasti. Me emme elä 1990-luvun kaltaisessa kriisissä.

Mistä työttömyyden nopea nousu sitten johtuu? Ensinnäkin suhdanteesta. Kuplaan ajautuneen rakennusalan romahdus vuosina 22—23 veti yksityisen sektorin työllisyyttä alas. Julkinen sektori kannatteli työllisyyttä, mutta kun säästötoimet käynnistyivät, myös siellä kasvu pysähtyi. On kuitenkin huomioitava, että julkinen sektori työllistää edelleen tällä hetkellä enemmän ihmisiä kuin Marinin hallituskaudella. Tämä on klassinen suhdannetilanne, ei niinkään järjestelmän romahdus.

Toiseksi — ja tämä on keskeinen asia — työvoima on kasvanut voimakkaasti. Työllisyys ja työttömyys kasvavat nyt yhtä aikaa. Miksi? Koska työmarkkinoille on tullut ihmisiä, jotka aiemmin olivat työvoiman ulkopuolella. Erityisesti 55—64-vuotiaiden osallistuminen työmarkkinoille on kasvanut. Eläkeiän nousu ja ikäsidonnaisista työttömyysturvan poikkeuksista luopuminen ovat aktivoineet työnhakuun. Myös nuorten osallistuminen on kasvanut. Tämä ei ole epäonnistuminen vaan osaltaan uudistusten seuraus. Jos työvoiman osuus olisi vuoden 2017 tasolla, työttömiä olisi tilastollisesti jopa puolet vähemmän. Osa työttömyysasteen noususta johtuu siis siitä, että ihmiset ovat aktivoituneet, ei siitä, että työpaikkoja olisi kadonnut samassa suhteessa. Kuten aiemmin debattipuheenvuorossa toin esille, TEMin selvitysten mukaan yllättävän vähän työpaikkoja meillä tällä hetkellä katoaa tuotannollisista ja taloudellisista syistä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt vaikeita mutta välttämättömiä päätöksiä. Työttömyysturvan porrastus, työnhakuvelvoitteen tiukentaminen, kannustusloukkujen purkami-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

nen: nämä uudistukset lisäävät työvoiman tarjontaa. Juuri tätä Suomi tarvitsee, jos haluamme saavuttaa 80 prosentin työllisyysasteen. VM:n arvioima työllisyysvaikutus rakenteellisille toimille on tällä hetkellä noin 105 000 henkilöä ja julkista taloutta vahvistava vaikutus lähes kaksi ja puoli miljardia euroa. Vaikutukset eivät synny yhdessä kvartaalissa, mutta ne syntyvät ajan myötä.

Kuten ministeri Marttinen aiemmin sanoi, ei työpaikkojen määrä ole Suomessa vakio. Hallituksen tavoite on, että työpaikkoja ja työtä tekeviä ihmisiä olisi tulevaisuudessa huomattavasti enemmän. Entisellä tavalla jatkamalla olisi lopputulos kaikkien tiedossa: se olisi Kreikan tie.

On myös syytä puhua maahanmuutosta rehellisesti. 2020-luvulla käytännössä koko työllisten nettokasvu on tullut ulkomaalaistaustaisista työntekijöistä. Ilman maahanmuuttoa työllisten määrä olisi laskenut merkittävästi. Maahanmuutto kasvattaa työvoimaa, ja siksi se kasvattaa myös työllisten ja työttömien määrää. Valtaosa työttömyyden kasvusta selittyy kuitenkin suomalaisten työttömyyden kasvulla, ei maahanmuutolla, ja ukrainalaisten tilapäinen suojelu selittää suuren osan ulkomaalaisten työttömyyden kasvusta. Siksi yksinkertainen syyllistäminen ei vie Suomea eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tilanne on vakava mutta ei toivoton. Suurin riski ei ole tällä hetkellä työttömyysaste. Suurin riski on se, että suhdanteen pitkittyminen muuttaa tilapäisen työttömyyden pysyväksi rakenteelliseksi ongelmaksi. Siksi meidän on samanaikaisesti vahvistettava kasvua ja investointeja, pidettävä kiinni työn kannustavuudesta ja varmistettava, että työvoiman kasvu muuttuu työllisyyden kasvuksi.

Hallitus ei ole valinnut helppoa tietä. Olemme valinneet vastuullisen tien. Kun suhdanne kääntyy, ja se kääntyy, on Suomi vahvempi kuin ilman näitä päätöksiä.

Sitten vielä nosto aiemmasta puheenvuorosta: Helsingin pörssin yhtiöiden kurssit ovat nousseet vuonna 25 yllättävän vahvasti. Toisaalta lähtötaso oli todella matala. Nousua on vetänyt erityisesti yhtiöiden arvostuskertoimien kasvu, kun taas yhtiöiden tulosten odotetaan laskevan vuonna 25 hieman vuodesta 24. Toivottavasti tämä ennako-odotusten kasvu on myös merkki talouskasvun alkamisesta. Markkinathan ovat aina oikeassa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, poissa. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

19.50 Pia Hiltunen sd: Arvoisa herra puhemies! Suomi on vakavan työllisyyskriisin keskellä, ja meillä on Euroopan korkein työttömyys. Työttömyys on noussut lähelle kymmentä prosenttia, ja se tarkoittaa satojatuhansia suomalaisia, niin perheitä, nuoria kuin kokeneita ammattilaisiakin, jotka elävät nyt epävarmuudessa. Työttömyys on aina henkilökohtainen tragedia. Erityisen huolestuttava on kuitenkin nuorten tilanne. Joka viides nuori on vailla työtä. Se ei ole vain tilasto, se on nykyhetki, joka määrittää tulevaisuuttamme vielä pitkään. Nuorelle se on ylivelkaantumista, siirtyvää itsenäistymistä ja menetettyä uskoa tulevaisuuteen ja itseensä. Yhteiskunnalle se on huolta nuorten mielenterveydestä, toimeentulosta ja työkyvyn säilyttämisestä. Se on aito riski sille, että näiden nuorten työura ei tule näkemäänkään alkua.

Arvoisa puhemies! Maailma ympärillämme on epävakaa. Venäjä käy hyökkäyssotaa Euroopassa, energiamarkkinat heilahtelevat, maailmantalouden kasvu on hidasta, vienti sakkaa ja investoinnit lykkääntyvät. Samaan aikaan yritysten konkurssimäärät ovat hui-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

pussaan. Moni pieni ja keskisuuri yritys kamppailee korkojen, heikon kysynnän ja epävarmuuden kanssa. Kun yritys kaatuu, työpaikat katoavat, kun työpaikat katoavat, ostovoima heikkenee, ja kun ostovoima heikkenee, yritykset kärsivät lisää. Näin noidankehä on valmis.

Arvoisa puhemies! Poliitiikan tehtävä olisi nyt katkaista vihdoinkin noidankehä. Orpon hallitus lupasi satatuhatta uutta työpaikkaa, mutta tulos on ollut valitettavasti päinvastainen. Työttömyys on noussut, ja samaan aikaan hallitus on keskittynyt leikkaamaan muun muassa työttömyysturvaa ja asumistukea. On vaikea ymmärtää logiikkaa, jossa heikossa suhdanteessa leikataan ihmisten ostovoimaa. Kun pieni- ja keskituloiselta viedään euro, se on euro pois lähikaupasta, kampaamosta tai rakennusliikkeeltä. Se on siis euro pois kotimaisesta kysynnästä. Lisäksi hallitus poisti työttömyysturvan suojaosan eli mahdollisuuden tehdä osa-aikatyötä. Tämä oli kestävä valinta tällaisena aikana, osa-aikatyökin kun on parempi tilanne työttömälle kuin täystyöttömyys. Työ on nimittäin parasta sosiaaliturvaa.

Arvoisa puhemies! Me näemme, että työn vastaanottamisen on aina oltava kannattavaa. Suojaosa on palautettava ja sidottava suhdanteeseen. Osaamisen päivittäminen on mahdollistettava työttömyysturvalla, ja jokaisella on oltava mahdollisuus kouluttautua lisää päästäkseen takaisin työmarkkinoille. Aikuiskoulutustuki on palautettava.

Toisekseen meidän on vahvistettava kansalaisten ostovoimaa. Kun pienituloisille ja keskituloisille jää enemmän käteen, raha kiertää kotimaisessa taloudessa. Se taas helpottaa yritysten tilannetta ja luo työpaikkoja.

Kolmanneksi yritysten toimintaympäristöstä on huolehdittava pitkäjänteisesti. Tarvitsemme ennakoitavaa veropolitiikkaa ja investointikannustimia vihreään siirtymään, tutkimukseen ja innovaatioihin. Tarvitsemme kasvua, eikä se synny vain leikkauksilla.

Ja ennen kaikkea nuorille on luotava polku työelämään. Jokaisella nuorella pitää olla työ-, harjoittelu- tai opiskelupaikka. Työelämään on päästävä kiinni mahdollisimman varhain, jottei työttömyys pitkittyisi varsinkaan työuran alussa.

Arvoisa puhemies! Työllisyys ei parane syyllistämällä työpaikan menettäneitä. Se paranee rakentamalla luottamusta, investoimalla osaamiseen ja tukemalla yrityksiä kasvamaan. Suomi on ennenkin noussut vaikeista ajoista, ja niin me nousemme nytkin, kun uskallamme toteuttaa yhdessä toimia, jotka luovat työtä, turvaa ja tulevaisuudenuskoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa, edustaja Asell poissa, edustaja Wickström poissa, edustaja Kangas poissa, edustaja Peltokangas poissa, edustaja Lundén poissa. — Edustaja Kettunen on paikalla. Olkaa hyvä.

19.54 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Hyvää keskustelua, ja näinhän se yleensä on, että mitä pitemmälle iltaa mennään, niin sitten kun väki vähenee, etsitään yhdessä ratkaisuja, niin kuin ministerit totesivat tuolla ministeriaitiossa.

Puhemies! Työministeri totesi tästä aikaisemmassa keskustelussa, ja vastasitte näin, että tähän työnhakumalliin voidaan hakea täsmämuutoksia ja etsiä keinoja kenties vielä tämänkin kevään aikana mielellään, ja jos ei kevääseen mennessä löydy, niin tämän vuoden aikana. Edustaja Polvinen omassa puheenvuorossaan toi esille, että Suomesta on tullut tämänmoisen näennäisen työnhaun puuhamaa, ja tähän johtuu siitä, että työtön työnhakija joutuu hakemaan töitä useampaan kertaan. Kyllähän, puhemies, kun näitä lehtiotsikkoja on lukenut, niin tästä ihan vain muutama lehtijuttu viimeisen puolen vuoden aikana: ”Vastavalmistunut haki 607:ää työpaikkaa eikä saanut töitä”, ”Jussi lähetti yli 200 työhakemusta

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

ilman tulosta”, ”Roosa on hakenut yli 500:aa työpaikkaa tuloksetta”, ”Energiatekniikan diplomi-insinööri on hakenut töitä yli sata kertaa”. Siis nämä ovat uutisotsikoita viime ajoilta, ja jos viime vaalikaudella tämä pohjoismainen työnhakumalli luotiin, niin kyllä tässä vielä viilattavaa on. Toivon työministerille rohkeutta ja viisautta, että tällaisia täsmämuutoksia kenties tähän työnhakuun liittyen voitaisiin hakea.

Herra puhemies! Nyt kun tätä keskustelua on käyty, niin perussuomalaiset ovat tänään toistuvasti väittäneet, että tämän Suomen työttömyystilanteen syy on maahanmuutto ja maahanmuuttajat. Tämä on kohtuuvahva väite, mutta kun katsomme lukuja, niin kokonaiskuva ei sitten ole niin yksinkertainen. Ensinnäkin se on totta, että vieraskielisten määrä Suomessa on kasvanut voimakkaasti. Vuoden 2022 lopussa äidinkieleltään vieraskielisiä oli tässä maassa 495 992 ihmistä. Vuoden 2025 lopussa määrä on noussut 643 000 ihmiseen — siis äidinkieleltään vieraskielisiä ihmisiä meidän yhteiskunnassa. Eli tämä tarkoittaa yli 148 000 äidinkieleltään vieraskielisen ihmisen lisäystä kolmessa vuodessa, ja herra puhemies, nämä ovat Tilastokeskuksen lukuja. No, tästä vieläkin merkittävämpi huomio on se, että tämän nykyisen hallituksen aikana Suomeen tulee nettomääräisesti yli 190 000 äidinkieleltään vieraskielistä henkilöä. Siis voitteko kuvitella? Tämän Orpon—Purran hallituksen aikana tulee nettomääräisesti yli 190 000 vieraskielistä henkilöä. Tämä herättää nyt sen kysymyksen, että jos perussuomalaiset pitävät maahanmuuttoa Suomen keskeisenä ongelmana, niin miksi heidän omalla hallituskaudellaan maahanmuutto ja erityisesti vieraskielisen väestön kasvu on sitten näin suurta. Nämä ovat Tilastokeskuksen lukuja, ja sitten voidaan tulla minulle sanomaan, jos nämä luvut ovat väärin, mutta kyllä ne sieltä löytyivät.

No, toiseksi: Vaikka maahanmuuttajataustaisten työttömyysaste oli keskimäärin korkeampi kuin kantaväestöllä, niin koko Suomen työttömyyden kasvu ei kyllä selity maahanmuuttajilla. Jos maahanmuutto olisi yksiselitteisesti työttömyyden syy, niin silloin hallituksen tiukentuneen maahanmuuttopolitiikan pitäisi jo näkyä työllisyyden selkeänä paranemisena. — No, tällä hetkellä ei perussuomalaisten edustajia ole paikalla, mutta toivottavasti tämä puheenvuoroni innoittaa perussuomalaisia tulemaan keskustelemaan tästä aiheesta, mutta edellinen puheenvuoro, mikä perussuomalaisten suunnalta tuli, oli edustaja Rostilan puheenvuoro, joka viittasi tähän maahanmuuttotilanteeseen.

Puhemies! Minäkin kiitän ministereitä, että olette kuuntelemassa tätä keskustelua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

20.00 Niina Malm sd: Puhemies! Kiitos myös minun puolestani ministereille, että jaksatte täällä istua.

Kuten tuossa aikaisemmin jo debattivaiheessa totesin, tässä työllisyystilanteessa ei voi välttyä siltä ajatukselta, kuka tekee, mitä tekee ja missä tekee, sillä työ ja sen myötä tulevat mahdollisuudet eivät jakaudu Suomessa tasaisesti. Jotkut alueet kasvavat, kun taas toiset joutuvat kamppailemaan työpaikkojen ja väestön vähenemisen myötä. Tämä ei ole vain alueellinen haaste, tämä on koko Suomen elinvoimakysymys. Tarvitsemme ratkaisuja, jotka tukevat työtä kaikkialla Suomessa: toimivat yhteydet, koulutusmahdollisuudet ja yritysten tasapuoliset edellytykset toimia. Kun nämä jakautuvat tasaisemmin, jokaisella alueella on mahdollisuus menestyä omilla vahvuuksillaan. Tasapainoinen, tasa-arvoinen Suomi on vahvempi. Siksi minäkin olen tänään hiukan ihmeissäni kuunnellut näitä puheenvuoroja maahanmuuttajista. En ole saanut selkoa siihen, onko hallituksen tavoitteena, että maahan-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

muuttajat tekevät jatkossa kaikki matalapalkka-alan työt ja kantasuomalaiset jäävät työttömiksi tai pahimmillaan päätyvät keräämään risuja ja leikisti siivoamaan ilman palkkaa, varsinkin kun tänään moneen kertaan täällä salissa on todettu, että maahanmuuttajista suurin osa on ukrainalaisia. Varsinkin juuri tänään tämä keskustelu on tuntunut aika hirvittävältä.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri on todennut, että hallitusaitio on raskas paikka. No, tätä en epäile yhtään. On hyvä muistaa kuitenkin, että hallitusvastuu on yksi demokraattisen järjestelmämme vaativimmista tehtävistä. Se tarkoittaa päätösten tekemistä myös silloin, kun vaihtoehdot ovat vaikeita eikä täydellistä ratkaisua ole. Hallituksen on jatkuvasti tasapainoteltava talouden realiteettien, ihmisten arjen ja nopeasti muuttuvien maailmantilanteiden välillä. Valitettavasti työttömyyden voimakas kasvu on Suomessa nyt arkipäivää. Tässä tilanteessa varmasti on raskasta, jos hallitus molempia polkimia painaa samaan aikaan, kuten edustaja Riipi täällä totesi. Tai toisaalta, jos ei sitä vasemman jalan jarrutusta osaa tai vahingossa painaakin kaasun sijasta jarrua, niin kyllä siitä vaikeaa tulee. Nyt on painettu kaasua sosiaaliturvan leikkauksille ja jarrua kasvulle.

Vastuu tarkoittaa myös sitä, että päätöksiä on tehtävä paineen alla, julkisen keskustelun, kritiikin ja epämyönteisyyden keskellä. Kuitenkin valtiovarainministeri totesi viime viikolla, että hallitusaitiossa on vaikeaa. En pysty nyt ymmärtämään sitä, onko vaikeaa tehdä näitä hallituksen päätöksiä vai onko vaikeaa muuten vain. Vaikeudesta huolimatta vastuun kantaminen on välttämätöntä. On surullista, että tätä vastuuta on nyt kannettu niin, että meillä on kasvava lapsiperheköyhyys, kasvavat työttömyyslukemat ja kasvavat irtisanomismäärät, kasvava velka ja kasvavat konkurssit.

Tällä hetkellä Suomessa eletään monien totuuksien arjessa. Tästä viimeisin näyttö tuli viime viikolla, kun julkaistiin tänäänkin mainittu tieto valtiovarainministeriön hallinnoimasta hankkeesta, jossa Suomen kunnat listattiin ensi kertaa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden mukaan. Itäisen ja läntisen Suomen välillä ammottaa iso kuilu: kuilu hyvinvoivan ja valitettavasti pahoinvoivan Suomen välillä. Tämä ei itäsuomalaista päättäjää yllättänyt, kyllähän tämä kuilu näkyy katukuvassa ja kuuluu asiakkaiden ja myös asukkaiden tarinoissa monella tapaa. Mutta järkytyin siitä, että tätä kuilua ei ole alettu luoda umpeen. Hallituksella olisi ollut aikaa pistää rattaat pyörimään. Onhan tätä asiaa tutkittu jo erillisten selvityshenkilöidenkin toimesta, ja viimeisin on antanut toimenpide-ehdotuksensa jo aikaa sitten.

Ennen kaikkea on kuitenkin kyse siitä, miten sosiaalinen oikeudenmukaisuus ilmenee. Onko kuntalaisten terveys hyvällä mallilla, työttömiä vähän ja kunnassa turvallista? Myös kulttuurin ja liikunnan edistämisestä sai selvityksessä hyvät pisteet. Kun katson kotikuntani Imatran tilannetta, niin irtisanomiset hyvinvointialueella ja teollisuudessa, isot työttömyysluvut ja niiden alkuvuoden kasvu 18 prosenttiin, rajakaupan loppuminen ja yrittäjien ahdinko sekä turvallisuustilanteen hiipuminen eivät luo uskoa tulevaisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Siinä eivät hyvät liikunta- tai kulttuuripalvelut pelkästään auta, vaan nyt tarvitaan todellisia keinoja peruspalveluiden, kuten työttömyyden, hoitoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

20.05 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tänään julkaistut työttömyysluvut ovat pysäyttäviä. Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut vuodessa 27 300 henkilöllä. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on nyt 42 300 eli 4 100 enemmän kuin vuosi sit-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

ten. Erityisesti nuorten työttömyyden kasvu on huolestuttavaa, sillä sen vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen ja heikentävät kokonaisen sukupolven asemaa työmarkkinoilla. Tämä on inhimillinen tragedia niille, jotka ovat pudonneet työttömyyteen, ja toivoa ei näy.

Hallituksella on ollut liki kolme vuotta aikaa panostaa työttömyyden hoitoon ja työllisyyden parantamiseen, mutta mitä on tapahtunut? Hallitus on toteuttanut hallitusohjelmansa tunnollisen tarkasti huolimatta siitä, mitä se ohjelma on tehnyt Suomelle ja suomalaisille. Hallitusohjelma noudatti 100-prosenttisesti EK:n ja Suomen Yrittäjien toiveiden tynnyreitä. Työsuhdeturvaa on heikennetty, että yritykset työllistäisivät ja koska työntekijä on lähtökohtaisesti hallituksen mielestä riski. Työttömiltä on leikattu useaan otteeseen ja useasta kohtaa, koska hallituksen mielestä työtön työllistyy, kun häneltä vain rajusti leikataan toimeentulosta niin paljon, että ei meinaa ruokaa saada pöytään. Työntekijöiden kouluttautumismahdollisuuksista on leikattu, koska hallituksen mielestä koulutus ja työntekijän työmarkkina-arvon parantaminen on turhaa, koska tärkeää on tehdä koulutuksen sijaan töitä. Arvoisa hallitus, ymmärrätekö te, mitä olette tehneet tälle maalle? Ymmärrätekö te, mitä olette tehneet näille ihmisille, jotka kamppailevat epätoivoisesti päivittäisen toimeentulon kanssa, kun olette heiltä leikanneet? Ymmärrätekö te, miltä heistä tuntuu, kun samaan aikaan olette parantaneet hyvätuloisten tuloja veronkevennyksillä? Ymmärrätekö te, minkä kuvan annatte työntekijöille, jotka etsivät töitä, joita ei ole, vaikka olette antamassa yrityksille 800 miljoonan euron veronkevennyksen? Arvoisa hallitus, tämä on todella surullinen ajankuva, ja teidän on kannettava vastuu sekä tehtävä korjaavia työllisyystoimia.

Arvoisa työministeri, nyt taas kun sanon tämän vastuun, viittasin aiemmin tähän vastuuseen ja totesin silloin puheenvuorossani, että missä ovat työpaikat, missä ovat kasvutoimet, missä on vastuu, ja, arvoisa ministeri, te ikään kuin hieman tuohduitte siitä, kun minä penäsin vastuuta. Minä tarkoitan tällä vastuulla aivan samaa kuin edustaja Malm äsken viittasi vastuuseen siitä, minkälaisia tuloksia meillä on nyt nähtävänä ja minkälaisia päätöksiä hallitus on tehnyt. Aiemmin hallitus on kehunut esimerkiksi työelämäuudistuksilla paljon ja nimenomaan vedonnut työllisyyteen, vaikka asiantuntijatkin arvioivat, että niillä työllisyysuudistuksilla ei ole mitattavia arvioita työllistymisen parantumisesta. Jopa valtiovarainministeri on todennut, että ei voida mitata työllisyyden parantumista niillä toimilla mutta että arkijärjellä voisi kuvitella niitä olevan. Nyt kun me katsomme arkijärjellä, mitä tässä kolmen vuoden aikana on tapahtunut ja mihinkä suuntaan meidän luvut ovat menneet, niin tätä minä tarkoitan, arvoisa ministeri, vastuulla. Tämä oli se minun pointtini. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

20.09 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lämmin kiitos ministereille. Te olette täällä jo seitsemättä tuntia salissa, ja arvostan sitä kovasti. Asia on yhteinen ja varsin laaja.

Useat hallituspuolueiden edustajat ovat kuitenkin täällä pyrkineet perustelemaan, miksi meillä ei olisi ongelmaa. Tästä tulen olemaan jyrkästi eri mieltä — 350 000 ihmistä työttömänä, joka viides nuori vailla töitä tällä hetkellä. Hallitus tekee varmasti parhaansa, mutta se ei riitä. Se ei riitä, ja näiden tehtyjen toimien odottelu ei ole mahdollista enää tällaisissa työttömyyslukemissa.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Suhdanne on huono. Niin se oli viime kaudellakin, ja silloin meillä oli ennätystyöttömyys. Sota, energiakriisi ja monet muut murheet varjostivat myös edellistä hallituskautta. Tällä hallituskaudella te olette vajonneet Euroopan surkeimpiin työttömyyslukuihin, ja niitä me tällä hetkellä niitämme.

Hallitus tekee kuitenkin myös selkeitä virheitä. Esimerkiksi työttömänä ei enää uskalla kokeilla pätkitöitä tai sesonkitöitä. Suojaosien poistaminen on aiheuttanut tilanteita, joissa ihminen kokee, että työttömänä olo on turvallisempaa kuin yksittäisen lyhyen pätjän vastaanottaminen. Moni kokee, ettei voi vaihtaa alaa, vaikka tulisi seinä vastaan oman työn tekemisessä. Aikuiskoulutustuki on romutettu, ja jatkuvaa oppimista on ajettu alas. Esimerkiksi oppisopimuskoulutustenkin määrä on tippunut nyt, kun yrityksillä on niin tiukkaa.

Rakennusteollisuus on romahtanut puoleen kahdessa vuodessa, siis yhdeksän miljardin euron bisneksestä puoleen. Se on raju kolaus, eikä sitä ole auttanut kotitalousvähennyksen heikentäminen tai alv:n äkkikorotus. Myös verotuspolitiikan ennalta arvaamattomuus on aiheuttanut haasteita luottamukseen investoida ja sitä kautta rakennusteollisuuden vaikeuksia.

Kuntouttavaa työtoimintaa on ajettu alas. Uskaltaisin kysyä ministereiltä: mitä tehdään kuntouttavalle työtoiminnalle, ja millä tavoilla esimerkiksi kuntouttavaa työtoimintaa tullaan lisäämään tulevina vuosina? Jokainen ihminen on tärkeä työmarkkinoilla vähenevän väestön Suomessa. Ja tietenkään esimerkiksi nämä leikkaukset Kelalta, joiden seurauksena muun muassa maaseudun lasten terapioida ajetaan alas, eivät ole irrallisia tästä työttömyystilanteesta tai kuntien vaikeuksista — tai palkkatuen heikentäminen.

Uskallan kuitenkin ehdottaa: voisimmeko yhdessä löytää sellaisia keinoja, joilla tilanteeseen voitaisiin tuoda nopeita ratkaisuja? Ajattelen, että ne nousevat nimenomaan pienten ja keski suurten yritysten tukemisella tässä kohdassa. Tällainen yksi keino voisi olla esimerkiksi Suomen versio Viron veromallista: voitaisiinko verottaa kevyemmin yrityksen sisään jätettävää varallisuutta ja esimerkiksi sitä kautta saada lisää työpaikkoja? Tai työnantajamaksujen keventäminen pitkäaikaistyöttömien ja nuorisotyöttömien palkkaamiseksi — sopisiko tällainen, ministeri Marttinen?

Tohdin myös esittää, voisiko länsiradan eli niin sanotun Turun junan sekä Vantaan raitin sijaan satsata nopeavaikutteisiin toimenpiteisiin asuntokaupan ja rakennusalan nostamiseksi ahdingosta ylös koko maassa. Ehkä kaipaisimme nyt erityisen nopeita toimia rakennusteollisuuden nostamiseksi.

Sitten ehkä tästä koulutustilanteesta: Ajattelen niin, että uudelleen koulutautujien määrää ei voi kutsua minkäänlaiseksi työllisten reserviksi. Täällä, ministeri Marttinen, te sanoitte, että uudelleen koulutautujien tulee olla työmarkkinoiden käytettävissä. Mutta joskus on sellaisia elämäntilanteita, kuten sairauksia, osaamisvajeita, kadonneita työpaikkoja, jolloin uudelleen koulutuksella on merkittävä rooli siinä, että ihminen pystyy tekemään työtänsä hyvin. Paitsi määrä myös työn tuottavuus on se, jota Suomi kovasti tarvitsee. Ajattelen, että ihmisen etu on uudelleen koulutautua ja samaan aikaan Suomen etu on se, että me saamme ihmisille mielekkäitä töitä, jotta he jaksavat tehdä koko työuran ja vielä vähän päällekin. Se on meidän kaikkien yhteinen etu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

20.14 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Pääsin tähän keskusteluun mukaan vasta näin illemmalla, mutta halusin tulla käyttämään puheenvuoron, koska työttömyystilanne kaikes-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

sa karmeudessaan on asia, johon on löydettävä kestäviä ratkaisuja. On hälyttävää, että Suomessa työttömyys on nyt korkeammalla tasolla kuin muualla Euroopassa. Olemme ajautuneet tilanteeseen, jossa korkeakoulutettu nuori ei löydä alansa töitä, tilanteeseen, jossa hyvinvointialueet irtisanovat henkilökuntaa, vaikka hoidon tarve ei ole kadonnut mihinkään, tilanteeseen, jossa työllisyyspalvelut eivät pysty palvelemaan asiakkaitaan.

Hallituksen lyhytnäköinen leikkauspolitiikka on ajanut Suomea väärään suuntaan. Tehdyt leikkaukset ajavat ihmisiä köyhyyteen, jarruttavat taloutta ja vievät työpaikkoja. Lyhytnäköistä on myös se, että hallituksen talouspolitiikkaa tehdään luonnon ja ilmaston kustannuksella. Meidän on kyettävä viemään läpi talouden rakennemuutos, joka on kestävä niin yksilöiden, kansantalouden kuin ympäristön kannalta. Kestävän talouden uudet työpaikat syntyvät vihreän siirtymän hankkeisiin, luoville aloille, palveluihin ja kiertotalouteen, ja näihin on uskallettava satsata.

Arvoisa puhemies! Olen todella huolissani — ja varmasti me kaikki olemme — nuorten tilanteesta. Nuorten työttömyys on noussut pelottavaa tahtia. Viime vuoden lopussa alle 25-vuotiaista lähes joka viides oli vailla työtä. Tämä on järkyttävä luku. Kun suhdannetilanne on heikko, työuraansa aloittelevat nuoret ovat työmarkkinoilla haavoittuvassa asemassa, ja nuorena koettu työttömyys voi tutkimusten mukaan vaikuttaa työuraan vielä pitkään myöhemmin. Meillä ei ole varaa siihen, että nuoret eivät pääse kiinnittymään työelämään. Meidän onkin tehtävä kaikkemme, että nuoret voivat luottaa jatkossakin siihen, että opiskeleminen kannattaa ja tähän maahan voi perustaa perheen luottaen siihen, että työtä löytyy ja yhteiskunta kannattelee yli vaikeiden aikojen.

Arvoisa puhemies! Vihreät ovat tarjonneet toistuvasti hallitukselle kestävämpiä keinoja hyvinvoinnin ja taloustilanteen parantamiseksi. Tärkeä lähtökohta on, että kaiken työnteon pitää aina olla kannattavaa.

Opiskelun, osaamisen kehittämisen sekä vapaaehtoistyön tulee olla mahdollista kaikille työttömille. Itsensä kehittämisestä ja toimeliaisuudesta ei pidä rankaista. Vapaaehtoistyön osalta on oltava samat selkeät käytännöt halki Suomen.

Työttömyysturvan ja asumistuen suojaosien poistaminen oli suuri virhe. Se on vaikeutanut pienituloisten, osatyökykyisten ja työttömyyden kanssa kamppailevien ihmisten mahdollisuutta ottaa satunnaista tai osa-aikaista työtä vastaan. Työelämän muutos on johtanut siihen, että yhä useampi joutuu vakituisen kokopäivätyön sijaan selviytymään pätkättöiden ja keikkatöiden maailmassa ja elämään jatkuvassa epävarmuudessa. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa oli viime vuonna yli 130 000 työntekijää, jotka tekivät osa-aikatyötä vastentahtoisesti. Yleisintä osa-aikatyö on vähittäiskaupassa sekä matkailu- ja ravintolalalla.

Yhä useampi työllistää itsensä tänä päivänä yrittäjänä. Yrittämisen riskejä on pystyttävä pienentämään. Vihreät tukisivat yrittäjiä esimerkiksi kannustamalla ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen, parantamalla yrittäjien sosiaaliturvaa ja korottamalla arvonlisäverotoman vähäisen toiminnan alarajaa.

Kun yhä useamman työura rakentuu pienistä palasista, tilausta olisi vihreiden pitkään ajamalle perustulolle, joka tekisi työnteosta aina kannattavaa. Toivonkin, että hallitus voisi suhtautua perustuloon avoimin mielin.

Arvoisa puhemies! Ei vielä riitä, että työllisyystilanne kohenee, jos työntekijöiden työehtoja poljetaan tai palkalla ei aidosti tule toimeen. Siksi vihreät puuttuisivat myös alipalkkaukseen, vale- ja pakkoyrittäjyyteen sekä vastaavaan työntekijöiden laajamittaiseen hyväksikäyttöön. Esimerkiksi ruokalahettien tai marjanpoimijoiden johdonmukainen hyväk-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

sikäyttö ei kuulu suomalaiseen oikeus- eikä hyvinvointivaltioon. Toivon, että työministeri Marttinen tähän työvoiman hyväksikäyttöön todella tomeralla tavalla puuttuu.

Arvoisa puhemies! Loppuun vielä totean, että vihreät parantaisivat työllisyyttä sekä täsmätoimilla että pitkän tähtäimen ratkaisuilla, parantamalla mahdollisuuksia kouluttautua, uudistamalla sosiaaliturvajärjestelmää kohti perustuloa sekä luomalla aitoja kannustimia työntekoon ja yrittämiseen. Toivon, että hallituksella on sama suunta.

Täällä on tänään käyty hyvää keskustelua, toivon, että se johtaa myös ratkaisuihin. Kiitän myös paikalla olevia ministereitä, että olette täällä käymässä keskustelua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

20.19 Riitta Kaarisalo sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ennen kuin aloitin muutamia vuosia sitten työni täällä Helsingissä kansanedustajana, tein itse asiassa töitä työllisyydenhoidon kentällä likipitään kymmenkunta vuotta ja pääsääntöisesti nimenomaan pidempään työttöminä olleiden ihmisten kanssa. Palveluprosessien kehittämisen lisäksi tein totta kai myös varsinaista ohjaustyötä ja työskentelin niin ikään akateemisen koulutuksen saaneiden kanssa, ammatillisen koulutuksen saaneiden kanssa, sitä vailla olevien kanssa, nuorten, yli 55-vuotiaitten kanssa ja myös maahanmuuttajataustaisten työttömien työnhakijoiden kanssa.

Kyllä nämä työelämässä vietetyt vuodet oikeastaan osoittivat sen, että silloin, kun työttömyys pitkittyy, siellä taustalla on hyvin moninaisia erilaisia syitä. Kyse voi olla, totta kai, ja hyvin usein onkin, myös osaamisen puutteesta tai siitä, että se olemassa oleva osaaminen ei yksinkertaisesti vastaa työelämän tarpeisiin, mutta läheskään aina asia ei ole näin, vaan sen lisäksi tai sen rinnalla työllistymisen esteistä puhuttaessa esimerkiksi työelämävalmiudet eivät suinkaan ole mikään itsestäänselvyys. Nehän rakentuvat nimenomaan arkea tukevissa palveluissa, yhteisöissä, usein konkreettisesti tekemällä, harjoittelemalla sellaisissa tehtävissä, joissa kokee olevansa tärkeä ja merkityksellinen.

Ihmisen kokemus siitä, että minua tarvitaan, minä pystyn ja minulla on merkitystä, on aivan keskeinen osa myös vaikuttavaa työllisyyspolitiikkaa. Se nyt vain on niin, että ilman näitä niin sanottuja pehmeitä keinoja myöskään työttömyyden kovaan ytimeen ei ole mahdollista päästä kiinni. Siksi niitä tarvitaan eikä niitä tule väheksyä. Silloin, kun pitkittyneen työttömyyden taustalla on varsinainen sairaus tai vamma, on selvää, että tukea tarvitaan vielä enemmän. Ihmiset, jotka kamppailevat esimerkiksi erilaisten mielenterveysongelmien kanssa, todella tarvitsevat erityistä tukea ja palveluja. Ilman niitä minkäänlaiset kannustimet tai sanktiot eivät toimi.

Arvoisa puhemies! Näistä tarvittavista toimista: Me tiedämme sen, että palveluja tarjoavat tänä päivänä sekä kuntien johtamat työllisyysalueet että hyvinvointialueet, mutta tiedetään myös se, mikä taloudellisten resurssien tilanne näiden molempien osalta on. Jos ajatellaan, että hyvinvointialueiden tulisi tarjota työttömille tarvittavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja sitten taas työllisyysalueet vastaavat nimenomaan perinteisistä työllisyyspalveluista — käytännössä siis tehdään työtä ihmisten kanssa, jotka ovat työllisyyspalveluissa niin sanotusti läpikulkumatalla — niin kyllähän näiden pitäisi olla riittävällä tavalla resursoituja, ja niiden pitäisi myös pelata yhteen.

Tässä aikaisemmin mainittiin kuntouttava työtoiminta. Ministerikin mainitsi, että lakia ollaan uudistamassa. On sinänsä ihan perusteltua ja hieno asia, että esimerkiksi kuntouttavaa työtoimintaa kehitetään. Mutta samalla toivon, että muistettaisiin se, että silloin kun

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

puhutaan aidosti kuntouttavasta työtoiminnasta, niin se on hyvin pitkälti nimenomaan sosiaalipalvelua, koska silloin tehdään työtä niitten ihmisten kanssa, jotka ovat kaikkein heikoimmassa hapessa, näin arkikieltä käytettäessä. Tietenkin se, että sitten siihen tuotaisiin työllisyyspalveluja rinnalle, voi olla ihan perusteltua, mutta tätä sosiaalityömaista otetta ei voida missään tapauksessa tässä kokonaisuudessa vähätellä tai siirtää sivuun, koska tätä sosiaalialan ammatillista osaamista ei ainakaan tänä päivänä hirveän paljon vielä siellä työllisyysalueilla ole.

Sitten lopuksi haluan todeta vielä sen, että olen huolestuneena katsonut KEHA-keskuksen tilastoja viime vuoden lopulta, kun ne selkeästi osoittavat sen, että nyt näistä työttömistä ihmisistä entistä harvempi on minkään palvelujen piirissä. Se on siis laskenut lähes 15 prosentilla vuoden takaiseen. Tämä on asia, josta meidän oikeasti pitäisi puhua ja miettiä, mitä sille tehdään, koska tässä ajassa, kun pitkäaikaistyöttömyys on näissä lukemissa, työttömyys ylipäätään on näissä lukemissa, nämä palvelut ovat niitä, joihin pitäisi erityisesti panostaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

20.25 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä hieman jatkan tuosta nuorten aikuisten työttömyydestä. Tosi paljon on ollut nyt mediassa hyviä kirjoituksia, siis huonoja, mutta onneksi on kirjoitettu paljon näistä nuorten aikuisten työnhakuongelmista. Jotenkin tuntuu, että siinä kohtaa, kun olet nyt vaikka se yliopistotutkinnon käynyt tai ammattikorkea-, niin se mahdollisimman nopea pääsy työelämään olisi jotenkin tosi hyvä ratkaisu. Minä olen miettinyt, että se on vähän niin kuin liikunnan aloittaminen, että mitä kauemmin sinä odotat, niin sitä enemmän se paine kasvaa ja sitten alkaa tulla kaikenlaisia ongelmia ja se kynnys kasvaa ja epävarmuus. Jotenkin tuntuu, että tämä asia ei meillä Suomessa ole ihan parhaassa asennossa vielä, ainakin minun ajattelussani, teistä moni tietää tästä paremmin. Meillä nähdään vielä vähän erillisenä osana opiskelu ja sitten se työllistyminen. Tosi moni vähän niin kuin opiskelee vaikka maisteritutkinnon, mutta sitten se automaattisesti ei tarkoita meillä työtä.

Siis tämä kuulostaa nyt hassulta, mutta minä tsekkailin tässä päivän aikana, ja esimerkiksi Singaporessa ja Japanissa on tällainen tyyli, missä se työ on itse asiassa rakennettu sisään siihen opiskeluputkeen. Heillä on hyvin voimakkaita siirtymiä suoraan erilaisten kanavien kautta työelämään, ja valtio tukee tosi voimakkaasti. Nyt kun meillä puhutaan tästä setelistä vaikka, niin ne ovat huomattavasti laajemmassa käytössä joissakin muissa maissa. Tosi kiinnostavaa olisi jotenkin meilläkin panostaa just tähän kohtaan, koska ne hankalimmat tilanteet tulevat siitä, että se koulu loppuu ja sitten ei ole onnistunut sinä aikana löytämään vaikka sitä oman alan työtä. Tosi upeata muuten, että on myös sen puolen ministeri paikalla. Minusta olisi kiva kuulla — jos te saisitte vielä vastauspuheenvuoron — onko tähän kehitteillä jotain uutta.

Totta kai se menee niin, että meillä toisilla aloilla on tällä hetkellä hankalampia tilanteita kuin toisilla. Vaikkapa tekoälyn mukaantulo tähän kuvioon nytten on se, joka tulee joillakin aloilla just sen niin sanotun entry level -työn saamista vaikeuttamaan. Maailmalla on nyt jo paljon esimerkkejä, että vaikka it-puolella, softa-kehityksessä, tekoäly poistaa just ne uudet alan ammattilaiset, tai niiden töihin se vaikuttaa eniten, ja sitten konkarit, alalla 5—10 vuotta olleet, pystyvät säilyttämään paremmin työnsä. Jotenkin just hankalaan koh-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

taan iskee se iso tekoälymuutos. Olisi kiva kuulla tuohon siirtymään, että olisiko meillä jotain parempaa siihen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan hieman myöhemmin ministereitten vastauksia, mutta seuraavaksi edustaja Lyly.

20.28 Lauri Lyly sd: Kiitoksia, rouva puhemies! Ensinnäkin tässä on ollut hyvää keskustelua. On ollut kiva seurata tätä, kun täällä kuitenkin käydään kohtuullisen rauhallisessa ilmapiirissä ja analyttisesti tätä keskustelua. Se on hyödyksi, ja tämä on niin arvokas asia, että tässä pitää löytää kaikkia keinoja, millä työllisyyttä saadaan parannettua ja taloutta kasvuun, koska se on meidän kaikkien etu ja siihen pitää saada käänne aikaiseksi.

Se, mikä tässä puheenvuorossa minulla on nyten pääasiana, on se, kuinka paljon meidän palveluissa olevat eli niissä aktiviteettitoimissa olevat ovat pudonneet tässä silloin kun työllisyyspalvelut on siirretty kuntiin vuosi sitten. Selvästi näyttää siltä, että kun aktiivitoimissa on ollut noin 110 000 vuositason, eli palkkatuettua työtä, omaehtoisessa opiskelussa, työvoimapolitiittisessa koulutuksessa ja starttirahoilla ja muita näitä, niin ne ovat pudonneet noin 30 000 siinä. Tavallaan tämä on se huolestuttava tilanne, joka meillä tässä on, koska meidän pitäisi sitä työvoimaa aktivoida, joka meillä on tulevaisuudessa tarpeellista. Sitten kun katsotaan tätä, kun me puhutaan meidän työttömien kokonaismäärästä, 346 000, niin itse asiassa meidän koko työttömyys on 435 000, kun otetaan nämä aktiivitoimissa olevat mukaan. Sitten kun katsotaan Tilastokeskuksen kymmenen prosentin lukuja, niin se on alimittainen siihen nähden, mitä se oikea työttömyys sitten tuolla on. Se on siellä 15 prosentin luokkaa keskimäärin, kun katsotaan näitä lukuja ihan päätoimisesti työtä hakevien joukosta.

No, sitten kun mietitään näitä toimia, mitä tässä on, ja kuinka meillä tätä työvoiman tarjontaa nyt tällä hetkellä on todella paljon, tämä vähän yli 400 000, niin täällä on puhuttu paljon maahanmuuttajien työllisyysvaikutuksista. Nostan yhden ryhmän, joka ei ole tänä iltana ollut täällä esillä, semmoinen ryhmä kuin 60—64-vuotiaat: vuonna 2000 työllisyysaste oli 25 prosenttia, ja tällä hetkellä se on 65 prosenttia. Miettikää: 40 prosenttia siitä ikäluokasta, joka on ollut 70 000—80 000 silloin, ja viisi vuotta kertaa se, niin sieltä tulee 150 000 työllistä. Tällaisia isoja juttuja on tullut tänne työmarkkinoille, jotka jäävät aina täällä taka-alalle, ja näitä aina haluan tuoda esiin, koska meillä ovat onnistuneet eläkepoliittiset ratkaisut ja siihen liittyvät asiat, niin että ihmiset tekevät pitempää työuraa. Niin kuin näkyy nyt viimeisissäkin tilastoissa, työuran pidentäminen on monella tapaa tärkeä asia.

No, sitten jos tässä miettii vielä näitä toimenpiteitä, niin minulla olisi täällä monta kohdtaa, mihin haluaisin kommentoida, mutta kommentoin nyt, kun ministerit ovat paikalla, siitä nuorten työllistämissetelistä: Se on hyvä asia, mutta se vähän tehtiin byrokraattiseksi, kun se laitettiin tämmöisellä 30 miljoonan määrärahalla. Helpompi olisi antaa palkkatuettuna työnä se, niin että se olisi mennyt heti käyttöön. Nyt siitä tuli vähän tämmöinen hakuprosessi, ja sitten sitä yritetään hakea sitä kautta, ja se on vain kertamääräraha. Se työllistää ehkä sen 3 500—4 000, joka on niin pieni määrä niistä alle 30-vuotiaista työttömistä, että se koskee vain yhtä 20 nuoresta työttömästä ja 19 ei saa ainakaan tätä kautta apua.

Toinen on tämä, kun tulee mahdollisuus opiskella avoimen korkeakoulun opiskelujäsenä käytännössä se tarkoittaa sitä, että noin 15 prosenttia AMKin tutkinnosta voidaan suorittaa tällä tavalla, mikä on hyvä asia.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Kun meidän suuria työllistymisen esteitä on nimenomaan osaamisen puute, toinen on se, onko meillä työkykyä, ja kolmas on se, missä se työpaikka on, niin jos nämä kolme ratkaistaan, me ollaan jo tosi pitkällä. Sitten se, mikä tässä kohdentumisessa minua huolestuttaa, on se, että kun suurin osa meidän työttömistä on toisen asteen ja matalamman koulutuksen saaneita, niin sille ryhmälle ja pitkäaikaistyöttömille täällä ei ole nyt mitään erityistä toimenpidettä. Toivoisin, että hallitus tekisi tässä panostuksia, joilla me päästäisiin siihen pureutumaan, koska se pitkäaikaistyöttömyyden sulattaminen vie vuosikymmenen hyvin helposti. Me ei päästä koskaan alle seitsemän prosentin työttömyysasteen, jos me ei saada pitkäaikaistyöttömyyttä taitettua. — Kiitoksia, jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström.

20.33 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Erityisen huolestuttavaa tässä työttömyyskriisissä on pitkäaikaistyöttömyyden kasvu. Pitkäaikaistyöttömyyden kohdatessa kynnys palata työelämään nousee, vaikka suhdanne paranisi. Siitä näkökulmasta hallituksen suhdanneluonteiset toimenpiteet ovat riittämättömiä. Rakenteellisista uudistuksista voi sitten olla monta mieltä, ja itse suhtaudun niihin aika kriittisesti.

Nuorisotyöttömyys on myös ilmiö, jonka pitäisi saada kaikki hälytyskellot soimaan. Hallituksen toimenpiteet ovat tässäkin riittämättömiä. Työllistämissetelit ovat sinänsä hyvä ja tervetullut toimenpide, mutta kuten edustaja Lyly hyvin toi esiin, ne otetaan käyttöön tarpeettoman byrokraattisella ja hitaalla mallilla sekä aivan liian suppeassa laajuudessa. Määräraha riittää vain pienelle osalle niitä tarvitsevia.

Tarvittaviin toimiin ryhtymisen lisäksi hallituksen tulisi pidättäytyä tilanteen pahentamisesta. Työttömyysturvan heikentäminen tällaisina aikoina aiheuttaa köyhyyttä ja luo pelkoa työpaikan menettämisestä, mikä luonnollisesti johtaa varovaisuuteen ja hillitsee talouttamme. On rationaalista pyrkiä kartuttamaan suurempi puskurivara, jos aikaa leimaavat irtisanomiset.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit katsomme, että tie koko-aikatyöhön kulkee sen kautta, että ihmisille annetaan enemmän mahdollisuuksia tehdä edes jonkin verran työtä. Osa-aikatyö on usein ensimmäinen askel takaisin työelämään. Tässä vaikeassa tilanteessa tarvitsemme enemmän työkaluja, ei vähemmän. Suojaosa oli oikeudenmukainen, joustava ja toimiva ratkaisu. Se toi turvaa ja mahdollisti lyhyidenkin työsuhteiden vastaanottamisen ilman oman talouden vaarantumista. Se auttoi ihmisiä säilyttämään yhteyden työelämään ja vähensi pitkäaikaistyöttömyyden riskiä. Vaikka osa-aikatyö ei ole romahtanut työnhakijoiden keskuudessa, niin tällä uudistuksella on ollut jonkin verran negatiivista vaikutusta, ja ne työnhakijat, jotka tekevät lyhyen työrupeaman jossakin työssä, saavat muutoksen vuoksi kokonaisuudessaan pienemmät tulot.

Ärade talman! Regeringens konjunkturrella åtgärder är otillräckliga i den här arbetslöshetskrisen. Det är särskilt oroväckande att långtidsarbetslösheten har ökat och förutspås fortsätta öka. För de som drabbas av långtidsarbetslöshet höjs tröskeln för att återvända till arbetslivet, även om konjunkturen vänder till det bättre.

Ungdomsarbetslösheten är också ett fenomen som borde få alla larmklockor att ringa. Regeringens åtgärder är otillräckliga. Sysselsättningssedlarna är givetvis en god och välkommen åtgärd, men de införs enligt en onödigt byråkratisk och långsam modell och i alltför liten omfattning. Anslaget räcker endast till en liten bråkdel av de behövande, och för-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

utom att skrida till nödvändiga åtgärder borde regeringen låta bli att förvärra läget med olika nedskärningar i arbetslöshetsstödet.

Arvoisa puhemies! Voittaaksemme nykyisen työttömyyskriisin tarvitaan yhteistyötä. Tällaisessa vaativassa tilanteessa olisi tärkeää, että kaikki asiaan kuuluvat toimijat pohtisivat yhdessä ratkaisuja. Työmarkkinajärjestöillä on tässä luonnollisesti keskeinen rooli, mutta hallituksen yksipuolinen työelämäpolitiikka vaikeuttaa tätä roolia.

Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että osa hallituksesta tai hallituksen edustajista vähättelee työttömyyskriisiä väittämällä sen koskevan ensisijaisesti maahanmuuttajia. Ensinnäkin tämä ei pidä paikkaansa, ja toiseksi, miksi työttömyyskriisi olisi vähemmän vakava, jos väite siitä, että se koskee ensisijaisesti maahanmuuttajia, olisi totta? Tällainen ajattelu-tapa kertoo kummallisesta ihmiskäsityksestä.

Ärade talman! Det är olyckligt att en del inom regeringen viftar undan arbetslöshetskrisen med motiveringen att den främst skulle gälla invandrare. För det första stämmer det inte, och för det andra, varför vore arbetslöshetskrisen inte allvarlig om det hade stämt att den främst gällde invandrare? Ett sådant tankesätt vittnar om en märklig människosyn. Av de nya arbetslösa som är utlandsfödda är de flesta för övrigt från Ukraina, som i dag på dagen i fyra år har kämpat emot Rysslands anfallskrig.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

20.38 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies ja arvoisat ministerit! Arvostan myös kovasti sitä, että olette vielä täällä tähän aikaan tätä keskustelua seuraamassa. Aika moneen ehdottamaamme asiaan onkin tullut jo jonkinlainen vastaus, myöntävä tai kielteinen, mutta te olette tätä keskustelua ansiokkaasti käyneet täällä meidän kanssamme. Mutta muutamaa toimea, joihin ei vielä ole tullut vastausta, ajattelin vielä tässä nostaa. Tarttuisitko te näihin SDP:n ehdotuksiin?

Olemme puhuneet tästä osaamisen päivittämisestä. Työttömien osaaminen ei aina vastaa työelämän tarpeita, ja siksi tarvitaan sitä päivittämistä. Me SDP:ssä olemme ehdottaneet uuden aikuiskoulutustuen ottamista käyttöön. Se voitaisiin kohdentaa työssä olevien osaamistason nostoon, painottuen erityisesti vihreän siirtymään, digitaitoihin ja työvoimapula-aloille. Miltä tällainen keino vaikuttaisi?

Sitten erityisesti aloittavien yrittäjien asemaa parantaisi arvonnäköverovelvollisuuden alarajan nosto 30 000 euroon. Se olisi helpotus erityisesti näille pienyrittäjille. Sitten mikroyrityksille voitaisiin säätää myös määräaikainen verohyvitys, joka olisi 25 prosenttia ensimmäisen työntekijän palkkaamisen kuluista.

Ja sitten vähän sinne puolustusteollisuuden puolelle. Eli voisiko puolustushankinnoille määrittää kotimaisuustavoitteen ja tehdä sille toimenpideohjelman yhteistyössä teollisuuden ja elinkeinoelämän kanssa?

Myös tästä kotitalousvähennyksestä on ollut tänään paljon puhetta, ja ehkä hallituksen sisälläkin siitä on ollut erilaisia näkemyksiä, että voitaisiinko sitä harkita palautettavaksi. Siihen olisi myös mukava kuulla ministereiltä ajatuksia.

Sitten ehkä se isoin asia: Tietysti varmasti kysytte myös, että millä tavalla me rahoittaisimme nämä. Iso kysymys onkin ollut tässä taloustilanteessa erityisesti ja tässä työllisyystilanteessa tämä yhteisöveron kevennys, kun on kuitenkin asiantuntijoiden toimesta todet-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

tu, että se on tehoton ja erittäin kallis meille Suomelle, eli se tehdään velkarahalla. Sillä po-tilla aika monta näistä toimista myös rahoitaisi, mikä parantaisi sitten yrittäjien ja työttö-mien tilannetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen.

20.41 Mikko Polvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Työministeri kommentoi tuossa aiempaan puheenvuorooni työttömyysturvan vastikkeellisuudesta. Aihe on tavallaan aika herkkäkin, kun keskustellaan, mitä se voisi olla, tämä työttömyysturvan vastikkeellisuus. Ehkä en lähde arvailemaan, mitä se voisi olla, mutta voisin ehdottaa, että kun vierailin Kai-nuun ja Koillismaan työllisyysalueen toimihenkilöitten luona ja kuuntelin heidän ahke-ruuttaan ja ideointiaan ja varsinkin sitä alueen tuntemusta, niin voisi olla hyvä kuunnella niitä ehdotuksia sieltä alueelta. Nimittäin siellä alueella tunnetaan yritykset, työttömät ja työntekijöitä. Siellä tunnetaan yritysten tulevia tarpeita kehittää omaa elinkeinoaan ja tar-peita niistä osaamisista alueella. Vaikuttaa siltä, että ministeriöitten välillä on siiloutumis-ta siinä, että työttömien vastikkeellisuuteen liittyviä asioita ei välttämättä pohdita elinkei-noministeriön kanssa tai TE-toimijoitten kanssa niin paljon, että löydettäisiin sellaisia rat-kaisuja, että löydettäisiin työttömille tulevaisuutta sinne työpaikkoihin, jotka syntyvät. Mielelläni kuulisin ministeriltä tästä.

Myös siellä alueella on sellainen jumppa, että työkyvyttömät joutuvat työllisyyspalve-luiden pyörytykseen, ja siellä pyörii tämä resurssi näitten samojen henkilöitten ympärillä, joista tulee näitä sakkomaksuja kunnille. Tässä on yksi semmoinen ylimääräinen ympyrä, minkä selvityksen minä haluaisin kuulla ministeriltä, miten te tähän vastaatte, koska siellä voisi olla vapautettavia resursseja näitten työttömien palkkaamiseen tai töiden löytämi-seen ja sitä kautta myöskin voitaisiin analysoida elinkeinoelämän kehitystä siellä alueella. Tämä sakkomaksurumba on käynyt Itä-Suomen kunnille todella kalliiksi, ja minusta tämä on myös eriarvoistavaa näille kunnille, jotka joutuvat tätä samaa työkyvyttömien jumppaa hoitamaan. Myös sitä siiloutumista on havaittavissa siinä, että osa heistä olisi parempikin laittaa hyvinvointialueen vastuulle sinne kuntouttavaan toimintaan ennen kuin pyöriä täs-sä TE-palvelujen parissa, koska ne haasteet siellä henkilökohtaisella tasolla ovat hyvin-vointialueen palveluja enemmän vaativia kuin se, että käydään siellä TE-toimiston tiskillä kysymässä töitä.

Minä toivoisin, että ministeri tarttuisi sellaiseen ajatukseen, Kainuun ja Koillismaan työllisyysalueella työttömyysasioiden ja vastikkeellisuuden korvaamiseen tavallaan tai kuinka sitä järjestettäisiin, kuunneltaisiin sieltä alueelta. Me tunnetaan hyvin meidän elin-keinorakenne, ja meillä on hyvä draivi siellä Kainuussa tällä hetkellä. Minä uskon, että sitä vastausta näihin asioihin tiedettäisiin paremmin kuin täältä pöntöstä kertomalla, mitä alueella kannattaisi lopulta näille työttömille tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

20.44 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Todella mielenkiintoista ja hyvää kes-kustelua on päästy käymään siitä, voi sanoa tietyllä tavalla kansakunnan menestyksen kan-nalta kaikkein tärkeimmästä asiasta eli työn tekemisestä, koska työllähän se menestys on tulevaisuudessakin rakennettava. Siksi tietysti tämä pääministeri Orpon hallituksen työn linja on ainoa oikea linja Suomelle rakentaa valoisaa tulevaisuutta.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

On todella tärkeää ymmärtää talouden rakenteiden ja talouden suhdanteen välinen ero. Suomessahan tässä äärimmäisen vaikeassakin suhdannetilanteessa työllisyysaste on säilynyt eurooppalaisella keskitasolla, mutta on totta, että työttömyysaste on noussut, voi sanoa, kohtuuttoman korkeaksi. Tämä on meidän kaikkien yhteinen huoli. Kiitän opposition edustajien tavoin ministeriä väkeä. On todella hienoa, että ministeri Marttinen tietysti työministerin roolissa mutta myös ministerit Multala ja Talvitie omissa rooleissaan ovat täällä keskustelemassa koko eduskunnan kanssa tästä äärimmäisen tärkeästä kysymyksestä.

Tosiaan tästä talouden rakenteen ja suhdanteen erosta: Kun ajatellaan maita, joita sieltä työttömyysprosenttien osalta listan vääristä päästä löytyy, niin Suomi ei sillä tavalla ole itse asiassa huonossa seurassa, jos ajatellaan, että sieltä löytyy myös vaikkapa Ruotsi tai esimerkiksi Viro. Itse asiassa kaikki Pohjoismaat, kaikki Baltian maat löytyvät sieltä vaikeimman työllisyystilanteen maiden joukosta, eikä kukaan kehtaa väittää, että esimerkiksi Ruotsi ei olisi kilpailukykyinen kansantalous. Eli kyllä tämä Venäjän hyökkäyssodasta johtuva eurooppalainen, ennen kaikkea rajusti Saksan taloutta koetellut lama aiheuttaa nimenomaan tänne Euroopan koilliskulmalle äärimmäisen vaikean suhdannetilanteen, josta myös tämä meidän talouden huono suhdanne ja sitä kautta nyt korkeaksi kasvanut työttömyys johtuu. Mutta niillä pääministeri Orpon hallituksen rakenteellisilla toimilla pystytään luomaan kansakunnalle sellainen näkymä, että kun suhdanne kääntyy, ja kääntyyhän se — niin kuin monissa hyvissä puheenvuoroissa, vaikkapa edustaja Valtolan hyvissä puheenvuoroissa, on kuultu — niin Suomen työllisyysaste tulee nousemaan hyvälle pohjoismaiselle tasolle, jolla hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohja pystytään turvaamaan kestäväällä tavalla.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on ollut hyviä puheenvuoroja. Esimerkiksi edustaja Hammarin puheenvuorossa oli monia hyviä näkökohtia, ja haluan siksi ottaa kiinni esimerkiksi siitä, mikä nyt sitten tällaisen kriisin keskellä, jota Eurooppa elää Venäjän hyökkäyssodan paineessa, voi olla Suomelle tietynlainen hopeareunus, ja se on puolustusteollinen osaamisemme tässä maassa, se, että meillä on vahva puolustusteollinen pohja. Puolustusteollisuushan on sellainen teollisuuden muoto, jossa harjoitetaan — ja esimerkiksi EU-lainsäädäntö antaa siihen mahdollisuuden — äärimmäisen kovaa protektionismia. Siksi itse asiassa tämä edustaja Hammarin sinänsä hyvä ajatus siitä, että meillä olisi vaikkapa puolustusvälinehankinnoille tällainen ehdoton kotimaisuusastetavoite tai -vaatimus — niin hyvältä kuin se kuulostaakin — nimenomaan ei ole Suomen etu, koska meidän etuhan on se, että saisimme mahdollisimman vaikuttavia yhteisiä eurooppalaisia puolustushankintoja aikaan. Tällöin saisimme eniten ja nopeiten rakennettua sitä eurooppalaista yhteistä puolustuskäytännöksi, josta aivan loistava esimerkki on vaikkapa tämä Patrian CAVS-hanke, jossa suomalaisesta pyöräajoneuvosta on muodostumassa eurooppalaisten Nato-liittolaisten, voi sanoa, standardi tällaisiksi miehistönkuljetusajoneuvoiksi. Tämä on saatu aikaan murtamalla tällaista protektionistista ajattelua, pääsemällä esimerkiksi suomalaisella tuotteella Saksan markkinoille. On saatu aikaan nopeaa eurooppalaisen puolustuskäytännön nostamista, joka on tietysti se ensisijainen Suomelle tärkeä asia, mutta samalla on saatu myös valtavia vientimahdollisuuksia. Itse asiassa tämä Pelkkä CAVS-hanke saattaa tulevaisuudessa olla arvoltaan yhtä iso kuin mitä esimerkiksi Suomen F-35-hankinta on arvoltaan.

Arvoisa rouva puhemies! Huomaan, että kello käy kohtuuttoman nopeasti, kun olisi tärkeästä asiasta paljon sanottavaa, mutta onko se niin, että täytyy varata sitten uusi puheenvuoro tähän teemaan liittyen? Tehdään niin, koska tämä puolustusvälineteollisuuden nou-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

su tulee tarjoamaan Suomelle valtavia mahdollisuuksia: työpaikkoja ympäri maata ja korkeaa osaamista, joka nimenomaan tuo Suomeen kyllä sitten myös menestystä. — Palaan vielä tähän teemaan, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Hyvä, kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

20.50 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on tänä iltana keskusteltu niin hyvistä asioista, että se innoitti vielä nostamaan muutamia ajatuksia.

Ensinnäkin tässä yritysten rahoitus ja rahoitusten esteet jo nousivat esille. Tämä rahoituksen saanti yrityksissä on yksi työllistämisen suuri este. Sen verran vielä palaan tuohon Finnvera-lain uudistamiseen, kun se talousvaliokunnassa käsiteltiin, että pikkuisen jäi vaivaamaan se, että nyt laista poistettiin se pienten yritysten ja sitten tämä alueellinen näkökulma. Elikkä nyt ei ole sillä tavalla Finnvera-laissa enää sitä, että sen rahoituksen pitäisi kohdistua Suomen koko alueelle alueellisesti, vaan se on nyt sitten tietysti toimintaympäristön mukaista.

No, sitten yksi on tämä pankkien sääntelykehikko. Meillä on omana asianaan valiokunnassa se — mutta se ei ole vielä edistynyt, kun meillä on niin paljon hallituksen esityksiä käsiteltävänä — että saataisiin pankkien rahoitusesteisiin jonkunlainen selvyys, mistä se todella johtuu, koska tällä hetkellä ovat hyvin ristiriitaisia ne tiedot, mitä me saadaan eri asiantuntijoilta siitä, mistä johtuu se, että kotitaloudet ja yritykset eivät saa rahaa.

Nyt Suomi tarvitsee luottamusta ja suomalaiset ansaitsevat parempaa. Siksi käyn läpi muutamia toimia, mitä me olemme esittäneet. Näistä osan harppaan nopeasti, koska ne ovat jo tulleet esille tässä, niin kuin tämä kotitalousvähennys on tullut jo esille. Eli palautetaan se siihen 3 200 euroon, mikä se oli aikaisemmin.

Sitten tämä, että verotetaan yritykseen sisään jääviä voittoja vähemmän kuin ulos jaettava. Siinä on kannuste, niin kuin se Viron veromalli on, että se yritys silloin investoi ja palkkaa lisää työvoimaa, kun sen ei tarvitse maksaa niitä verona pois. Ja toiseksi siinä on vielä sekin, että siinä ei tule osingonjakoa sillä tavalla, siitä osingonjaosta ei hyödy.

Sitten tämä yrittäjävähennyksen korottaminen on yksi hyvinkin tärkeä näkökulma. Sitä kannattaisi harkita. Sitten tosiaankin nämä pk-yritykset otettaisiin investointiverohyvityksen piiriin. Sitten kevennetään työnantajakustannusta silloin, kun on kysymyksessä pitkäaikaistyöttömän palkkaaminen tai sitten nuoren työttömän palkkaaminen. Tässä varmasti olisi ajatusta.

No, sitten palaan tähän hallituksen selvitysmieheen Harri Bromanin, jonka tehtävänä oli valmistella ja edistää hallituksen itäisen Suomen ohjelmaa ja sillä itäisen Suomen elinvoimaa lisätä. Hän kävi meidän ryhmässä tästä kertomassa ja kertoi Puolasta esimerkkejä, miten siellä erityisaluejärjestelyillä on saatu investointeja paljon käyntiin ja sitten toiseksi on saatu myös EU-rahaa sinne. Siinä mielessä valtiovarainministerin vastaus viime viikolla oli yllättävä — elikkä se, että erityisaluealueelle, itäiseen Suomeen, ei ole suunnitteilla mitään toimenpiteitä. Kuitenkin tämän Bromanin esitys oli ainakin minusta hyvin vaikuttava siinä, miten tällaisilla järjestelyillä saataisiin investointeja aikaiseksi.

Arvoisa puhemies! Kodeissa ja työpaikoilla koko maassa tarvitaan nyt toivon näköala. Tärkeintä on, että hallituksen sisältä ei tulisi näitä epävarmuutta lisääviä tviittejä, mistä me olemme tänä iltana kuulleet. Se olisi kaikkien kannalta parasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

20.54 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Oppositio on monesti maininnut, että Suomessa eivät tällä hetkellä kasva kuin konkurssit ja työttömyys. Ajattelinkin tässä puheenvuorossa puhua enemmän tästä tämänhetkisestä konkurssien tilanteesta Suomessa.

Viime vuonna Suomessa laitettiin vireille 3 900 konkurssia. Konkurssien lukumäärä on noussut vuosittain, ja on koholla, mutta lukema on aika kaukana siitä, mitä se on ollut 1990-luvulla. Vuonna 92 Suomessa laitettiin vireille 7 400 konkurssia, eli lähes kaksi kertaa enemmän. Tilastokeskuksen viime vuoden julkaisun perusteella henkilökuntaa näissä konkurssiin haetuissa yrityksissä oli yhteensä 14 300 henkilöä. Meillä on ollut muutamia vuosia 2000-luvulla, jolloin tämä konkurssissa irtisanottujen henkilöiden määrä on ollut suurempi: 2009, 2013 ja 2023. Kauppalehdessä reilu viikko sitten Suomalaisen työn toimitusjohtaja Juhana Brotherus hyvin arvioi, että konkurssimäärän nousun taustalla, tietysti taloustilanteen lisäksi, voi olla se, että vuosina 2018—2019 käynnistyi uusi yrittäjäaktiivisuuden lisääntyminen ja yritysten määrän kasvun nousu, ja 2015—2016 Suomeen perustettiin alle 30 000 yritystä vuodessa, kun viime vuonna näitä yrityksiä perustettiin sitten jo 41 000. Eli siinä on jo yli 3 000 yritystä enemmän kuin edellisellä vuonna eli vuonna 2024. Eli tämä yritys kenttä meillä on muuttunut, ja yritysaktiivisuus on selvästi noussut, mikä on hyvä asia.

Edellisessä puheenvuorossa tuotiin esille keskustan Viron yritysveromallia. Jos olen ymmärtänyt oikein, se olisi tarkoitus tehdä niin sanotusti kustannusneutraalisti, eli yrityksen sisälle jätettäviä voittoja verotettaisiin vähemmän, ja sitten se, minkä siinä valtio menettää verotuloja, otettaisiin osinkotuloina pois — tai osinkoverotusta nostettaisiin sitten saman verran, muutenhan sitä ei saataisi kustannusneutraalisti. Mutta tähän nostaisi osinkojen verotuksen aivan hurjalle tasolle. Miten se kannattaisi yrittämiseen ja yritysten perustamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

20.58 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä sanottiin, niin illalla tunnelma muuttuu paljon leppoisammaksi ja rauhallisemmaksi täällä ja asioista voidaan puhua asioitten oikeilla nimillä ja rauhalliseen tahtiin.

Minun on pakko vielä nyt nostaa esille tämä itäisen Suomen tilanne. Minulla on siis se tausta, että viime kuntavaaleihin asti toimin kolme kautta eli 12 vuotta maakuntahallituksen puheenjohtajana. Tietysti maakuntahallituksen puheenjohtajan roolissa ajoin Pohjois-Karjalan asiaa, mutta sitten me tehtiin todella paljon yhteistyötä itäisen Suomen alueitten kanssa. Sitten kun tämä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan tuli ja oltiin yhteisten haasteiden edessä ja itäraja meni kiinni, niin se entisestään tiivistä meidän yhteistyötä. Niinpä sitten siinä vaiheessa, kun tuli pyyntö, että maakunnat, kuusi maakuntaa, lähtisivät yhdessä tuumin miettimään, mitkä ovat niitä tehokkaita toimia ja mitkä auttaisivat alueita eteenpäin, ja lähdettiin sitten valtioneuvoston pyynnöstä tekemään itäisen Suomen ohjelmaan näitä toimenpide-esityksiä, niin voin kertoa, tiedättekö, että sitä työtä tehtiin oikeasti vilpittömästi. Se, mikä siitä teki niin arvokkaamman, oli se, että tavallaan semmoinen alueitten välinen kilpailu hävisi ja me aidosti etsittiin semmoisia yhteisiä ratkaisuja. Ne eivät aina ole helppoja alueitten kesken, kun jokainen haluaa niin sanotusti kotiin päin vetää, mutta me löydettiin omasta mielestäni tosi hyvä listaus asioita, mitkä parantaisivat itäisen Suomen tilannetta. Virkamiehet tekivät valtavan työn, poliitikot tekivät valtavan työn, ja sitten me luovutettiin se paperi valtioneuvostolle.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Se, mikä oli erityisen hyvä asia, oli se, että Harri Broman lähti sitten vetämään näitä asioita valtioneuvostossa, koska kuitenkin tiedetään ja ymmärretään myös se, että paljon on asioita, ja se antoi meille luottamusta siihen, että niitten asioiden perään katsotaan ja vahditaan siellä valtioneuvoston puolella. Harri Broman, jos kuka, tuntee ja tietää meidän tilanteen yrittäjätaustaisena ihmisenä ja yrittäjänä, ja niinpä nyt kaartelenkin sitten siihen pyyntöön teidän suuntaanne, että toivon vilpittömästi nyt, että sieltä itäisen Suomen ohjelmasta oikeasti nousee niitä asioita. Siellä on montakin syytä. Ensimmäinen syy on se, että Harri Broman on antanut omaa aikaansa ihan kaikesta siitä, mitä muuta hän olisi voinut tehdä yritysmaailmassa, Suomen kansan hyväksi, itäsuomalaisten ihmisten hyväksi auttaakseen meitä ja auttaakseen teitä teidän työssänne. Tiedän myös sen, että hänellä on vilpittön halu viedä tätä erityistalousaluetta eteenpäin, ja se viime torstainen kyselytunti oli kyllä oikea järkytys meille Itä-Suomen ihmisille.

Se, että valtiovarainministeri suoraan sanoi siitä aitiosta, että ei ole toimenpiteitä tulossa, tarkoittaa sitä, että aikahan loppuu kohta kesken. Nyt on kuitenkin lainsäädäntötyötä tehtävänä, ja teidän pitäisi siellä riihessä sitten tehdä myös rahoituspäätöksiä, elikkä tällä asialla on todellakin kiire. Siinä vaiheessa, kun ensimmäinen valtioneuvoston itäisen Suomen ohjelma tuli, siitähän puuttuivat rahat ja puuttuivat aikataulut, ja nytten aikataulut näyttävät sitä, että jos ei välittömästi aleta toimeen, niin siitä tulee pannukakku. Se kyllä herättää myös ihmisissä epäuskoa poliittista toimintaa kohtaan, että ensin on suuret odotukset, teetetään ihmisillä työtä, jos se ei sitten toteudu. Eli toivottavasti nytten tulee erilaista viestiä. Juuri ennen kaikkea tämä pääministerin ja valtiovarainministerin välinen ristiveto ja erilainen viestintä on ollut todella outoa. Toivottavasti tulee nyt selkeytystä asiaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

21.01 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Hyvää keskustelua. Ihan muutama asia:

Tästä pitkäaikaistyöttömyydestä on tänä päivänä puheenvuoroissa tuotu huolia esille. Siis pitkäaikaistyöttömiä eli yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli tammikuussa 139 600 suomalaista, ja tämä määrä on 27 300 suurempi kuin vuotta aikaisemmin. En tiedä, onko puheenvuoroissa jo tullut esille tai tarpeeksi esille, että 1990-luvun laman aikaan pitkäaikaistyöttömien määrä oli korkeimmillaan 143 000 työttömää työnhakijaa, ja tästä luvusta siis ollaan enää muutaman tuhannen pitkäaikaistyöttömän päässä. Toivottavasti, rouva puhemies, tuota lukua emme saavuta, vaan etsitään niitä keinoja, kuinka pitkäaikaistyöttömille saadaan töitä.

Kun tämä työnhakumalli ei varmasti nyt täysin toimi, niin keskusta on esittänyt — ja toivoisinkin, että tästä käytäisiin rehellistä keskustelua — että voitaisiin luoda ihmisille henkilökohtainen työllistymissuunnitelma. Silloin jokaisen työelämätilanne huomioidaan paremmin, eikä tarvitsisi lähteä tällaisen hakemisen vuoksi töitä hakemaan, mitä se nyt tällä hetkellä on, elikkä että jätetään useampia työnhakuilmoituksia.

Sain tästä asiasta viestin eräältä, ja siteeraan sitä: ”Itse odotan mielenkiinnolla, minkälaiseen tuki- ja hakuviidakkoon joudun, kun työllistyin pitkän työttömyyden jälkeen pieneksi pätkäksi sairasloman tuuraajaksi. Varmaan rangaistaan kovasti, mutta kun työ hoiduttaa kuitenkin.” Tällaisia tarinoita on Suomesta, ja tämä tuli tänä iltana minulle.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Toivoisinkin, että tähän työnhakumalliin nyt puututtaisiin ja etsittäisiin keinoja, niin että työpaikkoihin päästäisiin helpommin. Ja ennen kaikkea nytten kun puhutaan pitkäaikaistyöttömyydestä, toivottaisiin myös sitä, että jos niitä työelämätaitoja on jäänyt vähän unholaan, niin sitten etsittäisiin se oma henkilökohtainen polku tiettyjen koulutustoimien ansiosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan kaksi puheenvuoroa ja sitten ministereitten vastauksia, ja sitten vielä jatketaan loppuun asti. Edustajat Suhonen ja Kemppi, ja sitten on ministereitten puheenvuorot.

21.04 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Työttömyys koskettaa montaa suomalaista ja heidän läheistään tälläkin hetkellä. Sain kansalaiselta, pitkäaikaistyöttömän pojan äidiltä viestin, jossa hän oli huolissaan siitä, että tarjolla on ollut hänen lapselleen vain lyhyitä työsuhteita hänen ollessaan työmarkkinaikäinen ja sosiaaliturvan heikennysten myötä tilanne käy koko ajan vaikeammaksi. Maassamme alkaa olemaan näitä tosielämän tarinoita ennätysmäärä. Me kauhistellaan täällä järkyttäviä työttömyyslukuja, mutta niiden lukujen takana on aina ihminen ja heidän läheisensä. Arvoisa työministeri, aiotteko siis alkaa töihin paremman työllisyyden puolesta, ja mitä työllisyyttä aidosti parantavia toimia vielä tällä kaudella nähdään?

Kysyn vielä: Kun vuorotteluvapaankin poistitte, niin oliko siinä järkeä? 2005—2017 oli vuosittain keskimäärin noin 15 000 työntekijää vuorotteluvapaalla, ja tähän tarkoitti sitä, että aina vuorotteluvapaan tuuraustarpeelle löytyi siis työntekijä, pitkäaikaistyötön, mikä tarjosi monesti myös tämmöiselle nuorellekin, jo pitkään olleelle työttömälle työpaikan. Se monesti saattoi olla tämmöinen ensimmäinen työpaikka, jossa tämä henkilö saa jalan sen firman oven väliin. Eli kysymys kuuluu: oliko siinä vuorotteluvapaan poistamisessa järkeä, koska sillehän olisi tässäkin tilanteessa tarvetta? Sitten kysyn vielä lopuksi: voisiko tämän vuorotteluvapaan vielä palauttaa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

21.05 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin huolissani tilanteesta. Kotiseudullani Päijät-Hämeessä on työttömiä tällä hetkellä 949 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten, siis vuodessa tullut lähes tuhat työtöntä lisää. Me olemme Suomen työttömyystilastojen kärjessä. Pelkästään Lahdessa työttömyyden prosentti on 17,5 prosenttia. Tämä on raju luku. Kun tiedetään, mitä alueella on yrityksille tapahtunut viime viikkojen aikana — esimerkiksi Sinuhen, Askon ja Sotkan konkurssit sekä Lahden kaupungin massiiviset irtisanomiset — ja työllisyyspalveluiden tilanne, niin ennakoin, että tämä luku tulee pahenemaan tulevien kuukausien aikana. Tilanne on karmiva.

Tuossa palasin juuri omiin kirjallisiin kysymyksiini, ja olen kysynyt tasan vuosi sitten hallitukselta sitä, minkä takia hallitus ei tee mitään sen eteen, että Hämeen työllisyyspalveluiden resurssit saataisiin kohdalleen. Tein tämän kirjallisen kysymyksen niin, että siihen vastattiin helmikuussa, jolloin käytännössä työllisyyspalveluiden resurssit oli käytetty — siis toisena kuukautena vuodesta, helmikuussa, työllisyyspalveluiden resurssit oli käytetty. Kysyin tässä kirjallisessa kysymyksessä, mitä voidaan tehdä, kun palkkatukien vyörytys, palkkatukien leikkaukset sekä starttirahan ja työkokeilun riittämättömät resurssit ovat tulleet näkyviksi ja alueella tehdään kielteisiä päätöksiä. Eli työttömät laitettiin seiso-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

maan jonoissa sen sijaan, että heitä olisi tuettu työn syrjään kiinni ja sitä kautta olisi saatu pidettyä leipä pöydässä. Hallitus ei halunnut siinä kohtaa puuttua tähän resursointiin.

Kysyin tässä kirjallisessa kysymyksessä myös sitä, miten on mahdollista, että edes yksimielisesti eduskunnassa päätetty yli 55-vuotiaiden työllistämisen tuki ei toteudu. Eli alueilla tehtiin kielteisiä päätöksiä yli 55-vuotiaille tämän työllistämisen tuen osalta, vaikka tämä oikeus lukee laissa eduskunnan yksimielisesti päättämänä. Siitä huolimatta, kun rahaa ei ollut, tehtiin kielteisiä päätöksiä.

Nämä ovat erittäin haastavia juttuja, ja tämän kirjallisen kysymyksen ja muuten asiasta käydyt uutisoinnit ja keskustelut jälkeen hallitus teki muutoksia, niin että kuitenkin nämä työllisyyspalvelut saatiin. Kun viime helmikuussa tein tämän kysymyksen, niin on ilman muuta selvää, että näistä ihmisistä, jotka tällä hetkellä ovat työttöminä, on tullut vielä tuhat työtöntä lisää alueella, ja nämä ihmiset tarvitsevat palveluita ja apua. Meidän yhteinen tavoite on ilman muuta se, että me haluamme välttää pitkäaikaistyöttömyyden ja rakenteellisen työttömyyden ja saada nuoret työhön kiinni, ja tässä me tarvitaan kaikki keinot. Arvoisat ministerit, mitä hallitus on tehnyt näiden edellä luettelemini asioiden korjaamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä puheenvuoro edustaja Lylyltä, koska hänellä on selvästi niin polttava kysymys, että hän ei pysty edes istumaan. [Naurua]

21.09 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies, iso kiitos! Minulla on monta kysymystä tähän tilanteeseen, kun huomasin, että nyt alkaa ilta mennä siihen tulokseen, että ehkä ministerien vastauksia ei enää saada kaikkiin kysymyksiin. — Ensinnäkin tämä yleinen tilanne: Työttömyyden pitäisi olla aina väliaikainen olotila, ja siihen joutumista ei pitäisi pelätä, koska niitä tulee työuralla silloin tällöin, ja se pitäisi pystyä tekemään niin, että se talous ei romahda silloin kun työttömyysturvalle joudutaan. Tämä tavallaan niin kuin lähtökohtaisesti. Se, mikä meitä huolestuttaa, on se, että kuluttajien luottamus laski tammikuussa Tilastokeskuksen mukaan, ja suurin syy on työttömyyden pelko. Kotimarkkina ei lähde liikkeelle tässä sen vuoksi.

Arvoisa työministeri, meillä on pöytälaatikossa niin sanottuja piilotyöpaikkoja, ja nyt pitäisi yrittää saada työnvälitykseen myös ne työpaikat näkyväksi sen takia, että vaikka niitä töitä ei haettaisi sitä kautta, niin tiedettäisiin, minkälaisia osaamistarpeita työmarkkinoilla on. Mitä aiotte tehdä sen eteen, että nämä niin sanotut piilotyöpaikat sieltä tulisivat näkyviin?

Sitten kun katsotaan työllisyyspalveluja, niin niistä on tulossa nytten sosiaalitoimistoja aika pitkälle, kun 25—30 prosenttia siellä on sellaisia työttömiä, jotka tarvitsevat muuta palvelua kuin työnvälityspalvelua. Miten aiotte sitä asiaa käydä lävitse työllisyysalueitten kanssa? Siellä tarvitaan sosiaaliosaajia ja muita asioita, niin että miten sitten tehdään?

Sitten olen huolestuneena kuullut, että kuntoutuva työtoiminta ollaan ajamassa alas — ainakin semmoisia raportteja on näkyvissä, että siellä olisi menossa huonompaan suuntaan. Vielä kun se on hyvinvointialueilla sellaisessa roolissa, että se ei ole siellä kovin tärkeässä roolissa, niin mitä ajattelette, miten hyvinvointialueita painostettaisiin enemmän satsaamaan niihin asioihin, jotka tässä tarvitaan?

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

No, sitten se, että meillä ei ole välityömarkkinoita ja me tarvittaisiin välityömarkkinoita, käytännössä sosiaalialan järjestöistä ja muista — onko sille alueelle tulossa joitain uusia asioita?

Sitten kun mietitään tätä kokonaisuutta vielä, niin työttömyydessä meillä on semmoinen ongelma, että kun satatuhatta työpaikkaa luo noin kaksi miljardia tähän yhteiskuntaan — niin kuin hallituskin on laskenut — ja kun meillä on 400 000 työtöntä, niin siellä on kahdeksan miljardin potti käytännössä menetettyä työpanosta, ja meillä olisi hoitovelkaa, infiravelkaa ja ympäristövelkaa. Miten me tämä yhtälö ratkaistaan? Tämä on se iso ongelma, jota meidän pitäisi purkaa, niin että me päästään siihen, että ihmiset ovat työelämässä.

No, sitten vielä työllisyysalueitten osalta se tilanne, että miten niitä työllisyysalueen sääntöjä voisi kehittää, jotta työllisyysalueet voisivat tehdä vapaammin niitä päätöksiä palkkatuetusta työstä ja niiden jaksojen pituuksista tai sitten voisivat lähettää työvoimapolu-ammatteihin opiskelemaan ihmisiä, ja tavallaan sitä kautta osaamistasoa nostetaan — ja tämä on myös opetusministeriössä, työvoimapolitiittisessa koulutuksessa. Siihen odottaisin panostuksia. Sitten ehkä tässä suhteessa voisi miettiä sitä, että ainakin väliaikaisesti mietti sitä, että jos kunta laittaa ihmisiä koulutukseen, niin siltä osin, kun ollaan siellä koulutuksessa, sitä niin sanottua sakkomaksua ei menisi, niin että olisi tällainen panostus, jolla me saataisiin kuntia tekemään niitä asioita. Sitten voisi ajatella, että meidän pitäisi näitä työllisyysalueiden työllistämistoimenpiteitä arvottaa sitä taustaa vasten, kuinka ne vaikuttavat, ja meidän pitäisi tutkimustietoa saada myöskin siitä.

Sitten kaikkein tärkein asia: Vaikka me tehtäisiin työllisyysalueilla mitä, niin työvoiman tarve ratkaisee, kuinka moni sitten työllistyy. Yritykset viime kädessä ratkaisevat sen, onko heillä tarvetta, ja se on se, minkä kautta se tulee. Tällä osaamistason parantamisella ja muulla pehmennetään joitain portaita, mutta siihen puoleen meidän pitää saada talouskasvua aikaiseksi. — Kiitoksia. Jatkan seuraavassa, mutta odotan näihin vastauksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten mennään niin, että aloittaisiko ministeri Multala, sitten Talvitie, ja sitten saa kaiken lopun sanoa vielä ministeri Martinen.

21.14 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Kiitos, arvoisa puhemies! Ehkä tässä on nyt muutamaan kertaan näitä rakentamisen puolen asioita käyty läpi ja on kysytty, muun muassa edustaja Kemppi, moneen kertaan, että tartuttekko ehdotuksiin. Täytyy kyllä sanoa, että sellaiseen ehdotukseen, joka on keskeinen osa meidän asuntopolitiikan vauhdittamista eli asuntorakentamisen vauhdittamista liikenneinvestointien avulla, minä en kyllä tartu. Puhun nyt erityisesti tästä Vantaan ratikan rahoittamisen perumisesta, koska se on pääkaupunkiseudun ykköshanke, kun puhutaan maankäytön, asumisen ja liikenteen eli MAL-sopimusten mukaisista hankkeista. Ihmettelen kovasti, että keskusta tätä hanketta vastustaa, koska se on todellakin ollut tämän seudun kärkihanke, ja sen avulla pyritään nimenomaan saamaan vauhtia myös asuntorakentamiseen, luomaan hyviä paikkoja asuntorakentamiselle, niin kuin näiden keskeisten raidehankkeiden yhtenä tavoitteena on liikenteen sujuvoittamisen lisäksi ja myös päästöjen vähentämisen lisäksi. Pidän tätä kyllä huonona politiikkana, jos tällaiselle tielle lähdetään, että nämä keskeiset sopimukset kaupunkiseutujen ja valtion välillä, mikä tämä MAL-sopimus siis on, lähdetäisiin avaamaan ja perumaan. Niiden neuvottelu on aika pitkä tie, ja siinä aina seutu tekee ensin oman ehdotuksensa ja sitten valtio paitsi tuo sen oman rahansa pöytään myös sitoutuu sitten osaltaan

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

asioihin, ja seutu tietysti myös osaltaan. Muun muassa nämä asuntorakentamisen tavoitteet ovat yksi sellainen. Se ei ainakaan loisi hyvää tänne asuntorakentamisen puolelle, koska tarvitsemme nimenomaan niitä sellaisia hyvien liikenneyhteyksien varrella olevia asuntorakentamisen paikkoja. Se on se, mitä me voimme valtiolta tehdä, ja toisaalta kunnat voivat sitten kaavoituksella niitä paikkoja luoda.

Sen haluan myös tässä todeta, että me ollaan nimenomaan pyritty tekemään nyt sellaista lainsäädäntöä myös täällä kaavoituksen, kaupunkisuunnittelun ja rakentamisen puolella, jolla annetaan edellytykset sille, että sitten kun niitä asuntoja halutaan rakentaa, niin se voi tapahtua sujuvasti. Olemme jo tehneet rakentamisluvituksen kolmen kuukauden käsittelyaikatakuun, sitten tietenkin isommille investoineet tämän ympäristöluvituksen yhden luukun periaatteen, ja nyt meillä on tulossa alueidenkäyttölaki, joka mahdollistaa myös huomattavasti sujuvamman kaavoituksen kunnissa, muun muassa esimerkiksi yleiskaavan ja asemakaavan yhtäaikaisen päivittämisen, joka vähentää merkittävästi sitä aikaa, mikä tällaiseen päivitykseen menee. Tällaisia uudistuksia olemme tehneet roppakaupalla, ja lisää on tulossa, ja pääsette aluekäyttölakiakin tänä keväänä vielä täällä eduskunnassa käsittelemään.

Arvoisa puhemies! Tämän nyt halusin tässä vaiheessa iltaa vielä sanoa. Kiitän edustajia keskustelusta ja ajatuksista, joiden joukossa on kyllä ollut myös sellaisia ideoita, jotka tähän asuntorakentamiseenkin, sen kysyntäpuoleen, joka se todellinen haaste on, voisivat tuoda niitä ratkaisuja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

21.17 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustajien muutamiin kysymyksiin: Erityisesti edustaja Merinen toi esiin korkeakoulujen mahdollisuudet vaikuttaa siihen, miten valmistunut voi työllistyä. Korkeakouluilla on useita erilaisia keinoja vaikuttaa siihen, millaiset työelämävalmiudet tutkinnon suorittaneilla on. Esimerkiksi juuri ilmestyneen Karvin arviointiraportin mukaan työelämään osallistumista opetussuunnitelmatyössä olisi hyvä parantaa. Meillä on tällä hetkellä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyö käynnissä, eli pohditaan tavoitteita 2040:een ja näitä toimenpiteitä tämän kevään aikana.

On varmasti niin, että tullaan nostamaan työelämävalmiuksien parantamista. Tämä koskee myöskin erityisesti kansainvälisiä opiskelijoita. Työministeri Marttisen kanssa pidimme ennen joulua tällaisen pyöreän pöydän keskustelun, jossa käytiin läpi kansainvälisen opiskelijoiden työllistymistilannetta. Siellä näkyy selvästi se, että jos et saa harjoittelupaikkaa yrityksessä, niin on entistä vaikeampi työllistyä myöskin sen valmistumisen jälkeen.

Opintojen aikaiset harjoittelut, opinnäytetyöt ja työelämän kanssa tehtävät projektit auttavat nimenomaan työelämäyhteyksien rakentumisessa opintojen aikana. Myöskin sen takia on tärkeätä, että niihin kannustetaan ja korkeakoulut niitä myöskin tekevät. Korkeakouluilla on myöskin urapalvelut, mutta tässäkin näkyy se haastava tilanne, että myöskin näitä harjoittelupaikkoja on ollut nyt vaikeampi saada, koska vuosina 23—24 niitä korkeakoulusta valmistuneita on enemmän. Arene arvioi, että 3 500 AMK-opiskelijan valmistuminen saattaa viivästyä näitten harjoittelupaikkojen vuoksi. Edustajat Sarkomaa ja Laiho tästä tekivät kirjallisen kysymyksen alkuvuodesta, ja kun heille vastasin viime viikolla,

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

niin totesin siinä, että sosiaali- ja terveysministerin kanssa ollaan järjestämässä pyöreän pöydän keskustelua, johon kutsutaan hyvinvointialueita, Arene, korkeakouluja ja yrityksiä, ja me mietitään, mitä me voimme tehdä sille, ettei ainakaan lakisääteinen harjoittelu-paikka viivästyttäisi niitä opiskelua.

Sitten, arvoisa puhemies, ihan lyhyesti vielä vastaan, koska ainakin edustajat Kettunen, Polvinen ja Räsänen, Hanna, kysivät itäisen Suomen ohjelmasta. Hallitus tosiaan arvioi. Mehän nimitimme kauppaneuvos Bromanin tekemään esityksiä itäisen Suomen asioiden parantamiseksi, ja tämä erityistalousalue on hallituksella edelleen arvioinnissa, toisin kuin on annettu ymmärtää. Me ollaan tehty valtavia panostuksia. Me ollaan muun muassa Fingridin investointikykyä nostettu miljardilla eurolla, eli se on nyt 5,2 miljardia tulevalle kymmenelle vuodelle. Fingrid käynnisti sen Huutokoski—Kontiolahti-hankkeen yva-prosessin. Sen pitäisi valmistua tänä syksynä. Me ollaan kohdennettu itäisen Suomen kestävä matkailun kasvuohjelmaan kolme miljoonaa euroa. TEM myönsi Imatran seudun ja sen lähialueiden äkillisen rakennemuutoksen toimintasuunnitelman toteuttamiseen rahaa. Me saatiin viime vuonna Euroopan komissiolta 50 miljoonaa euroa rahaa rajapuoleen. [Puhemies koputtaa]

Eli tosi paljon on tehty toimenpiteitä, mutta siinä itäisen Suomen ohjelmassa [Puhemies koputtaa] on edelleen toimenpiteitä, mitä hallitus arvioi. Minun mielestäni myöskin sekä Kajaanin seudun että Imatran seudun erityistalousalueen kohdalla on tärkeää, että hallitus vielä arvioi, mitä niille voi tehdä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen.

21.21 Työministeri Matias Marttinen: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia tosiaan, hyvät kollegat, käydystä keskustelusta. Kiitän tässä kohtaa tästä päivästä ja hyvästä yhteistyöstä. Jatkamme varmasti huomenna asian parissa. Mutta muutamaan kokonaisuuteen tässä ehdin ottamaan kantaa.

Aloitan edustaja Merisen hyvistä kysymyksistä. Otitte esille nuorten ja nuorten aikuisten tilanteen, ja se on ihan juuri näin, niin kuin kuvasitte, että mikään ei tee niin valtavaa tuhoa ja vahinkoa nuorelle ihmiselle kuin se, että valmistumisen jälkeen ei sitä ensimmäistäkään oman alan työpaikkaa löydy. Se on päivänselvä asia. Minä toimin tällä hetkellä suojelijana tämmöisessä valtakunnallisessa kesätyökampanjassa kuin Kesätyö.fi. Kun se avattiin, siellä oli noin 10 000 kesätyöpaikkaa ja harjoittelupaikkaa tarjolla. Määrä on noussut. Se on taas yksi osoitus siitä, että tehdään myös valtiiovallan päästä toimia. Toisaalta taas olen tavannut erikseen sekä julkisen puolen että yksityisen puolen työnantajia ja korostanut heille suoraan sitä tarvetta, että heidän pitää ottaa huomioon myös nämä harjoittelumahdollisuudet taas vastaavasti siinä, että saadaan niitä polkuja työelämään taas rakennettua. Mutta ei, se ei ole riittävästi, eikä tämä nyt ole mikään autuaaksi tekevä asia, vaan totta kai on niin, että mitä paremmin talous kasvaa, sitä enemmän myös näitä niin sanottuja entry-level-paikkoja avautuu työelämään.

Tekoällyn vaikutuksista: Me näemme tällä hetkellä sen, että Yhdysvalloissa tekoäly on vaikuttanut nimenomaan nuorten aikuisten työllisyyteen. Se näkyy jo hyvin monista eri tutkimuksista. Samaa vaikutusta me emme näe yhtä selvästi Suomessa, mutta on selvää, että joillakin toimialoilla, joillakin teollisuudenaloilla tekoällyn käytöllä on ollut taas vastaavasti tehostavaa vaikutusta, ja se on varmasti näkynyt ennen kaikkea siinä, miten nuoremmat työntekijät ovat päässeet organisaatioihin esille. En halua rinnastaa tilannetta tuon-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

ne lätäkön toiselle puolelle, mutta selvää on se, että tekoälyllä on jo tällä hetkellä vaikutusta meidän työmarkkinoilla. Tämä oikeastaan korostaa vain sitä, että korkeakoulupolitiikkaa, koulutuspolitiikkaa, työllisyyspolitiikkaa ja teollisuuspolitiikkaa tehdään erittäin, erittäin tiiviisti tulevien vuosien osalta. Käyttöön liittyy myös paljon mahdollisuuksia, mutta erityisesti ymmärrän erittäin hyvin sen, että nuorempien aikuisten osalta se herättää kysymyksiä ja pohdintaa siitä, mikä taas heidän asemansa on kaikinensa työmarkkinoilla tältä osin.

Edustaja Lyly otti niin monta kysymystä, että aika ei kyllä mitenkään riitä niihin vastaukseen. Mutta jos otan nyt sen verran kiinni, että kun piilotyöpaikoista kysytte, niin olen erikseen korostanut työllisyysalueiden suuntaan sitä, että tätä pitäisi nyt systemaattisesti käydä läpi. Me tiedämme, että riippuen alueesta näitä paikkoja voi olla aika paljonkin. Nimenomaan nyt se olisi aika tärkeää työtä tehtäväksi alueilla, koska sen kautta saadaan hyvin myös polutettua ihmisiä töihin, koska työvoimaa on nyt hyvin saatavilla. Siis kaiken järjen mukaan kaikkien alueiden pitäisi tehdä tätä työtä juurikin tällä hetkellä.

Palkkatuen osalta minulla on käynnissä ministeriössä työ. Tavoitteena on siis keventää sitä koskevaa sääntelyä, laventaa näitä ehtoja, jotta nimenomaan alueilla voidaan itse tehdä ne ratkaisut siitä, minkä mittaisia vaikka ne jaksot ovat, tai purkaa sitä hallinnollista työtä taas ympäriltä, jotta sen houkuttelevuus myös työkaluna olisi nykyistä parempi. Me tiedämme sen, että palkkatuki, kun se kohdistuu ennen kaikkea yksityisen sektorin työnantajille, on kaikista vaikuttavin julkisen työllisyyspolitiikan työkalu, ja sen käyttöä pitää pysyä voimakkaasti myös lisäämään.

Edustaja Polvinen otti sakkomaksut esille. Tästä käytin mielestäni jo aikaisemmin aika laajan puheenvuoron kaikinensa. En pysty lupaamaan siihen mitään suurta muutosta. Kyse on siis siitä aikaisemmasta tehtävien siirrosta, mikä on tehty aikaisemman hallituksen aikana, jolloin on päätetty myös tämä sakkomaksukertymä. On myös hyvä muistaa se, että tämän järjestelmän tehtävänähän on kannustaa kuntia aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, jotta ne sakkomaksukertymät saadaan katkaistua. Se on sitten eri keskustelu, nähdäänkö eri ryhmissä ja eri puolilla Suomea, että se itse kannustinmalli toimii oikealla tavalla. Mutta on tärkeää myös muistaa se, että kun kunnat ja kaupungit ovat saaneet sen koko vastuun — tämä koskee myös, edustaja Kemppi, teitä, kun kysytte tästä Päijät-Hämeen tilanteesta — niin vastustakaa nyt, hyvät kollegat, niitä alueen päättäjiä. Mikään ei estä sitä, etteikö Päijät-Hämeen työllisyysalue voi lisäbudjetoida määrärahoja vaikka työllisyyspolitiikkaan, [Hilkka Kemppi: Rahat loppuivat helmikuussa!] koska samaan aikaan on niin, että valtio on siirtänyt kunnille juuri sen määrärahan, mitä käytettäisiin... [Hilkka Kempin välihuuto] — Malttakaa kuunnella, niin vastaan nyt teille ensin. — ...valtio on siirtänyt kunnille juuri sen määrärahan, mitä käytettäisiin vastaavana ajankohtana taas kunnissa työllisyyspalveluitten — tämä on fakta — hoitamiseen. Ymmärrän sen, että tämä herättää paljon keskustelua, mutta samaan aikaan en hyväksy missään tapauksessa myöskään sitä, että uudessa tilanteessa, jossa tehtävien vastuu on siirtynyt kunnille ja kaupungeille, kunnanjohtajat tulevat taas valtion kukkarolle vaatimaan lisää rahoitusta. Ei, nyt se toimii niin, että kunnat ja kaupungit budjetoivat sitten lisää määrärahoja. Se on täysin mahdollista. Tätä tehdään myös eri puolilla Suomea, ja toivon, että me myös vastuutamme alueita tekemään entistä aktiivisempaa työvoimapolitiikkaa. Jos on lainsäädäntöön liittyviä kysymyksiä tai jos on muita kysymyksiä, millä me voimme auttaa alueita onnistumaan työllisyyden hoidossa, me teemme sen, mutta lisää rahaa valitettavasti tässä tilanteessa me emme voi luvata työllisyyden hoitoon alueille. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä viimeiset puheenvuorot. — Edustaja Autto.

21.28 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Jäi tosiaan tuossa edellä hieman kesken ajatus siitä, millä tavoin tämä vaikea sota-aika Euroopassa voi toisaalta myös kääntyä Suomen kansantalouden kasvun mahdollistajaksi. Tässä todella Suomen puolustusväline-teollisuus osaltaan tulee näyttämään aivan keskeistä roolia. On hienoa, että meillä puolustusväline-teollisuutta sekä nykyisellään että tulevien investointimahdollisuuksien osalta sijoittuu laajasti eri puolille maata, jolloin nämä investoinnit ja sitä myöten myös työtilaisuudet ja toimeentulo kohdistuvat laaja-alaisesti.

Tosiaan mitä tulee tähän alkuperäiseen ajatukseen siitä, pitäisikö Suomen talouden elvyttämiseksi edellyttää meidän omilta hankinnoiltamme tiettyä kotimaisuusastetta, niin totta kai aina pyritään siihen, että kotimaasta saataisiin parasta mahdollista tavaraa mahdollisimman edullisesti niin, että saataisiin puolustuskykyä eniten vahvistettua sillä eurola, joka puolustukseen käytetään. Mutta on aivan selvä asia, että kun lähdetään hankkimaan vaikkapa monitoimihävittäjiä, jotka ovat niitä tämän vuoden suurimpia puolustus-hankintoja — syksyllähän ensimmäiset hävittäjät sitten Suomeen saapuvat tuolta Yhdysvalloista — niin ei niitä voi tietenkään Suomesta hankkia. Mutta Suomi on sitoutunut siihen ja eduskunnan tärkein tehtävä on huolehtia siitä, että me pidämme Suomen turvassa. Silloin hankimme maailman parhaan monitoimihävittäjän, saamme F-35-hävittäjän. Mutta on tärkeää ja hyvä ymmärtää, että Suomi on aivan keskeinen osa tuota globaalia hanketta. F-35-hävittäjiä ei koottaisi myöskään niille muille hankkeessa mukana oleville liittolaismaille, ellei niitä koneiden eturunkoja tuolla Jämsän Hallissa sitten koottaisi. Ja on tässä Suomen teollisessa yhteistyössä muitakin elementtejä, miten kuulumme osaksi tätä globaalia perhettä. Eli Suomen oma hankinta tuo myös työtä Suomeen, vaikka järjestelmä siinä ostetaan ulkomailta.

Mutta kun nyt siis puhutaan sitten vaikka näistä Maavoimien hankinnoista, joihin tämän vuoden budjettiin on varattu kuuden miljardin hankintamääräraha, niin kun ajatellaan vaikkapa Saksan lähivuosien hankintabudjettia maavoimien asejärjestelmien ja materiaalin osalta, niin sehän on satoja miljardeja euroja. Silloin on hyvä ymmärtää, mistä sitä kaupaa ja sen myötä työtä ja toimeentuloa Suomeen parhaiten saadaan: sillä, että me itse ostamme itseltämme ja saksalaiset ostavat itseltään, vai sillä, että Suomi pääsee ostamaan ja Suomi pääsee myös toimittamaan aseita Saksalle? Tietysti sillä, että tässä vastuullinen markkinatalous toimii, luodaan eurooppalainen puolustustarvikkeiden markkina, jolla sitten suomalaiset, uskon näin, ovat hyvin kilpailukykyisiä. Tämä meitä eniten hyödyttää.

Arvoisa puhemies! Ehkä lyhyesti pari ulottuvuutta vielä. Haluan kiittää ministeri Martista ja ministeri Multalaa, jotka ovat aktiivisesti tässä keskustelussa olleet. Juuri tämän lain osalta ministeri Talvitiellä ei ole ollut niin suurta valmisteluvastuuta, sillä puhe on siis tästä rakentamislain ja toisaalta räjähdeseineiden käsittelystä annetun lain muutoksesta, joka on juuri valiokuntavaiheessa. En mene siihen käsittelyyn tarkemmin, mutta tämä lainsäädäntö vain kuvaa sitä, miten voidaan sitten jouduttaa hallinnollisia prosesseja, miten voidaan varmistaa, että investointeja saadaan Suomeen toteutettua. Tässä ei millään tavalla tingitä varsinaisesti esimerkiksi turvallisuus- tai ympäristömääräyksistä vaan ainoastaan nopeutetaan ja joudutetaan näitten investointien toteutumista. Tässä tietysti vahvana perusteena on se, että kansallisen turvallisuuden täytyy mennä tietysti kaiken muun edelle ja tar-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

vitaan tällaista kriittistä lisätuotantokykyä, jotta pystymme tuottamaan kaikkea sitä puolustustarviketta, jota tarvitsemme.

Mutta mietin sitä, että kun tällaisia hyviä lakeja pystytään säätämään, niin miksei nähdä toisaalta myös sitä, että kun Suomessa investointilama on jatkunut niin pitkään, niin miettisimme todella, voidaanko hallinnollisia prosesseja vielä nykyistä voimakkaammin nopeuttamalla saada myös muille kuin tälle puolustusteollisuuden sektorille aikaan sellaista toivottua investointien etenemistä, mikä toisi Suomeen työtä ja toimeentuloa. Sellaista aivan varmasti voitaisiin saada vaikkapa tähän Euroopan strategisen autonomian rakentamiseen liittyen. Kun meidän tasavallan presidenttimme Ranskan-kollegansa tapasi, niin siellä keskusteltiin esimerkiksi kriittisistä raaka-aineista, ja niitähän meillä Suomessa on. Katson vaikka edustaja Lylyä, joka tulee tuolta Suomen ja samalla koko Euroopan kaivosteollisuus pääkaupungista Tampereelta. Kyllä näitten kaivannaisten vastuullisessa, kestävässä hyödyntämisessä Suomella on aivan valtava potentiaali tulevana vuosina. Se hyödyttää meitä itseämme, mutta olisi iso asia myös koko Euroopan kannalta.

Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tässä nyt omat pennoseni tähän keskusteluun, mikä selvästi vielä hetken jatkuu, mutta varmaan aika paljon on myös jo sanottu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen.

21.34 Mikko Polvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoroni siksi, koska arvelin edustaja Auton keskustelevan puolustusteollisuudesta. Itse puolustusteollisuudessa toistakymmentä vuotta toimineena haluan muutaman sanasen sanoa siitäkin, että kun Suomessa on tällainen massiivinen työttömyys ja niitä työpaikkoja pitäisi luoda ympäri Suomen, Suomen valtio on ohjannut Euroopan aluekehitysrahoja Itä- ja Pohjois-Suomesta puolustusteollisuuden kehittämiseen. Toivoisin, että tällaista uutta puolustusteollisuutta, mikä kasvaa nyt voimakkaasti, ruvettaisiin rakentamaan ympäri tätä meidän rakasta kotimaata, jotta ne työpaikat eivät syntyisi pelkästään sinne Pirkanmaalle, Kanta-Hämeeseen, missä itsekin puolustusteollisuudessa toimin aikaisemmin töissä, eivät rakentuisi pelkästään sen klusterin ympärille, koska nyt syntyy sellaisia pysyviä teollisuuden rakenteita, jotka kantavat Suomea pitkälle ja sitä työvoimaa ja sitä teollisuutta on tarjolla myös tuolla maakunnissa. Ja siihen uuteen, mitä syntyy esimerkiksi supertietokoneen, datatalouden ympärillä oleviin, puolustusteollisuuteen ja kyberturvallisuuteen liittyviin kysymyksiin ja niihin vastauksiin, mitä Suomi hakee, olisi hyvä, että sitä rakennetta rakentuisi ympäri Suomen. Esimerkiksi meillä Kainuussa tähän on paljon vastauksia, koska meille on syntynyt datatalouden osaamista, myös supertietokoneen teholaskennan osaamista.

Edustaja Autto mainitsi F-35-hävittäjien vastakauppoihin liittyvistä mahdollisuuksista. Toivoisin, että myös näissä kysymyksissä kartoitettaisiin tulevissa vastaavissa tilanteissa koko Suomen kyvykkyyttä rakentaa näitä alihankintamahdollisuuksia niihin tuotteisiin, mitä maailmalta ostetaan, koska olisi tärkeää saada valmistaa Suomessa mahdollisimman suuri prosentuaalinen osuus niistä tuotteista työpaikkojen luomiseksi mutta myös sellaisen osaamisen luomiseksi, mistä tulevaisuudessa voi olla hyötyä myös muussa teollisuudessa kuin puolustusteollisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

21.36 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ollaan kohta päivä puhuttu, monta tuntia, tärkeästä aiheesta, työttömyydestä ja työllisyyspolitiikasta. Kun tietysti ei välttämättä kiinnosta tuolla tämän salin ulkopuolella sitä kansalaista, joka on työttömänä, se, että me täällä ehkä väitellään ja kiistellään ja saatetaan vähän syytelläkin toinen toisiamme puolueina, kuka on tehnyt virheitä ja miksi kukaan ei tee mitään, niin sen takia on aina hyvä muistaa sitä ihmistä ja sitä henkilöä, joka siellä sitten työttömänä joutuu olemaan. Sen takia lainaan yhtä viestiä — tämä on siis työttömänä olleelta henkilöltä: ”Työttömyys hiljentää. Yhtäkkiä katoaa ympäristö ja ihmiset ympäriltä. Tilalle voi tulla unettomia öitä, pelkoa ja kyynisyyttä. Luku ei näe sitä, mitä ihminen kokee. Hallitukselle terveiset: työttömyyttä ei ratkaista koventamalla vaan rakentamalla luottamusta ja turvallisuutta työelämään.”

Kyllä se juuri on noin, niin kuin tuo viesti minulle tuli ja siinä sanottiin, että luottamusta pitäisi vain saada tähän yhteiskuntaan ja sitten niitä aitoja toimenpiteitä sen suhteen, että näitä ihmisiä pääsisi paremmin töihin. Toivon todella, että tässä salissa pystyttäisiin tekemään myös oikeita päätöksiä, että ihmisten elämänlaatu paranee, töitä löytyy ja rahaa riittää ruokaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

21.37 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tuntuu löytävän syyllisiä: sosiaali- ja terveyspalveluiden toimimattomuus, vanhuspalveluiden vähäisyys on alueiden vika, ja jälleen kerran se, että ihmiset eivät saa työllisyyspalveluita, on alueiden vika. Tämä on kerrassaan kiinnostavaa. Esimerkiksi tämä esimerkkialue, jonka nostin, Päijät-Häme, jossa näitä työllistämisen palveluita on ollut mahdoton saada viime vuonna helmikuusta eteenpäin, on tyypillinen esimerkki alueesta, missä samaan aikaan työttömyysturvan kantaosuuden eli niin sanotun sakkomaksun osuus on tuplaantunut eli noussut 40 miljoonaan euroon. Täällä ministeri kertoo, että alueiden pitäisi rahoittaa enemmän. Nämä alueet ovat erittäin vaikeassa tilanteessa niin taloudellisesti kuin inhimillisen tilanteen osalta. Tässäkin kaupungissa on Suomen suurin työttömyysaste tällä hetkellä. Kyllä minä ajattelen, että nämä ovat kysymyksiä, mistä myös valtion tulee kantaa oma osansa, ja pitää tunnistaa, että näillä valtion tekemillä päätöksillä on suora vaikutus siihen, että työttömyys on lisääntynyt, ja erityisesti tällä seudulla nämä konkurssit, esimerkiksi virheet pienten ja keskisuuren yritysten osalta, kotitalousvähennys, äkkijyrkkä alv-korotus tai monet muut hallituksen toimet ovat aiheuttaneet tilanteen, että ei uskalleta investoida ja työttömyys on kasvanut ja toisaalta olemassa olevat yritykset ovat kaatuneet.

Tilanne on siis valtava inhimillinen mutta myös taloudellinen tragedia, ja toivoisin ministereiltä ymmärrystä myös alueiden tilanteeseen. Ei voi jättää yksin varsinkaan tilanteessa, jossa työllisyysalueet aloittivat toimintansa viime vuoden alusta. Ne aloittivat tammi-kuussa, rahat loppuivat helmikuussa, ja täällä ministeri sanoi, että olisi pitänyt rahoittaa enemmän. Kymmenen kuukautta olisi pitänyt rahoittaa kunnan pussista tilanteessa, jossa sakkomaksut ovat tuplaantuneet. Minusta se on aika härski pyyntö.

Sitten mitä tulee oppimiseen, niin nyt pitää huomata — Suomessa on siis Euroopan korkein työttömyys tällä hetkellä, tilanne on karmiva myös valtakunnallisesti — että työttömistä kaksi kolmasosaa on toisen asteen tutkinnon varassa, ja tämä on minusta asia, mihin hallituksen kannattaisi kiireellisesti kiinnittää huomiota, ensinnäkin puntaroida uudestaan tätä aikuiskoulutustuen leikkausta. Koko järjestelmä ajetaan alas tämän vuoden loppuun

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

mennessä, ja sen jälkeen sen nostaminen uudelleen kestää muutaman vuoden niin, että me saadaan se koko järjestelmä kasaan. Voisiko olla niin, että te edes jättäisitte sen järjestelmän henkiin, niin että seuraava hallitus voisi valita toisin? Toivon tätä.

Sitten tämä oppisopimuskoulutettavien määrä, joka on kertakaikkisesti romahtanut tällaisessa tilanteessa, kun näitä oppisopimuspaikkoja on vaikea saada, niitä on jopa peruuntunut tämän vaikean työllisyystilanteen takia ja yritysten tilanteen takia. Voisiko tässä viivuttaa ja auttaa jollakin tavalla, että oppisopimuksiin päästäisiin? Ylipäätään se, että on leikattu 120 miljoonaa ammatillisesta koulutuksesta, on suuri virhe aikana, jolloin nimenomaan jatko-opiskelukelpoisuutta ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun pitäisi parantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly. Sitten on tietenkin vielä edustaja Kettunen, jolle myönnän puheenvuoron, vaikei haluaisikaan.

21.41 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, kuinka pitkään jatkan, mutta kiitän edustaja Kettusta tämän välikysymyksen ensimmäisenä allekirjoittajana — hyvä aihe ja erittäin tärkeä asia, että ollaan tätä tänään puitu, ja varmaan vielä puidaan joitakin puheenvuoroja.

Ensinnäkin tässä Orpon hallituksen tilanteessa oli se, että kun täällä syksyllä 2023 käytiin talouspoliittista keskustelua ja valtion budjettia käsiteltiin vuodelle 24, niin silloin täällä salissa sanottiin, että 60 000—65 000 työpaikkaa tulee ensi vuonna eli vuonna 24 ja sitten loput hallituskauden aikana. Silloin puheet olivat näin. Sen jälkeen vuonna 24 sanottiin, että keskipitkällä aikavälillä, ja nyt viime vuonna ja tänä vuonna puhutaan, että pitkällä aikavälillä niitä sieltä tulee, mutta ei ole vielä näkynyt niitä työpaikkoja. Eli tämä sadantuhannen tavoite on jäänyt kyllä näkymättä ja keinot eivät ole purreet, kun on työttömyysturvaa leikattu ja työsuhdeturvaa heikennetty ja sillä tavalla yritetty työllistää, ja ne toimenpiteet eivät ole johtaneet siihen, mitä puheissa on ollut. Tämä keinovalikoima on ollut tässä mielessä väärä.

Tosiasiassa tässä on myös käynyt niin, että talouskasvua ei ole myöskään sen takia, että kotimainen kulutus sakkaa. Ihan järkisyistä ihmiset laittavat säästöön pahan päivän varalle. Siellä taustalla on työttömyyden pelko, palvelujen puutteen pelko, onko osaaminen tulevassa työelämässä riittävä, ja sitten käyttäytyminen: asuntosäästäminen ei ole ensimmäinen, mihin säästetään, vaan sitä laitetaan johonkin muuhun. Koska asuntojen arvonmuutokset ovat olleet niin isoja, niin se ei ole enää semmoinen säästämisen kohde, eli käyttäytyminen on muuttunut. Monia tekijöitä on vaikuttanut tähän, että säästämisaste kasvaa ja toisella tavalla on ruvettu tekemään asioita. Nämä kaikki heijastuvat siihen, että palvelualan työpaikkoja varmasti jää syntymättä, kun niitä palveluja ei käytetä, kun laitetaan sivuun rahaa, ja kun isolla osalla työttömistä ja toimeentulotuella elävistä kaikki menee kulutukseen ja se raha on pienentynyt, kun on työttömyysturvaa leikattu ja on säästetty noista toimeentulojutuista, niin se kaikki heijastuu niin, että kulutuksessa eivät ne näy. Tämä näkyy sitten kokonaisuutena Suomen taloudessa, että uusia työpaikkoja ei ole ja avoimia työpaikkoja on todella vähän ja työnhakijoita avoimia työpaikkoja kohti on todella iso määrä.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Autto puhui tässä hyvin puolustusteollisuudesta, ja varmasti niin on, että jos me ajatellaan Suomen talouskasvua, niin kahden asian pitäisi maailmalla ratketa meidän kannalta hyvin nopeasti: Ukrainan sodan lopettaminen pitäisi saada aikaiseksi, ja Grönlannin tilanne pitäisi saada ratkaistua. Nämä antaisivat semmoista

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

näkymää siihen, että me pärjäämme tässä eteenpäin. Se on semmoinen kysymys, jonka takia toivoisin näihin maailmanpolitiikan tilanteisiin hyviä ratkaisuja ja että päästäisiin niitten osalta eteenpäin. Se toisi ehkä näkymää myöskin tulevaisuuteen. Se heijastuu myös meidän työmarkkinatilanteeseen.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten kuntien osalta täällä on viitattu siihen, että kunnat halusivat nämä työllisyyspalvelut itselleen. Kyllä, mutta hallitus siirsi nämä työllisyyspalvelut 200 miljoonaa alimitoitettuna viime vuoden alussa. Se ensimmäinen sata miljoonaa tuli siitä, että palveluista leikattiin — kuntouttavasta työtoiminnasta, palkkatuetusta työstä ja niin pois päin lähti sata miljoonaa — ja sitten 85 miljoonaa tarkkaan ottaen on se, mitä työttömyysturvamenot olivat siirtoa suuremmat nytten viime vuonna. Eli noin parisataa miljoonaa alimitoitettuna nämä on tehty, ja tämä vaikuttaa kuntien talouteen erittäin voimakkaasti. Esimerkiksi Tampereella tämä työttömyysturvan osuus on noin 50 miljoonaa, ja Tampereen yksi veroprosentti on 60 miljoonaa, eli se näkyy sitten kuntataloudessa erittäin suuresti ja myöskin kertoo siitä kokonaisuudesta.

Eli toimenpiteitä pitää tehdä, jotta saadaan talouskasvua aikaan ja sitä kautta työllisyyttä, ja sitten näillä palvelutoiminnoilla me pehmenämme polkuja sinne työelämään ja yritämme saada kaikki osallistumaan Suomen rakentamiseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

21.46 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Lupaamme tuttuun tyyliin puhua erittäin nopeasti. Täällä on tänään varmaan jo kaikki tarpeellinen mainittu, mutta tahdon nyt muutaman oman ajatukseni tähän keskusteluun tuoda mukaan. — Välikysymyksessä kannetaan huolta korkeaksi nousseista työttömyyslukuista. Olemme kaikki huolissamme työttömyydestä tässä maassa. Työttömyys on aina vastoinkäyminen niin yksilöille ja kotitalouksille kuin koko suomalaiselle yhteiskunnallekin. Jokainen menetetty työpaikka luo epävarmuutta, vaikuttaa toimeentuloon ja herättää huolta tulevaisuudesta. Ei ole kuitenkaan rehellistä syyttää hallitusta työttömyydestä, kun me yritämme tehdä kaikkemme, että tämä maa saadaan vihdoin nousuun.

Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että työttömyyden trendi lähti nousuun jo vuonna 2022. Vuosi 23 menttiin pitkälti edellisen hallituksen budjetilla ja lainsäädännöllä. Nykyisen hallituksen politiikka on alkanut vaikuttaa kunnolla vasta vuodesta 24 lähtien, ja tällä kaudella tehdyt päätökset näkyvät työpaikkojen osalta viiveellä. Olemme esimerkiksi korjanneet työllisyyspalveluiden ongelmakohtia ja lisänneet harkintavaltaa kaavamaisuuden tilalle, mutta merkittävä osa uudistuksista tulee voimaan vasta vuoden 26 alussa. On yksinkertaisesti harhaanjohtavaa väittää, että nykyinen työttömyyden kasvu johtuisi hallituksen päätöksistä.

Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten linja on hyvin selvä: Valtio ei luo työpaikkoja, vaan yritykset luovat niitä. Valtion tehtävä sen sijaan on huolehtia siitä, että yrityksillä on mahdollisuus investoida, kasvaa ja työllistää ihmisiä. Siksi olemme edistäneet paikallista sopimista, rajoittaneet poliittisia lakkoja, madaltaneet rekrytointikynnystä ja vahvistaneet investointiympäristöä. Miksi työllisyystilanne ei sitten vielä ole parantunut? Se johtuu ennen kaikkea ulkoisista tekijöistä: Euroopan heikosta taloudesta, Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan sekä korkeista koroista, jotka ovat iskeneet Suomeen poikkeuksellisen kovaa. Kun suhdanne paranee, nyt tehtyjen uudistusten vaikutukset alkavat näkyä. On

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

aina ollut niin, että työllisyystoimet näkyvät pitkällä aikavälillä, eli eivät viikkojen tai kuukausien päästä, vaan vuosien päästä.

Arvoisa rouva puhemies! Täytyy myös ymmärtää tämän hetken todellinen tila. Oppositio maalaa kuvaa täydellisestä romahduksesta, oli kyse sitten työttömyydestä tai sotepalveluista. Kyllä, työttömyyden trendiluku nousi joulukuussa jo 10,7 prosenttiin, ja se on korkea, mutta samaan aikaan työllisyysaste on edelleenkin hyvinkin kohtuullisella tasolla. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos onkin todennut, että vuodesta 22 alkaneesta työttömyyden kasvusta hyvin suuri osa selittyy maahanmuutolla. Työttömien määrä on kasvanut noin 77 000 henkilöllä, ja tästä kasvusta 45 prosenttia koskee ulkomailla syntyneitä, siis melkein puolet. Samaan aikaan Suomessa syntyneiden työttömyysaste on pysynyt vakana. Maahanmuuton vaikutus työttömyystilastoihin ei selitä kaikkea työttömyyden kasvua, mutta on selvää, että se on vaikuttanut isosti kokonaiskuvaan. Työvoiman määrä on kasvanut, ja työttömien työntekijöiden määrä on kasvanut. Taustalla on maahanmuutto, mutta myös sosiaaliturvan ja työllisyyspalveluiden uudistukset, joiden tarkoituksena on ollut saada työvoiman ulkopuolella olevia hakeutumaan työnhakijoiksi.

Moni puolue haluaa edistää maahanmuuttoa Suomeen. On kuitenkin tosiasia, että Suomi ei houkuttele sellaista maahanmuuttoa, jolla olisi aitoa ja oikeaa kysyntää työmarkkinoilla. Ei tänne muuteta huippuasiantuntijatiimin. Sen sijaan kattava sosiaaliturva vetää puoleensa sellaista maahanmuuttoa, joka kuormittaa julkista taloutta, ja tulijoiden riittämättömän kielitaito on este työllistymiselle. Näistä tosiasioista huolimatta oppositiopuolueet haluavat jopa 40 000 maahanmuuttajaa tänne Suomeen vuosittain. Minun on ainakin hyvin vaikea nähdä, miten tämä muka laskisi työttömyyttä tilanteessa, jossa maahanmuuton osuus työttömyyden kasvusta on jo nyt merkittävä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksella oli haastavat lähtökohdat kauden aluksi, eivätkä haasteet ole vielä ohi. Taistelemme valtavan velkataakan alla ja yritämme jatkuvasti etsiä lisää keinoja talouden tasapainottamiseksi ja työllisyyden lisäämiseksi. Emme voi jäädä paikoillemme, vaan työtä on jatkettava loppuun asti. Suomi on ajettu vuosien varrella tilanteeseen, jossa talouden tosiasiat tulevat vastaan. Olemme sidottuja euroalueeseen, jossa suhdannevaihtelut iskevät meihin kovaa. Lisäksi täällä on tehty jo pitkään vastuuttomia päätöksiä maahanmuutosta ja julkisesta taloudesta. Me teemme nyt niitä päätöksiä, jotka olisi pitänyt tehdä jo vuosia sitten. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

21.50 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä perussuomalaisten linja on täällä tullut jo selväksi, ja se jatkui tässä. Tällä kertaa syylliset olivat EU, Venäjä ja pankit, joskus joku muu, ja lopuksi sitten maahanmuutto. Ministeri jo ensimmäisessä puheenvuorossaan kertoi, että näistä työttömistä työnhakijoista on 15 prosenttia ulkomailta tulevia, ja heistä suurin osa ukrainalaisia, joita me emme ole kyenneet tässä tilanteessa työllistämään, vaikka he ahkeraa väkeä ovatkin.

Syy, miksi pyysin puheenvuoron: Erityisesti aikuiskoulutustukeen haluaisin vielä palata, kun huomaa, että ahkera ministeri Talvitie, jota suuresti arvostan, on vielä salissa. Ajattelen, että tämä jatkuvan oppimisen ja oppimisen linkitys ylipäättään tähän työllistymiseen on erittäin kriittinen aikana, jolloin erityisesti tämä tekoäly muovaa työmarkkinoita ja uuden osaamisen tarve kasvaa jatkuvasti. Meiltä myös katoaa työpaikkoja tai sitten työpaikoissa vaaditaan korkeampaa osaamista kuin aikaisemmin, johtuen vaikkapa digitalisaa-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

tiosta tai sitten uusista teknisistä sovelluksista. Sen takia haluan kysyä aikuiskoulutustuesta. Tämähän oli tuki, jossa kouluttautui 30 000 ihmistä suunnilleen vuosittain, heistä 10 000 sote-alalle, 10 000 kasvatusalalle ja 10 000 sitten muille aloille, ja viimeisimmän kuulemani perusteella merkittävä määrä muun muassa metsäteollisuuden palvelukseen. Nimittäin tällaiset alat, jotka eivät välttämättä nuoria samalla tavalla houkuttele, ovat sitten tämän aikuiskoulutustuen kautta olleet merkittävä siirtymä, eli ihmiset sitten vaihtavat uraa sitä mukaa, kun ikää tulee. He ovat saattaneet havaita, että kun omalla alalla ei työlisty, niin esimerkiksi metsäteollisuus työllistää merkittävästi. Eli tämä on ollut tärkeä tuen muoto ja kriittinenkin, uskallan sanoa, jotta esimerkiksi erityisopettajia ja kättilöitä, monia tärkeitä ammattiryhmiä, on tähän maahan saatu.

Mitä hallitus kaavailee aikuiskoulutustueksi? Ensin te kerroitte, että hallitukselta on tulossa uusi malli aikuiskoulutustueksi, jossa nämä väärinkäytökset on poistettu — teidän sanomanne mukaan väärinkäytökset on poistettu — ja tämä on uudistettu ja päivitetty malli. Sitten ministeri kertoi täällä, että tämä hoidetaan Jotpan rahoituksella eli jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen rahoituksella ja että sinne on laitettu miljoonia lisää, ja sen takia sitten ei tarvita enää uutta mallia. Mutta nyt kun olen tutustunut tähän Jotpan palveluun, niin sehän on hyvin täsmäkoulutusta: siellä, täällä, tietyille aloille tai tietyille alueille. Se ei vastaa samaan tarkoitukseen kuin aikaisempi aikuiskoulutustuki, ja tämän vuoksi haluaisin kysyä, mitä tämän osalta tapahtuu.

Sitten toinen asia vielä: opintolainat. Lukiota valmistuvalla on nykyään 7 000 euroa keskiverroin lainaa, ammatillisesta koulutuksesta vähän enemmän, ja lukiota jos valmistut, niin käytännössä valmistut vielä ilman minkäänlaista ammatillista osaamista. Eli mitä hallitus tälle tekee? Erityisesti toisen asteen lainat ovat mielestäni täysin kohtuuttomia. Myös toki korkea-asteella keskiverroin lainaa on 25 000 euroa, ja sen ennakoidaan nousevan aina 40 000 euroon asti hyvin piakkoin lähivuosina. Tähän kehitykseen pitäisi puuttua. Keskustalaisen pääministerin aikana 90-luvun laman vaikeimmissa tilanteissa tähän puututtiin, ja silloin luotiin opintoraha. Mikä on hallituksen ratkaisu tässä ajassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.54 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Minun oli pakko kommentoida edustaja Lundénin puhetta ulkomaalaisista työttömistä. Heitä on 49 700, joista ukrainalaisia on 7 023, virolaisia 5 664, venäläisiä 4 068, irakilaisia 2 829, afganistanilaisia 1 710, syyrialaisia 1 320 ja sitten pienempinä lukuina muut. Eli tosiasiallisesti ukrainalaiset ovat tässä isoin ja virolaiset ja venäläiset. Siellä on se suurin osa näistä ulkomaalaisista työttömistä.

Sitten voin sanoa sen, että kun työttömyys kääntyi, suoraan tilastoista nähdään, että työttömien määrä alkoi kasvaa kesällä 2023. En väitä, että se hallituksen toimenpiteistä olisi tullut, mutta siitä lähti työttömyyden kasvu. Työllisyysaste laski hitaasti vuoden 22 puolella alenemaan, mutta työttömyys lähti noin nousemaan vuoden 23 elokuussa. Siitä eteenpäin se on joka kuukausi ollut aina edellistä vuotta huonompi. Tämä on fakta, ja tässä ollaan tosiasiallisessa tilanteessa. Nyt hallitus omilla toimenpiteillään on vielä pahentanut työttömyyden kehitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän aikuiskoulutustukeen: Meillä on juuri sellainen malli olemassa, me olemme rakentaneet uuden mallin, jossa 320 päivää työvoimapulaloille tai sitten matalamman koulutustason osaajille olisi se koulutusjakson pituus ja muille 120 päivää. Tavallaan se perusrakenne olisi vanhan aikuiskoulutustuen mukainen, mut-

Punkt i protokollet PR 12/2026 rd

ta vielä sen lisäksi pääopiskelumuoto olisi työn ohessa joko päivä viikossa tai viikko kuukaudessa tai jotain vastaavaa, niin että se olisi enemmän työn ohessa opiskelua.

Siinä mielessä tämän aikuiskoulutustuen lopettaminen, jolla oli yli 30 000 käyttäjää vuodessa, oli todella täysin epäonnistunut keino, koska juuri nyt me tarvitsemme osaamista työelämässä paljon, ja nyt näitä välineitä on tässä viety alas, mikä on täysin väärä suunta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako edustaja Kettunen puhua viimeisen sanan?

21.57 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Kiitän tästä mahdollisuudesta ja kiitän tästä lähes kahdeksan tuntia kestäneestä välikysymyskeskustelusta Euroopan pahimmasta työttömyydestä. Kiitän, rouva puhemies, edustajakollegoita hyvästä, asiallisesta ja tällä loppupuolella ihan ratkaisukeskeisestä keskustelusta, ja ennen kaikkea teitä, rouva puhemies, hyvästä keskustelun johtamisesta. Teidän pitkä kokemuksenne näkyy tässä eduskuntatyössä ja keskustelun johtamisessa.

Kiitän omasta puolestani ja meidän kaikkien kollegoitte puolesta.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.